

**Sprawozdanie Finansowe
mBanku S.A. według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej
za 2017 rok**

Wybrane dane finansowe

Poniższe wybrane dane finansowe stanowią informację uzupełniającą do sprawozdania finansowego mBanku S.A. za 2017 rok.

		w tys. zł		w tys. EUR	
		Rok kończący się 31.12.2017	Rok kończący się 31.12.2016	Rok kończący się 31.12.2017	Rok kończący się 31.12.2016
I.	Przychody z tytułu odsetek	3 550 968	3 394 096	836 565	775 669
II.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	1 405 071	1 259 269	331 018	287 787
III.	Wynik na działalności handlowej	303 383	249 545	71 473	57 030
IV.	Wynik na działalności operacyjnej	1 811 796	1 789 234	426 837	408 902
V.	Zysk brutto	1 470 224	1 570 154	346 367	358 835
VI.	Zysk netto	1 089 704	1 219 339	256 721	278 661
VII.	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(1 266 974)	8 348 347	(298 484)	1 907 888
VIII.	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(345 968)	122 765	(81 506)	28 056
IX.	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(3 584 484)	(363 482)	(844 461)	(83 068)
X.	Przepływy pieniężne netto, razem	(5 197 426)	8 107 630	(1 224 451)	1 852 876
XI.	Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	25,77	28,86	6,07	6,60
XII.	Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	25,75	28,84	6,07	6,59
XIII.	Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)	-	-	-	-

		w tys. zł		w tys. EUR	
		Stan na dzień		Stan na dzień	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
I.	Aktywa razem	124 569 483	128 215 265	29 866 332	28 981 751
II.	Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-
III.	Zobowiązania wobec innych banków	5 089 716	8 503 014	1 220 292	1 922 019
IV.	Zobowiązania wobec klientów	99 331 571	98 960 320	23 815 381	22 368 969
V.	Kapitał własny	14 287 561	13 023 803	3 425 534	2 943 898
VI.	Kapitał akcyjny	169 248	169 121	40 578	38 228
VII.	Liczba akcji	42 312 122	42 280 127	42 312 122	42 280 127
VIII.	Wartość księgową na jedną akcję (w zł/EUR)	337,67	308,04	80,96	69,63
IX.	Łączny współczynnik kapitałowy	24,62	24,07	24,62	24,07

Do wyliczenia wybranych danych finansowych w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs NBP z dnia 31 grudnia 2017 roku – 1 EUR = 4,1709 PLN oraz kurs z dnia 31 grudnia 2016 roku – 1 EUR = 4,4240 PLN
- dla pozycji rachunku zysków i strat - kurs wyliczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2017 i 2016 roku, odpowiednio: 1 EUR = 4,2447 PLN i 1 EUR = 4,3757 PLN.

Spis treści

Rachunek zysków i strat	5
Sprawozdanie z całkowitych dochodów	6
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	7
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	9
Noty objaśniające do sprawozdania finansowego	10
1. Informacje o mBanku S.A.	10
2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	10
2.1. Podstawa sporządzenia	10
2.2. Przychody i koszty z tytułu odsetek	11
2.3. Przychody z tytułu opłat i prowizji	12
2.4. Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami	12
2.5. Aktywa finansowe	12
2.6. Kompensowanie instrumentów finansowych	14
2.7. Utrata wartości aktywów finansowych	15
2.8. Umowy gwarancji finansowych	16
2.9. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	17
2.10. Umowy sprzedaży i odkupu	17
2.11. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń	17
2.12. Zyski i straty w momencie początkowego ujęcia	19
2.13. Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte	20
2.14. Wartości niematerialne	20
2.15. Rzeczowe aktywa trwałe	20
2.16. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana	21
2.17. Odroczone podatek dochodowy	22
2.18. Aktywa przejęte za długi	22
2.19. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	23
2.20. Leasing	23
2.21. Rezerwy	23
2.22. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i inne świadczenia pracownicze	23
2.23. Kapitał	24
2.24. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych	25
2.25. Działalność powiernicza	25
2.26. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów	25
2.27. Segmenty działalności	34
2.28. Dane porównawcze	34
3. Zarządzanie ryzykiem	34
3.1. Informacje ogólne	34
3.2. Zarządzanie ryzykiem w mBanku w 2017 roku – uwarunkowania zewnętrzne	37
3.3. Zasady zarządzania ryzykiem	38
3.4. Ryzyko kredytowe	49
3.5. Instrumenty dłużne: obligacje skarbowe i inne uznane papiery wartościowe	64
3.6. Koncentracja aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych	64
3.7. Ryzyko rynkowe	66
3.8. Ryzyko walutowe	70
3.9. Ryzyko stopy procentowej	71
3.10. Ryzyko płynności	72
3.11. Ryzyko operacyjne	81
3.12. Ryzyko biznesowe	84

3.13. Ryzyko modeli	84
3.14. Ryzyko reputacji	85
3.15. Ryzyko kapitałowe	86
3.16. Ryzyko regulacyjne	87
3.17. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań	87
4. Ważniejsze oszacowania i oceny dokonane w związku z zastosowaniem zasad rachunkowości	95
5. Wynik z tytułu odsetek	96
6. Wynik z tytułu opłat i prowizji	97
7. Przychody z dywidend	97
8. Wynik na działalności handlowej	98
9. Pozostałe przychody operacyjne	98
10. Ogólne koszty administracyjne	99
11. Pozostałe koszty operacyjne	99
12. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	100
13. Podatek dochodowy	100
14. Zysk na jedną akcję	101
15. Pozostałe całkowite dochody	101
16. Kasa, operacje z bankiem centralnym	102
17. Należności od banków	103
18. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	104
19. Pochodne instrumenty finansowe	104
20. Rachunkowość zabezpieczeń	106
21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	109
22. Inwestycyjne papiery wartościowe	113
23. Inwestycje w jednostki zależne	115
24. Inwestycje w jednostki stowarzyszone	116
25. Wartości niematerialne	117
26. Rzeczowe aktywa trwałe	118
27. Inne aktywa	120
28. Zobowiązania wobec innych banków	121
29. Zobowiązania wobec klientów	122
30. Zobowiązania podporządkowane	122
31. Pozostałe zobowiązania	124
32. Rezerwy	125
33. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	127
34. Biuro Maklerskie	128
35. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	129
36. Zobowiązania pozabilansowe	131
37. Aktywa zastawione	132
38. Zarejestrowany kapitał akcyjny	133
39. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	134
40. Zyski zatrzymane	134
41. Inne pozycje kapitału własnego	134
42. Dywidenda na akcję	135
43. Noty objaśniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	135
44. Programy motywacyjne oparte na akcjach	137
45. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	141
46. Przejęcie i zbycie	146
47. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	146
48. Adekwatność kapitałowa	146
49. Pozostałe informacje	153
50. Zdarzenia po dniu bilansowym	153

Rachunek zysków i strat

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2017	2016
Przychody z tytułu odsetek	5	3 550 968	3 394 096
Koszty odsetek	5	(792 483)	(927 910)
Wynik z tytułu odsetek		2 758 485	2 466 186
Przychody z tytułu opłat i prowizji	6	1 405 071	1 259 269
Koszty z tytułu opłat i prowizji	6	(588 155)	(576 047)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		816 916	683 222
Przychody z tytułu dywidend	7	166 285	166 833
Wynik na działalności handlowej, w tym:	8	303 383	249 545
<i>Wynik z pozycji wymiany</i>		<i>290 535</i>	<i>265 741</i>
<i>Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń</i>		<i>12 848</i>	<i>(16 196)</i>
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone, w tym:	22	8 231	261 213
<i>Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych</i>		<i>9 908</i>	<i>261 652</i>
<i>Wynik na inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone</i>		<i>(1 677)</i>	<i>(439)</i>
Pozostałe przychody operacyjne	9	113 938	68 750
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	12	(457 889)	(312 195)
Ogólne koszty administracyjne	10	(1 589 578)	(1 491 553)
Amortyzacja	25, 26	(200 856)	(199 826)
Pozostałe koszty operacyjne	11	(107 119)	(102 941)
Wynik działalności operacyjnej		1 811 796	1 789 234
Podatki od pozycji bilansowych Banku		(350 830)	(312 254)
Udział w zyskach (stratach) jednostek wycenianych metodą praw własności	23, 24	9 258	93 174
Zysk brutto		1 470 224	1 570 154
Podatek dochodowy	13	(380 520)	(350 815)
Zysk netto		1 089 704	1 219 339
Zysk netto		1 089 704	1 219 339
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	14	42 290 313	42 252 790
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	14	25,77	28,86
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	14	42 314 242	42 280 286
Rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)	14	25,75	28,84

Noty przedstawione na stronach 10 - 154 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2017	2016
Zysk netto		1 089 704	1 219 339
Pozostałe dochody całkowite netto, w tym:	15	165 227	(447 125)
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych (netto)		617	337
Zmiana wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)		166 844	(444 189)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych (netto)		(3 653)	(2 404)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności		4 507	(1 202)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia (netto)		(3 088)	333
Dochody całkowite netto, razem		1 254 931	772 214

Noty przedstawione na stronach 10 - 154 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	31.12.2017	31.12.2016
Kasa, operacje z bankiem centralnym	16	7 383 518	9 158 751
Należności od banków	17	6 063 702	7 308 769
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	18	1 547 802	3 837 606
Pochodne instrumenty finansowe	19	1 233 549	1 818 306
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	73 431 738	72 304 131
Inwestycyjne papiery wartościowe	22	31 110 560	30 467 780
Inwestycje w jednostki zależne	23	2 060 847	1 782 219
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	24	28 680	-
Wartości niematerialne	25	648 191	540 452
Rzeczowe aktywa trwałe	26	509 773	481 695
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		6 558	1 067
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	33	129 037	146 693
Inne aktywa	27	415 528	367 796
AKTYWA RAZEM		124 569 483	128 215 265
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Z o b o w i ą z a n i a			
Zobowiązania wobec banku centralnego		-	-
Zobowiązania wobec innych banków	28	5 089 716	8 503 014
Pochodne instrumenty finansowe	19	1 141 035	1 644 250
Zobowiązania wobec klientów	29	99 331 571	98 960 320
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	20	27 046	87 566
Pozostałe zobowiązania	31	2 171 413	1 792 740
Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		172 003	77 475
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	33	81	100
Rezerwy	32	190 914	182 648
Zobowiązania podporządkowane	30	2 158 143	3 943 349
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m		110 281 922	115 191 462
K a p i t a ł y			
Kapitał podstawowy:		3 564 176	3 551 096
- Zarejestrowany kapitał akcyjny	38	169 248	169 121
- Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	39	3 394 928	3 381 975
Zyski zatrzymane	40	10 572 341	9 486 890
- Wynik finansowy z lat ubiegłych		9 482 637	8 267 551
- Wynik roku bieżącego		1 089 704	1 219 339
Inne pozycje kapitału własnego	41	151 044	(14 183)
K a p i t a ł y r a z e m		14 287 561	13 023 803
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		124 569 483	128 215 265
Łączny współczynnik kapitałowy	48	24,62	24,07
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	48	21,51	20,59
Wartość księgowa		14 287 561	13 023 803
Liczba akcji		42 312 122	42 280 127
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		337,67	308,04

Noty przedstawione na stronach 10 - 154 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku

	Nota	Kapitał podstawowy		Zyski zatrzymane					Inne pozycje kapitału własnego					Razem
		Zarejestrowany kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	
Stan na 1 stycznia 2017 r.		169 121	3 381 975	4 384 011	26 891	1 095 143	3 980 845	-	(5 953)	(2 431)	(1 545)	(3 517)	(737)	13 023 803
Dochody całkowite razem	15							1 089 704	617	166 844	(3 653)	(3 088)	4 507	1 254 931
Transfer na fundusz ogólnego ryzyka		-	-	-	-	20 000	(20 000)	-	-	-	-	-	-	-
Transfer na kapitał zapasowy		-	-	2 761 506	-	-	(2 761 506)	-	-	-	-	-	-	-
Emisja akcji	38	127	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	127
Program opcji pracowniczych	39,44	-	12 953	-	(4 253)	-	-	-	-	-	-	-	-	8 700
- wartość usług świadczonych przez pracowników		-	-	-	8 700	-	-	-	-	-	-	-	-	8 700
- rozliczenie zrealizowanych opcji pracowniczych		-	12 953	-	(12 953)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2017 r.		169 248	3 394 928	7 145 517	22 638	1 115 143	1 199 339	1 089 704	(5 336)	164 413	(5 198)	(6 605)	3 770	14 287 561

Zmiany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku

	Nota	Kapitał podstawowy		Zyski zatrzymane					Inne pozycje kapitału własnego					Razem
		Zarejestrowany kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	
Stan na 1 stycznia 2016 r.		168 956	3 366 802	4 384 011	32 976	1 065 143	2 791 517	-	(6 290)	441 758	859	(3 850)	465	12 242 347
Dochody całkowite razem	15							1 219 339	337	(444 189)	(2 404)	333	(1 202)	772 214
Transfer na fundusz ogólnego ryzyka		-	-	-	-	30 000	(30 000)	-	-	-	-	-	-	-
Emisja akcji	38	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	165
Pozostałe zmiany		-	-	-	-	-	(11)	-	-	-	-	-	-	(11)
Program opcji pracowniczych	39,44	-	15 173	-	(6 085)	-	-	-	-	-	-	-	-	9 088
- wartość usług świadczonych przez pracowników		-	-	-	9 088	-	-	-	-	-	-	-	-	9 088
- rozliczenie zrealizowanych opcji pracowniczych		-	15 173	-	(15 173)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 r.		169 121	3 381 975	4 384 011	26 891	1 095 143	2 761 506	1 219 339	(5 953)	(2 431)	(1 545)	(3 517)	(737)	13 023 803

Noty przedstawione na stronach 10 - 154 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok kończący się 31 grudnia	
		2017	2016
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		(1 266 974)	8 348 347
Zysk przed opodatkowaniem		1 470 224	1 570 154
Korekty:		(2 737 198)	6 778 193
Zapłacony podatek dochodowy		(306 870)	(325 315)
Amortyzacja	25, 26	200 856	199 826
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych z działalności finansowej		(1 209 867)	584 298
(Zyski) straty z działalności inwestycyjnej		(21 910)	(362 429)
Utrata wartości inwestycyjnych papierów wartościowych i inwestycji w jednostki zależne i stowarzyszone	23, 24	12 262	8 119
Dywidendy otrzymane	7	(166 285)	(166 833)
Przychody odsetkowe (rachunek zysków i strat)	5	(3 550 968)	(3 394 096)
Koszty odsetkowe (rachunek zysków i strat)	5	792 483	927 910
Odsetki otrzymane		3 953 778	3 648 385
Odsetki zapłacone		(721 824)	(792 003)
Zmiana stanu należności od banków		(53 979)	(855 233)
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		19 290	45 521
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		156 864	51 799
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom		(1 231 153)	(1 079 885)
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		(661 970)	(866 124)
Zmiana stanu pozostałych aktywów		(40 665)	(93 071)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		112 640	(1 359 349)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		(419 452)	10 183 114
Zmiana stanu rezerw		8 266	(42 696)
Zmiana stanu innych zobowiązań		391 306	466 255
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(1 266 974)	8 348 347
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		(345 968)	122 765
Wpływy z działalności inwestycyjnej		199 735	371 906
Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych		32 863	2 000
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		587	4 041
Dywidendy otrzymane	7	166 285	166 833
Inne wpływy inwestycyjne		-	199 032
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej		545 703	249 141
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych		227 339	-
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		318 364	249 141
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(345 968)	122 765
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		(3 584 484)	(363 482)
Wpływy z działalności finansowej		1 214 313	3 165 800
Z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od banków		-	570 635
Z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od innych podmiotów		422 466	439 000
Z tytułu emisji akcji zwykłych		127	165
Kaucja z tytułu gwarancji emisji euroobligacji		791 720	2 156 000
Wydatki z tytułu działalności finansowej		4 798 797	3 529 282
Spląty kredytów i pożyczek od banków		2 711 025	3 266 045
Spląty kredytów i pożyczek na rzecz innych podmiotów		223 612	12 844
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych - zwiększenie zaangażowania		121 700	102 200
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	30	1 611 840	-
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		7 272	9 517
Odsetki zapłacone od kredytów otrzymanych od banków oraz od pożyczek podporządkowanych		123 348	138 676
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(3 584 484)	(363 482)
Zmiana stanu środków pieniężnych netto, razem (A+B+C)		(5 197 426)	8 107 630
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		(39 684)	(12 377)
Środki pieniężne na początek okresu sprawozdawczego		14 987 684	6 892 431
Środki pieniężne na koniec okresu sprawozdawczego	43	9 750 574	14 987 684

Noty przedstawione na stronach 10 - 154 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do sprawozdania finansowego

1. Informacje o mBanku S.A.

mBank S.A. („Bank”, „mBank”) został powołany pod nazwą Bank Rozwoju Eksportu SA uchwałą nr 99 Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1986 roku. Bank został zarejestrowany na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy, XVI Wydział Gospodarczy - Rejestrowy w dniu 23 grudnia 1986 roku w Rejestrze Handlowym pod numerem RHB 14036. IX Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy z dnia 4 marca 1999 roku podjęło uchwałę o zmianie nazwy Banku na BRE Bank SA. Nowa firma Banku została wpisana do rejestru w dniu 23 marca 1999 roku. W dniu 11 lipca 2001 roku Sąd Rejonowy w Warszawie wydał postanowienie o wpisie Banku do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000025237.

W dniu 22 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał rejestracji zmian Statutu Banku wynikających z uchwał nr 26 oraz 27 XXVI Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia mBanku S.A., które odbyło się dnia 11 kwietnia 2013 roku. Wraz z rejestracją zmian w Statucie zmiana uległa nazwa Banku z dotychczasowej BRE Bank Spółka Akcyjna na mBank Spółka Akcyjna (w skrócie mBank S.A.).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności Bank posiada numer 6419Z „Pozostałe pośrednictwo pieniężne”. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Zgodnie ze Statutem Banku, przedmiotem jego działalności jest świadczenie usług bankowych i konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych oraz prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie określonym w Statucie. Bank prowadzi działalność w zakresie obsługi klientów korporacyjnych, instytucjonalnych i detalicznych (w tym private banking) na terenie całego kraju oraz prowadzi działalność handlową i inwestycyjną, a także działalność maklerską.

Bank świadczy usługi na rzecz osób prawnych i fizycznych, krajowych i zagranicznych, zarówno w złotych jak i walutach obcych.

Bank może otwierać i posiadać rachunki w bankach polskich i zagranicznych oraz ma prawo posiadania wartości dewizowych i dokonywania obrotu nimi.

W ramach bankowości detalicznej mBanku działalność prowadzą oddziały zagraniczne w Czechach i na Słowacji.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zatrudnienie w mBanku S.A. wynosiło 5 414 etatów - 6 415 osób (31 grudnia 2016 r.: 5 364 etaty; 6 313 osób).

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd mBanku S.A. dnia 28 lutego 2018 roku.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły.

2.1. Podstawa sporządzenia

Sprawozdanie finansowe mBanku S.A. sporządzono za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku. Zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym dane porównawcze dotyczą okresu 12 miesięcy zakończonego 31 grudnia 2016 roku.

Sprawozdanie finansowe mBanku S.A. sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi do stosowania w Unii Europejskiej, według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wszystkich kontraktów pochodnych oraz zobowiązań z tytułu rozliczanych w środkach pieniężnych płatności w formie akcji własnych, które są wyceniane według wartości godziwej oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Udziały i akcje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach wyceniane są metodą praw własności.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga użycia określonych szacunków księgowych. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych przez Bank zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których w istotnym zakresie wymagany jest

profesjonalny osąd, zagadnienia bardziej złożone lub takie, przy których założenia i szacunki są znaczące z punktu widzenia sprawozdania finansowego, ujawnione są w Nocie 4.

Sprawozdanie finansowe sporządzane jest zgodnie z zasadą istotności. Pominięcia lub zniekształcenia pozycji sprawozdania finansowego są istotne, jeżeli mogą, pojedynczo lub łącznie, wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników sprawozdania finansowego Banku. Istotność uzależniona jest od wielkości i rodzaju pominięcia lub zniekształcenia pozycji w sprawozdaniu finansowym oraz od kombinacji obu tych czynników. Każdą istotną kategorię podobnych pozycji Bank prezentuje odrębnie. Pozycje odmienne pod względem rodzaju lub funkcji Bank prezentuje odrębnie, chyba że są one nieistotne.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank.

Bank sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSSF. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy mBanku S.A. za 2017 rok zostało opublikowane w dniu 28 lutego 2018 roku.

2.2. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych w koszcie zamortyzowanym przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz przychody odsetkowe od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu i dostępnych do sprzedaży.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek naliczane są od wartości netto aktywa finansowego i wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych oraz inwestycyjnych papierów wartościowych ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek, w tym odsetek od kredytów, ujmowane są w rachunku zysków i strat oraz drugostronnie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik należności od banków lub pozostałych klientów.

W kalkulacji efektywnej stopy procentowej uwzględniane są przepływy pieniężne wynikające tylko z takich wbudowanych instrumentów pochodnych, które są ściśle powiązane z umową zasadniczą.

Przychody i koszty dotyczące elementu odsetkowego wyniku na instrumentach pochodnych stopy procentowej oraz wynikające z bieżącego naliczania punktów swapowych walutowych instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej wykazywane są w wyniku odsetkowym w pozycji Przychody/koszty odsetkowe na instrumentach pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej. Do portfela bankowego zalicza się transakcje, które nie są dokonywane w celach handlowych tj. nie mające na celu uzyskania korzyści finansowych w krótkim okresie czasu (do 6 miesięcy) oraz takie, które nie stanowią zabezpieczenia ryzyka wynikającego z operacji zaliczonych do portfela handlowego.

Przychody i koszty odsetkowe dotyczące elementu odsetkowego wyceny z tytułu instrumentów pochodnych zawartych jako instrumenty zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej prezentowane są w wyniku odsetkowym w pozycji Przychody/koszty odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Przychody odsetkowe dotyczące elementu odsetkowego wyceny z tytułu instrumentów pochodnych zawartych jako instrumenty zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów

pieniężnych prezentowane są w wyniku odsetkowym w pozycji Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

2.3. Przychody z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną wykorzystane, są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej kredytu. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód w momencie zakończenia procesu organizacji konsorcjum, jeżeli Bank nie zachował dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachował część ryzyka o poziomie zbliżonym jak inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmuje się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są ujmowane na podstawie umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu. Tę samą zasadę stosuje się przy usługach zarządzania majątkiem klientów, planowania finansowego i powiernictwa, które świadczy się nieprzerwanie przez dłuższy okres.

Prowizje i opłaty pobierane przez Bank z tytułu wydania, odnowienia i zmiany limitu kart kredytowych i płatniczych, udzielonych gwarancji oraz z tytułu otwarcia, przedłużenia i podwyższenia akredytów rozliczane są metodą liniową.

Prowizje i opłaty pobierane przez Bank z tytułu operacji gotówkowych, prowadzenia rachunków klientów, realizacji przekazów oraz z tytułu działalności maklerskiej rozpoznawane są w rachunku zysków i strat jednorazowo.

Do wyniku z tytułu opłat i prowizji Bank zalicza także wynagrodzenie uzyskane z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych podmiotów trzecich. W przypadku sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, które nie są powiązane z produktami kredytowymi, przychody te są rozpoznawane jednorazowo lub, w przeważającej większości przypadków, rozliczane na bazie miesięcznej.

2.4. Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami

Bank traktuje sprzedawane produkty ubezpieczeniowe jako powiązane z kredytami w szczególności, gdy produkt ubezpieczeniowy był oferowany klientowi wyłącznie z kredytem, tj. nie było możliwości zakupu w Grupie produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez zakupu kredytu.

Przychody z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami ujmuje się częściowo w przychodach odsetkowych, a częściowo w przychodach prowizyjnych w oparciu o analizę relatywnej wartości godziwej każdego z tych produktów.

Wynagrodzenie zaliczane do przychodów odsetkowych rozliczane jest w czasie w ramach kalkulacji efektywnej stopy procentowej dla powiązanego kredytu. Wynagrodzenie ujmowane w przychodach z tytułu prowizji ujmowane jest częściowo jednorazowo, a częściowo jest liniowo rozkładane w czasie na podstawie analizy stopnia zaawansowania usługi.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego są rozliczane w analogiczny sposób do rozliczania przychodów, z zachowaniem zasady współmierności przychodów i kosztów. Część kosztów jest traktowana jako element korygujący wyliczenie przychodów odsetkowych przy użyciu efektywnej stopy procentowej, a pozostała część tych kosztów rozpoznawana jest jednorazowo lub jest rozliczana w czasie w ramach kosztów prowizyjnych.

Bank dokonuje również szacunku wynagrodzenia, które będzie w przyszłości zwracane z tytułu wcześniejszego zakończenia umowy ubezpieczeniowej i odpowiednio pomniejsza rozpoznawane przychody odsetkowe lub prowizyjne.

W związku z wejściem w życie Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance, począwszy od 31 marca 2015 roku Bank nie otrzymuje wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, które byłyby traktowane jako produkty powiązane z kredytami.

2.5. Aktywa finansowe

Bank klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, pożyczki i należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji aktywów finansowych decyduje kierownictwo w momencie ich początkowego ujęcia.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmują się na dzień rozliczenia transakcji - dzień, w którym Bank dostarcza lub otrzymuje dany składnik aktywów. Zmiany w wartości godziwej pomiędzy datą zawarcia transakcji a datą jej rozliczenia w przypadku aktywów wycenianych w wartości godziwej ujmują się w rachunku zysków i strat lub w innych pozycjach kapitału własnego. Kredyty wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Pochodne instrumenty finansowe są ujmowane począwszy od dnia zawarcia transakcji.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Bank traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez Bank. Instrumenty pochodne również zalicza się do „przeznaczonych do obrotu”, o ile nie zostały przeznaczone na zabezpieczenia zgodnie z definicją MSR 39.

Rozchód dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu następuje według średniej ważonej metody rozchodu.

Bank klasyfikuje aktywa finansowe/zobowiązania finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jeśli spełniony został którykolwiek z poniższych warunków:

- aktywa/zobowiązania kwalifikowane są jako przeznaczone do obrotu, tj.: są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego, faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub są instrumentami pochodnymi (z wyjątkiem instrumentów pochodnych wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi oraz umów gwarancji finansowych),
- przy początkowym ujęciu aktywa/zobowiązania zostały zgodnie z MSR 39 wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Jeśli umowa zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, Bank wyznacza całą hybrydową (łącną) umowę jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniany według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o ile:

- wbudowany instrument pochodny nie zmienia znacząco przepływów pieniężnych, które byłyby wymagane umową, lub
- jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego (wbudowanych instrumentów pochodnych) byłoby zabronione, jak na przykład opcja przedpłaty wbudowana w pożyczkę pozwalająca jej posiadaczowi na spłatę pożyczki za kwotę zbliżoną do jej zamortyzowanego kosztu.

Bank dokonuje również klasyfikacji do aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, gdy klasyfikacja taka prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji, gdyż:

- eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (określaną czasami jako "niedopasowanie księgowie"), która w przeciwnym razie powstałaby z powodu innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań bądź innego ujęcia związanych z nimi zysków i strat, lub
- grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną, natomiast informacje na temat grupy są na tej podstawie przekazywane wewnątrz jednostki kluczowym członkom kierownictwa.

W momencie początkowego ujęcia aktywa i zobowiązania finansowe zaklasyfikowane do tej kategorii wyceniane są w wartości godziwej.

Przychody/koszty z tytułu odsetek od aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej (Nota 2.2), za wyjątkiem instrumentów pochodnych, których sposób ujęcia jest opisany w Nocie 2.11, ujmuje się w wyniku z tytułu odsetek. Wycena i wynik ze sprzedaży aktywów finansowych/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej ujęte są w wyniku na działalności handlowej.

W prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu okresach sprawozdawczych, Bank nie wyznaczył żadnych instrumentów finansowych w momencie ich początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Bank wydaje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać swojej należności do obrotu. Pożyczki i należności są wprowadzane do ksiąg w dniu zawarcia transakcji.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności (UDTZ) to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Bank zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności, notowane na aktywnym rynku.

W przypadku sprzedaży przez Bank przed terminem zapadalności części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, której nie można uznać za nieistotną, następuje tzw. „zarażenie portfela UDTZ”, a tym samym wszystkie aktywa z tej kategorii są przekwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży.

W prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu okresach sprawozdawczych, w Banku nie było aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Bank zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony. Mogą one zostać sprzedane, np. w celu poprawy płynności, w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych.

Przychody/koszty z tytułu odsetek od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w wyniku z tytułu odsetek. Wynik ze sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na koniec okresu sprawozdawczego wyceniane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są wykazywane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały.

Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone bezpośrednio na pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej lub wystąpienia utraty wartości – wówczas łączna kwota zysków lub strat ujmowanych dotychczas w pozostałych dochodach całkowitych wykazywana jest w rachunku zysków i strat. Jednakże odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Wartość godziwa inwestycji notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej wartości rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny, Bank ustala wartość godziwą stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Jeżeli poprzez zastosowanie technik wyceny nie można uzyskać wiarygodnej wartości godziwej inwestycji w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty kapitałowe, wycenia się je po koszcie nabycia.

2.6. Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego

składnika aktywów i uregulowania zobowiązania. Powyższe warunki uznaje się za niespełnione, a dokonanie kompensaty za niewłaściwe, gdy: różne instrumenty finansowe łączy się tak, aby naśladowały cechy pojedynczego instrumentu, aktywa i zobowiązania finansowe wynikają z instrumentów finansowych obciążonych takim samym ryzykiem ale dotyczą różnych kontrahentów, aktywa finansowe lub inne aktywa stanowią zabezpieczenie zobowiązań finansowych bez prawa regresu, aktywa finansowe są wnoszone przez dłużnika na rachunek powierniczy w celu wywiązania się ze zobowiązania ale nie zostały jeszcze przyjęte przez wierzyciela jako spłata zobowiązania lub gdy oczekuje się, że obowiązki powstałe na skutek zdarzeń powodujących straty zostaną rozliczone przez stronę trzecią na podstawie roszczenia zgłoszonego z tytułu umowy ubezpieczeniowej.

2.7. Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) ma wpływ na możliwe do wiarygodnego oszacowania przyszłe przepływy pieniężne dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych. Przesłanki niewykonania zobowiązania klienta wobec Banku podzielono na twarde przesłanki utraty wartości, których zajście jest jednoznaczne z koniecznością klasyfikacji klienta do kategorii default oraz miękkie przesłanki utraty wartości gdzie zajście danego zdarzenia może, ale nie musi, świadczyć o konieczności klasyfikacji klienta do kategorii default.

W przypadku sytuacji specyficznych, dla których przyszłe przepływy są jednoznacznie uwarunkowane zdarzeniami jednostkowymi (zgodnie z metryką dyskretną), Bank szacuje prawdopodobieństwo takich zdarzeń jako podstawę do wyliczenia kwoty należnych rezerw.

Bank najpierw ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują indywidualnie lub łącznie dla aktywów, które indywidualnie nie są istotne. Jeżeli Bank ustali, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości (niezależnie od tego, czy składnik ten jest istotny, czy nie), składnik ten włączany jest do grupy aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, która jest następnie zbiorczo oceniana pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną (po raz pierwszy lub kolejny), nie są uwzględniane w zbiorczej ocenie utraty wartości.

Rozpoznanie stanu default w stosunku do jednej ekspozycji klienta powoduje rozpoznanie stanu default w stosunku do wszystkich ekspozycji tego klienta.

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na utratę wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, kwotę straty oblicza się jako różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów a bieżącą wartością szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów, które nie zostały jeszcze poniesione) zdyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez konto odpisów aktualizujących, a kwota straty obciąża rachunek zysków i strat. Jeżeli kredyt lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienną stopę procentową, wówczas stopą dyskontową stosowaną do ustalenia utraty wartości jest bieżąca efektywna stopa procentowa ustalona zgodnie z umową.

Kalkulacja bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia pomniejszone o koszty jego nabycia i sprzedaży, niezależnie od tego, czy przejęcie jest prawdopodobne, czy nie.

W celu weryfikacji utraty wartości ekspozycji dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości. Następnie przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej, które pozwala stwierdzić czy nastąpiła utrata wartości. W przypadku gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest większa od wartości bilansowej brutto, nie stwierdza się utraty wartości i nie dokonuje się odpisu.

Dla celów zbiorczej oceny utraty wartości ekspozycje kredytowe są grupowane na potrzeby zapewnienia jednorodności ryzyka kredytowego w ramach danego portfela. Do grupowania na jednorodne portfele może zostać użytych wiele parametrów, np.: typ kontrahenta, typ ekspozycji, szacowane prawdopodobieństwa defaultu, typ zabezpieczenia, przeterminowanie, zapadalności oraz ich kombinacje. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów, ponieważ wskazują na

możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych zbiorczo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo zostało wykorzystane prawdopodobieństwo wystąpienia defaultu (PD). Poprzez skalibrowanie wartości PD uwzględniające specyfikę poszczególnych produktów i okresów ujawniania się strat na tych produktach, są to wartości PD pozwalające na wykrycie już zaistniałych strat i obejmujące jedynie okres w jakim straty, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, powinny się skryzalizować.

Nieściągalne kredyty są spisywane w ciężar rezerw na utratę wartości kredytów. Przed spisaniem kredytu przeprowadza się wszystkie wymagane przepisami procedury Banku i ustala kwotę straty. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty zmniejszana jest wysokość odpisów z tytułu utraty wartości kredytów w rachunku zysków i strat.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie korekty konta odpisów aktualizujących. Kwota dokonanej odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek”.

Szczegółowe zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych zostały opisane w Nocie 3.4.6.

Aktywa wyceniane w wartości godziwej dostępne do sprzedaży

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako aktywa dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę m.in. znaczny lub długotrwały spadek wartości godziwej papieru wartościowego poniżej jego ceny nabycia, wynikający ze zwiększenia ryzyka kredytowego. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat. Tak wyliczona strata powinna zostać pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazywaną w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych ujęte w rachunku zysków i strat nie są odwracane przez rachunek zysków i strat, lecz przez kapitał własny. Jeżeli w późniejszym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po ujęciu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

Umowy renegotjowane

Bank traktuje renegotjacje warunków umownych pożyczek i kredytów jako przesłankę utraty wartości, chyba że renegotjacja warunków umownych nie była wymuszona sytuacją dłużnika, a przeprowadzona była na normalnych zasadach biznesowych. Następnie Bank ocenia, czy utrata wartości takich pożyczek i kredytów powinna zostać rozpoznana na bazie indywidualnej czy grupowej.

2.8. Umowy gwarancji finansowych

Umową gwarancji finansowych jest umowa zobowiązująca wystawcę do dokonania określonych płatności rekompensujących posiadaczowi stratę, jaką poniesie z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w przypadającym terminie zgodnie z pierwotnymi lub zmienionymi warunkami instrumentu dłużnego.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu, wystawca takiej umowy wycenia ją według wartości wyższej z:

- wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.9. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje zapadalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę i środki w banku centralnym o nieograniczonych możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz zakupione z intencją sprzedaży w krótkim terminie papiery wartościowe Skarbu Państwa. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

2.10. Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse repo określane są jako operacje sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i określonej umownej cenie i są ujmowane na dzień przekazania środków.

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (ang. *repos/sell buy back*) są reklasyfikowane w sprawozdaniu finansowym jako aktywa, na których ustanowiono zabezpieczenie, jeżeli jednostka przejmująca ma wynikające z umowy lub zwyczaju prawo do sprzedaży lub ponownego zastawienia zabezpieczenia. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków, depozytach innych banków, innych depozytach lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (ang. *reverse repos/buy sell back*) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru.

Przy zawieraniu transakcji repo i reverse repo Bank sprzedaje lub nabywa papiery wartościowe z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej umownej cenie. Transakcje te są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu lub inwestycyjne aktywa finansowe oraz zobowiązania w przypadku dokonania transakcji „sell buy back” i jako należności w przypadku transakcji typu „buy sell back”.

Pożyczonych przez Bank w transakcjach „buy sell back” papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, chyba że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku, transakcje sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym a przychody ze sprzedaży uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej, a obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów. Nie rozpoznaje się jako aktywów finansowych papierów wartościowych pożyczonych w transakcjach „buy sell back” oraz ponownie wypożyczonych w transakcjach „sell buy back”.

W wyniku zawierania transakcji „sell buy back” na papierach posiadanych przez Bank, dokonuje się przeniesienia aktywów finansowych w taki sposób, że nie kwalifikują się one do wyłączenia, ponieważ Bank zachowuje zasadniczo wszystkie ryzyka i korzyści związane z posiadaniem aktywów finansowych.

2.11. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji, oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej wykazuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa, a o wartości ujemnej – jako zobowiązania.

Najlepszym wskaźnikiem wartości godziwej instrumentu pochodnego w momencie jego początkowego ujęcia jest cena zawarcia transakcji (czyli wartość godziwa zapłaconej lub otrzymanej zapłaty). Jeżeli wartość godziwa tego instrumentu może być określona poprzez porównanie z innymi aktualnymi transakcjami rynkowymi dotyczącymi tego samego instrumentu (nie poddanego modyfikacji) lub na podstawie technik wyceny opartych wyłącznie na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych, wówczas Bank wykazuje zyski lub straty pierwszego dnia zgodnie z zasadami opisanymi w Nocie 2.12.

Wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne, jeżeli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Tego rodzaju wbudowane instrumenty pochodne wycenia się według wartości godziwej, a zmiany wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat.

Zgodnie z zapisami MSR 39 OS 30: (i), opcja wcześniejszej spłaty nie musi być wydzielana z instrumentu dłużnego i wyceniana na potrzeby sprawozdania finansowego, jeżeli wartość wykonania opcji wcześniejszej spłaty jest w przybliżeniu równa wartości zamortyzowanego kosztu instrumentu dłużnego na każdy dzień rozliczania. W przypadku, gdyby wartość opcji wcześniejszej spłaty nie była ściśle związana z instrumentem

dłużnym, byłaby ona wyceniona oraz ujawniona w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Banku; (ii), cena wykonania opcji przedpłaty daje pożyczkodawcy zwrot w kwocie w przybliżeniu równej wartości bieżącej utraconych odsetek za pozostały do końca okres zasadniczej umowy. Utracone odsetki są rezultatem pomnożenia kwoty nominału objętej przedpłatą, przez różnicę stóp procentowych. Różnica stóp procentowych jest to nadwyżka efektywnej stopy procentowej umowy zasadniczej nad efektywną stopą procentową, którą jednostka uzyskałaby na dzień przedpłaty, gdyby dokonała reinwestycji kwoty nominału objętej przedpłatą w ramach podobnej umowy obejmującej okres pozostały do końca umowy zasadniczej.

Ocena tego, czy opcja kupna lub sprzedaży jest ściśle powiązana z zasadniczym instrumentem dłużnym, dokonywana jest przed wydzieleniem składnika kapitałowego z zasadniczego instrumentu dłużnego zgodnie z MSR 32.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, a jeżeli tak, to także od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Bank wyznacza niektóre instrumenty pochodne albo jako (1) zabezpieczenie wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej), albo (2) zabezpieczenie przyszłych wysoce prawdopodobnych przepływów pieniężnych z tytułu ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub prognozowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych). W odniesieniu do instrumentów pochodnych zabezpieczających pozycje Banku stosuje się rachunkowość zabezpieczeń pod warunkiem spełnienia określonych w MSR 39 kryteriów tzn.:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem;
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego;
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat;
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione;
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Bank dokumentuje cele zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających oraz w momencie zawarcia transakcji, relację między instrumentem zabezpieczającym a zabezpieczaną pozycją. Bank dokumentuje również własną ocenę efektywności transakcji zabezpieczających przed zmianami wartości godziwej lub przepływów pieniężnych, mierzoną zarówno prospektywnie jak i retrospektywnie od momentu ustalenia oraz przez cały okres trwania relacji instrumentu zabezpieczającego z zabezpieczaną pozycją.

Ze względu na podział instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej oraz zaklasyfikowanych do księgi handlowej, Bank stosuje odmienne podejście do prezentowania przychodów/kosztów odsetkowych dla każdej z tych grup instrumentów pochodnych, które zostało opisane w Nocie 2.2 Przychody i koszty z tytułu odsetek. Pozostały wynik z wyceny do wartości godziwej instrumentów ujmuje się w wyniku na działalności handlowej.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej ujmuje się w rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się w czasie w rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanego kapitałowego papieru

wartościowego jest wykazywana w pozostałych całkowitych dochodach do czasu zbycia tego papieru wartościowego.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Zysk lub stratę dotyczącą części nieefektywnej wykazuje się w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Kwoty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach przenosi się do rachunku zysków i strat oraz zalicza do przychodów lub kosztów tych samych okresów, w których zabezpieczana pozycja wpłynie na rachunek zysków i strat (np. w momencie zawarcia prognozowanej transakcji sprzedaży, która jest przedmiotem zabezpieczenia).

W przypadku, gdy instrument zabezpieczający wygasł albo został sprzedany, lub gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń, wszelkie łączne zyski lub straty wykazywane w tym momencie w pozostałych całkowitych dochodach pozostają w pozostałych całkowitych dochodach do momentu ujęcia w rachunku zysków i strat prognozowanej transakcji. Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest już uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty wykazane w pozostałych całkowitych dochodach są niezwłocznie przenoszone do rachunku zysków i strat.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Bank posiada w portfelu następujące instrumenty pochodne:

Instrumenty na ryzyko rynkowe:

- Kontrakty futures na obligacje, na indeks
- Opcje na papiery wartościowe i indeksy giełdowe
- Opcje na kontrakty futures
- Transakcje terminowe na papiery wartościowe
- Swapy towarowe

Instrumenty na ryzyko stopy procentowej:

- Forward Rate Agreement (FRA)
- Interest Rate Swap (IRS), Overnight Index Swap (OIS)
- Opcje na stopę procentową

Instrumenty na ryzyko kursu walutowego:

- Walutowe transakcje terminowe, fx swap, fx forward
- Cross Currency Interest Rate Swap (CIRS)
- Opcje walutowe

2.12. Zyski i straty w momencie początkowego ujęcia

Najlepszym dowodem wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcji (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty), chyba że wartość godziwa tego instrumentu jest udowodniona poprzez porównanie z innymi możliwymi do obserwacji bieżącymi transakcjami rynkowymi dla tego samego instrumentu (tj. bez modyfikacji lub przepakowania) lub oparta jest na technice wyceny, której zmienne obejmują wyłącznie dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

W przypadku transakcji, których wartość początkowa uzyskana z modelu wyceny (uwzględniającego zarówno dane obserwowane na rynku jak i dane nierynkowe) oraz cena transakcyjna różnią się, początkowe ujęcie następuje według ceny transakcyjnej. Bank zakłada, że cena taka jest najlepszym przybliżeniem wartości godziwej, pomimo faktu, iż wartość otrzymana z modelu wyceny może być różna. Różnica pomiędzy ceną transakcji a wartością uzyskaną z modelu, zwyczajowo nazywana zyskami i stratami z początkowego ujęcia („*day one profit and loss*”), jest rozliczana w czasie.

Moment ujęcia odroczonego zysków i strat z początkowego ujęcia jest oceniany indywidualnie. Są one amortyzowane przez okres trwania transakcji, odraczone do momentu, kiedy wartość instrumentu może być ustalona na podstawie obserwowalnych rynkowych danych wejściowych, lub realizowane przez płatności. Instrument finansowy jest od tego momentu wyceniany w wartości godziwej, skorygowanej o zyski i straty z początkowego ujęcia. Dalsze zmiany wartości godziwej są niezwłocznie ujmowane w rachunku zysków i strat bez odwracania odroczonego zysków i strat z początkowego ujęcia.

2.13. Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte

Kredyty i pożyczki otrzymane oraz depozyty przyjęte ujmuje się początkowo według wartości godziwej, pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu, kredyty i pożyczki oraz depozyty przyjęte wykazuje się według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej). Wszelkie różnice pomiędzy otrzymaną kwotą (pomniejszoną o koszty transakcyjne) a wartością wykupu ujmuje się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania odnośnych umów metodą efektywnej stopy procentowej.

2.14. Wartości niematerialne

Przy początkowym ujęciu Bank wycenia wartości niematerialne w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartości niematerialne wykazane są według ceny nabycia skorygowanej o koszty ulepszenia (przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji lub modernizacji) oraz naliczone umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Amortyzacja naliczana jest metodą liniową przy uwzględnieniu oczekiwanych okresów ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych.

Oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty odpisuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania (2-11 lat). Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych spisywane są w koszty z chwilą poniesienia. Wydatki bezpośrednio związane z wytworzeniem dających się zidentyfikować i unikatowych programów komputerowych kontrolowanych przez Bank, które prawdopodobnie wygenerują korzyści gospodarcze przekraczające te koszty i będą uzyskiwane przez więcej niż jeden rok, ujmuje się jako wartości niematerialne. Koszty bezpośrednie obejmują koszty osobowe bezpośrednio przypisane do oprogramowania.

Aktywowane koszty związane z tworzeniem oprogramowania amortyzowane są przez szacowany okres użytkowania (2-11 lat).

Oprogramowanie komputerowe bezpośrednio związane z funkcjonowaniem określonego sprzętu informatycznego jest wykazywane w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe”.

Koszty zakończonych prac rozwojowych

Bank identyfikuje koszty zakończonych prac rozwojowych jako wartości niematerialne w związku z uzyskaniem przyszłych korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem warunków określonych w MSR 38, tj. Bank ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowaniu wytwarzanego składnika oraz może wiarygodnie ustalić wysokość nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzonemu składnikowi wartości niematerialnych.

Ekonomiczny okres użyteczności „Kosztów zakończonych prac rozwojowych” jest określony i nie przekracza 3 lat. Stawki amortyzacyjne są dostosowane do okresu ekonomicznej użyteczności. Bank wykazuje osobno te koszty, które wynikają z prac rozwojowych we własnym zakresie i z transakcji połączenia jednostek gospodarczych.

Na nakłady na prace rozwojowe składają się wszystkie nakłady, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom rozwojowym.

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania.

2.15. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację innych środków trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

mBank S.A. Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
Finansowej za 2017 rok

(w tys. zł)

- Budynki i budowle	25-40 lat,
- Urządzenia techniczne i maszyny	2-10 lat,
- Środki transportu	5 lat,
- Sprzęt informatyczny	2-5 lat,
- Inwestycje w obce środki trwałe	10-40 lat nie dłużej niż okres najmu/ dzierżawy/ leasingu,
- Sprzęt biurowy, meble	5-10 lat.

Grunty i budynki obejmują głównie oddziały i biura. Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych oraz metod amortyzacji dokonuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego i w razie potrzeby dokonuje się ich korekty prospektywnie.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości środków trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie występują, Bank szacuje wartość odzyskiwaną tych środków trwałych. Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Jeżeli oszacowanie wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów nie jest możliwe, Bank ustala wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należy dany składnik aktywów (ośrodek wypracowujący środki pieniężne danego składnika aktywów).

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Wartość bilansowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych zostaje usunięta z bilansu w momencie zbycia lub wówczas, gdy nie przewiduje się osiągnięcia przyszłych korzyści ekonomicznych z jego użytkowania i następującego po nim zbycia. Zyski i straty wynikające z faktu usunięcia pozycji rzeczowych aktywów trwałych z bilansu ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia z bilansu. Zysków nie klasyfikuje się jako przychodu.

2.16. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Bank zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do zbycia) w kwocie niższej z dwóch:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności jednostki lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży.

Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczanej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

2.17. Odroczonego podatek dochodowy

Bank tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną różnicą między wartością bilansową danego składnika aktywów lub zobowiązań wykazywaną w sprawozdaniu finansowym a jego wartością podatkową. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako „Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Ujemną różnicę netto ujmuje się w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Zmianę stanu rezerwy na odroczonego podatku dochodowego oraz aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w stosunku do poprzedniego okresu obrotowego zalicza się do pozycji „Podatek dochodowy”. Do wyliczenia podatku odroczonego stosuje się metodę bilansową.

Zobowiązania lub aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w pełnej wysokości, metodą bilansową, w związku z istnieniem różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową. Zobowiązania lub aktywa z tego tytułu ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, i które to stawki zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji aktywów lub regulowania zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu odpisów tworzonych na utratę wartości kredytów i udzielonych gwarancji spłaty kredytów, amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych, leasingu finansowego podatkowo traktowanego jako operacyjny, aktualizacji wyceny niektórych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów na instrumenty pochodne oraz transakcje terminowe, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych przysługujących do odliczenia.

Bank weryfikuje wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Bank obniża wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne osiągnięcie zysku do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Takie obniżki koryguje się w górę w zakresie, w jakim uzyskanie wystarczającego zysku do opodatkowania staje się prawdopodobne.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są ujmowane w księgach w wysokości możliwej do zrealizowania. Jeżeli prognozowana kwota dochodu ustalonego dla celów podatkowych nie pozwala na realizację aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w całości lub w części, aktywa te są tworzone w odpowiedniej wysokości. Powyższa zasada dotyczy także ujmowanych w aktywie odroczonego kwot strat podatkowych.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego Bank wykazuje w sprawozdaniu finansowym po skompensowaniu na poziomie każdego z krajów, w którym Bank prowadzi działalność i rozlicza się z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Aktywa i rezerwy można kompensować, jeżeli Bank ma tytuł uprawniający do ich jednoczesnego uwzględniania przy obliczaniu kwoty zobowiązania podatkowego.

Bank ujawnia oddzielnie kwotę ujemnych różnic przejściowych (głównie z tytułu nierozliczonych strat podatkowych lub niewykorzystanych ulg podatkowych), w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, a także kwotę różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Bank ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycjami w jednostki zależne i stowarzyszone, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Bank i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te nie ulegną odwróceniu.

Odroczony podatek dochodowy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży i aktualizacji transakcji zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujmuje się, tak jak aktualizację wyceny, bezpośrednio w innych pozycjach kapitału własnego, a następnie przenosi do rachunku zysków i strat w momencie, gdy dana inwestycja lub pozycja zabezpieczona wpływa na rachunek zysków i strat.

2.18. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi to finansowe i niefinansowe aktywa przejęte przez Bank w celu rozliczenia przeterminowanych należności kredytowych. Aktywa te wycenia się w momencie początkowego ujęcia

w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej i klasyfikuje jako rzeczowe aktywa trwałe, aktywa finansowe lub inne aktywa w zależności od rodzaju aktywów i intencji Banku odnośnie sposobu realizacji korzyści z tych aktywów. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy.

W późniejszym okresie aktywa przejęte za długi są ujmowane i wyceniane zgodnie z polityką przewidzianą dla aktywów danej kategorii.

2.19. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów ujmuje się, jeśli wydatki dotyczą miesięcy następujących po miesiącu, w którym je poniesiono. Czynne rozliczenia międzyokresowe ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

Do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów zalicza się koszty z tytułu świadczeń wykonywanych na rzecz Banku, lecz jeszcze nie stanowiących jej zobowiązań. Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń. Biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz przychody przyszłych okresów prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.20. Leasing

mBank S.A. jako leasingobiorca

Większość dotychczasowych umów leasingowych Banku to umowy leasingu operacyjnego. Całość opłat leasingowych dokonywanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej.

Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu finansowego, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i korzyści wynikających z tytułu posiadania przedmiotu leasingu. Ostateczne przeniesienie tytułu prawnego może, lecz nie musi nastąpić.

Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu operacyjnego, jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Bank dokonuje ustalenia czy umowa jest umową leasingu bądź umową, która zawiera leasing, w oparciu o istotę umowy i o ocenę czy wywiązanie się z umowy jest uzależnione od korzystania z określonego składnika aktywów oraz czy umowa przenosi prawo do użytkowania składnika aktywów.

2.21. Rezerwy

Rezerwy na zobowiązania warunkowe o charakterze niewykorzystanych gwarancji i akredytyw (własnych), jak również na niewykorzystane, nieodwołalne, bezwarunkowo przyznane limity kredytowe, są wyceniane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”.

Rezerwy zgodnie z MSR 37 są tworzone wówczas, gdy na Banku ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje wypływ środków oraz gdy można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

2.22. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i inne świadczenia pracownicze

Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

Bank tworzy rezerwy na przyszłe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ustalone w oparciu o oszacowania tego typu zobowiązań, na podstawie modelu aktuarialnego. Bank stosuje zasadę ujmowania zysków i strat aktuarialnych w wyceny świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia dotyczących zmian w założeniach aktuarialnych w pozostałych całkowitych dochodach, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat. Natomiast koszty zatrudnienia oraz odsetki netto od zobowiązania z tytułu określonych świadczeń Bank ujmuje odpowiednio w „Ogólnych kosztach administracyjnych” i w pozostałych kosztach z tytułu odsetek.

Świadczenia oparte na akcjach rozliczane w instrumentach kapitałowych

Bank prowadzi programy wynagrodzeń opartych na i regulowanych akcjami własnymi. Świadczenia oparte na akcjach rozliczane w instrumentach kapitałowych są rozliczane zgodnie z MSSF 2 „Płatności związane z akcjami”. Wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie opcji i akcji, powiększa koszty danego okresu odpowiednio w korespondencji z kapitałami własnymi. Łączną kwotę, jaką należy rozliczyć w koszty przez okres nabywania uprawnień przez pracowników do realizacji opcji i akcji, ustala się w oparciu o wartość godziwą przyznaną opcji i akcji. Nie występują warunki rynkowe nabywania

uprawnień, które byłyby uwzględnione przy szacowaniu na dzień wyceny wartości godziwej opcji na akcje oraz akcji. Warunki nabycia uprawnień inne niż warunki rynkowe nie są uwzględniane przy szacowaniu wartości godziwej opcji na akcje i akcji, lecz są uwzględniane przez korektę liczby instrumentów kapitałowych. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank koryguje szacunek co do poziomu liczby opcji i akcji, co do których oczekuje się, że będą możliwe do wykorzystania. Zgodnie z MSSF 2, w trakcie trwania programów nie jest konieczne ujmowanie zmiany wartości godziwej płatności opartej na akcjach.

Świadczenia oparte na akcjach rozliczane w środkach pieniężnych

W przypadku transakcji opartych na akcjach jednostki dominującej najwyższego szczebla rozliczanych w środkach pieniężnych, wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie praw do opcji i akcji/praw do udziału we wroście akcji, powiększa koszty danego okresu odpowiednio w korespondencji z zobowiązaniami. Do czasu, gdy zobowiązanie wynikające z transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych zostanie uregulowane, Bank na każdy dzień sprawozdawczy, a także na dzień rozliczenia wycenia zobowiązanie w wartości godziwej, a ewentualne zmiany wartości ujmuje w zysku lub stracie danego okresu.

2.23. Kapitał

Kapitały stanowią kapitały i fundusze własne Banku tworzone zgodnie z określonymi przepisami prawa, tj. właściwymi ustawami, statutem lub umową Banku.

Zarejestrowany kapitał akcyjny

Zarejestrowany kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

■ Akcje własne

W przypadku nabycia akcji Banku przez Bank, zapłacona kwota pomniejsza kapitał własny jako akcje własne do momentu ich anulowania. W przypadku sprzedaży lub powtórnego przydziału tych akcji, otrzymana zapłata wykazywana jest w kapitale własnym.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ten tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednio koszty z nią związane.

Koszty bezpośrednio związane z emisją nowych akcji, emisją opcji, pomniejszają ujęte w kapitale własnym wpływy z emisji.

Ponadto kapitał zapasowy uwzględnia rozliczenia z tytułu programów motywacyjnych opartych na akcjach Banku.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ogólnego ryzyka,
- niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych,
- wynik roku bieżącego.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ogólnego ryzyka tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Ponadto w pozostałym kapitale rezerwowym ujmuje się wycenę programów motywacyjnych opartych na akcjach Banku.

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na koniec okresu sprawozdawczego, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach „pozostałych zobowiązań”.

Inne pozycje kapitałów

Inne pozycje kapitałów tworzone są w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- różnic kursowych z przeliczenia jednostek zagranicznych,
- zysków i strat aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia,
- wyceny instrumentów pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w odniesieniu do efektywnej części zabezpieczenia.

2.24. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Banku, w tym oddziałów zagranicznych Banku, wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą prezentacji Banku.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, takich jak aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji pieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, uwzględnia się w pozostałych całkowitych dochodach.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia zawarcia transakcji, natomiast pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została wyceniona.

W przypadku, gdy zysk lub strata z tytułu pozycji niepieniężnych jest ujęta w pozostałych całkowitych dochodach, każdy element tego zysku lub straty dotyczący różnic kursowych ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach. I odwrotnie, jeżeli zysk lub strata z tytułu pozycji niepieniężnych jest ujęta w wyniku, każdy element tego zysku lub straty dotyczący różnic kursowych ujmują się w wyniku.

Zmiana wartości godziwej pieniężnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obejmuje różnice kursowe wynikające z wyceny według zamortyzowanego kosztu, które ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej oddziałów zagranicznych przeliczane są na walutę prezentacji z waluty funkcjonalnej z zastosowaniem kursu średniego na koniec okresu sprawozdawczego. Pozycje rachunku zysków i strat tych jednostek przelicza się na walutę prezentacji z zastosowaniem kursów średnich Narodowego Banku Polskiego z końca poszczególnych miesięcy okresu sprawozdawczego. Powstałe w ten sposób różnice kursowe ujmowane są w pozostałych całkowitych dochodach.

2.25. Działalność powiernicza

mBank S.A. prowadzi działalność powierniczą w zakresie krajowych i zagranicznych papierów wartościowych oraz obsługi funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

Bank świadczy usługi przechowywania aktywów, powiernictwa, zarządzania przedsiębiorstwami, zarządzania inwestycyjnego oraz usługi doradcze na rzecz osób trzecich. W związku z wykonywaniem tych usług Bank podejmuje decyzje dotyczące alokacji oraz kupna i sprzedaży wielu różnych instrumentów finansowych. Aktywa przechowywane na zasadach powierniczych nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie należą do Banku.

2.26. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

Niniejsze sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji, które zostały wydane i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2017 roku.

Niniejsze sprawozdanie finansowe nie uwzględnia wymienionych poniżej standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym.

W odniesieniu do standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym, Bank nie skorzystał z możliwości ich wcześniejszego zastosowania.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane**Standardy i interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską:**

- MSSF 9, Instrumenty finansowe, opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24 lipca 2014 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 22 listopada 2016 roku, stanowi ostateczną wersję standardu zastępującą wcześniejsze publikowane wersje MSSF 9 i kończy projekt Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości zastąpienia MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena. Nowy standard odnosi się do klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, metodologii utraty wartości oraz rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 nie obejmuje rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych, co stanowi osobny projekt Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. Bank w stosunku do portfelowego zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań finansowych nadal jest zobowiązany stosować zapisy MSR 39 w tym zakresie. Nowy standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

MSSF 9 wprowadza nowy model utraty wartości aktywów finansowych oparty na koncepcji „straty oczekiwanej”, zmiany w zakresie zasad klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych (w szczególności aktywów finansowych) jak również nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Informację ilościową i jakościową, w tym analizę głównych zmian wynikających z zastosowania standardu na prezentację i wycenę instrumentów finansowych w sprawozdaniu finansowym dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku przedstawiono na końcu niniejszej noty.

- MSSF 15, Przychody z tytułu umów z klientami, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 28 maja 2014 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 22 września 2016 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 15 zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 11 września 2015 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 22 września 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

MSSF 15 wprowadza nowe zasady ujmowania przychodów. Główną zasadą jest, że jednostka rozpoznaje przychód w taki sposób, aby wskazać transfer towarów lub usług na rzecz klienta w takiej kwocie, która odzwierciedla wysokość wynagrodzenia, tj. płatność, którego spółka spodziewa się w zamian za te towary lub usługi. Zgodnie z nowym MSSF 15 przychód powstaje w momencie, gdy kontrola nad towarami lub usługami przechodzi w ręce klienta. W zależności od spełnienia określonych warunków przychody są albo rozkładane w czasie w sposób odzwierciedlający wykonanie umowy przez jednostkę, albo ujmowane jednorazowo w momencie przeniesienia kontroli nad towarami lub usługami na klienta.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSSF 15, Wyjaśnienia do MSSF 15 Przychody z tytułu umów z klientami, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 kwietnia 2016 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 31 października 2017 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 15 precyzują wytyczne dotyczące identyfikacji obowiązków spełnienia świadczeń, rachunkowości licencji dotyczących własności intelektualnej oraz oceny „mocodawca czy agent” w kontekście prezentowania przychodów w kwotach brutto czy netto. Dodano również praktyczne rozwiązania ułatwiające wdrożenie nowego standardu.

Bank uważa, że zastosowanie standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSSF 4, Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty Finansowe wraz z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 września 2016 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 3 listopada 2017 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 4 zapewniają tymczasowe zwolnienie ze stosowania wymogów MSSF 9 przez ubezpieczyciela tylko wówczas, gdy jednostka nie stosowała wcześniej MSSF 9 oraz gdy działalność jednostki jest głównie związana z ubezpieczeniami. Alternatywnie jednostka może wdrożyć MSSF 9 stosując podejście nakładkowe, które ma na celu rozwiązanie części niedopasowań rachunkowych i tymczasowych wahań w rachunku zysków i strat dla desygnowanych aktywów finansowych, do których

mogłoby dojść stosując MSSF 9, a przed wdrożeniem nowego standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- MSSF 16, Leasing, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 stycznia 2016 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 31 października 2017 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

MSSF 16 wprowadza nowe zasady ujmowania leasingu. Główną zmianą jest wyeliminowanie klasyfikacji leasingu na leasing operacyjny i leasing finansowy, a zamiast tego wprowadzenie jednego modelu księgowego leasingu. Stosując jeden model leasingobiorca jest zobowiązany rozpoznać aktywa będące przedmiotem leasingu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz odpowiadające im zobowiązania, za wyjątkiem krótkoterminowych umów leasingowych do 12 miesięcy oraz umów leasingowych dotyczących małych składników aktywów. Leasingobiorca jest również zobowiązany rozpoznać koszty amortyzacji aktywa będącego przedmiotem leasingu oddzielnie od kosztów odsetek z tytułu zobowiązania leasingowego w rachunku zysków i strat.

Aktualne ujęcie księgowe przez leasingodawcę pozostanie w znacznej mierze niezmienione przez MSSF 16. Oznacza to, że leasingodawca kontynuuje klasyfikacje leasingów jako leasing operacyjny lub leasing finansowy oraz ich ujęcie księgowe jako dwa oddzielne typy leasingu.

Bank uważa, że zastosowanie nowego standardu będzie miało wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów będących przedmiotem leasingu operacyjnego oraz odpowiadających im zobowiązań w sprawozdaniu finansowym Banku jako leasingobiorcy. Bank uważa, że zastosowanie nowego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na ujmowanie dotychczasowego leasingu finansowego w sprawozdaniu finansowym Banku.

- Roczne poprawki do MSSF 2014-2016, zmieniające 3 standardy (MSSF 1, MSSF 12, MSR 28), zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 8 grudnia 2016 roku, zatwierdzone przez Unię Europejską 7 lutego 2018 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2017 roku lub z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

W trakcie cyklu wprowadzono zmiany do następujących standardów: MSSF 1 w zakresie usunięcia krótkoterminowych wyłączeń dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy, MSSF 12 w zakresie wyjaśnienia zakresu wymogów informacji finansowych dla spółki zależnej, spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia zaklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży lub działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5, MSR 28 w zakresie doprecyzowania, że jednostka, która sama nie jest podmiotem inwestycyjnym, ale posiada zaangażowania w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, która to jednostka jest podmiotem inwestycyjnym może, stosując metodę praw własności, pozostać przy wycenie do wartości godziwej stosowanej przez jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie w odniesieniu do udziałów inwestycji jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia w spółki zależne.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionych standardów nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

Standardy i interpretacje, które nie są jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską:

- Zmiany do MSSF 2, Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 20 czerwca 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 2 wprowadzają dodatkowe wytyczne w zakresie ujmowania płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych oraz dodają wyjątek zezwalający na ujęcie rozliczenia w formie instrumentów kapitałowych, jeśli rozliczenie płatności w formie akcji zostało podzielone na instrumenty kapitałowe wydane pracownikowi i płatność środków pieniężnych na rzecz organów skarbowych.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSR 40, Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 8 grudnia 2016 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 40 doprecyzowują, że sama zmiana zamiarów kierownictwa co do użytkowania nieruchomości nie stanowi dowodu na zmianę sposobu użytkowania. Poprawiono również przykłady odnoszące się do zmiany użytkowania tak, aby odnosiły się również do nieruchomości w budowie lub w trakcie rozwoju. Zmiany do MSR 40 pozwalają też jednostce na zastosowanie jednego z dwóch

rozwiązań przejściowych oraz wymagają ujawnienia informacji o wszelkich reklasyfikacjach nieruchomości na moment zastosowania uproszczonego rozwiązania przejściowego.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Interpretacja KIMSF 22, Transakcje w walucie obcej i zaliczki, została opublikowana przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 8 grudnia 2016 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie.

Interpretacja KIMSF 22 wyjaśnia moment ustalenia daty transakcji dla potrzeb określenia kursu walutowego do przeliczenia na moment początkowego ujęcia składnika aktywów, kosztów lub przychodów, gdy jednostka ujmuje przekazaną przedpłatę lub otrzymaną zaliczkę w walucie obcej. Interpretacja dotyczy sytuacji, gdy transakcja jest wyrażona w walucie obcej i jednostka ujmuje przekazaną przedpłatę lub otrzymaną zaliczkę w walucie obcej wcześniej niż ujęcie składnika aktywów, kosztów lub przychodów związanych z daną transakcją.

Bank uważa, że zastosowanie interpretacji nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Interpretacja KIMSF 23, Ujęcie niepewności w podatku dochodowym, została opublikowana przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 7 czerwca 2017 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

Interpretacja KIMSF 23 w szczególności określa, jeżeli jest niepewność w ujmowaniu podatku dochodowego, czy i kiedy jednostka powinna analizować niepewne pozycje podatkowe oddzielnie, jakie są założenia jednostki dotyczące możliwości kontroli przez organy podatkowe, sposób w jaki jednostka określa dochód do opodatkowania (stratę) podatkową, podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, stopy podatkowe, a także w jaki sposób jednostka ujmuje zmiany w faktach i okolicznościach.

Bank uważa, że zastosowanie interpretacji nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSSF 9, Przedpłaty instrumentu ze zwrotem dla klienta, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 października 2017 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSSF 9 wprowadzają zapisy w odniesieniu do kontraktów z opcją przedpłaty, w których pożyczkodawca może być zmuszony do zaakceptowania kwoty przedpłaty, która jest znacznie niższa niż niespłacone kwoty kapitału i odsetek. Taka kwota przedpłaty mogłaby stanowić płatność dla kredytobiorcy od pożyczkodawcy, a nie rekompensatę od kredytobiorcy dla kredytodawcy. Taki składnik aktywów finansowych będzie kwalifikował się do wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody (w zależności od modelu biznesowego spółki), aczkolwiek ujemna rekompensata musi stanowić uzasadnioną rekompensatę za wcześniejszą spłatę kontraktu.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSR 28, Długoterminowe odsetki w spółkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 października 2017 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 28 wyjaśniają, że jednostka stosuje MSSF 9 „Instrumenty finansowe” w stosunku do pozostałych instrumentów finansowych w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, dla których metoda praw własności nie ma zastosowania. Instrumenty te uwzględniają długoterminowe udziały, które w treści ekonomicznej stanowią część inwestycji netto w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach. W zmianach do MSR 28 zostało doprecyzowane, że wymogi MSSF 9 mają zastosowanie do udziałów długoterminowych przed zastosowaniem wymogów dotyczących alokacji straty w MSR 28 oraz że przy stosowaniu wymogów MSSF 9 jednostka nie uwzględnia żadnych korekt wartości bilansowej długoterminowych udziałów, które wynikają z zastosowania MSR 28.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania

- MSSF 17, Kontrakty ubezpieczeniowe, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 18 maja 2017 roku i obowiązuje za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.

MSSF 17 definiuje nowe podejście do rozpoznawania, wyceny, prezentacji i ujawniania umów ubezpieczeniowych. Głównym celem MSSF 17 jest zagwarantowanie przejrzystości oraz porównywalności sprawozdań finansowych ubezpieczycieli. W tym celu jednostka będzie ujawniała szereg informacji ilościowych i jakościowych umożliwiających użytkownikom sprawozdania finansowego ocenę wpływu umów ubezpieczeniowych na sytuację finansową, wyniki finansowe oraz przepływy pieniężne jednostki. MSSF 17 wprowadza szereg istotnych zmian w stosunku do dotychczasowych wymogów MSSF 4. Dotyczą one między innymi: poziomów agregacji na jakim wykonywane są obliczenia, metody wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych, rozpoznawania zysku lub straty w czasie, ujmowania reasekuracji, wydzielenia komponentu inwestycyjnego, sposobu prezentacji poszczególnych pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat jednostek sprawozdawczych, w tym oddzielnej prezentacji przychodów z ubezpieczeń, kosztów usług ubezpieczeniowych, a także przychodów lub kosztów finansowych.

Bank uważa, że zastosowanie nowego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego początkowego zastosowania.

- Roczne poprawki do MSSF 2015-2017, zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 12 grudnia 2017 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

W trakcie cyklu wprowadzono zmiany do następujących standardów: MSSF 3 w zakresie wyjaśnienia, że gdy jednostka przejmuje kontrolę nad działalnością, która jest wspólną działalnością, dokonuje ona ponownej wyceny wcześniej posiadanych udziałów w tej jednostce, MSSF 11 w zakresie wyjaśnienia, że jednostka która uzyska współkontrolę nad przedsiębiorstwem będącym wspólną działalnością, nie dokonuje ponownej wyceny uprzednio posiadanych udziałów w tej jednostce, MSR 12 w zakresie wyjaśnienia, że wszelkie skutki z tytułu podatku dochodowego dywidend (tj. podział zysków) powinny być ujmowane w rachunku zysków i strat, niezależnie od tego jak powstaje podatek, MSR 23 w zakresie wyjaśnienia, że jeżeli jakaś szczególna pożyczka pozostanie niezrealizowana po tym, jak powiązany składnik aktywów jest gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży, kredyt ten staje się częścią funduszy, które jednostka ogólnie zaciąga, obliczając stopę kapitalizacji na ogólnych pożyczkach.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich początkowego zastosowania.

- Zmiany do MSR 19, Zmiany programu, Ograniczenia lub Rozliczenia, został opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 7 lutego 2018 roku i obowiązują za okresy roczne rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.

Zmiany do MSR 19 określają sposób ustalania kosztów programów określonych świadczeń emerytalnych przez jednostkę w przypadku wystąpienia zmian w programie tychże świadczeń. MSR 19 „Świadczenia pracownicze” określa w jaki sposób jednostka rozlicza się z programu określonych świadczeń. W przypadku zmiany programu, ograniczenia lub rozliczenia MSR 19 wymaga od jednostki dokonania ponownej wyceny zobowiązania lub składnika aktywów netto z tytułu określonych świadczeń. Zmiany wymagają, aby jednostka wykorzystała zaktualizowane założenia tej wyceny w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego po zmianie programu. Wymagając zastosowania zaktualizowanych założeń oczekuje się, że zmiany dostarczą użytecznych informacji dla użytkowników sprawozdania finansowego.

Bank uważa, że zastosowanie zmienionego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich początkowego zastosowania.

MSSF 9, Instrumenty finansowe

W dniu 24 lipca 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała nowy Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej – MSSF 9: „Instrumenty finansowe”, obowiązujący dla rocznych okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku, który zastąpił istniejący Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Komisja Europejska Rozporządzeniem nr 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 roku przyjęła MSSF 9 w wersji opublikowanej przez RMSR 24 lipca 2014 roku.

MSSF 9 wprowadza nowy model utraty wartości aktywów finansowych oparty na koncepcji „straty oczekiwanej”, zmiany w zakresie zasad klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych (w szczególności aktywów finansowych) jak również nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Bank w czerwcu 2015 roku uruchomił projekt wdrożenia MSSF 9, angażujący aktywnie jednostki organizacyjne Banku odpowiedzialne za obszar rachunkowości i sprawozdawczości finansowej oraz zarządzania ryzykiem, jak również departamenty biznesowe, informatyczne oraz departament organizacji.

Bank zaimplementował niezbędne rozwiązania dla poszczególnych wymogów w oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy luki oraz zdefiniowane założenia metodologiczne.

Podsumowanie kluczowych założeń MSSF 9

Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych

Aktywa finansowe

Zgodnie z MSSF 9, aktywa finansowe w momencie ich początkowego ujęcia kwalifikuje się do następujących kategorii wyceny:

1. aktywa finansowe wyceniane zamortyzowanym kosztem,
2. aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
3. aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Klasyfikacja aktywa finansowego do jednej z powyższych kategorii wyceny odbywa się w momencie jego początkowego ujęcia w bilansie na podstawie:

- modelu biznesowego Banku w zakresie zarządzania aktywami finansowymi, który określany jest na poziomie odzwierciedlającym sposób, w jaki zarządza się łącznie grupami aktywów finansowych aby zrealizować określony cel biznesowy, oraz
- charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych składnika aktywów finansowych, mającej na celu weryfikację, czy warunki umowy powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (tzw. kryterium SPPI – ang. solely payments of principal and interest).

Aktywa finansowe podlegają przeklasyfikowaniu wtedy i tylko wtedy, gdy Bank zmienia model biznesowy w zakresie zarządzania aktywami finansowymi. W takim przypadku przeklasyfikowaniu podlegają te aktywa, na który zmiana modelu biznesowego miała wpływ.

Zobowiązania finansowe

MSSF 9 nie wprowadza istotnych zmian w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych, w stosunku do zasad wprowadzonych przez MSR 39.

Utrata wartości

MSSF 9 zastępuje obowiązujący zgodnie z postanowieniami MSR 39 model utraty wartości funkcjonujący w oparciu o pojęcie „straty poniesionej”, nowym modelem opartym o pojęcie „oczekiwanych strat kredytowych” (ang. expected credit loss, dalej: ECL). Bezpośrednią konsekwencją tej zmiany jest konieczność liczenia odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględniania prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji, co było niedopuszczalne zgodnie z MSR 39.

Nowy model utraty wartości ma zastosowanie do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane zamortyzowanym kosztem lub do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zmiana koncepcji straty poniesionej (MSR 39) na rzecz straty oczekiwanej, ma istotne konsekwencje w zakresie modelowania parametrów ryzyka kredytowego oraz ostatecznej wysokości utworzonych odpisów. Stosowany zgodnie z MSR 39 okres identyfikacji straty (ang. Loss Identification Period) nie występuje, a wraz z nim wyeliminowana została kategoria odpisów IBNR (ang. Incurred But Not Reported).

Zgodnie z MSSF 9, w miejsce odpisów z tytułu IBNR oraz odpisów dla ekspozycji niepracujących, odpis z tytułu utraty wartości jest wyznaczany w następujących kategoriach:

1. Koszyk 1 – oczekiwana strata w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego dla klientów, u których nie stwierdzono istotnego wzrostu ryzyka kredytowego,
2. Koszyk 2 – oczekiwana strata kredytowa w okresie życia aktywa finansowego dla klientów, u których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego, ale na dzień sprawozdawczy nie stwierdzono utraty wartości.
3. Koszyk 3 – oczekiwana strata kredytowa w okresie życia aktywa finansowego dla klientów w statusie default.

Sposób kalkulacji utraty wartości aktywów finansowych ma również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego. Przychód od aktywów znajdujących się w koszykach 1 i 2 jest wyznaczany na

bazie brutto ekspozycji, natomiast w koszyku 3 na bazie netto (podobnie jak dla aktywów ze stwierdzoną utratą wartości w MSR 39).

Rachunkowość zabezpieczeń

Zgodnie z postanowieniami MSSF 9, Bank wyłącznie w dniu wdrożenia MSSF 9 miał możliwość podjęcia decyzji stanowiącej element polityki rachunkowości o kontynuowaniu stosowania wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 zamiast wymogów wskazanych w MSSF 9.

MSSF 9 wymaga aby Bank zapewnił spójność stosownych powiązań zabezpieczających ze strategią zarządzania ryzykiem stosowaną przez Bank oraz jej celami. MSSF 9 wprowadza nowe postanowienia w zakresie, między innymi oceny efektywności powiązania zabezpieczającego oraz mechanizmu przywracania równowagi powiązania zabezpieczającego (ponownego bilansowania powiązania zabezpieczającego), jak również znosi możliwość zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń w wyniku subiektywnej decyzji Banku (tzn. przy braku przesłanek do zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń, określonych w Standardzie).

Wpływ MSSF 9 na sytuację finansową oraz fundusze własne Banku

Ilościowy wpływ MSSF 9 na sytuację finansową oraz fundusze własne Banku

Na dzień 1 stycznia 2018 roku zmiany w wymaganiach dotyczących klasyfikacji i wyceny oraz tworzenia rezerw z tytułu utraty wartości mają umiarkowanie negatywny wpływ na sytuację finansową oraz na poziom funduszy własnych Banku.

W poniższej tabeli Bank prezentuje wpływ na kapitały na dzień 1 stycznia 2018 roku z tytułu zmian w klasyfikacji i wycenie aktywów finansowych bez uwzględnienia wpływu podatku odroczonego.

Aktywa	Kategoria wyceny MSR 39	Kategoria wyceny MSSF 9	Wartość bilasowa zgodnie z MSR 39	Klasyfikacja i wycena zgodnie z MSSF 9	Wpływ wdrożenia MSSF 9	Wartość bilasowa zgodnie z MSSF 9
Należności od banków	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	5 663 263	-	(499)	5 662 764
Należności od banków	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa przez pozostałe całkowite dochody	400 439	734	-	401 173
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	70 558 668	-	(216 564)	70 342 104
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa przez wynik finansowy	2 873 070	(28 953)	-	2 844 117
Inwestycyjne kapitałowe papiery wartościowe	Wartość godziwa przez pozostałe całkowite dochody	Wartość godziwa przez wynik finansowy	9 934	-	-	9 934
Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Wartość godziwa przez pozostałe całkowite dochody	Zamortyzowany koszt	8 566 042	(45 870)	-	8 520 172
Inwestycje w jednostki zależne	Metoda praw własności z uwzględnieniem wyceny aktywów zgodnie z MSR 39	Metoda praw własności z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez MSSF 9	2 060 847	(22 553)	-	2 038 294
Aktywa razem			90 132 263	(96 642)	(217 063)	89 818 558

Zobowiązania	Wartość bilasowa zgodnie z MSR 37 i MSR 39	Klasyfikacja i wycena zgodnie z MSSF 9	Wpływ wdrożenia MSSF 9	Wartość bilasowa zgodnie z MSSF 9
Pozostałe zobowiązania	2 171 413	1 674	-	2 173 087
Rezerwy	190 914	-	41 646	232 560
Zobowiązania razem	2 362 327	1 674	41 646	2 405 647

Łączna wartość wpływu wdrożenia MSSF 9 w kwocie minus 357 025 tys. zł oraz wynikający z wdrożenia MSSF 9 efekt podatku odroczonego w postaci wzrostu aktywa netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 63 910 tys. zł pomniejszyły z dniem 1 stycznia 2018 roku kwotę zysków zatrzymanych oraz innych pozycji kapitału własnego o 293 115 tys. zł.

Wpływ MSSF 9 na adekwatność kapitałową

Całkowity wpływ zastosowania MSSF 9, obliczony na dzień 1 stycznia 2018 roku, w odniesieniu do łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) oraz współczynnika kapitału Tier 1 (Tier 1 ratio) Banku i Grupy jest nieistotny i wynosi nie więcej niż 5 punktów bazowych.

Bank zdecydował, że na potrzeby rachunku adekwatności kapitałowej, w tym kalkulacji funduszy własnych, w oparciu o Artykuł 1 paragraf 9 Rozporządzenia (UE) 2017/2395 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 roku (Rozporządzenie) zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013, nie będzie

stosował okresu przejściowego, który pozwala złagodzić wpływ na kapitał związany z wprowadzeniem MSSF 9.

Dane jakościowe umożliwiające odbiorcom sprawozdania finansowego zrozumienie wpływu MSSF 9 na pozycję finansową Banku oraz zarządzanie kapitałem

Poniżej Bank ujawnił informacje jakościowe dotyczące podejścia Banku do sposobu zaimplementowania wymogów MSSF 9, które w opinii Banku pozwolą odbiorcom sprawozdania finansowego na zrozumienie wpływu MSSF 9 na pozycję finansową Banku oraz na zarządzanie kapitałem.

Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych

Aktywa finansowe

W celu zapewnienia możliwości podjęcia decyzji klasyfikacyjnej w zakresie posiadanych przez Bank składników aktywów finansowych zgodnej z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, w ramach prowadzonego projektu wdrożenia MSSF 9 Bank dokonał przeglądu posiadanych składników aktywów finansowych, które znajdowały się w jego posiadaniu po 31 grudnia 2017 roku, poprzez:

1. określenie oraz przypisanie grup składników aktywów finansowych do odpowiedniego modelu biznesowego na podstawie oceny przyjętego sposobu zarządzania portfelami aktywów finansowych dokonywanej poprzez m.in.:
  - a) przegląd oraz ocenę istotnych i obiektywnych danych jakościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego (takich jak, np.: sposób oceny dochodowości danych portfeli aktywów finansowych oraz sposobu raportowania wyników takiej oceny do kluczowej kadry zarządzającej Banku, analizę typów ryzyka mających wpływ na efektywność danych portfeli aktywów finansowych oraz sposób zarządzania zidentyfikowanym ryzykiem, zasady wynagradzania zarządzających portfelami aktywów finansowych oraz przyczyny dokonanych w przeszłości sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli),
  - b) przegląd oraz ocenę istotnych i obiektywnych danych ilościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego (takich jak, np.: wartość sprzedaży aktywów finansowych dokonanych w ramach danych portfeli dokonanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych (o ile sprzedaże wystąpiły) oraz częstotliwość dokonanych sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli (o ile sprzedaże wystąpiły);
  - c) analizę oczekiwań, co do planowanych przyszłych wartości sprzedaży aktywów finansowych oraz ich częstotliwości w ramach danych portfeli;
2. określenie, poprzez identyfikację i analizę zapisów kontraktowych składnika aktywów finansowych mogących mieć wpływ na niespełnienie przez dany składnik aktywów finansowych kryterium SPPI, czy warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych (utrzymywanego zgodnie z modelem biznesowym, którego cel zakłada utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub utrzymywanego zgodnie z modelem biznesowym, którego cel zakłada zarówno utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych) pozwalają na stwierdzenie, że dany składnik aktywów finansowych spełnia kryterium SPPI.

Na dzień 1 stycznia 2018 roku Bank zmienił klasyfikację części portfela kredytów detalicznych (wybrane portfele kredytów gotówkowych, kredytów odnawialnych oraz kredytów kartowych) oraz nieznacznej liczby kredytów korporacyjnych (pojedyncze kredyty inwestycyjne), wycenianych zamortyzowanym kosztem zgodnie z MSR 39, które w wyniku wdrożenia wymogów MSSF 9 są wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy w związku z niespełnieniem kryterium SPPI.

Bank zmienił również klasyfikację części portfela kredytów korporacyjnych (część portfela kredytów konsorcjalnych) wycenianych zamortyzowanym kosztem zgodnie z MSR 39, które w wyniku wdrożenia wymogów MSSF 9 są wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy w związku z przypisaniem modelu biznesowego, który nie zakłada utrzymywania aktywów finansowych w celu uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych.

Ponadto, Bank zmienił klasyfikację posiadanych listów zastawnych mBanku Hipotecznego wycenianych zamortyzowanym kosztem zgodnie z MSR 39, które w wyniku wdrożenia wymogów MSSF 9 są wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody w związku z przypisaniem modelu biznesowego, który zakłada zarówno utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i dopuszcza również sprzedaż listów zastawnych.

Ponadto, dla części portfela dłużnych papierów wartościowych klasyfikowanych zgodnie z MSR 39 do kategorii „aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” Bank zdecydował się na zastosowanie

przewidzianego postanowieniami MSSF 9 modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych, co skutkowało zmianą sposobu wyceny tych aktywów z wyceny do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody na wycenę zamortyzowanym kosztem. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank posiadał instrumenty kapitałowe (akcje i udziały), które kwalifikowane są według MSR 39 jako „aktywa finansowe dostępne do sprzedaży”. Zgodnie z MSSF 9 w przypadku akcji i udziałów innych niż akcje i udziały w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, Bank w dniu pierwszego zastosowania MSSF 9 skorzystał z możliwości i dokonał nieodwołalnego wyboru ujmowania jednego z instrumentów kapitałowych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Pozostałe instrumenty kapitałowe Bank wycenił w wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 9. W przypadku dokonania wyboru przez Bank ujmowania instrumentów kapitałowych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody wynik z tytułu wyceny do wartości godziwej jest ujmowany w innych całkowitych dochodach, odpis z tytułu utraty wartości nie jest rozpoznawany w rachunku zysków i strat, a w przypadku sprzedaży zysk/strata nie będzie przeklasyfikowana do rachunku zysków i strat.

Na dzień 1 stycznia 2018 roku w związku z wdrożeniem wymogów MSSF 9 zmieniła się wartość aktywów netto dwóch spółek zależnych mBanku, mBanku Hipotecznego oraz mLeasingu. Zmiana wartości aktywów netto tych spółek wpłynęła na zmianę wyceny inwestycji w jednostki zależne, wyceniane metodą praw własności.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank nie zidentyfikował składników aktywów finansowych, które zamierzałyby wyznaczyć 1 stycznia 2018 roku do kategorii wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy celem zmniejszenia niedopasowania księgowego, które w przeciwnym razie powstałoby na skutek wyceny aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite.

Zobowiązania finansowe

W wyniku wdrożenia wymogów MSSF 9, Bank nie dokonał zmian w klasyfikacji zobowiązań finansowych w stosunku do dotychczasowej klasyfikacji zgodnej z MSR 39, które mogłyby mieć istotny wpływ na bilans i/lub na wynik finansowy Banku.

Bank nie dokonał wyboru opcji wyceny zobowiązań finansowych do wartości godziwej. W przypadku wyboru tej opcji, zmiana wartości godziwej wynikająca ze zmian w poziomie własnego ryzyka kredytowego byłaby odnoszona do innych całkowitych dochodów. W momencie usunięcia zobowiązania finansowego wartość poprzednio ujęta w pozostałych całkowitych dochodach nie podlegałaby odniesieniu do wyniku finansowego.

Na dzień 1 stycznia 2018 roku zmieniła się wartość pozostałych zobowiązań finansowych Banku, co jest związane z metodologią i podejściem do wyceny do wartości godziwej przez wynik finansowy części portfela kredytów detalicznych oraz nieznaczącej liczby kredytów korporacyjnych w związku z wdrożeniem MSSF 9, które zgodnie z MSR 39 były wyceniane zamortyzowanym kosztem.

Utrata wartości

Wprowadzenie nowego modelu liczenia utraty wartości opartego na koncepcji ECL spowodowało umiarkowany wzrost wysokości rezerw z tytułu utraty wartości w Banku, szczególnie w zakresie ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 2 oraz 3. Standard MSSF 9 w odróżnieniu od MSR 39, nie wymaga zidentyfikowania przesłanek utraty wartości w celu oszacowania strat w horyzoncie dożywotnim w koszyku 2. W zamian za to, Bank jest zobowiązany do stałego oszacowania wysokości strat kredytowych od momentu rozpoznania danego aktywa, do momentu usunięcia go z bilansu. W przypadku znacznego zwiększenia ryzyka kredytowego w porównaniu do momentu rozpoznania aktywa w bilansie, występuje konieczność liczenia strat w horyzoncie dożywotnim – koszyk 2. Takie podejście spowodowało, że oczekiwane straty kredytowe są wcześniej rozpoznawane, co przełożyło się ostatecznie na zwiększenie wysokości odpisów. Wzrost odpisów w koszyku 3 wynika głównie z modyfikacji definicji uzdrowienia w myśl definicji defaultu oraz uwzględnienia strat w horyzoncie życia ekspozycji dla wielokrotnych defaultów w przypadku ekspozycji wycenianych metodą portfelową oraz z wprowadzenia metody scenariuszowej dla ekspozycji wycenianych metodą indywidualną. W zakresie ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 1 w obszarze detalicznym Bank nie zidentyfikował zmian w poziomie rezerw z tytułu utraty wartości. Z kolei w obszarze korporacyjnym w wyniku zaprzestania stosowania parametru LIP Bank odnotował wzrost rezerw z tytułu utraty wartości.

Należy podkreślić, że na moment wdrożenia standardu MSSF 9 jednorazowa zmiana wynikająca z przyjęcia nowych modeli nie została uwzględniona w wyniku roku bieżącego i została ujęta w wyniku z lat ubiegłych.

Bank, w ramach prowadzonego projektu wdrożenia MSSF 9, opracował i wdrożył nową metodykę kalkulacji odpisów oraz zaimplementował odpowiednie zmiany w systemach IT oraz procesach funkcjonujących w Banku, w szczególności założenia modelu utraty wartości, pozyskanie niezbędnych danych jak również projektowaniem procesu i narzędzi oraz przeprowadzenie szczegółowego oszacowania wpływu wymogów

MSSF 9 na poziom odpisów. Prace metodologiczne skoncentrowały się na rozbudowie stosowanych obecnie rozwiązań, jak również nad wdrożeniem elementów zupełnie nowych. W zakresie rozbudowy miały miejsce prace dostosowujące obecne modele PD, LGD, EAD i CCF, tak by mogły zostać wykorzystane w oszacowaniach straty oczekiwanej. W zakresie rozwiązań nowych prace przede wszystkim obejmowały opracowanie kryteriów transferów pomiędzy koszykami, jak również uwzględnienie prognoz ekonomicznych przy szacowaniu wartości odpisów.

Rachunkowość zabezpieczeń

Bank podjął decyzję, że w oparciu o zapisy MSSF 9.7.2.21 będzie kontynuował stosowanie wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 zamiast wymogów wskazanych w MSSF 9.

W związku z powyższym, w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, wejście w życie MSSF 9 nie będzie miało wpływu na sytuację finansową Banku.

Dane porównawcze

Bank podjął decyzję o skorzystaniu z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości. Na dzień 1 stycznia 2018 roku różnice w wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte jako element wyniku z lat ubiegłych w kapitałach własnych Banku.

2.27. Segmenty działalności

Dane dotyczące segmentów działalności zostały zaprezentowane w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy mBanku S.A. za 2017 rok, sporządzonym według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, opublikowanym w dniu 28 lutego 2018 roku.

2.28. Dane porównawcze

Dane sporządzone według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku są porównywalne z danymi bieżącego okresu obrotowego i w związku z tym nie wymagały przekształceń.

3. Zarządzanie ryzykiem

mBank zarządza ryzykiem w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe, formułując strategię, polityki oraz wytyczne w zakresie zarządzania ryzykiem. Funkcje i zadania związane z zarządzaniem ryzykiem występują na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej, począwszy od Rady Nadzorczej a na jednostkach biznesowych Banku skończywszy. Zarządzanie ryzykiem jest ujęte w jednolity proces realizowany przez wyspecjalizowane jednostki organizacyjne, a analizy prowadzone są na poziomie Grupy.

3.1. Informacje ogólne

Lokalizacja informacji dotyczących zarządzania ryzykiem

Informacje dotyczące zarządzania ryzykiem w mBanku w 2017 roku zawarte są w Raporcie Rocznym Banku oraz Ujawnieniach dotyczących adekwatności kapitałowej.

Poniższa tabela wskazuje lokalizację informacji dotyczących poszczególnych aspektów zarządzania ryzykiem w powyższych dokumentach.

Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej Grupy mBanku S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku i Sprawozdanie Zarządu z działalności mBanku S.A. w 2017 roku nie stanowią części Sprawozdania finansowego mBanku S.A.

Rodzaj ryzyka	Informacja	Lokalizacja informacji za rok 2017		
		Raport Roczny mBanku		Ujawnienia dotyczące adekwatności kapitałowej
		Sprawozdanie Zarządu	Sprawozdanie finansowe	
Informacje ogólne	Lokalizacja informacji dotyczących zarządzania ryzykiem	-	str. 34	str. 3
	Słownik stosowanych pojęć	-	str. 35	-
	Uwarunkowania zewnętrzne	-	str. 37	-
Zasady zarządzania ryzykiem	Podział ról w procesie zarządzania ryzykiem	-	str. 38	-

	Kultura zarządzania ryzykiem	-	str. 42	-
	Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)	-	str. 44	str. 26
	Apetyt na ryzyko	-	str. 46	-
	Testy warunków skrajnych w ramach ICAAP/ILAAP	-	str. 47	str. 26
	Planowanie wymaganego kapitału i płynności	-	str. 48	str. 9
Ryzyko kredytowe	Organizacja zarządzania ryzykiem	str. 60	str. 49	-
	Polityka kredytowa	str. 63	str. 51	-
	Stosowane zabezpieczenia	-	str. 51	str. 71, 74
	System ratingowy	-	str. 52	-
	Monitoring i walidacja modeli	-	str. 53	-
	Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości	str. 65	str. 54	str. 84
	Polityka Banku w zakresie forbearance	-	str. 57	-
	Ryzyko kontrahenta wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych	-	str. 62	-
Ryzyko rynkowe	Ryzyko koncentracji	-	str. 64	str. 77
	Strategia ryzyka rynkowego	-	str. 66	-
	Narzędzia i miary	str. 68	str. 67	-
	Pomiar ryzyka	str. 69	str. 68	-
	Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego	str. 70	str. 71	-
Ryzyko płynności i źródła finansowania	Ryzyko walutowe	-	str. 70	-
	Strategia ryzyka płynności	str. 73	str. 73	-
	Pomiar, limitowanie i raportowanie ryzyka płynności	str. 74	str. 76	-
Ryzyko operacyjne	Źródła finansowania	-	str. 72	-
	Narzędzia i miary	str. 75	str. 82	str. 98
	Straty operacyjne	-	str. 82	-
	Ryzyko braku zgodności	-	str. 83	-
Pozostałe rodzaje ryzyka	Ryzyko biznesowe	-	str. 84	-
	Ryzyko modeli	-	str. 84	-
	Ryzyko reputacji	-	str. 85	-
	Ryzyko kapitałowe	-	str. 86	-
	Ryzyko regulacyjne	-	str. 87	-
Adekwatność kapitałowa	str. 76	str. 146	str. 9	
Wskaźnik dźwigni	str. 79, 85, 86	str. 37, 148	str. 67	

Słownik stosowanych pojęć

Add-on – potencjalna zmiana wyceny w przyszłości.

Collateral – aktywo, które ma być zapłacone lub otrzymane w zależności od aktualnej wyceny portfela instrumentów pochodnych w celu ograniczenia potencjalnego ryzyka kredytowego w przyszłości. Obecnie głównym zabezpieczeniem jest gotówka.

CCF (Credit Conversion Factor) – współczynnik konwersji kredytowej, tj. szacowany stopień wykorzystania zobowiązań pozabilansowych w dniu zaistnienia zdarzenia niewykonania zobowiązania.

Dochód odsetkowy narażony na ryzyko (Earnings at risk - EaR) – potencjalny spadek wyniku odsetkowego Banku w perspektywie 1 roku, przy założeniu określonego scenariusza zmiany stóp procentowych, niezmienności wolumenów i struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz niezmienności konstrukcji oprocentowania poszczególnych pozycji, w tym marży odsetkowej.

Dyrektywa CRD IV - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, z późniejszymi zmianami (Capital Requirements Directive IV, CRD IV).

EAD (Exposure at Default) – szacowana wartość ekspozycji w momencie wystąpienia zdarzenia niewykonania zobowiązania (kwota).

EL (Expected Loss) – oczekiwana strata (uwzględniająca prawdopodobieństwo zdarzenia niewykonania zobowiązania), w ujęciu kwotowym.

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) – proces oceny adekwatności zasobów płynności.

Kapitał ekonomiczny – szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia nieoczekiwanych strat (przy założonym poziomie ufności, dla rocznego horyzontu czasowego) z tytułu:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka rynkowego,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego.

Kapitał wewnętrzny – szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia nieoczekiwanych strat z tytułu istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Banku w ramach procesu inwentaryzacji ryzyka. Kapitał wewnętrzny jest sumą kapitału ekonomicznego oraz kapitału na pokrycie pozostałych, w tym trudno mierzalnych, rodzajów ryzyka.

KNF - Komisja Nadzoru Finansowego.

LCR (Liquidity Coverage Ratio) – wskaźnik określający relację aktywów płynnych bufora płynności do spodziewanych odpływów netto w przeciągu 30 dni kalendarzowych.

LGD (Loss Given Default) – szacowana względna strata w przypadku zdarzenia niewykonania zobowiązania (%).

LtV (Loan to Value) – relacja kwoty kredytu do wartości rynkowej nieruchomości.

Luka płynności krótkoterminowej (Miara M1) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako suma podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności pomniejszona o niestabilne środki obce.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (TREA) – suma kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem dla ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz pomnożonej przez 12,5 kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych dla innych rodzajów ryzyka, tj.:

- ryzyka rynkowego,
- ryzyka operacyjnego,
- pozostałych rodzajów ryzyka, np. ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej, dużych ekspozycji zaliczonych do portfela bankowego, itp.

Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) – fundusze własne wyrażone jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

NSFR (Net Stable Funding Ratio) – wskaźnik określający relację funduszy własnych i stabilnych pasywów banku zapewniających stabilne finansowanie do aktywów niepłynnych i należności wymagających stabilnego finansowania.

PD (Probability of Default) – prawdopodobieństwo zdarzenia niewykonania zobowiązania (%).

RBC (Risk Bearing Capacity) - zdolność do absorpcji ryzyka, tj. relacja potencjału pokrycia ryzyka (RCP) do kapitału wewnętrznego – miara wewnętrzna.

RCP (Risk Coverage Potential) - potencjał pokrycia ryzyka, tj. kwota funduszy własnych skorygowana o specjalne czynniki korygujące, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w mBanku – miara wewnętrzna.

Rozporządzenie CRR - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późniejszymi zmianami (Capital Requirements Regulation, CRR).

Wartość zagrożona ryzykiem (Value at risk – VaR) – miara potencjalnej straty wartości rynkowej (instrumentu finansowego, portfela, instytucji), na jaką narażony jest instrument finansowy, portfel,

instytucja w przeciągu określonego czasu, dla danego poziomu ufności, w normalnych warunkach rynkowych.

Wskaźnik dźwigni – stosunek kapitału podstawowego Tier I do miary całkowitej ekspozycji instytucji, rozumianej jako suma wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier I.

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (współczynnik CET1) – kapitał podstawowy Tier I wyrażony jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Współczynnik kapitału Tier I (współczynnik T1) – kapitał Tier I wyrażony jako procent łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Współczynnik płynności krótkoterminowej (Miara M2) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności oraz niestabilnych środków obcych.

Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (Miara M3) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do sumy aktywów niepłynnych.

Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i stabilnymi środkami obcymi (Miara M4) – wskaźnik zdefiniowany w Uchwale Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności, określony jako iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i stabilnych środków obcych do sumy aktywów o ograniczonej płynności i aktywów niepłynnych.

3.2. Zarządzanie ryzykiem w mBanku w 2017 roku – uwarunkowania zewnętrzne

Standardy regulacyjne Bazylei III

Od dnia 1 stycznia 2014 roku na terenie Unii Europejskiej obowiązują nowe przepisy dotyczące wymogów ostrożnościowych dla banków, czyli Rozporządzenie CRR w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (*Capital Requirement Regulation*) oraz Dyrektywa CRD IV (*Capital Requirement Directive IV*) w sprawie warunków dopuszczenia banków do działalności i nadzoru ostrożnościowego, będące implementacją postanowień Bazylei III. Zmiany w ramach Bazylei III dotyczyły w szczególności:

- określenia uniwersalnej definicji i składowych posiadanego przez banki kapitału oraz wprowadzenia wskaźnika kapitałowego określonego dla funduszy najwyższej jakości,
- wprowadzenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej,
- wprowadzenia wskaźnika dźwigni finansowej,
- wprowadzenia dodatkowych buforów kapitałowych, m.in. kapitałowego bufora ochronnego, bufora antycyklicznego, bufora ryzyka globalnej instytucji o znaczeniu systemowym oraz bufora ryzyka systemowego,
- określenia wymogów płynnościowych, mierzonych wskaźnikami LCR (Liquidity coverage ratio) i NSFR (Net stable funding ratio).

Przepisy regulacyjne z zakresu Dyrektywy CRD IV wymagały implementacji do prawodawstwa krajowego, co zakończyło się w 2015 roku przyjęciem Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym oraz stosowną aktualizacją Prawa Bankowego. Natomiast Rozporządzenie CRR obowiązuje bezpośrednio od 1 stycznia 2014 roku, bez konieczności przystosowania prawodawstwa krajowego do jego wymogów.

23 listopada 2016 roku Komisja Europejska opublikowała propozycję zmian do regulacji nadzorczych obowiązujących banki europejskie, m.in. do pakietu CRR/CRD IV i dyrektywy o restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, w zakresie których prace toczyły się w 2017 roku, ale nie zostały jeszcze zakończone.

W zakresie zmian do rozporządzenia CRR proponowane są nowe metody kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta, a także z tytułu ryzyka rynkowego bazujące na propozycjach Komitetu Bazylejskiego ds. nadzoru bankowego, które miałyby zastąpić metody stosowane dotychczas.

Zaproponowano zmianę podejścia do traktowania ekspozycji wobec kontrahenta centralnego oraz rozszerzenie „zachęt” kapitałowych dla banków finansujących małe i średnie przedsiębiorstwa. Zaproponowano minimalną wysokość wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie 3% (norma ostrożnościowa). Pakiet zmian obejmuje również istotne modyfikacje odnoszące się do wskaźnika stabilnego finansowania netto (NSFR) oraz proponuje minimalną wartość tego wskaźnika na poziomie 100%. Zaproponowano wprowadzenie standardu dla globalnych instytucji o znaczeniu systemowym w zakresie tzw. łącznej zdolności do absorpcji strat (TLAC - total loss absorbing capacity).

W zakresie dyrektywy CRD IV uszczegółowiono wytyczne w zakresie ograniczenia wypłat z zysków, które wyjaśniają relacje pomiędzy dodatkowymi wymogami kapitałowymi w ramach II filara, minimalnymi wymogami w zakresie funduszy własnych, wymogami połączonego bufora oraz wymogami w zakresie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji, które banki są zobowiązane wypełniać. Zaproponowano rozszerzenie oczekiwań nadzorczych co do sposobu identyfikacji, oceny i zarządzania ryzykiem stopy procentowej pozycji w portfelu bankowym oraz definicję standardowego szoku nadzorczego.

Zmiany rozporządzenia CRR i dyrektywy CRD IV miałyby zastosowanie po upływie od 2 do 4 lat od daty publikacji nowych przepisów.

W dyrektywie o restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zaproponowano zmiany dotyczące konstrukcji wskaźnika minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji mające na celu uspołnienie tej normy z miarą TLAC.

W ramach wspomnianych propozycji zmian do regulacji nadzorczych wyodrębniono 2 elementy, które znalazły się na tzw. szybkiej ścieżce legislacyjnej. Celem była szybka finalizacja przepisów tak, aby możliwe było ich zastosowanie w Unii Europejskiej od stycznia 2018 roku. W przyspieszonym trybie przyjęte zostały zmiany do Rozporządzenia CRR w aspekcie amortyzacji wpływu MSSF 9 na kapitał oraz stopniowego wycofania wyłączenia ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego spod reżimu dużych ekspozycji oraz do Dyrektywy BRRD w zakresie uprzywilejowania instrumentów dłużnych w hierarchii roszczeń.

Rekomendacje KNF

1 stycznia 2017 roku weszła w życie zaktualizowana Rekomendacja C KNF dotycząca zarządzania ryzykiem koncentracji (która zastąpiła Rekomendację C dotyczącą zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań wydaną przez nadzór bankowy w 2002 roku). Zaktualizowana Rekomendacja określa zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i ograniczania ryzyka koncentracji w bankach.

W kwietniu 2017 roku KNF opublikowała zaktualizowaną Rekomendację H dotyczącą systemu kontroli wewnętrznej w bankach (która zastąpiła Rekomendację H wydaną przez nadzór bankowy w 2011 roku). Zaktualizowana rekomendacja obowiązuje banki od 31 grudnia 2017 roku i uwzględnia istotne zmiany, które zostały wdrożone w krajowych i międzynarodowych przepisach prawa oraz rekomendacjach.

3.3. Zasady zarządzania ryzykiem

3.3.1 Podział ról w procesie zarządzania ryzykiem

- 1. Rada Nadzorcza**, poprzez **Komisję ds. Ryzyka**, sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku w obszarze przyjmowania ryzyka, co obejmuje zatwierdzanie Strategii Zarządzania Ryzykiem Grupy i nadzorowanie jej realizacji.
- 2. Zarząd Banku** przyjmuje Strategię Zarządzania Ryzykiem Grupy i jest odpowiedzialny za określanie i wdrażanie zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz za ich spójność ze Strategią. Ponadto Zarząd określa strukturę organizacyjną Banku, dbając o oddzielenie ról oraz przydziela zadania i obowiązki poszczególnym jednostkom.

Zarząd podejmuje działania w celu zapewnienia, że Bank prowadzi politykę umożliwiającą zarządzanie wszystkimi istotnymi dla działalności Banku rodzajami ryzyka oraz posiada w tym celu stosowne procedury, w szczególności odpowiada za opracowanie, wdrożenie, skuteczność i aktualizację pisemnych strategii i procedur dotyczących: systemu kontroli wewnętrznej, systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałem i planowania kapitału.

- 3. Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem (Chief Risk Officer – CRO)** jest odpowiedzialny za zintegrowane zarządzanie ryzykiem i kapitałem Banku oraz Grupy w zakresie: definiowania strategii i polityk, pomiaru, kontroli i niezależnego raportowania odnośnie wszystkich rodzajów ryzyka (w szczególności ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności i niefinansowego, w tym ryzyka operacyjnego), zatwierdzania limitów (zgodnie z regulacjami wewnętrznymi) oraz za procesy zarządzania ryzykiem detalicznego portfela kredytowego i portfela korporacyjnego.

4. Komitety:

- a/ **Forum Biznesu i Ryzyka** jest platformą podejmowania decyzji oraz dialogu pomiędzy jednostkami organizacyjnymi linii biznesowych i obszaru zarządzania ryzykiem w ramach mBanku jak również pomiędzy mBankiem a spółkami Grupy.

Forum Biznesu i Ryzyka tworzą następujące komitety:

- Komitet Ryzyka Bankowości Detalicznej (KRD),
- Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (KRK),
- Komitet Ryzyka Rynków Finansowych (KRF).

W skład komitetów wchodzi przedstawiciele linii biznesowych i właściwych departamentów obszaru zarządzania ryzykiem mBanku oraz odpowiednich jednostek organizacyjnych w spółkach Grupy.

Każdy komitet jest odpowiedzialny za wszystkie rodzaje ryzyka powstające wskutek prowadzenia działalności w ramach danej linii biznesowej.

Główną funkcją wymienionych komitetów jest kształtowanie zasad zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko, poprzez podejmowanie decyzji i wydawanie rekomendacji dotyczących w szczególności:

- polityk ryzyka,
- procesów i narzędzi oceny ryzyka,
- systemu limitowania ryzyka,
- oceny jakości i efektywności portfela ekspozycji wobec klientów,
- kwestii związanych z ryzykiem płynności, takich jak metodologie i limity,
- zatwierdzania wprowadzania nowych produktów do oferty.

- b/ **Komitet Ryzyka Modeli** jest odpowiedzialny za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli, pełniąc funkcje: informacyjną, dyskusyjną, decyzyjną oraz legislacyjną. W szczególności Komitet:

- zatwierdza nowe i przebudowane modele, a także wprowadzane do nich zmiany, decydując również o ewentualnej rezygnacji ze stosowania modelu,
- podejmuje decyzje odnośnie zakresu stosowania modeli grupowych oraz zewnętrznych, w tym modeli centralnych w procesach bankowych,
- rekomenduje poziom tolerancji na ryzyko modeli i przekazuje swoje ustalenia do decyzji Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
- podejmuje finalną decyzję w zakresie zatwierdzenia istotności przypisanej danemu modelowi,
- aprobeje działania zaradcze i naprawcze wskazane w ramach wyników monitoringu,
- akceptuje harmonogram walidacji modeli oraz wyniki poszczególnych walidacji modeli.

Funkcjonowanie Komitetu zapewnia adekwatny poziom niezależności poszczególnych uczestników procesu zarządzania ryzykiem modeli oraz pozwala uniknąć konfliktu interesów między nimi. Ponadto gwarantuje jednostce walidacyjnej możliwość wydawania wiążących zaleceń o adekwatnym priorytecie.

- c/ **Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami** Grupy mBanku (ALCO) jest w szczególności odpowiedzialny za kształtowanie, monitorowanie i zarządzanie strukturą aktywów i pasywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w celu optymalizacji alokacji funduszy.

- d/ **Komitet ds. Zarządzania Kapitałem** jest w szczególności odpowiedzialny za zarządzanie kapitałem. Na podstawie podjętych decyzji Komitet wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w sprawie:

- działań z zakresu zarządzania kapitałem oraz poziomu i struktury kapitału,
- zwiększania efektywności wykorzystania kapitału,
- procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania kapitałem i planowania kapitału.

- e/ **Komitet Kredytowy Grupy mBanku** jest w szczególności odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad ryzykiem koncentracji i dużymi zaangażowaniami na poziomie Grupy mBanku, poprzez podejmowane decyzje oraz wydawane rekomendacje. W ramach funkcjonowania Banku Komitet podejmuje decyzje kredytowe, a także decyzje dotyczące m.in. konwersji długu na akcje, udziały oraz przejęcia nieruchomości w zamian za długi.

- f/ **Komitet Bankowości Inwestycyjnej** jest w szczególności odpowiedzialny za sprawowanie kontroli i zarządzanie ryzykiem (m.in. rynkowym, kredytowym, reputacyjnym, operacyjnym) transakcji Biura Maklerskiego oraz podejmowanie decyzji dotyczących realizacji tych transakcji.
- g/ **Komitet Kredytowy Bankowości Detalicznej** jest w szczególności odpowiedzialny za:
- podejmowanie indywidualnych decyzji kredytowych dotyczących klientów detalicznych, jeżeli całkowita ekspozycja wobec takiego klienta, wartość transakcji lub wartość parametrów ryzyka AIRB (PD/LGD/EL) ustalona dla klienta lub transakcji osiągnie określony próg, przyjęty dla tego poziomu decyzyjnego,
  - przyznanie, zmianę lub cofnięcie uprawnień decyzyjnych poszczególnym pracownikom Banku.
- h/ **Komitet ds. Jakości Danych i Rozwoju Systemów Informacyjnych**, realizujący zadania oraz posiadający uprawnienia decyzyjne w zakresie zasad i struktury funkcjonowania systemu zarządzania jakością danych, zatwierdzania standardów działania dotyczących zarządzania danymi, przeprowadzania oceny skuteczności systemu zarządzania jakością danych, inicjowania działań mających na celu poprawę jakości danych w skali całego Banku w szczególności z uwzględnieniem potrzeb związanych z wyliczaniem regulacyjnego wymogu kapitałowego Banku według metody AIRB.
- i/ **Komitet ds. Nadzoru nad Oddziałami Zagranicznymi mBanku** między innymi wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w sprawie zatwierdzenia strategii działania oraz zasad stabilnego i ostrożnego zarządzania danego oddziału zagranicznego Banku, w szczególności w odniesieniu do ryzyka kredytowego.

Pozostałe jednostki:

1. Jednostki organizacyjne obszaru zarządzania ryzykiem

Funkcja zarządzania na poziomie strategicznym i funkcja kontroli ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności, operacyjnego i ryzyka modeli wykorzystywanych do kwantyfikacji wymienionych rodzajów ryzyka jest realizowana w ramach obszaru zarządzania ryzykiem nadzorowanego przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Poniższy schemat prezentuje strukturę organizacyjną tego obszaru:

Poszczególne jednostki mają ściśle określone role w procesie identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka, w tym oceny indywidualnego ryzyka kredytowego klientów oraz określania reguł selekcji

klientów. Jednostki te opracowują w ramach swoich kompetencji metodologie i systemy wspierające wymienione obszary. Zadaniem jednostek kontroli ryzyka jest także raportowanie ryzyka i wsparcie naczelnych organów Banku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem:

- zarządzanie zintegrowanym ryzykiem, kapitałem i płynnością Banku oraz Grupy mBanku, w szczególności poprzez: kontrolę profilu ryzyka, adekwatności kapitałowej i płynności oraz zdolności absorpcji ryzyka, integrację wyceny ryzyka, integrację systemu kontroli niefinansowych rodzajów ryzyka i Samoocenę Efektywności Zarządzania Ryzykiem,
- identyfikacja, pomiar, kontrola, monitorowanie oraz rozwój metod pomiaru ryzyka: rynkowego, stopy procentowej księgi bankowej, płynności oraz kontrahenta,
- monitorowanie całościowego profilu ryzyka jednostek organizacyjnych obszaru rynków finansowych,
- zarządzanie procesem zintegrowanego raportowania ryzyka, kapitału i płynności.

Departament Zarządzania Projektami i Architekturą Ryzyka:

- zarządzanie portfelem projektów obszaru zarządzania ryzykiem,
- pełnienie funkcji centrum kompetencji w obszarze zarządzania procesami,
- rozwój i optymalizacja architektury procesów i aplikacji IT obszaru zarządzania ryzykiem,
- zarządzanie aplikacjami IT obszaru zarządzania ryzykiem (biznesowe utrzymanie i rozwój),
- zarządzanie danymi obszaru zarządzania ryzykiem i współpraca z obszarem finansów w zakresie zcentralizowanego systemu informacji zarządczej.

Departament Oceny Ryzyka Korporacyjnego:

- realizacja polityki kredytowej Banku w odniesieniu do klientów obszaru bankowości korporacyjnej, krajów i instytucji finansowych,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku i spółkach Grupy w wyżej wymienionych obszarach.

Departament Procesów i Pomiaru Ryzyka:

- opracowywanie i wdrażanie zasad dotyczących korporacyjnego procesu kredytowego, monitorowanie jego efektywności,
- opracowywanie strategii korporacyjnego ryzyka kredytowego Grupy mBanku, a także polityk kredytowych, w tym polityk dotyczących sektorowego apetytu na ryzyko,
- przygotowywanie analiz portfelowych i raportowanie dla potrzeb zarządzania korporacyjnym ryzykiem kredytowym,
- rozwój i monitorowanie jakości modeli ratingowych klientów detalicznych, korporacyjnych i instytucji finansowych (modelowanie ryzyka kredytowego),
- weryfikacja wartości, płynności i atrakcyjności nieruchomości i ruchomości proponowanych na zabezpieczenie.

Departament Zarządzania Ryzykiem Detalicznym:

- opracowywanie zasad i procesów zarządzania ryzykiem,
- akceptacja produktów bankowości detalicznej, z uwzględnieniem wpływu na różne typy ryzyka oraz wymogi kapitałowe,
- tworzenie raportów dla potrzeb monitorowania zasad zarządzania ryzykiem,
- rozwój i zarządzanie systemami wspierającymi proces oceny ryzyka i podejmowania decyzji.

Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych:

- realizacja procesów restrukturyzacji i windykacji w zakresie detalicznych produktów kredytowych na rynku polskim,
- przeprowadzanie transakcji sprzedaży wierzytelności w zakresie windykowanych portfeli detalicznych.

Departament Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego:

- podejmowanie decyzji kredytowych dotyczących produktów bankowości detalicznej,

- monitoring umów kredytowych i realizacja czynności administracyjnych,
- zapewnienie rozwoju i efektywne wykorzystanie systemów i narzędzi antywyłudzeniowych,
- przeciwdziałanie nadużyciom kredytowym oraz sprawowanie kontroli nad ryzykiem operacyjnym w procesie kredytowym dla produktów bankowości detalicznej i korporacyjnej, a także tworzenie metodyki dla tych procesów,
- identyfikowanie w procesach, produktach i systemach luk, zwiększających ekspozycję Banku na wyłudzenia i podejmowanie działań zmierzających do ich usunięcia.

Wydział Walidacji:

- integracja zarządzania modelami i ich ryzykiem oraz walidacja modeli ilościowych.

Stanowisko ds. rozwoju ryzyka:

- zarządzanie działaniami rozwojowymi kadry managerskiej i pracowników obszaru zarządzania ryzykiem.

2. Jednostki organizacyjne spoza obszaru zarządzania ryzykiem odpowiadają za zarządzanie i kontrolę pozostałych rodzajów ryzyka identyfikowanych w działalności Grupy mBanku (ryzyko kapitałowe, biznesowe, reputacji, prawne, braku zgodności, outsourcingu, systemów IT, cyberzagrożeń).

3. Jednostki biznesowe biorą udział w zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka poprzez uwzględnianie ryzyka w decyzjach biznesowych, przy budowie oferty produktowej oraz w procesie akwizycji klientów. Jednostki te ponoszą ostateczną odpowiedzialność za podejmowanie ryzyka w ramach przyznanych limitów oraz za kształtowanie wyników Banku.

4. Jednostki kontrolne:

- **Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)** dokonuje niezależnego przeglądu procesu identyfikacji, podejmowania, pomiaru, monitoringu i kontroli ryzyka w ramach realizowanej funkcji kontroli i audytu wewnętrznego.
- **Departament Compliance (DC)** odpowiada za tworzenie standardów w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności regulacji wewnętrznych oraz standardów działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa.

3.3.2 Kultura zarządzania ryzykiem

Fundamenty wdrożonej w Banku i Grupie mBanku kultury zarządzania ryzykiem zostały określone w Strategii Zarządzania Ryzykiem Grupy mBanku oraz strategiach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka (ryzykiem kredytowym portfela detalicznego i korporacyjnego, ryzykiem rynkowym, ryzykiem płynności, ryzykiem operacyjnym, ryzykiem reputacji), zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą mBanku.

Linie obrony

W Grupie mBanku role i zadania w zakresie zarządzania ryzykiem zorganizowano w oparciu o schemat trzech linii obrony:

- Pierwszą linię obrony stanowi **Biznes** (linie biznesowe), którego zadaniem jest uwzględnianie aspektów związanych z ryzykiem i kapitałem przy podejmowaniu wszystkich decyzji i w granicach apetytu na ryzyko określonego dla Grupy.
- Druga linia obrony, przede wszystkim **Ryzyko** (obszar zarządzania ryzykiem), **IT**, **Bezpieczeństwo** oraz funkcja **Compliance**, jest odpowiedzialna za tworzenie ram i wytycznych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, wspieranie Biznesu w ich wdrażaniu oraz za nadzorowanie funkcji kontrolnych i ekspozycji na ryzyko. Aby zapewnić, że Biznes jest wspierany i nadzorowany w obiektywny sposób, druga linia obrony działa niezależnie od Biznesu.
- Trzecią linią obrony jest **Audyt Wewnętrzny** dokonujący niezależnych ocen działań związanych z zarządzaniem ryzykiem realizowanych zarówno przez pierwszą, jak i drugą linię obrony.

Filary zarządzania ryzykiem

Ramy zarządzania ryzykiem w Grupie mBanku wywodzą się z koncepcji trzech filarów:

- **Koncentracja na Kliencie** to jest dążenie do zrozumienia i zrównoważenia szczególnych potrzeb różnych interesariuszy Ryzyka (Biznes, Zarząd Banku, Rada Nadzorcza, akcjonariusze i organy nadzoru).
- **Jedno ryzyko** rozumiane jako zintegrowane podejście do zarządzania ryzykiem i odpowiedzialność wobec klientów za wszystkie rodzaje ryzyka zdefiniowane w Katalogu Ryzyka Grupy mBanku.
- Perspektywa **ryzyko vs. stopa zwrotu** rozumiana jako wsparcie procesu podejmowania decyzji biznesowych na bazie długoterminowych relacji między ryzykiem a stopą zwrotu, unikając ryzyka zdarzeń skrajnych (tail risks).

Wizja Ryzyka

Wykorzystujemy szanse w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu, stosując innowacyjne metody zarządzania ryzykiem.

Dbając o efektywność i bezpieczeństwo Banku tworzymy wartość dla klienta w partnerskim dialogu z biznesem.

Misja Ryzyka

Obszar zarządzania ryzykiem aktywnie uczestniczy w realizacji inicjatyw i działań podejmowanych w ramach realizacji strategii Grupy mBanku. Wsparcie to jest zorganizowane wokół pięciu wyzwań stojących przed obszarem zarządzania ryzykiem w najbliższych latach:

- **Empatia** rozumiana w obszarze zarządzania ryzykiem jako aktywne dostosowywanie zarządzania ryzykiem do zmieniających się potrzeb różnych grup klientów.
- Promowanie doświadczenia **mobilności**.
- **Efektywność** oznaczająca: mierzenie, doskonalenie i automatyzację procesów ryzyka w kulturze Lean; kształtowanie - w partnerskim dialogu - apetytu na ryzyko zapewniającego bezpieczny i dochodowy bilans banku.
- **Zaangażowani ludzie**. Wyzwanie jest realizowane poprzez budowę środowiska pracy, które sprzyja innowacjom, przyciąga, utrzymuje i rozwija ludzi o wiedzę z zakresu biznesu i ryzyka, dociekliwych w poszukiwaniu rozwiązań, otwarcie się komunikujących.
- **Przewaga technologiczna** oznaczająca wdrażanie zarządzania ryzykiem w oparciu o wspólną zintegrowaną platformę danych (CDL) oraz poszukiwanie rozwiązań technologicznych umożliwiających innowacyjne zarządzanie ryzykiem.

Kluczowe zmiany w obszarze zarządzania ryzykiem w 2017 roku

mBank stale doskonali proces kontroli i zarządzania ryzykiem z naciskiem na usprawnienie zintegrowanego zarządzania ryzykiem z perspektywy koncentracji na kliencie.

Poniżej opisane są wybrane działania realizowane w 2017 roku:

- Powołano Komitet Bankowości Inwestycyjnej (KBI). Zadania nowego Komitetu zostały opisane w Nocie 3.3.1.
- Kontynuowano projekt wdrożeniowy MSSF 9. Standard MSSF 9 obowiązuje od stycznia 2018 roku. Grupa mBanku zakończyła kluczowe prace projektowe obejmujące wdrożenie wszystkich krytycznych baz danych oraz kalkulatorów w zakresie niezbędnym na potrzeby stosowania nowego standardu od 1 stycznia 2018. Projekt będzie kontynuowany w roku 2018 w zakresie pozostałych zmian i dostosowań w systemach IT. Więcej informacji na temat projektu zamieszczono w Nocie 2.26.
- Zdefiniowano apetyt na ryzyko w kolejnym horyzoncie planistycznym, ze szczególnym uwzględnieniem 2018 roku. W procesie formułowania apetytu na ryzyko uwzględniono między innymi wnioski z przeprowadzonych analiz i dyskusji dotyczących potencjalnego wpływu na Grupę szeregu kwestii wskazanych w trakcie wewnętrznej dialogu przeprowadzonego wśród kadry zarządzającej ze szczególnym uwzględnieniem pakietu ryzyk niefinansowych.
- Zaktualizowano Księgę Limitów oraz ustalono wartości limitów na 2018 rok. W ramach limitów płynnościowych wprowadzono limity na nowe miary LAB (które zastąpiły wcześniej stosowane miary ANL).

- Dokonano cyklicznego przeglądu i aktualizacji Strategii Zarządzania Ryzykiem Grupy mBanku oraz pozostałych strategii dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, to jest ryzykiem kredytowym w obszarach detalicznym i korporacyjnym, ryzykiem rynkowym, ryzykiem płynności, ryzykiem operacyjnym i ryzykiem reputacji.
- Wdrożono Strategię Zarządzania Ryzykiem Koncentracji w Grupie mBanku. Strategia, określająca ramowe zasady procesu zarządzania ryzykiem koncentracji z wykorzystaniem funkcjonującego systemu limitów oraz przeprowadzanych testów warunków skrajnych, została zatwierdzona przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.
- Dokonano przeglądów procesów: oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP) oraz oceny adekwatności zasobów płynności (ILAAP). Wnioski z przeglądów procesów zostały przedstawione Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.
- Przeprowadzono proces okresowej inwentaryzacji ryzyka, w wyniku której zaktualizowano Katalog Ryzyka Grupy mBanku. Proces został przeprowadzony zgodnie ze zmodyfikowanymi (w wyniku przeglądu ICAAP) zasadami. Kluczowa zmiana polegała na uwzględnieniu w Katalogu wszystkich rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy (wcześniej Katalog zawierał listę ryzyk istotnych).
- Kontynuowano wdrażanie programu stałego zwiększania efektywności pracy opartego na zasadach Lean Management. Przy wykorzystaniu filozofii i narzędzi lean, kolejne procesy w obszarze zarządzania ryzykiem są przeglądane i usprawniane. Celem programu jest umożliwienie absorpcji rosnącej liczby zadań wynikających z rozwoju biznesu i ze zwiększających się wymagań regulacyjnych, bez konieczności znacznego powiększania zasobów oraz realokacja zasobów z usprawnionych obszarów operacyjnych do obszarów, w których konieczne jest zwiększenie zasobów w związku z realizowanymi projektami lub zwiększającym się zakresem zadań.

3.3.3 Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)

Grupa mBanku dostosowuje wielkość funduszy własnych do poziomu i rodzaju ryzyka, na jakie jest narażona oraz do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. W tym celu Grupa mBanku stosuje proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP), który służy utrzymaniu funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka ponoszonego w jej działalności.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w Grupie mBanku obejmuje:

- inwentaryzację ryzyka w działalności Grupy mBanku,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka,
- agregację kapitału,
- testy warunków skrajnych,
- ustalanie limitów dotyczących wykorzystania zasobów kapitałowych,
- planowanie i alokację kapitału,
- monitorowanie polegające na stałej identyfikacji ryzyka występującego w działalności Grupy mBanku oraz analizie poziomu kapitału na pokrycie ryzyka.

Proces podlega regularnym przeglądom realizowanym przez Zarząd Banku i nadzorowanym przez Radę Nadzorczą Banku.

Istotne rodzaje ryzyka w działalności Grupy mBanku

Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie, że Bank zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej.

Istotne rodzaje ryzyka, zidentyfikowane w działalności Grupy w ramach funkcjonującego w niej procesu inwentaryzacji ryzyka realizowanego na podstawie zasad określonych w ramach ICAAP, są klasyfikowane do jednej z dwóch grup:

- do pierwszej grupy zaliczane są rodzaje ryzyka uwzględniane w procesie szacowania kapitału ekonomicznego,
- drugą grupę stanowią pozostałe rodzaje ryzyka (w tym trudno mierzalne rodzaje ryzyka), które są zarządzane z zastosowaniem odpowiednich procesów. Ponadto, zgodnie z zasadami ICAAP obowiązującymi dla Grupy, dla pozostałych rodzajów ryzyka (w tym trudno mierzalnych rodzajów ryzyka) może zostać oszacowany bufor kapitałowy.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku za istotne w działalności Grupy mBanku uznawane były następujące rodzaje ryzyka:

Kapitał wewnętrzny

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Bank wartość kapitału niezbędna do pokrycia istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy mBanku. Kapitał wewnętrzny jest sumą:

- kapitału ekonomicznego na pokrycie rodzajów ryzyka uwzględnianych w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego,
- kapitału niezbędnego na pokrycie pozostałych rodzajów ryzyka (w tym trudno mierzalnych rodzajów ryzyka).

Kapitał ekonomiczny wyznacza się za pomocą metod ilościowych pozwalających w sposób adekwatny odzwierciedlić poziom ryzyka.

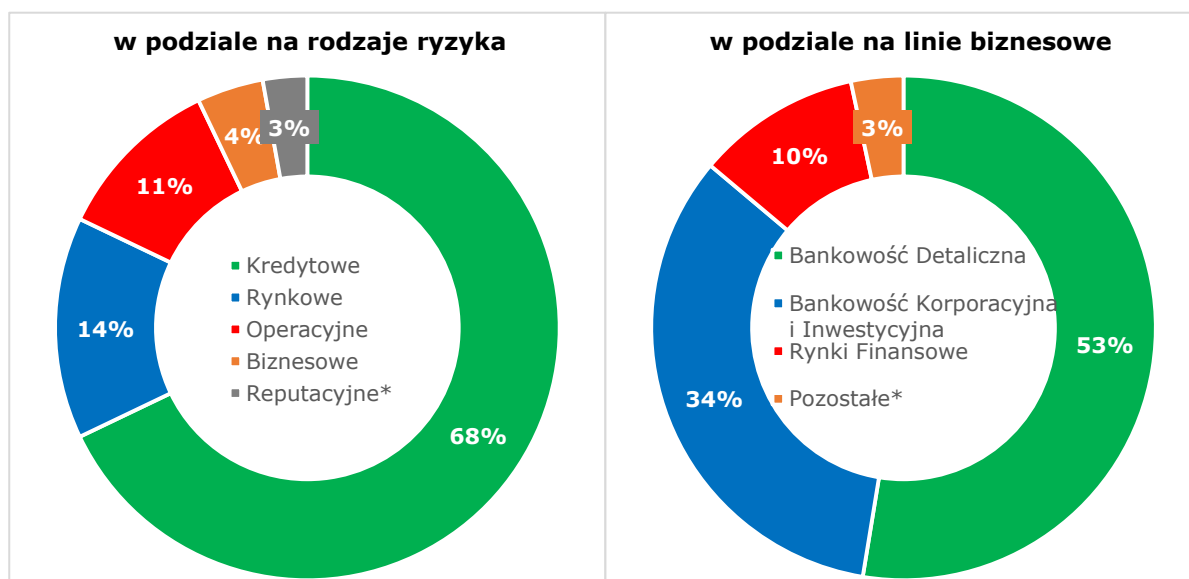
Podobnie jak w 2016 roku, w roku 2017 mBank kalkulował kapitał ekonomiczny dla wszystkich rodzajów ryzyka przy poziomie ufności wynoszącym 99,91% w rocznym horyzoncie czasowym. Przy kalkulowaniu łącznego kapitału ekonomicznego Bank nie uwzględniał efektu dywersyfikacji pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, decyzję dotyczącą wysokości kapitału na pokrycie pozostałych rodzajów ryzyka (w tym trudno mierzalnych rodzajów ryzyka) podejmuje Komitet ds. Zarządzania Kapitałem. W 2017 roku Bank utrzymywał kapitał na pokrycie ryzyka reputacji.

Struktura kapitału wewnętrznego i całkowitego wymogu kapitałowego

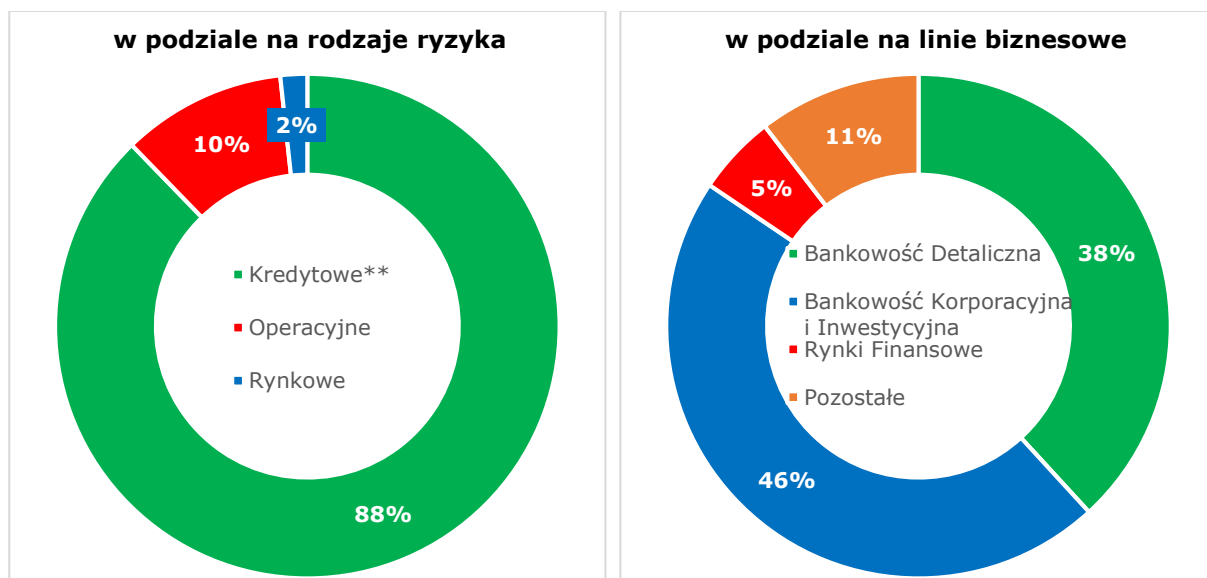
Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę kapitału wewnętrznego oraz całkowitego wymogu kapitałowego mBanku na dzień 31 grudnia 2017 roku w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka oraz linie biznesowe.

Struktura kapitału wewnętrznego mBanku na dzień 31 grudnia 2017 roku

*Kapitał na pokrycie trudno mierzalnych rodzajów ryzyka (ryzyko reputacji) nie jest alokowany na linie biznesowe. Na wykresie prezentującym strukturę kapitału wewnętrznego wg linii biznesowych kapitał na ryzyko reputacyjne jest uwzględniony w pozycji „Pozostałe”

Struktura całkowitego wymogu kapitałowego mBanku na dzień 31 grudnia 2017 roku

**W pozycji przedstawiającej ryzyko „Kredytowe” uwzględniony został także tzw. floor nadzorczy występujący dla portfeli ekspozycji kredytowych objętych metodą AIRB: ekspozycji detalicznych mBanku wobec mikrofirm zabezpieczonych hipotecznie.

Wyższy udział ryzyka rynkowego w strukturze kapitału wewnętrznego (w stosunku do udziału w strukturze wymogu kapitałowego) wynika z faktu, że model kapitału ekonomicznego na ryzyko rynkowe obejmuje dodatkowe czynniki ryzyka, które zgodnie z obowiązującą metodą nie generują wymogu kapitałowego (przede wszystkim ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym oraz tzw. spread kredytowy na portfelu papierów rządowych w portfelu bankowym).

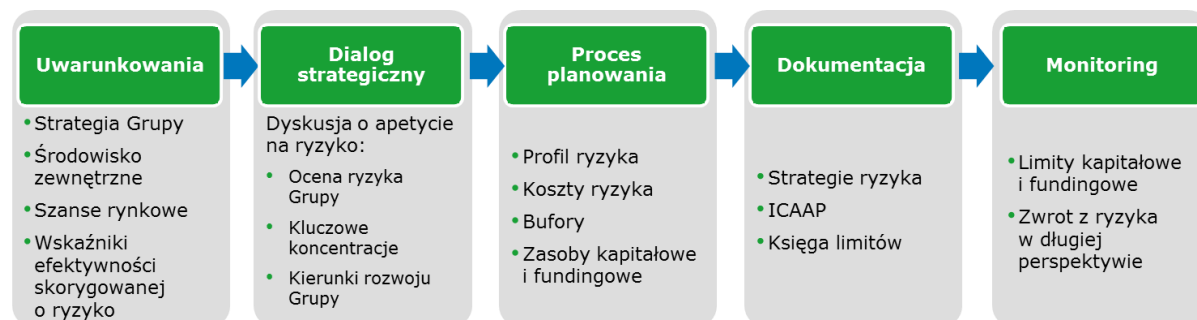
Istotnie niższy udział kapitału wewnętrznego przypisanego Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (w porównaniu do udziału tej linii biznesowej w strukturze wymogu kapitałowego), wynika z efektu dywersyfikacji rozpoznawanego w modelu kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe. Odwrotny efekt w przypadku Bankowości Detalicznej wynika z uwzględnienia horyzontu zapadalności produktów hipotecznych (w szczególności kredytów mieszkaniowych) w modelu kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe (przy braku korekty ze względu na termin zapadalności w regulacyjnej wadze ryzyka).

3.3.4 Apetyt na ryzyko

Grupa mBanku definiuje apetyt na ryzyko jako maksymalny poziom ryzyka, pod względem zarówno wartości, jak i struktury, jaki Bank jest skłonny i zdolny zaakceptować w toku realizacji przyjętych celów biznesowych w ramach scenariusza kontynuacji działalności gospodarczej. Apetyt na ryzyko wynikający z dostępnej bazy kapitałowej i dostępnego finansowania stanowi punkt wyjścia dla zarządzania ryzykiem w Grupie i dlatego wpływa na proces budżetowania i proces alokacji kapitału.

Ramy zarządzania apetytem na ryzyko

Przebieg wdrożonego w Grupie mBanku procesu zarządzania apetytem na ryzyko ilustruje poniższy schemat.

Apetyt na ryzyko jest oparty na ocenie profilu ryzyka Grupy oraz poziomie zasobów na pokrycie ryzyka (ang. risk capacity) z punktu widzenia:

- kapitału,
- finansowania,
- ryzyk niefinansowych,
- miar efektywności skorygowanych o ryzyko (ang. Risk Adjusted Performance Measures).

Apetyt na ryzyko jest punktem wyjścia do ciągłego dialogu o profilu ryzyka wewnątrz organizacji. Podczas strategicznych dyskusji Zarząd określa ogólne kierunki rozwoju Grupy i poszczególnych linii biznesowych. Sformułowane ogólne wytyczne stanowią podstawę stałego dialogu między kierownictwem i Zarządem, który materializuje się w postaci wytycznych specyficznych dla danego portfela. W trakcie centralnego (tzw. *Top-down*) i biznesowego-ogólnego etapu procesu planowania wytyczne dotyczące apetytu na ryzyko podlegają dalszej dekompozycji na kluczowe mierniki i cele, które są następnie kaskadowane na niższe szczeble organizacji w fazie planowania biznesowego-operacyjnego (tzw. *Bottom-up*). Dokumentacja apetytu na ryzyko i jego monitoring tworzą właściwy mechanizm kontroli chroniący cele Grupy.

Bufory kapitałowe

Apetyt na ryzyko jest ustalany poniżej zasobów na pokrycie ryzyka (risk capacity), określonych na podstawie wymaganych standardów adekwatności kapitałowej i płynności przyjętych w przepisach europejskich i polskich, w celu zapewnienia przetrwania Grupy w razie niekorzystnych zmian w samej Grupie lub jej otoczeniu, umożliwiając w ten sposób zapewnienie zdolności absorpcji ryzyka. Zasoby na pokrycie ryzyka i apetyt na ryzyko określa się z uwzględnieniem poziomu źródeł finansowania i pozycji kapitałowej Grupy zarówno dla kapitału regulacyjnego, jak i wewnętrznego. Bank utrzymuje kapitał i płynne aktywa na poziomach zapewniających spełnianie wymogów regulacyjnych w warunkach normalnych oraz w warunkach skrajnych, ale prawdopodobnych.

W przypadku Grupy mBanku apetyt na ryzyko uwzględnia wszystkie istotne rodzaje ryzyka i ich kluczowe koncentracje wynikające z przyjętej strategii biznesowej, ustalając odpowiednie bufory kapitałowe, niezbędne w przypadku materializacji wybranych czynników ryzyka, dotyczących istniejących portfeli oraz planowanej działalności, a także uwzględniające nowe wymagania regulacyjne, jak również potencjalne niekorzystne zmiany makroekonomiczne.

Zdolność absorpcji ryzyka

Zdolność absorpcji ryzyka jest wyrażona w kapitale i źródłach finansowania, które mogą być alokowane celem zapewnienia bezpieczeństwa w scenariuszu normalnym i scenariuszu ryzyka. Maksymalne ryzyko, jakie Grupa mBanku jest skłonna i zdolna ponieść, przy akceptacji zagrożeń wynikających ze strategii biznesowej Grupy mBanku, określa się z uwzględnieniem następujących warunków:

- zapewnienie adekwatnej zdolności absorpcji ryzyka (przestrzeganie limitów obowiązujących w normalnych warunkach),
- przestrzeganie wewnętrznych ograniczeń ustalonych dla regulacyjnych wskaźników kapitałowych,
- zapewnienie płynności finansowej oraz adekwatnej płynności strukturalnej Grupy.

Podejście Grupy mBanku do oceny i kontroli zdolności absorpcji ryzyka Grupy uwzględnia wymogi wewnętrzne i regulacyjne.

System limitowania ryzyka

W celu zapewnienia efektywnej alokacji apetytu na ryzyko Grupa mBanku wdrożyła system limitowania ryzyka. Struktura limitów przekłada apetyt na ryzyko na konkretne ograniczenia dotyczące rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy. Koncepcję struktury limitów i proces zarządzania limitami opisano w dokumencie „Księga limitów. Zasady limitowania ryzyka w Grupie mBanku S.A.”, przyjętym przez Radę Nadzorczą. Zaakceptowane wartości limitów są przedstawione w dokumencie „Księga Limitów – rejestr limitów”. Oprócz limitów w celu zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Grupy stosowane są również liczby kontrolne oraz wskaźniki wczesnego ostrzegania.

3.3.5 Testy warunków skrajnych w ramach ICAAP i ILAAP

Testy warunków skrajnych są istotnym elementem procesu ICAAP i ILAAP wykorzystywanym w zarządzaniu oraz planowaniu kapitałowym i płynnościowym Banku i Grupy. Testy warunków skrajnych pozwalają ocenić odporność Grupy w kontekście ekstremalnych, ale wiarygodnych scenariuszy wydarzeń zewnętrznych i wewnętrznych.

Zintegrowane testy warunków skrajnych są przeprowadzane przy założeniu scenariusza niekorzystnych warunków makroekonomicznych, które mogą negatywnie wpłynąć na sytuację finansową

Banku w horyzoncie co najmniej dwóch pełnych lat kalendarzowych (dla ryzyka płynności – w horyzoncie rocznym). Scenariusz ryzyka, tj. najbardziej prawdopodobny (w horyzoncie co najmniej dwóch pełnych lat kalendarzowych) scenariusz negatywnych odchyłeń od scenariusza bazowego, wyrażony za pomocą wskaźników makroekonomicznych i finansowych, jest wspólny dla wszystkich rodzajów ryzyka oraz zgodny ze scenariuszem przyjętym przez podmiot konsolidujący. Scenariusz może uwzględniać zdarzenia o charakterze swoistym (idiosynkratycznym).

Zintegrowany scenariusz makroekonomiczny umożliwia kompleksową analizę wszystkich rodzajów ryzyka pokrytych kapitałem wewnętrznym oraz analizę jego wpływu na adekwatność kapitałową i płynność Banku oraz Grupy.

Wyniki testów warunków skrajnych obejmują następujące miary:

- 1/ kapitał ekonomiczny w warunkach skrajnych (obejmujący kapitał na ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko operacyjne i ryzyko biznesowe),
- 2/ wskaźniki kapitału regulacyjnego,
- 3/ potencjał pokrycia ryzyka (RCP) i fundusze własne w warunkach skrajnych,
- 4/ normy płynnościowe (wewnętrzne oraz nadzorcze) w warunkach skrajnych.

Kapitał wewnętrzny w warunkach skrajnych jest wyznaczany jako wynik kalkulacji przeprowadzanych zgodnie z obowiązującą metodyką wyliczania kapitału wewnętrznego, ale z wykorzystaniem parametrów wejściowych typowych dla warunków skrajnych.

Scenariusze makroekonomiczne w warunkach skrajnych są aktualizowane i analizowane z częstotliwością kwartalną lub doraźnie, o ile zaistnieje taka konieczność. Bazując na scenariuszach testów warunków skrajnych szacuje się zapotrzebowanie na kapitał wewnętrzny oraz negatywny wpływ niekorzystnego scenariusza makroekonomicznego na wynik finansowy. Wyniki scenariusza makroekonomicznego w warunkach skrajnych uwzględnia się w analizie zdolności absorpcji ryzyka (RBC) Grupy z częstotliwością miesięczną.

Dla Banku i Grupy przeprowadzane są tzw. odwrócone testy warunków skrajnych, których celem jest identyfikacja zdarzeń mogących spowodować zagrożenie dla kontynuacji funkcjonowania Banku i Grupy. Odwrócone testy warunków skrajnych są wykorzystywane do weryfikacji awaryjnych planów kapitałowych i płynnościowych Grupy oraz służą do podejmowania decyzji strategicznych dotyczących akceptowanego profilu ryzyka Grupy. Odwrócone testy warunków skrajnych są przeprowadzane w trybie odwrotnym do klasycznych testów warunków skrajnych – od efektu do przyczyny – i stanowią ich uzupełnienie. Odwrócone testy warunków skrajnych są dodatkowym elementem analizy odporności Banku i Grupy na negatywne czynniki makroekonomiczne i swoiste.

3.3.6 Planowanie wymaganego kapitału i płynności

Planowanie wymaganego kapitału i płynności

Etap I (planowanie centralne, tzw. Top-Down) oraz Etap II (planowanie biznesowe – ogólne)

Powyższe etapy planowania kapitałowego i płynności mają formę dialogu strategicznego pomiędzy Zarządem, obszarem zarządzania ryzykiem, obszarem finansów i liniami biznesowymi, w wyniku którego ustala się pożądane kierunki rozwoju działalności, które mają wspierać realizację celów biznesowych Grupy mBanku.

Grupa planuje swoją działalność zgodnie ze swoim apetytem na ryzyko w ramach ograniczeń wynikających z wymogów regulacyjnych, których spełnienie jest wymagane zarówno w warunkach normalnych, jak też w warunkach skrajnych.

W świetle powyższego planowane zmiany wielkości i struktury działalności gospodarczej Grupy, jak również przewidywane zmiany w otoczeniu regulacyjnym są uwzględniane przy szacowaniu wymaganego kapitału w procesie planowania. Wymagany kapitał jest szacowany z użyciem parametrów ryzyka, które odzwierciedlają oczekiwania makroekonomiczne przyjęte w procesie planowania, z uwzględnieniem planowanych zmian w metodologii (w tym re-parametryzację modeli wyceny ryzyka).

Na podstawie kierunków strategicznych, dostępny kapitał jest porównywany z zapotrzebowaniem na kapitał (wynikającym z rozwoju działalności i wyników testów warunków skrajnych). W sytuacji, gdy kapitał potrzebny do realizacji celów biznesowych Grupy przekracza kwotę zasobów kapitałowych dostępnych do alokacji, konieczna jest weryfikacja celów biznesowych.

W zakresie ryzyka płynności przeprowadzane są szacunki zarówno miar regulacyjnych, jak i wewnętrznych miar płynności uwzględniających testy warunków skrajnych płynności i w tym kontekście analizowana jest

adekwatność planowanego bufora płynności Banku i Grupy. Jeżeli uzyskane poziomy miar wykraczają poza poziomy założone w apetycie na ryzyko i limitach, dokonywana jest weryfikacja planów biznesowych.

Po ustaleniu strategicznych kierunków rozwoju analizowane jest jakie kluczowe koncentracje ryzyka identyfikuje się w aktualnym i planowanym profilu ryzyka. Na potrzeby określenia buforów bezpieczeństwa i limitów Zarząd Banku decyduje o akceptowalnym poziomie czynników ryzyka na które Grupa jest wrażliwa poprzez zidentyfikowane koncentracje. Kluczowe koncentracje ryzyka są identyfikowane w oparciu o analizę odwróconych testów warunków skrajnych. Cele kapitałowe są wyznaczane z uwzględnieniem potrzeb kapitałowych wynikających z potencjalnej materializacji kluczowych czynników ryzyka rozpoznanych w procedurze odwróconych testów warunków skrajnych i ustalonych na poziomie uznanym za zgodny z docelowym poziomem tolerancji ryzyka. Wpływ czynników ryzyka na pozycję kapitałową Grupy określa się poprzez odpowiednie symulacje warunków skrajnych.

Procesowi ustalenia strategicznych celów finansowych towarzyszy strategiczna alokacja zasobów kapitałowych na poszczególne obszary działalności, z uwzględnieniem długoterminowego zwrotu z kapitału.

Etap III (planowanie biznesowe - operacyjne, tzw. *Bottom-up*)

Na tym etapie zapotrzebowanie na kapitał zostaje doprecyzowane w celu określenie efektywnej alokacji kapitału na niższym poziomach.

W poszczególnych liniach biznesowych tworzone są plany cząstkowe na podstawie przyjętych założeń makroekonomicznych, celów finansowych oraz oceny możliwości rozwoju działalności.

W celu określenia akceptowalnego z punktu widzenia konsumpcji kapitału profilu ryzyka, prognozowane wolumeny (plany cząstkowe) i wynikające z nich zapotrzebowanie na kapitał regulacyjny i kapitał ekonomiczny porównywane są, w procesie iteracyjnym, z dostępnymi zasobami i strategicznymi wytycznymi.

W zakresie ryzyka płynności przeprowadzane są szacunki zarówno miar regulacyjnych, jak i wewnętrznych miar płynności uwzględniających testy warunków skrajnych płynności i w tym kontekście analizowana jest adekwatność planowanego bufora płynności Banku i Grupy. Jeżeli uzyskane poziomy miar wykraczają poza poziomy założone w apetycie na ryzyko i limitach, dokonywana jest weryfikacja planów biznesowych.

Na podstawie fazy operacyjnej planowania opracowywana jest Strategia Finansowania Grupy mBanku zatwierdzana przez Zarząd Banku. W Strategii przedstawiane są sposoby zapewnienia finansowania w poszczególnych walutach, potrzebnego do zaplanowanego rozwoju aktywów Grupy. Strategia przygotowywana jest dla warunków normalnych, natomiast zawiera ona również oszacowanie miar ryzyka płynności dla warunków kryzysowych.

Limity wspierające plan kapitałowy

Aby zapewnić adekwatne wykorzystanie dostępnych zasobów w celu realizacji celów biznesowych ustala się corocznie aktualizowane limity. Wielopoziomowa struktura limitów ma na celu zapewnienie przełożenia apetytu na ryzyko na konkretne ograniczenia nałożone na ryzyka występujące w poszczególnych obszarach działalności Grupy.

Dostępna baza kapitałowa

Efekt końcowy procesu planowania polega na ustaleniu docelowego poziomu regulacyjnej (fundusze własne) i ekonomicznej (RCP) bazy kapitałowej, potrzebnej na pokrycie koncentracji ryzyka w działalności bieżącej oraz działalności planowanej, wyrażonej przez całkowity wymóg kapitałowy i łączną kwotę kapitału wewnętrznego.

3.4. Ryzyko kredytowe

3.4.1. Organizacja zarządzania ryzykiem

Grupa aktywnie zarządza ryzykiem kredytowym mając na celu optymalizację poziomu zysku uwzględniającą koszt ponoszonego ryzyka. Analiza ryzyka występującego w funkcjonowaniu Grupy ma charakter ciągły. W celu identyfikacji i monitorowania ryzyka kredytowego, w strukturze Banku oraz spółek zależnych stosuje się jednolite zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, których podstawą jest między innymi oddzielenie funkcji oceny ryzyka kredytowego od funkcji sprzedażowych na wszystkich szczeblach do poziomu Zarządu włącznie. Analogiczne podejście Bank stosuje w odniesieniu do administrowania ekspozycjami niosącymi ryzyko kredytowe, które jest realizowane w obszarze zarządzania ryzykiem oraz w obszarze operacyjnym w pełnej niezależności od funkcji sprzedażowych. Przyjęty model zarządzania ryzykiem w ramach Grupy zakłada uczestnictwo w tym procesie jednostek organizacyjnych Banku wchodzących w skład obszaru zarządzania ryzykiem, a także Komitetu Kredytowego Grupy (KKG). Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym wygląda następująco:

- **Departament Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego (DPK)** odpowiada za: zapewnienie efektywności i bezpieczeństwa udzielania kredytów oraz obsługi posprzedażowej, w tym monitoringu w zakresie produktów detalicznych na rynku polskim oraz zapobieganie wyłudzeniom i oszustwom w obszarze bankowości detalicznej, korporacyjnej, a także tworzenia metodyki w tym zakresie.
- **Departament Zarządzania Ryzykiem Detalicznym (DZR)** odpowiada za zarządzanie ryzykiem kredytowym oraz innymi rodzajami ryzyka w ramach bankowości detalicznej mBanku a jego główną funkcją operacyjną jest nadzór nad zautomatyzowanym procesem kredytowym. Ponadto w DZR opracowywane są zasady oceny ryzyka kredytowego, kalkulacji zdolności kredytowej klientów detalicznych oraz inne elementy polityki kredytowej przedstawiane do akceptacji Komitetu Ryzyka Bankowości Detalicznej. Rozwiązania funkcjonujące na rynku polskim są adaptowane także w oddziałach zagranicznych (w Czechach i na Słowacji). DZR odpowiada także za implementację zasad oceny w narzędziach wspierających podejmowanie decyzji kredytowych, raportuje jakość portfela kredytowego oraz monitoruje jakość danych używanych w procesie oceny ryzyka. W zakresie, w jakim pozwalają na to regulacje zewnętrzne DZR uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem spółek Grupy posiadających w ofercie produkty detaliczne obarczone ryzykiem kredytowym.
- **Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych (DWD)** odpowiada za zapewnienie realizacji procesu odzyskiwania wymagalnych wierzytelności Banku wynikających z udzielonych kredytów detalicznych na rynku polskim, a także spójności i kompletności regulacji wewnętrznych oraz środowiska raportowego w obszarze windykacji kredytowej. Działalność obszaru skupia się na realizacji procesów windykacji polubownej, restrukturyzacji, windykacji po wypowiedzeniu umowy kredytowej, windykacji sądowo-egzekucyjnej oraz wykonywaniu procesu sprzedaży wierzytelności detalicznych.
- **Departament Oceny Ryzyka Korporacyjnego (DOR)** odpowiada za zarządzanie jakością portfela kredytowego Banku oraz jednostek zależnych Grupy mBanku w odniesieniu do zaangażowań wobec przedsiębiorców, w tym także względem zaangażowań podlegających restrukturyzacji. Kluczowymi funkcjami realizowanymi przez DOR są: podejmowanie lub udział w podejmowaniu decyzji kredytowych dotyczących ekspozycji regularnych i nieregularnych, z uwzględnieniem wpływu na ryzyko operacyjne, reputacyjne, płynności oraz na wymogi kapitałowe i zwrot z zaangażowanego kapitału; analiza, ocena i kontrola ryzyka kredytowego krajów, banków, międzynarodowych instytucji finansowych oraz klientów niefinansowych Banku i spółek Grupy z obszaru bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej; kontrola przestrzegania limitów kredytowych na kraje, banki, międzynarodowe instytucje finansowe; zarządzanie rezerwami na ryzyko kredytowe Banku w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej.
- **Departament Procesów i Pomiaru Ryzyka (DPR)** odpowiada za: opracowywanie strategii i polityk korporacyjnego ryzyka kredytowego oraz przekrojowych analiz portfelowych, w tym branżowych; sporządzanie raportów i sprawozdawczości na potrzeby m.in. organów nadzoru i organów Banku; opracowywanie i wdrażanie zasad korporacyjnego procesu kredytowego oraz monitorowanie jego efektywności; administrowanie aplikacjami wspierającymi korporacyjny proces kredytowy; rozwój i kontrolę jakości modeli ratingowych dla klientów detalicznych, korporacyjnych i finansowych w Banku oraz spółkach Grupy mBanku; weryfikację nieruchomości i ruchomości przedstawianych przez Klientów na zabezpieczenie pod kątem ich wartości, płynności i atrakcyjności.
- **Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR)** odpowiada za: opracowywanie metodyki i kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, przeprowadzanie kalkulacji portfelowych rezerw kredytowych Banku oraz kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe; przeprowadzanie testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego (rezerwy, wymóg kapitałowy, kapitał ekonomiczny); koordynowanie i udział w procesie określania apetytu na ryzyko kredytowe; przygotowywanie raportów i informacji dla organów Banku oraz na potrzeby nadzoru skonsolidowanego w zakresie ryzyka kredytowego (rezerwy, wymóg kapitałowy, kapitał ekonomiczny, testy warunków skrajnych).
- **Wydział Walidacji** odpowiada za organizowanie procesu zarządzania modelami stosowanymi dla potrzeb zarządzania i wyceny ryzyka kredytowego oraz przeprowadzanie walidacji modeli stosowanych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym.

Podejmowanie decyzji w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w obszarze korporacyjnym. Decyzje kredytowe podejmowane są zgodnie z przyjętymi zasadami Polityki Ryzyka Kredytowego. Poziom kompetencji decyzyjnych określony jest w postaci macierzy decyzyjnej. Na jej podstawie, w zależności od EL-ratingu (ratingu oczekiwanej straty) oraz łącznego zaangażowania na klienta/grupę podmiotów powiązanych, ustalany jest szczebel decyzyjny odpowiedzialny za podjęcie decyzji kredytowej. W łącznym

zaangażowaniu uwzględniane są również zaangażowania spółek Grupy mBanku na klienta/grupę podmiotów powiązanych.

Podejmowanie decyzji w odniesieniu do ekspozycji kredytowych w obszarze detalicznym. Ze względu na profil klientów detalicznych, wielkość dopuszczalnych ekspozycji na pojedynczego klienta oraz standaryzację oferowanych produktów, proces podejmowania decyzji jest inny niż w przypadku klientów korporacyjnych. Proces decyzyjny w znacznej mierze jest zautomatyzowany, zarówno w zakresie pozyskiwania danych o kredytobiorcy z wewnętrznych oraz zewnętrznych źródeł danych jak i oceny ryzyka wykonywanej przy użyciu technik scoringowych oraz wystandaryzowanych kryteriów decyzyjnych. Obszar uznaniowości dotyczy głównie czynności związanych z weryfikacją dokumentacji kredytowej oraz obsługi ewentualnych odstępstw, kiedy to decyzja podejmowana jest z zastosowaniem właściwych reguł podwyższenia poziomu decyzyjnego. W przypadku kredytowania hipotecznego dodatkowo dokonywana jest wycena wartości zabezpieczenia (lub weryfikacja wyceny dostarczonej z zewnątrz) oraz przeprowadzana jest ocena z punktu widzenia zgodności wartości zabezpieczeń z przyjętą polityką kredytową, w tym z akceptowanymi poziomami LtV. Czynności te w całości wykonywane są przez komórki operacyjne umiejscowione w Departamencie Procesów Kredytowych i Oceny Ryzyka Detalicznego oraz Departamencie Procesów i Pomiaru Ryzyka, w pełnej niezależności od funkcji sprzedaży.

3.4.2 Polityka kredytowa

Bank zarządza ryzykiem kredytowym w oparciu o wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe. W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym główną rolę odgrywają polityki kredytowe, ustalone osobno dla obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej. Polityki kredytowe określają między innymi:

- docelowe grupy klientów,
- minimalne akceptowalne poziomy ratingów definiowane wielkością oczekiwanej straty,
- kryteria akceptacji przedmiotów finansowania oraz zabezpieczeń,
- zasady ograniczania ryzyka koncentracji,
- reguły odnoszące się do wybranych branż lub segmentów klientów.

3.4.3 Stosowane zabezpieczenia

Zabezpieczenia stosowane w ramach udzielania produktów kredytowych. Ważnym elementem polityki kredytowej są stosowane zabezpieczenia. Podstawową rolą zabezpieczenia jest obniżenie ryzyka kredytowego transakcji i zapewnienie Bankowi realnej możliwości zwrotu należności. Bank, podejmując decyzję o przyznaniu produktu obciążonego ryzykiem kredytowym, dąży do uzyskania zabezpieczenia adekwatnego do podejmowanego ryzyka. Bank przyjmuje zabezpieczenia tylko po dokonaniu ich oceny i pod warunkiem, że spełniają one warunek braku istotnej korelacji między ich wartością a wiarygodnością dłużnika. Rodzaj wymaganego zabezpieczenia zależy od produktu obciążonego ryzykiem kredytowym, okresu finansowania oraz ryzyka klienta. Do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą:

- hipoteka na nieruchomości,
- przelew wierzytelności (cesja praw),
- zastaw rejestrowy,
- kaucja pieniężna,
- depozyt gwarancyjny lub blokada pieniężna,
- gwarancje i poręczenia,
- przewłaszczenie środka transportu.

Wartość środków trwałych stanowiących zabezpieczenie (innych niż środki transportu) ustalana jest na podstawie wyceny, sporządzanej przez uprawnionego rzeczoznawcę. Przedłożony w Banku operat jest weryfikowany przez zespół specjalistów usytuowany w obszarze zarządzania ryzykiem, który sprawdza poprawność przyjęcia wartości rynkowej oraz ocenia płynność zabezpieczenia. Każde zabezpieczenie podlega monitoringowi.

W obszarze bankowości korporacyjnej, w przypadku zabezpieczeń na środkach trwałych i aktywach finansowych finalna wartość zabezpieczenia, tzw. MRV (ang. Most Realistic Value), wyznaczana jest przy użyciu wskaźnika ECF (ang. Empirical Coverage Factor), który odzwierciedla pesymistyczny wariant odzysku wierzytelności z zabezpieczenia rzeczowego w drodze wymuszonej sprzedaży. Ocena zabezpieczeń osobowych dokonywana jest na podstawie kondycji finansowej dostawcy. Bank wyznacza tzw. parametr PSW (będący odpowiednikiem wartości MRV dla zabezpieczeń rzeczowych). W sytuacji gdy parametr PD dostawcy zabezpieczenia jest równy lub gorszy od PD klienta, PSW równe jest zero.

W grudniu 2017 roku Bank wdrożył dedykowaną politykę dotyczącą zabezpieczeń w obszarze bankowości korporacyjnej. Najważniejsze jej elementy to:

- wskazanie zabezpieczeń preferowanych i niezalecanych,
- rekomendacje w zakresie stosowania zabezpieczeń w określonych sytuacjach,
- określenie częstotliwości monitoringu zabezpieczeń,
- określenie podejścia do zabezpieczeń z zerowym MRV.

Zabezpieczenia stosowane w ramach obrotu instrumentami pochodnymi. Bank zarządza ryzykiem związanym z instrumentami pochodnymi. Ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z zawartych transakcji pochodnych zarządza się w ramach ogólnych limitów kredytowych dla klientów, uwzględniając potencjalny wpływ na wartość ekspozycji zmian parametrów rynkowych. Stosowane porozumienia ramowe z kontrahentami zobowiązują Bank do codziennego monitorowania wartości ekspozycji wobec kontrahenta i wprowadzają konieczność dodatkowego zabezpieczania ekspozycji przez klienta w przypadku wzrostu wartości ekspozycji lub w przypadku przekroczenia kwoty limitu. Jednocześnie wspomniane porozumienia ramowe w przypadku naruszenia warunków umowy pozwalają na przedterminowe rozliczenie transakcji z klientem. mBank wykorzystuje Proces Wczesnego Ostrzegania (Early Warning) w celu monitorowania wykorzystania limitu na transakcje pochodne i możliwości reakcji Banku w stosunku do klienta, w przypadku gdy wycena otwartych transakcji zbliża się do maksymalnego poziomu limitu. Ponadto, uwzględniając ryzyko kredytowe związane z limitem na transakcje pochodne konkretnego klienta, Bank może stosować dodatkowe zabezpieczenia tego limitu, w ramach standardowego katalogu zabezpieczeń produktów ryzyka kredytowego.

Zabezpieczenia na papierach wartościowych wynikające z transakcji buy-sell-back. Bank przyjmuje zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych z tytułu zawartych transakcji buy-sell-back. W zależności od umowy zabezpieczenie to może być sprzedane lub ponownie zastawione.

3.4.4 System ratingowy

Kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem kredytowym **w obszarze bankowości korporacyjnej** jest system ratingowy, oparty na dwóch podstawowych elementach:

- ratingu dłużnika (PD-rating) - określającym prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań,
- ratingu kredytowym (EL-rating) - określającym oczekiwaną stratę (EL), i biorącym pod uwagę zarówno ryzyko związane z klientem (PD) jak i specyfikę transakcji (LGD – strata na skutek zaniechania regulowania zobowiązań). EL wyrażone jest w postaci iloczynu $PD * LGD$. Wskaźnik EL wykorzystywany jest głównie na etapie podejmowania decyzji kredytowej.

Rating dostarcza względne miary ryzyka kredytowego zarówno w skali procentowej (PD% i EL%) jak też według umownej skali od 1.0 do 6.5 (PD-rating, EL-rating) dla korporacji (obroty powyżej 50 mln zł) i SME (obroty poniżej 50 mln zł). Kalkulacja PD jest ściśle zdefiniowanym procesem obejmującym siedem elementów tj. analizę finansową raportów rocznych, analizę finansową danych śródrocznych, ocenę terminowości składania sprawozdań finansowych, ocenę ryzyk jakościowych, wskaźniki ostrzegawcze, ocenę stopnia integracji grupy dłużnika oraz dodatkowe kryteria uznaniowe. Rating kredytowy oparty na oczekiwanej stracie (EL) powstaje poprzez nałożenie na ocenę ryzyka klienta analizy ryzyka transakcyjnego wynikającego z wielkości zaangażowania (EAD) oraz z charakteru i stopnia zabezpieczenia transakcji zawartych z danym klientem (LGD). LGD wyrażone jako procent EAD jest funkcją możliwej do realizacji wartości zabezpieczeń rzeczowych i finansowych, zależnej od typu oraz wartości zabezpieczenia, typu transakcji oraz współczynnika odzysku należności z innych źródeł, niż zabezpieczenia.

System ratingowy generuje prawdopodobieństwo zaniechania regulowania zobowiązań przez kredytobiorców bezpośrednio w postaci PD wyrażonych w procentach (skala ciągła). Klasy ratingowe tworzone są w oparciu o procedury dzielenia na grupy PD wyrażonego w procentach na podstawie drabinki geometrycznej. W sprawozdawczości zewnętrznej Bank stosuje mapowanie wewnętrznej skali ratingowej PD do ratingów zewnętrznych. Sposób mapowania przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Pod-portfel	1		2		3		4		5		6		7		8					
PD rating	1,0 - 1,2	1,4	1,6	1,8	2	2,2	2,4 - 2,6	2,8	3	3,2 - 3,4	3,6	3,8	4	4,2 - 4,6	4,8	5	5,2 - 5,4	5,6 - 5,8	Brak ratingu	6,1 - 6,5
S&P	AAA	AA+	AA, AA-	A+, A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B+	B	B-	B-	CCC+	CCC do CC	Nie dotyczy	D
	Stopień inwestycyjny							Stopień nieinwestycyjny								Default				

W obszarze bankowości detalicznej funkcjonują następujące modele, wchodzące w skład systemu ratingowego:

- model straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD) obejmujący cały portfel detaliczny. W ujęciu tego modelu strata zdefiniowana jest jako funkcja zależna od poziomu odzysku ze spłat własnych klienta oraz możliwej, zrealizowanej w postępowaniu egzekucyjnym wartości zabezpieczenia na nieruchomości,
- model współczynnika konwersji kredytowej CCF obejmujący cały portfel detaliczny. Model ten bazuje na danych historycznych. Współczynnik konwersji kredytowej jest integralną częścią modelu EAD,
- model parametru PD o konstrukcji modułowej integrujący funkcjonujące w obszarze detalicznym modele aplikacyjne, behawioralne oraz bazujące na danych z Biura Informacji Kredytowej (BIK).

3.4.5. Monitoring i walidacja modeli

Wszystkie modele parametrów ryzyka w mBanku oraz w spółkach Grupy, w tym między innymi modele scoringowe, prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD), oraz współczynnika konwersji kredytowej (CCF) podlegają szczegółowemu i corocznemu procesowi monitoringu przez jednostki modelujące oraz walidacji przez niezależną jednostkę walidacyjną mBanku.

W trakcie monitoringu przeprowadzane są testy sprawdzające moc dyskryminacyjną modeli lub poszczególnych ich komponentów, stabilność w czasie, istotność poszczególnych odchyłeń empirycznych realizacji od wartości teoretycznych oraz wpływ na parametry portfelowe. W przypadku identyfikacji pewnych niedopasowań jednostka modelująca przeprowadza rekalkulację przedmiotowych modeli.

Raporty z przeprowadzonych monitoringów/backtestów przedstawiane są do wiadomości użytkowników modelu oraz niezależnej jednostki walidacyjnej.

Walidacja

Walidacja jest wewnętrznym, kompleksowym procesem niezależnej i obiektywnej oceny funkcjonowania modelu, spełniającym wymogi Rekomendacji W, a także - w przypadku metody AIRB - wytyczne nadzoru określone w Rozporządzeniu CRR. Zasady walidacji zostały ramowo określone w „Polityce Zarządzania Modelami” („PZM”) i uszczegółowione w innych regulacjach wewnętrznych Banku. Walidacji podlegają modele bezpośrednio lub pośrednio wykorzystywane w ocenie adekwatności kapitałowej z wykorzystaniem metody AIRB oraz inne wskazane w prowadzonym w Banku Wykazie Modeli PZM.

W przypadku modeli AIRB zachowana jest niezależność Jednostki Walidacyjnej w strukturach organizacyjnych Banku lub spółki Grupy w stosunku do jednostek zaangażowanych w proces budowy/utrzymania modelu, tzn. jego właściciela oraz użytkowników. W mBanku za walidację odpowiedzialny jest Wydział Walidacji (Jednostka Walidacyjna).

Walidacja przeprowadzana przez Jednostkę Walidacyjną obejmuje ocenę:

- modeli,
- ich implementacji,
- procesu ich stosowania.

W zależności od istotności i złożoności modelu, a także rodzaju przeprowadzanego badania, walidacja ma charakter zaawansowany (obejmuje zarówno elementy ilościowe, jak i jakościowe) lub podstawowy (jest skoncentrowana głównie na analizach ilościowych oraz wybranych elementach jakościowych). Wyniki walidacji są udokumentowane w formie raportu walidacyjnego, który zawiera ocenę modelu m.in. na potrzeby dalszego zatwierdzenia modelu oraz ewentualne zalecenia, w postaci działań zaradczych bądź naprawczych, dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości.

Zadania walidacyjne realizowane są zgodnie z rocznym planem walidacji. Zarówno plan walidacji, jak i wyniki przeprowadzonych zadań walidacyjnych zatwierdzane są przez Komitet Ryzyka Modeli.

Polityka zmian metody IRB

Bank posiada zatwierdzoną przez Zarząd i wdrożoną „Politykę zmian metody IRB”. Zawiera ona wewnętrzne zasady zarządzania zmianami w ramach stosowanej metody IRB, oparte na wytycznych władz nadzorczych i uwzględniające własną specyfikę organizacyjną. Polityka określa etapy procesu zarządzania zmianami, definiuje role i odpowiedzialności, szczegółowo charakteryzuje zasady klasyfikacji zmian, w szczególności kryteria klasyfikacji w oparciu o wytyczne Europejskiego Banku Centralnego.

3.4.6. Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych

Sposób wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw zgodny jest z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

W celu rozpoznania utraty wartości dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości.

3.4.6.1 Przesłanki utraty wartości - należności korporacyjne

Przesłanki utraty wartości podzielono na twarde, których wystąpienie determinuje klasyfikację klienta do kategorii default oraz miękkie, gdy dane zdarzenie może, ale nie musi spowodować przeklasyfikowania klienta do kategorii default. Analityk kredytowy dokonuje dodatkowej oceny, czy wydarzenie miało istotny negatywny wpływ na zdolność dłużnika do wywiązywania się w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych. Celem wprowadzenia miękkich przesłanek utraty wartości jest zasygnalizowanie sytuacji, które mogą skutkować istotnym zwiększeniem ryzyka kredytowego dłużnika, prowadzącym do niemożności wywiązania się dłużnika w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Banku.

Lista twardych przesłanek utraty wartości:

1. Okres przeterminowania którejkolwiek ekspozycji o charakterze zobowiązania kredytowego dłużnika przekracza 90 dni (dla banków - 14 dni) oraz kwota przeterminowania przekracza 3 000 zł.
2. Zbycie przez Bank ekspozycji ze znaczną stratą ekonomiczną związaną z obniżeniem wiarygodności kredytowej dłużnika.
3. Dokonanie przez Bank wymuszonej restrukturyzacji ekspozycji, czego następstwem jest zmiana harmonogramu obsługi kredytu/transakcji z uwagi na brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z umowy kredytowej/transakcji według jej pierwotnych założeń, prowadząca do:
  - a) umorzenia części zobowiązania lub
  - b) odroczenia istotnej części spłaty kwoty głównej, odsetek lub (jeżeli dotyczy) prowizji, pod warunkiem, że brak zgody na restrukturyzację skutkowałby opóźnieniem dłużnika w płatności powyżej 90 dni kalendarzowych dotyczącym istotnej części zobowiązania.
4. Złożenie przez Bank, podmiot dominujący wobec Banku lub podmiot zależny od Banku wniosku o postawienie dłużnika w stan upadłości lub podobnego wniosku w odniesieniu do zobowiązań kredytowych dłużnika wobec Banku, podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotu zależnego Banku.
5. Postawienie dłużnika w stan upadłości lub uzyskanie przez niego podobnej ochrony prawnej, powodującej uniknięcie lub opóźnienie spłaty zobowiązań kredytowych wobec Banku, podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotu zależnego Banku.
6. Wypowiedzenie przez Bank umowy w części lub całości i wszczęcie procedur restrukturyzacyjnych /windykacyjnych.
7. Oszustwo (wyłudzenie) ze strony klienta.
8. Bank spodziewa się realizacji straty na kliencie

Lista miękkich przesłanek utraty wartości jest przygotowana oddzielnie dla każdego z następujących typów podmiotów:

- a) rządów i banków centralnych,
- b) banków,
- c) korporacji, w tym kredytowania specjalistycznego,
- d) jednostek samorządu terytorialnego,
- e) ubezpieczycieli,
- f) funduszy PTE, TFI.

Określenie oddzielnych miękkich przesłanek utraty wartości dla poszczególnych typów podmiotów ma na celu odzwierciedlenie specyfiki działalności poszczególnych podmiotów w procesie identyfikacji przypadków niewykonania zobowiązania.

W celu weryfikacji utraty wartości ekspozycji dokonywana jest identyfikacja ekspozycji kredytowych z przesłanką utraty wartości. Następnie przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej, które pozwala stwierdzić czy nastąpiła utrata

wartości. W przypadku gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest większa od wartości bilansowej brutto, nie stwierdza się utraty wartości i nie dokonuje się odpisu.

W przypadku sytuacji specyficznych, dla których przyszłe przepływy są jednoznacznie uwarunkowane zdarzeniami jednostkowymi (zgodnie z metryką dyskretną), Bank szacuje prawdopodobieństwo takich zdarzeń jako podstawę do wyliczenia kwoty należnych rezerw.

3.4.6.2 Przesłanki utraty wartości – należności detaliczne

W przypadku Banku w Polsce przesłanki utraty wartości rozpoznawane są na poziomie klienta, tj. z uwzględnieniem wszystkich jego zobowiązań wobec Banku. W oddziałach Banku w Czechach i na Słowacji stosuje się podejście transakcyjne, w którym każda ekspozycja kredytowa klienta analizowana jest niezależnie od innych.

Najczęściej występującą przesłanką utraty wartości jest opóźnienie w spłacie, które wyznaczone jest w różny sposób w zależności od wyżej wymienionego podejścia. W oddziale polskim przesłanką utraty wartości ma miejsce, gdy kwota wymagalna wszystkich ekspozycji klienta, przeterminowanych powyżej 30 dni, przekracza 500 PLN, a największe opóźnienie w spłacie jest większe niż 90 dni.

W oddziałach Banku w Czechach i na Słowacji przesłankę utraty wartości stanowi zaległość przekraczająca odpowiednio 3 000 CZK lub 120 EUR, opóźniona powyżej 90 dni.

Dodatkowo we wszystkich oddziałach przesłankę utraty wartości stanowią poniższe zdarzenia:

- a. restrukturyzacja danego zobowiązania kredytowego,
- b. upadłość dłużnika,
- c. uznanie przez Bank danej transakcji jako wyłudzenie,
- d. sprzedaż wierzytelności kredytowej ze znaczną stratą ekonomiczną,
- e. stwierdzenie przez Bank nieściągalności zobowiązania,
- f. wypłata przez towarzystwo ubezpieczeniowe świadczenia z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (NWW).

3.4.6.3 Wyznaczanie odpisów aktualizujących oraz rezerw – należności korporacyjne

Narzędziem do wyliczania odpisów aktualizujących dla zaangażowań z utratą wartości udzielonych klientom korporacyjnym oraz bankom jest intranetowa aplikacja IMPAIRMENT-Korpo. Proces identyfikacji klientów z utratą wartości i kalkulacji odpisów aktualizacyjnych przebiega następująco:

- a) identyfikacja w podejściu indywidualnym przesłanek utraty wartości (ang. loss events), a w przypadku wystąpienia przesłanki – klasyfikacja klienta do kategorii default,
- b) oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych zarówno z zabezpieczeń, jak i z bieżącej działalności klienta,
- c) kalkulacja utraty wartości uwzględniająca bieżącą wartość szacowanych przyszłych odzysków zdyskontowanych efektywną stopą procentową,
- d) ewidencja księgową odpisów aktualizujących oraz rezerw.

W przypadku klientów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości przeprowadzane jest porównanie wartości bilansowej brutto ekspozycji kredytowej z wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest niższa od wartości bilansowej brutto, uznaje się, że wystąpiła utrata wartości. Skutkuje to koniecznością dokonania odpisu aktualizującego bilansową ekspozycję kredytową i/lub zawiązaniem rezerwy na pozabilansową część ekspozycji kredytowej.

W przypadku ekspozycji dla których zdyskontowana wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest wyższa od wartości bilansowej brutto nie stwierdza się utraty wartości, ale istnieją przesłanki klasyfikacji do kategorii default, tworzony jest odpis w wysokości 5% wartości bilansowej brutto.

3.4.6.4 Wyznaczanie rezerwy IBNR dla portfela bez rozpoznanych przesłanek utraty wartości – należności korporacyjne

Wielkość tworzonego odpisu/rezerwy odpowiada szacowanej wartości poniesionej straty i jest założona na poziomie oczekiwanego zaangażowania w momencie wystąpienia utraty wartości z uwzględnieniem przewidywanej wartości straty księgowej (w ujęciu procentowym) oraz prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia utraty wartości ekspozycji.

Prawdopodobieństwo ujawnienia się straty jest modelowane przy pomocy regresji logistycznej opartej na wskaźnikach finansowych i danych jakościowych na temat finansowanego podmiotu. Model jest kalibrowany

na wewnętrznych danych Banku obejmujących kilkuletni okres obserwacji portfela korporacyjnego. W oparciu o istniejący w Banku okres monitoringowy oszacowano, że średni okres, jaki upływa między zaistnieniem negatywnego zdarzenia ekonomicznego a możliwością jego rejestracji przez Bank, wynosi 6–9 miesięcy (w zależności od wielkości firmy) – jest to tzw. okres identyfikacji straty (ang. LIP: Loss Identification Period). Zatem w obliczeniach przyjęto dla parametru PD horyzont obserwacji równy 6-9 miesięcy, a jego wartość uzyskiwana jest w wyniku przeskalowania oryginalnej wartości 12-miesięcznego PD-ratingu pochodzącego z modelu ratingowego dla korporacji. Wielkość poniesionej straty jest założona na poziomie oczekiwanego zaangażowania w przypadku zaistnienia stanu default (EAD) pomnożonego przez PD oraz LGD.

Charakterystyka korporacyjnego systemu ratingowego jako modelu wrażliwego na zmiany cyklu koniunkturalnego (ang. Point-in-Time), jak też uwzględnienie w modelu finansowych danych śródrocznych oraz wskaźników ostrzegawczych, w ocenie Zarządu Banku zapewnia adekwatną reakcję wyliczonych kwot rezerw portfelowych na zmieniające się warunki rynkowe.

3.4.6.5 Wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw – należności detaliczne

W obszarze detalicznym odpisy aktualizujące oraz rezerwy wyznaczane są portfelowo dla ekspozycji zarówno ze stwierdzoną jak i bez stwierdzonej utraty wartości. Do celów pomiaru utraty wartości stosuje się dwa sposoby wyznaczania parametrów ryzyka kredytowego. W przypadku rynku polskiego wykorzystywane są parametry analogiczne do pochodzących z metodyki AIRB (zaawansowanej metody ratingów wewnętrznych kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego), po niezbędnej eliminacji różnic pomiędzy podejściem wynikającym z AIRB i MSR 39. W przypadku rynku czeskiego i słowackiego parametry ryzyka szacowane są w oparciu o macierze migracji.

Do szacowania prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości wykorzystywany jest 12-miesięczny okres identyfikacji straty (LIP) wyznaczony w oparciu o bieżące dane wewnętrzne dotyczące bankowych procesów i możliwości detekcji zaistniałych strat.

3.4.6.6 Pokrycie rezerwami poszczególnych pod-portfeli

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku, odnoszących się do kredytów i pożyczek oraz gwarancji i akredytyw udzielonych klientom indywidualnym, korporacyjnym i budżetowym oraz pokrycia ekspozycji odpisem z tytułu utraty wartości dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Bank (opis modelu ratingu jest przedstawiony w Nocie 3.4.4).

Pod-portfel	31.12.2017		31.12.2016	
	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)	Udział zaangażowania (%)	Pokrycie rezerwą (%)
1	9,16	0,01	11,56	0,01
2	39,17	0,03	38,16	0,04
3	14,20	0,12	13,76	0,16
4	17,47	0,36	16,91	0,35
5	4,78	1,04	3,65	1,08
6	0,38	2,23	0,21	2,44
7	1,02	4,65	0,54	4,35
8	9,92	0,05	10,86	0,07
<i>kategoria default</i>	3,90	55,96	4,35	54,93
Razem	100,00	2,38	100,00	2,56

Na dzień 31 grudnia 2017 roku 48,33% portfela kredytów i pożyczek (dla zaangażowania bilansowego i pozabilansowego) jest klasyfikowane na dwóch najwyższych poziomach wewnętrznego systemu oceny (31 grudnia 2016 r. – 49,72%).

Rozkład pokrycia rezerwą portfela z kategorii non-default pozostał bez istotnych zmian w porównaniu do roku 2016. Udział pokrycia rezerwą portfela w kategorii default nieznacznie wzrósł (z 54,56% do 55,96%).

3.4.6.7 Przejęte zabezpieczenia

Bank klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w punkcie 2.18. Aktywa przejęte za długi zaklasyfikowane jako aktywa do zbycia zostaną wystawione na sprzedaż na właściwym dla nich rynku oraz zbyte w najszybszym możliwym terminie. Proces sprzedaży przejętych przez Bank zabezpieczeń jest zorganizowany zgodnie z polityką i procedurami określonymi przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Klientów Detalicznych dla poszczególnych rodzajów przejmowanych

zabezpieczeń. W 2017 roku i w 2016 roku Bank nie posiadał żadnych trudnozbywalnych aktywów przejętych jako zabezpieczenia.

3.4.7 Polityka mBanku w zakresie forbearance

Definicja

Polityka Banku w zakresie forbearance oznacza zdefiniowany regulacjami wewnętrznymi zestaw działań związanych z renegocjacją i restrukturyzacją warunków umów kredytowych.

Bank oferuje klientom, którzy są tymczasowo w trudnej sytuacji finansowej i nie są w stanie sprostać pierwotnym warunkom spłaty, łagodniejsze warunki obsługi zobowiązań, pozwalające na utrzymanie bieżącej ich obsługi, bez których problemy finansowe klientów uniemożliwiłyby spłatę w terminie określonym pierwotną umową. Umowy te mogą być inicjowane przez klienta lub Bank i obejmują między innymi restrukturyzację zadłużenia, zmianę harmonogramu spłat oraz odroczenie terminu płatności rat kapitałowych i/lub płatności odsetek.

Bank nie traktuje kredytów ze zmienionymi warunkami, jako podlegających polityce forbearance w przypadkach, gdy zmiany wynikają z wniosku klienta, oraz nie występują bieżące, lub nie są przewidywane trudności finansowe klienta, a ponadto modyfikacje warunków umowy spełniają kryteria polityki decyzyjnej dla zdrowego portfela.

Typ oferowanej ulgi jest dostosowywany do charakteru i przewidywanego czasu trwania trudnej sytuacji finansowej klienta. Do zawarcia porozumienia z klientem konieczne jest przekonanie po stronie Banku o zdolności i gotowości klienta do spłaty. Przed udzieleniem ulgi przeprowadzana jest ocena jej wpływu na poprawę zdolności klienta do spłaty.

Bank renegocjuje umowy kredytowe z klientami mającymi trudności finansowe w celu maksymalizacji możliwości odzyskania należności oraz minimalizacji ryzyka default (niewywiązania się klienta ze swoich zobowiązań).

Ekspozycje ze zmodyfikowanymi warunkami podlegającymi polityce forbearance (dalej - ekspozycje forborne) są przedmiotem raportowania regulacyjnego oraz wewnętrznego.

Stosowane instrumenty

Bank prowadzi otwartą komunikację z klientem w celu jak najwcześniejszego rozpoznania trudności finansowych oraz poznania ich przyczyn. Działania pomocowe oferowane klientom indywidualnym, których trudności finansowe w ocenie Banku mają krótkoterminowy charakter, koncentrują się na czasowej redukcji wysokości rat i mogą mieć charakter zawieszenia spłat kapitału przy utrzymaniu spłat odsetek.

Klientom, których problemy finansowe mają charakter długoterminowy, może być oferowane wydłużenie terminu spłaty zobowiązań, które może obejmować zmniejszenie wysokości spłacanych rat.

W przypadku refinansowania długu jako regułę stosuje się przeklasyfikowanie klienta do kategorii default.

Wobec klientów korporacyjnych będących w trudnej sytuacji finansowej ulgi oferowane przez mBank, począwszy od standstill (zaniechania działań, do których bank jest upoważniony w przypadku naruszenia warunków umownych bądź covenantów), a na restrukturyzacji umów kończąc, mają na celu wsparcie procesu biznesowego. Umowy restrukturyzacyjne mogą zwiększyć bezpieczeństwo Banku poprzez zamianę finansowania otwartego (kredyt w rachunku bieżącym) na faktoring lub dyskonto faktur. Umowy restrukturyzacyjne mogą uchylać lub łagodzić warunki dodatkowe zawarte w umowie pierwotnej, jeżeli jest to optymalna strategia przetrwania biznesu klienta.

Poniższa lista nie wyczerpuje wszystkich dostępnych działań podlegających polityce forbearance, ale obejmuje te najczęściej stosowane:

- zwiększenie kwoty kredytu,
- zmiana harmonogramu spłat,
- wydłużenie ostatecznej daty spłaty/przedłużenie czasu trwania kredytu,
- restrukturyzacja (średnio lub długoterminowe refinansowanie),
- kapitalizacja odsetek,
- odroczenia spłat odsetek,
- odroczenia spłat rat kapitałowych,
- zawieszenie, odstąpienie od realizacji działań wynikających z dodatkowych warunków zawartych w umowie (tzw. covenantów),
- standstills.

Zarządzanie ryzykiem

Działania forbearance są w mBanku od wielu lat integralną częścią działalności obszaru zarządzania ryzykiem. Portfel klientów w statusie forbearance podlega regularnemu przeglądowi i raportowaniu do kierownictwa obszaru. Ocenie podlega skuteczność podejmowanych działań, regularność obsługi zrestrukturyzowanych transakcji w zależności od typu produktu oraz segmentu klienta. Analiza ryzyka związanego z detalicznym portfelem forbearance ma charakter portfelowy, zaś portfela korporacyjnego oparta jest na podejściu indywidualnym.

W bankowości korporacyjnej, dla każdej należności kredytowej Banku wobec klientów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości (loss event) przeprowadzany jest test impairmentowy. Rozpoznanie, w wyniku przeprowadzonego testu impairmentowego, utraty wartości należności skutkuje przejęciem obsługi klienta przez wyspecjalizowaną jednostkę ds. restrukturyzacji i windykacji, która określa optymalną, z punktu widzenia minimalizacji strat, strategię postępowania Banku wobec klienta, tj.: Restrukturyzację bądź Windykację. Wszystkie produkty kredytowe udzielone klientowi ze strategią Restrukturyzacja obsługiwane przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji mają status forbearance. Klienci bez rozpoznanej utraty wartości, którzy otrzymali ulgę, podlegają szczególnemu monitoringowi (Watch List – WL) przez wszystkie jednostki uczestniczące w procesie kredytowania. Monitorowana jest ich bieżąca sytuacja finansowa oraz kontrolowane jest wystąpienie przesłanek utraty wartości należności Banku.

mBank nie stosuje odrębnych modeli do wyznaczania poziomu rezerwy portfelowej bądź celowej na produktach pomocowych podlegających polityce forbearance.

Warunki wyjścia ekspozycji z forbearance - obszar bankowości korporacyjnej

mBank zaprzestaje wykazywania ekspozycji jako forbearance w przypadku spełnienia łącznie wszystkich poniższych warunków:

- nastąpiła poprawa sytuacji finansowej klienta, ekspozycja została uznana za niezagrożoną i została przeklasyfikowana z kategorii zagrożonej,
- minęły co najmniej 2 lata próby od uznania ekspozycji za niezagrożoną (okres próby),
- występują regularne wpływy z tytułu należności lub odsetek w istotnej wysokości przez okres min. 12 miesięcy od daty uznania ekspozycji za niezagrożoną,
- żadna ekspozycja dłużnika nie jest przeterminowana powyżej 30 dni na koniec okresu sprawozdawczego.

Warunki wyjścia ekspozycji z forbearance - obszar bankowości detalicznej

Kontrakt przestaje być klasyfikowany jako ekspozycja forbearance, gdy spełnione są łącznie poniższe warunki:

- kontrakt jest uważany za niezagrożony - w tym także kontrakt przekwalifikowany z kategorii zagrożony,
- minęły co najmniej 2 lata próby od uznania ekspozycji za niezagrożoną, lub kontrakt nie był w kategorii zagrożony przy udzieleniu narzędzia pomocowego,
- wystąpiły regularne wpływy z tytułu należności lub odsetek (opóźnienia w spłacie na kontrakcie nie przekraczające 31 dni w istotnej wysokości), co najmniej od połowy okresu próby (tj. 2 lat od czasu zakwalifikowania do kategorii forbearance),
- żadna z ekspozycji dłużnika nie jest przeterminowana powyżej 31 dni na koniec okresu próby i jednocześnie żadna kwota nie przekracza 500 zł,
- przeprowadzono analizę kondycji finansowej dłużnika na podstawie ratingu klienta, przy czym punkt odjęcia dla poszczególnych segmentów klientów wynosi:

Kredyty zabezpieczone dla osób fizycznych (ML OF)	3.4
Kredyty zabezpieczone dla firm (ML MF)	4.4
Kredyty niezabezpieczone dla osób fizycznych (NML OF)	4.4
Kredyty niezabezpieczone dla firm (NML MF)	4.0

Wynik analizy klienta z gorszym ratingiem niż wyżej wymienione jest negatywny.

Charakterystyka portfela

W związku z rozszerzeniem w 2017 roku zakresu ekspozycji o statusie forbearance, w tym uwzględnienie ekspozycji wynikających z należności od instytucji kredytowych i finansowych, dokonano aktualizacji danych porównawczych za 2016 rok.

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości bilansowej ekspozycji forborne w 2017 roku.

31.12.2017	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Opisy aktualizacyjne	Wartość netto
Saldo na 31.12.2016	1 534 980	808 790	406 589	1 128 391
Wyjścia z forbearance	(1 092 924)	(413 551)	(132 769)	(960 155)
Wejścia do forbearance	1 224 280	449 835	224 075	1 000 205
Zmiana salda na kontynuowanych umowach	23 749	24 501	22 207	1 542
Saldo na 31.12.2017	1 690 085	869 575	520 102	1 169 983

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości bilansowej ekspozycji forborne w 2016 roku.

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Opisy aktualizacyjne	Wartość netto
Saldo na 31.12.2015	1 851 027	1 164 015	622 653	1 228 374
Wyjścia z forbearance	(566 503)	(534 768)	(302 566)	(263 937)
Wejścia do forbearance	294 588	192 458	66 258	228 330
Zmiana salda na kontynuowanych umowach	(44 132)	(12 915)	20 244	(64 376)
Saldo na 31.12.2016	1 534 980	808 790	406 589	1 128 391

Portfel forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

31.12.2017	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	Wartość netto
Należności od banków	292	291	291	1
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	1 689 793	869 284	519 811	1 169 982
Klienci indywidualni:	1 015 182	289 422	118 225	896 957
- Należności bieżące	120 044	12 496	6 754	113 290
- Kredyty terminowe, w tym:	895 138	276 926	111 471	783 667
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	725 040	170 991	67 760	657 280
Klienci korporacyjni	674 611	579 862	401 586	273 025
udzielone dużym klientom	296 589	242 555	171 224	125 365
udzielone średnim i małym klientom	378 022	337 307	230 362	147 660
Razem	1 690 085	869 575	520 102	1 169 983

Portfel forbearance według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	Wartość netto
Należności od banków	412	403	403	9
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	1 534 568	808 387	406 186	1 128 382
Klienci indywidualni:	786 762	214 766	82 928	703 834
- Należności bieżące	48 262	7 739	3 134	45 128
- Kredyty terminowe, w tym:	738 500	207 027	79 794	658 706
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	616 865	142 209	49 818	567 047
Klienci korporacyjni	747 806	593 621	323 258	424 548
udzielone dużym klientom	363 919	258 838	83 926	279 993
udzielone średnim i małym klientom	383 887	334 783	239 332	144 555
Razem	1 534 980	808 790	406 589	1 128 391

Udział portfela forborne stanowi 2,22% (2016 r. - 2,05%) całego portfela. Ponad połowa portfela forborne (51%) jest wykazywana w kategorii default (2016 r. - 50%). Portfel ten w 60% jest pokryty rezerwą celową (2016 r. - 49%), a ponadto ryzyko braku spłaty jest mitygowane przyjętymi zabezpieczeniami w wartości nominalnej 0,95 mld zł (2016 r. - 1,00 mld zł).

Ekspozycje forborne według charakteru udzielonej ulgi według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

31.12.2017 Typ ulgi	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Refinansowanie	67 692	54 481	31 881	35 811
Zmiana warunków	1 622 393	815 094	488 221	1 134 172
Razem	1 690 085	869 575	520 102	1 169 983

Ekspozycje forborne według charakteru udzielonej ulgi według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Typ ulgi	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Refinansowanie	153 591	75 492	42 089	111 502
Zmiana warunków	1 381 389	733 298	364 500	1 016 889
Razem	1 534 980	808 790	406 589	1 128 391

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

31.12.2017	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Polska	1 449 239	628 728	339 315	1 109 924
Zagranica	240 846	240 847	180 787	60 059
Razem	1 690 085	869 575	520 102	1 169 983

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Polska	1 253 817	527 627	193 225	1 060 592
Zagranica	281 163	281 163	213 364	67 799
Razem	1 534 980	808 790	406 589	1 128 391

Ekspozycje forborne bez rozpoznanej utraty wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

31.12.2017 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	679 306	6 841	3 390	675 916
do 30 dni	121 453	4 580	2 672	118 781
od 31 dni do 90 dni	29 777	2 007	865	28 912
powyżej 90 dni	12 626	12 623	216	12 410
Razem	843 162	26 051	7 143	836 019

Ekspozycje forborne bez rozpoznanej utraty wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	588 819	3 909	2 714	586 105
do 30 dni	110 312	1 642	2 415	107 897
od 31 dni do 90 dni	27 147	2 477	904	26 243
powyżej 90 dni	2 698	2 684	30	2 668
Razem	728 976	10 712	6 063	722 913

Ekspozycje forborne z rozpoznaną utratą wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

31.12.2017 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	187 968	185 291	79 020	108 948
do 30 dni	47 996	47 989	16 777	31 219
od 31 dni do 90 dni	30 532	29 817	11 601	18 931
powyżej 90 dni	580 427	580 427	405 561	174 866
Razem	846 923	843 524	512 959	333 964

Ekspozycje forborne z rozpoznaną utratą wartości według długości przeterminowania według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Okres przeterminowania	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Nieprzeterminowane	134 763	128 062	37 750	97 013
do 30 dni	38 982	38 157	8 606	30 376
od 31 dni do 90 dni	29 784	29 384	12 065	17 719
powyżej 90 dni	602 475	602 475	342 105	260 370
Razem	806 004	798 078	400 526	405 478

Poniższe tabele prezentują ekspozycje forborne według struktury branżowej zgodnie z wprowadzonym od stycznia 2017 roku nowym podziałem branżowym, zbudowanym na podstawie koncepcji łańcucha wartości, gdzie w ramach jednej branży skupione są podmioty wykonujące działalność związaną z danym rynkiem (dostawcy, producenci, sprzedawcy). Dane na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały odpowiednio zmienione i zaprezentowane w nowym podziale zgodnie z obowiązującą w Banku klasyfikacją

Ekspozycje forborne według struktury branżowej według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku

31.12.2017 Branża	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Branża finansowa	617	617	313	304
Branża spożywcza	32 666	28 551	14 995	17 671
Budownictwo	49 019	37 657	23 325	25 694
Chemia i tworzywa	52 259	16 274	15 213	37 046
Drewno, meble i wyroby papiernicze	226 180	226 180	173 581	52 599
Działalność profesjonalna	11 724	11 724	8 235	3 489
Elektronika	77	77	77	-
Energetyka i ciepłownictwo	16 569	16 569	11 471	5 098
Farmacja	2 013	2 013	2 013	-
Handel detaliczny	5 550	5 550	2 214	3 336
Handel hurtowy	30 435	30 435	24 398	6 037
Hotele i restauracje	9 173	2 173	505	8 668
Informacja i komunikacja	15 032	15 032	13 462	1 570
Informatyka (IT)	615	615	391	224
Kultura Sport i rozrywka	33 925	33 925	25 559	8 366
Materiały budowlane	2 136	2 136	107	2 029
Media	463	212	230	233
Metale	15 363	15 363	11 450	3 913
Motoryzacja	12 421	6 421	5 064	7 357
Opieka zdrowotna	940	941	47	893
Osoby fizyczne	1 053 121	311 384	124 749	928 372
Paliwa	3 509	3 509	3 442	67
Pozostała działalność produkcyjna	16 656	4 343	1 927	14 729
Real estate	88 449	88 449	52 181	36 268
Rolnictwo, Leśnictwo i Rybactwo	5 687	5 687	4 644	1 043
Stowarzyszenia i organizacje	252	-	2	250
Tkaniny i odzież	2 165	669	96	2 069
Transport i logistyka	2 699	2 699	254	2 445
Usługi	370	370	157	213
Razem	1 690 085	869 575	520 102	1 169 983

Ekspozycje forborne według struktury branżowej według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku

31.12.2016 Branża	Wartość brutto	Z tego w kategorii default	Odpisy aktualizacyjne	Wartość netto
Branża finansowa	725	718	422	303
Branża spożywcza	10 658	6 114	994	9 664
Budownictwo	25 608	12 594	6 724	18 884
Chemia i tworzywa	5 853	2 335	966	4 887
Drewno, meble i wyroby papiernicze	220 020	220 020	164 364	55 656
Działalność profesjonalna	5 053	5 053	699	4 354
Elektronika	59 298	-	65	59 233
Energetyka i ciepłownictwo	2 110	2 110	660	1 450
Farmacja	25	25	25	-
Handel detaliczny	3 421	3 421	673	2 748
Handel hurtowy	33 938	30 698	26 485	7 453
Hotele i restauracje	51 364	43 951	2 461	48 903
Informacja i komunikacja	15 062	15 062	13 626	1 436
Informatyka (IT)	497	497	201	296
Kultura Sport i rozrywka	49 597	49 597	37 345	12 252
Materiały budowlane	2 529	2 529	129	2 400
Media	405	402	302	103
Metale	42 380	16 119	12 208	30 172
Motoryzacja	14 581	7 815	6 054	8 527
Opieka zdrowotna	2 744	2 744	264	2 480
Osoby fizyczne	815 308	230 562	90 300	725 008
Pozostała działalność produkcyjna	19 597	10 202	9 479	10 118
Real estate	104 944	104 028	26 002	78 942
Rolnictwo, Leśnictwo i Rybactwo	4 014	4 014	3 483	531
Stowarzyszenia i organizacje	3	3	3	-
Tkaniny i odzież	881	881	44	837
Transport i logistyka	6 057	3 024	576	5 481
Usługi	34 179	34 178	1 723	32 456
Niesklasyfikowane	4 129	94	312	3 817
Razem	1 534 980	808 790	406 589	1 128 391

3.4.8 Ryzyko kontrahenta wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych

Ekspozycja kredytowa na portfelu mBanku jest kalkulowana jako suma kosztu zastąpienia poszczególnych transakcji (netowanie pozycji kredytowej - NPV) i potencjalnej zmiany wyceny w przyszłości (Add-on). Bank korzysta z metod ograniczania ryzyka takich jak kompensowanie (netting) i kolateralizacja (uwzględnienie zabezpieczeń). Netowanie ekspozycji kredytowej jest stosowane po podpisaniu z klientem tzw. umowy kompensacyjnej (netting agreement), zaś kolateralizacja wymaga podpisania tzw. umowy CSA (Credit Support Annex). Umowa CSA pozwala na wezwanie klienta do wpłacenia zabezpieczenia jeśli wycena portfela transakcji klienta przekroczy określony poziom kwotowy (tzw. threshold). Ekspozycja kredytowa na instrumentach pochodnych jest korygowana o otrzymane lub wniesione zabezpieczenie (collateral) zgodnie z podpisanymi umowami między Bankiem a kontrahentami. W przypadku kalkulacji ekspozycji kredytowej na potrzeby ryzyka kontrahenta uwzględnia się jedynie pozytywną wycenę portfela transakcji pochodnych.

Kontrola tej ekspozycji dokonywana jest systemowo w czasie rzeczywistym. W szczególności, kontrolowane i monitorowane jest na bieżąco wykorzystanie przyznanych poszczególnym kontrahentom limitów ekspozycji kredytowej z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych. Limity na ekspozycję kredytową z tytułu transakcji pochodnych są dekomponowane na określone grupy produktów i tenory transakcji. W przypadku kontrahentów centralnych (CCP) uwzględniane są dodatkowo wniesione rodzaje zabezpieczeń (initial margin, default fund).

Rozkład ekspozycji kredytowej mBanku z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na typ kontrahenta przedstawia się w następujący sposób:

- 51,8% z bankami,
- 8,0% z kontrahentami centralnymi (CCP),
- 28,6% z korporacjami,
- 11,5% z instytucjami finansowymi,

- 0,1% z pozostałymi.

Rozkład ekspozycji kredytowej z tytułu zawartych transakcji pochodnych w podziale na typ klienta:

Typ klienta	Ekspozycja kredytowa 2017 (w mln zł)	Ekspozycja kredytowa 2016 (w mln zł)
Banki z umowa zabezpieczającą	1 211	1 267
Banki bez umowy zabezpieczającej	4	93
Centralne izby rozliczeniowe	188	1 242
Korporacje z ekspozycją zabezpieczoną gotówką	(2)	(8)
Korporacje z limitem	675	794
Niebankowe instytucje finansowe	269	324
Klienci Private Banking	(0)	0

W porównaniu z końcem roku 2016 miał miejsce istotny spadek ekspozycji z kontrahentami centralnymi (188 mln zł w roku 2017 wobec 1 242 mln zł w roku 2016), co wynika ze zmiany metodologii kalkulacji ekspozycji kredytowej (wdrożenie metody NGR).

Pozytywna wycena transakcji pochodnych (z uwzględnieniem nettowania) oraz wniesione/otrzymane zabezpieczenie zostało przedstawione w poniższej tabeli:

(w mln zł)	Banki*		CCP*		Korporacje i pozostali kontrahenci			
	2017	2016	2017	2016	CSA	bez CSA	CSA	bez CSA
					2017		2016	
NPV	29,55	56,31	4,27	0,07	3,26	162,30	-	321,96
collateral	84,00	50,00	(124,86)	(71,60)	-	56,68	-	41,06

*collateral pokazany jako wniesiony/otrzymany depozyt początkowy

W celu odzwierciedlenia ryzyka kredytowego zawartego w instrumentach pochodnych Bank stosuje korektę ich wartości godziwej, która uwzględnia ryzyko kredytowe kontrahenta. Korekta z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta bazuje na oczekiwanej stracie do terminu zapadalności instrumentu i jest wyliczana na poziomie Banku zgodnie z przyjętą metodyką kalkulacji CVA/DVA. Kwota korekty jest następnie alokowana na poszczególne transakcje. Wartość tej korekty ujęta jest w rachunku zysków i strat w wyniku na działalności handlowej.

Poniższa tabela prezentuje udział procentowy instrumentów pochodnych razem z korektą z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta, stanowiących składnik aktywów finansowych w łącznej wartości bilansowej dla każdej kategorii wewnętrznego ratingu stosowanego przez Bank (opis modelu ratingu jest przedstawiony w Nocie 3.4.4).

Pod-portfel	31.12.2017		31.12.2016	
	Wartość godziwa %	Pokrycie rezerwą (%)	Wartość godziwa %	Pokrycie rezerwą (%)
1	29,02	0,17	47,22	0,12
2	49,06	0,09	30,84	0,18
3	11,61	1,18	6,37	2,70
4	6,51	0,45	12,71	0,50
5	1,05	0,67	1,20	2,58
6	0,01	0,18	0,07	1,42
7	0,58	1,08	1,31	0,54
8	1,99	0,18	0,09	-
kategoria default	0,17	0,29	0,19	2,02
Razem	100,00	0,28	100,00	0,39

3.5. Instrumenty dłużne: obligacje skarbowe i inne uznane papiery wartościowe

31 grudnia 2017 r.	Przeznaczone do obrotu			Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Razem
	Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe		
AAA	-	-	2 717	3 134 954	3 137 671
AA- do AA+	-	-	5 000	11 522	16 522
A- do A+	1 232 515	-	37 831	26 171 029	27 441 375
BBB+ do BBB-	-	-	200 897	1 266 535	1 467 432
BB+ do BB-	-	-	61 712	301 725	363 437
B+ do B-	-	-	5 908	95 122	101 030
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	478	73 201	73 679
Razem	1 232 515	-	314 543	31 054 088	32 601 146

31 grudnia 2016 r.	Przeznaczone do obrotu			Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe	Razem
	Rating	Obligacje rządowe	Bony skarbowe		
AAA	-	-	2 884	1 987 820	1 990 704
AA- do AA+	-	-	-	-	-
A- do A+	3 503 029	-	19 034	27 609 198	31 131 261
BBB+ do BBB-	-	-	83 867	372 290	456 157
BB+ do BB-	-	-	144 822	340 024	484 846
B+ do B-	-	-	21 395	21 601	42 996
poniżej B-	-	-	-	-	-
bez ratingu	-	-	59 072	85 764	144 836
Razem	3 503 029	-	331 074	30 416 697	34 250 800

93,85 inwestycji w dłużne papiery wartościowe uzyskało przynajmniej rating kredytowy: A- (31 grudnia 2016 r. – 96,70%).

3.6. Koncentracja aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych**Ryzyko koncentracji geograficznej**

W celu aktywnego zarządzania ryzykiem koncentracji na kraje Bank:

- przestrzega sformalizowanych procedur mających na celu identyfikację, pomiar oraz monitorowanie tego ryzyka,
- przestrzega sformalizowanych limitów ograniczających ryzyko na kraje oraz zasad postępowania w przypadku przekroczenia tych limitów,
- posiada system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka na kraje, wspierający proces decyzyjny dotyczący zarządzania,
- utrzymuje kontakty z wyselekcjonowaną grupą największych banków o dobrym ratingu, aktywnych w obsłudze transakcji zagranicznych. Na niektórych rynkach, których ryzyko jest trudne do oszacowania, Bank korzysta z usług swoich zagranicznych banków korespondentów, na przykład Commerzbanku, oraz z ubezpieczenia w KUKIE pokrywającego ryzyko ekonomiczne i polityczne.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie występował istotny poziom koncentracji geograficznej w portfelu kredytowym mBanku. W zakresie ekspozycji odnoszących się do krajów innych niż Polska nie stwierdzono istotnego udziału ekspozycji z utratą wartości.

Ryzyko koncentracji branżowej

Bank dokonuje analizy ryzyka koncentracji branżowej w celu bezpiecznego i efektywnego budowania portfela korporacyjnego i zarządza ryzykiem koncentracji branżowej wyznaczając limity branżowe.

Limitowaniu podlegają branże, na które Bank posiada zaangażowanie powyżej 5% łącznej kwoty zaangażowania w portfelu korporacyjnym na koniec danego okresu sprawozdawczego, a także branże wskazane przez Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (KRK).

Bank ustalił limit zaangażowania w dowolną branżę na poziomie nie wyższym niż:

- 12% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o niskim ryzyku,

- 10% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o średnim ryzyku,
- 7% wartości brutto portfela kredytowego w poprzednim okresie sprawozdawczym dla branż o wysokim ryzyku.

W przypadku gdy wykorzystanie limitu wynosi co najmniej 90% wprowadzane są działania zapobiegające przekroczeniu limitów; decyzje w tym zakresie są podejmowane przez KRK.

Poniższa tabela prezentuje strukturę koncentracji zaangażowania bilansowego mBanku S.A. w poszczególne branże zgodnie z wprowadzonym od stycznia 2017 roku nowym podziałem branżowym, zbudowanym na podstawie koncepcji łańcucha wartości, gdzie w ramach jednej branży skupione są podmioty wykonujące działalność związaną z danym rynkiem (dostawcy, producenci, sprzedawcy). Dane na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały odpowiednio zmienione i zaprezentowane w nowym podziale zgodnie z obowiązującą w Banku klasyfikacją

Struktura koncentracji zaangażowania mBanku S.A.

Lp	Branże	Zadłużenie kapitałowe (w tys. zł)	%	Zadłużenie kapitałowe (w tys. zł)	%
		31.12.2017		31.12.2016	
1.	Osoby fizyczne	42 429 287	55,83	44 707 271	59,79
2.	Leasing i wynajem ruchomości	9 077 915	11,94	8 463 552	11,32
3.	Branża finansowa	2 598 575	3,42	1 589 004	2,12
4.	Branża spożywcza	2 043 541	2,69	1 877 278	2,51
5.	Budownictwo	1 980 594	2,61	1 684 162	2,25
6.	Obsługa rynku nieruchomości	1 724 357	2,27	1 974 407	2,64
7.	Motoryzacja	1 571 582	2,07	1 190 948	1,59
8.	Metale	1 440 698	1,90	1 322 281	1,77
9.	Materiały budowlane	1 247 678	1,64	940 437	1,26
10.	Chemia i tworzywa	1 162 484	1,53	1 014 798	1,36
11.	Drewno, meble i wyroby papiernicze	1 086 777	1,43	983 184	1,31
12.	Handel hurtowy	920 211	1,21	763 920	1,02
13.	Energetyka i ciepłownictwo	847 668	1,11	1 234 545	1,65
14.	Paliwa	737 881	0,97	654 775	0,88
15.	Transport i logistyka	704 467	0,93	604 167	0,81
16.	Informacja i komunikacja	693 574	0,91	504 517	0,67
17.	Handel detaliczny	657 137	0,86	744 180	0,99
18.	Administracja publiczna	656 278	0,86	829 675	1,11
19.	Rolnictwo, Leśnictwo i Rybactwo	430 091	0,57	295 057	0,39
20.	Tkaniny i odzież	416 865	0,55	363 528	0,49
21.	Działalność profesjonalna	347 815	0,46	267 186	0,36
22.	Pozostała działalność produkcyjna	335 505	0,44	313 464	0,42
23.	Informatyka (IT)	335 169	0,44	97 892	0,13
24.	Media	331 153	0,43	379 807	0,51
25.	Usługi	324 291	0,43	207 737	0,28
26.	Usługi komunalne	275 540	0,36	270 312	0,36
27.	Farmacja	205 129	0,27	170 742	0,23
28.	AGD	183 222	0,24	159 611	0,21
29.	Hotele i restauracje	122 614	0,16	213 363	0,29
30.	Elektronika	111 119	0,15	80 942	0,11
31.	Kultura Sport i rozrywka	108 597	0,14	107 138	0,14
32.	Edukacja i ośrodki badawczo-rozwojowe	75 356	0,10	101 619	0,14
33.	Opieka zdrowotna	57 602	0,08	57 508	0,08
34.	Górnictwo	50 914	0,07	43 867	0,06
35.	Zbrojeniowa	45 961	0,06	51 078	0,07
36.	Stoczniowa	38 474	0,05	12 928	0,02
37.	Stowarzyszenia i organizacje	3 998	0,01	4 126	0,01

Łączne zaangażowanie Banku na dzień 31 grudnia 2017 roku w wyżej wymienione branże (poza osobami fizycznymi) wynosi 43,36% portfela kredytowego (31 grudnia 2016 roku – 39,56%).

Ryzyko inwestycyjne branż limitowanych przez Bank, tj. branż gdzie zaangażowanie Banku przekracza 5% portfela korporacyjnego według stanu na koniec 2017 roku zostało oszacowane zgodnie z zasadami klasyfikacji branż do limitowania przyjętymi przez KRK w styczniu 2017 roku.

Poniższa tabela przedstawia ryzyko branż limitowanych na koniec 2017 roku i na koniec 2016 roku określone zgodnie z zasadami obowiązującymi do końca 2016 roku.

Lp.	Branża	31.12.2017	31.12.2016
1.	Finansowa	niskie	średnie
2.	Paliwowa	średnie	średnie
3.	Spożywcza	średnie	średnie
4.	Budowlana	wysokie	średnie
5.	Motoryzacyjna	średnie	średnie
6.	Metale	średnie	wysokie

Ryzyko koncentracji dużych ekspozycji

Celem procesu zarządzania ryzykiem koncentracji dużych ekspozycji jest bieżący monitoring poziomu limitów określonych w Rozporządzeniu CRR. W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem przekroczenia regulacyjnych limitów w Banku:

- ustalane są limity wewnętrzne, mniejsze niż określone w Rozporządzeniu CRR,
- prowadzony jest codzienny monitoring dużych ekspozycji oraz obowiązuje niezwłoczne informowanie uczestników procesów, kredytowego i inwestycyjnego, w przypadku zanotowania przekroczeń limitów wewnętrznych.

Działania te mają bezpośredni wpływ na decyzje podejmowane w Banku dotyczące nowych ekspozycji lub zwiększania ekspozycji istniejących.

mBank przykładą szczególną wagę do prawidłowej identyfikacji skali ryzyka wobec znaczących ekspozycji kredytowych, które są zdefiniowane w wewnętrznych przepisach Banku. W przypadku przekroczenia określonej kwoty ekspozycji/limitu na klienta/GPP identyfikowanej jako „bulk risk” finansowanie wymaga dodatkowej decyzji Zarządu Banku niezależnie od PD-ratingu i poziomu szczebla decyzyjnego.

Bank monitoruje duże zaangażowania podlegające limitowi koncentracji, tj. ekspozycje po uwzględnieniu skutków ograniczenia ryzyka kredytowego (art. 401 - 403 Rozporządzenia CRR) oraz wyłączeń (art. 390 ust. 6, art. 400, art. 493 ust. 3 Rozporządzenia CRR), które są równe lub przekraczają 10% uznanego kapitału. Według stanu na koniec 2017 roku nie zanotowano żadnego dużego zaangażowania podlegającego limitowi koncentracji.

3.7. Ryzyko rynkowe

3.7.1 Organizacja zarządzania ryzykiem

Organizując procesy zarządzania ryzykiem rynkowym mBank przestrzega wymogów wynikających z przepisów prawa oraz uwzględnia rekomendacje nadzorcze, w szczególności Rekomendacje KNF (m.in. A, C, G, I) oraz wytyczne EBA, które dotyczą zarządzania ryzykiem rynkowym.

Naczelną zasadą organizacji procesu zarządzania ryzykiem rynkowym jest oddzielenie funkcji monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego od funkcji związanych z podejmowaniem i utrzymywaniem otwartych pozycji ryzyka rynkowego. Funkcje monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego są realizowane przez Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR) nadzorowany przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem (CRO), podczas gdy operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka rynkowego odbywa się w Departamencie Rynków Finansowych (DFM), w Wydziale Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim (BM_WTW) oraz w Departamencie Skarbu (DS), które podlegają Wiceprezesowi Zarządu ds. Rynków Finansowych.

Departament Emisji Papierów Dłużnych (DCM) jest jednostką organizacyjną odpowiedzialną za emisję instrumentów dłużnych oraz zarządzanie pozycjami nieskarbowych papierów dłużnych pozostających w księdze bankowej. Ponadto, pozycje inwestycyjne wrażliwe na czynniki ryzyka rynkowego (na ceny akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych) oraz pozycje w instrumentach dłużnych emitentów nierządowych są zarządzane w Departamencie Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS). DCM i DFS funkcjonują w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym jest realizowane w ramach jednolitego procesu w Departamencie Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR), który odpowiada za pomiar ekspozycji na ryzyko rynkowe portfeli jednostek front-office Banku za pomocą miar ryzyka rynkowego: wartości zagrożonej

(VaR) oraz wartości testów warunków skrajnych. DKR odpowiada za kontrolę wykorzystania limitów dla miar ryzyka rynkowego ustanowionych przez Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych (KRF) oraz zapewnia bieżące i okresowe raportowanie ekspozycji na ryzyko rynkowe dla menadżerów zarządzających portfelami jednostek front-office Banku, dla członków KRF oraz bezpośrednio dla CRO. DKR prowadzi również prace rozwojowe metodologii pomiaru ryzyka rynkowego, ryzyka przedrozdliczeniowego transakcji na instrumentach pochodnych oraz opracowuje modele wyceny instrumentów finansowych. Za nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli odpowiada Komitet Ryzyka Modeli.

Ponadto Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem odpowiada za ustalanie i uzgadnianie wyniku finansowego na transakcjach dokonywanych przez front-office oraz dostarczanie codziennych informacji dotyczących wycen instrumentów finansowych do obszaru finansów. Wyceny transakcji pochodnych z klientami Banku są również przekazywane do jednostek biznesowych zajmujących się obsługą klientów (obszar Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej). Wyceny przygotowywane w DKR są podstawą do zarządzania zabezpieczeniami związanymi z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych.

DKR administruje systemami informatycznymi wykorzystywanymi przez front-office i w tym zakresie do jego kompetencji należy między innymi administracja uprawnieniami użytkowników, parametryzacja w systemach instrumentów finansowych, a także kontrahentów i emitentów papierów wartościowych oraz zasilanie tych systemów danymi rynkowymi. Do kompetencji DKR należy również kontrola wykorzystania limitów kredytowych kontrahenta (obejmujących limity na ryzyko przedrozdliczeniowe, rozliczeniowe oraz limity na ryzyko emitenta i ryzyko kraju) i eskalacja przekroczeń. Ponadto DKR weryfikuje, czy transakcje zawierane przez front-office są wykonane po cenach rynkowych obowiązujących w momencie zawarcia transakcji oraz kontroluje proces modyfikacji i usuwania transakcji z systemów front-office.

3.7.2 Narzędzia i miary

W prowadzonej działalności mBank jest narażony na ryzyko rynkowe, czyli ryzyko niekorzystnej dla Banku zmiany bieżącej wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach Banku następującej w wyniku zmian czynników ryzyka rynkowego - stóp procentowych, kursów walutowych, cen akcji i kwotowań indeksów, implikowanych zmienności instrumentów opcyjnych oraz spreadów kredytowych.

mBank identyfikuje ryzyko rynkowe na pozycjach zaliczanych do księgi handlowej wycenianych do wartości godziwej (metodą wyceny bezpośredniej lub metodą wyceny z modelu), które może się zmaterializować stratami mającymi swoje odzwierciedlenie w wyniku finansowym mBanku. Ponadto, Bank przypisuje ryzyko rynkowe pozycjom księgi bankowej, niezależnie od zasad kalkulacji wyniku na tych pozycjach stosowanych na potrzeby sprawozdawczości rachunkowej. W szczególności, w celu odwzorowania ryzyka stopy procentowej produktów obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej o nieokreślonym terminie przeszacowania odsetek lub o stopach administrowanych przez mBank, Bank stosuje modele tak zwanych portfeli replikujących. Bank przyjmuje również aktywne podejście do zarządzania kapitałem, które w przypadku miar ryzyka rynkowego odzwierciedlone jest poprzez modelowanie kapitału w horyzoncie inwestycyjnym 5 lat. Miary ryzyka rynkowego pozycji odsetkowych księgi bankowej są wyznaczone modelami wartości bieżącej (NPV – net present value).

Kwantyfikacja ekspozycji na ryzyko rynkowe odbywa się poprzez:

- pomiar wartości zagrożonej (VaR),
- pomiar oczekiwanej straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES – Expected Shortfall),
- pomiar wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach rynkowych (Stressed VaR),
- pomiar kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego,
- wyznaczanie wartości testów warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) wyznaczana jest za pomocą metody historycznej, w trybie dziennym, dla 1-dniowego i 10-dniowego horyzontu czasowego dla poziomów ufności 95%, 97,5% oraz 99%. W metodzie symulacji historycznej brane są pod uwagę dane historyczne dotyczące czynników ryzyka z ostatnich 254 dni roboczych. W przypadku wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach rynkowych kalkulacja jest analogiczna do kalkulacji wartości zagrożonej, a jedyną różnicą jest okres występowania warunków skrajnych, który wyznaczany jest na podstawie 9-letniego szeregu wartości zagrożonej, opartego na kolejnych dwunastomiesięcznych oknach zmian czynników ryzyka z ostatnich 10 lat. W 2017 roku obejmował on rok kończący się w czerwcu 2009 roku. Okres ten podlega weryfikacji co najmniej raz w roku.

W kalkulacji wartości zagrożonej uwzględniane są następujące czynniki ryzyka:

- stopy procentowe (w tym ryzyko bazowe związane z krzywymi tenorowymi i dwuwalutowymi),
- kursy walutowe,

- ceny akcji i wartości indeksów oraz ich zmienności,
- spready kredytowe (w części odpowiadającej za rynkową fluktuację cen papierów dłużnych, odzwierciedlając wartość spreadu kredytowego dla obligacji korporacyjnych oraz wartość spreadu pomiędzy krzywą rentowności obligacji rządowych oraz krzywą swap - dla obligacji rządowych).

Na podstawie dziennej kalkulacji wartości zagrożonej obliczana jest oczekiwana wartość straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES), jako średnia z sześciu hipotetycznych największych strat.

Kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego to kapitał na pokrycie strat w skali jednego roku z tytułu zmian wyceny instrumentów finansowych tworzących portfele Banku, wynikających ze zmian cen i wartości parametrów rynkowych.

Dodatkowymi miarami ryzyka rynkowego, uzupełniającymi pomiar wartości zagrożonej, są testy warunków skrajnych, które pokazują hipotetyczną zmianę bieżącej wyceny portfeli mBanku, która nastąpiłaby wskutek wystąpienia tzw. scenariuszy testów warunków skrajnych, czyli przyjęcia przez czynniki ryzyka wyszczególnionych skrajnych wartości, przy założeniu utrzymywania statycznego portfela.

Testy warunków skrajnych składają się z dwóch części: standardowych testów warunków skrajnych wyznaczonych dla standardowych czynników ryzyka: kursy wymiany walut, stopy procentowe, ceny akcji oraz ich zmienności, a także testu warunków skrajnych, który obejmuje zmiany spreadów kredytowych. W ten sposób zadresowano między innymi potrzebę pokrycia w analizach testów warunków skrajnych niezależnego wpływu ryzyka bazowego (spreadu pomiędzy stopami obligacji rządowych oraz stopami IRS), na które wyeksponowany jest Bank z tytułu utrzymywania portfela obligacji Skarbu Państwa.

Ryzyko rynkowe, w szczególności ryzyko stopy procentowej księgi bankowej, jest kwantyfikowane również przez wyznaczenie wartości zagrożonego dochodu odsetkowego (ang. Earnings at Risk - EaR) dla portfela bankowego, co szerzej opisane zostało w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko rynkowe decyzjami Rady Nadzorczej (w odniesieniu do portfela Grupy mBanku), Zarządu Banku (w odniesieniu do portfela mBanku) oraz Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych (w odniesieniu do portfeli jednostek biznesowych) ustanawiane są limity VaR na poziomie ufności 97,5% w 1-dniowym horyzoncie czasowym oraz limity na test warunków skrajnych.

3.7.3 Pomiar ryzyka

Wartość zagrożona, Expected Shortfall

W 2017 roku ryzyko rynkowe Banku mierzone wartością zagrożoną VaR (w horyzoncie jednodniowym, na poziomie ufności 97,5%) utrzymywało się na umiarkowanym poziomie w relacji do limitów VaR. Średnie wykorzystanie limitów wartości zagrożonej dla portfela Departamentu Rynków Finansowych (DFM), składającego się z pozycji portfela handlowego wynosiło 28% (1,6 mln zł), dla portfela Wydziału Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim (BM_WTW) 12% (0,1 mln zł), natomiast dla portfela Departamentu Skarbu (DS), którego pozycje są klasyfikowane wyłącznie do portfela bankowego wynosiło 43% (18,1 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału oraz 37% (15,7 mln zł) w przypadku portfela z modelowaniem kapitału.

Średnie wykorzystanie limitu wartości zagrożonej pozycji Departamentu Emisji Papierów Dłużnych (DCM) wynosiło 29% (0,5 mln PLN). Limit wartości zagrożonej pozycji Departamentu Finansowania Strukturalnego i Mezzanine (DFS) był wykorzystany średnio w 25% (13,9 tys. zł).

W 2017 roku na wysokość wartości zagrożonej (VaR) portfela Banku miały wpływ w przeważającej mierze portfele instrumentów wrażliwych na stopę procentową oraz na wyodrębniony spread kredytowy – portfele skarbowych papierów dłużnych zarządzane przez DS na księdze bankowej oraz zarządzane przez DFM na pozycjach księgi handlowej łącznie z pozycjami wynikającymi z transakcji wymiany stóp procentowych.

Portfele DFM instrumentów wrażliwych na zmiany kursów walutowych, takich jak transakcje wymiany walut oraz opcje walutowe, a także ekspozycja portfeli BM_WTW na ryzyko cen akcji oraz na ryzyko zmienności implikowanych opcji giełdowych obracanych na GPW miały relatywnie mniejszy wpływ na profil ryzyka Banku.

Spadek wielkości wartości zagrożonej spowodowany był w 2017 roku głównie obniżeniem wielkości stóp procentowych i zmniejszeniem ich zmienności, a także skróceniem średniej długości terminu zapadalności portfela obligacji skarbowych.

Poziom VaR i ES dla mBanku

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały statystyki poziomów miar wartości zagrożonej oraz oczekiwanej straty pod warunkiem, że przekroczy ona wartość zagrożoną portfela mBanku:

w tys. zł	2017 rok				2016 rok			
	31.12.2017	średnia	maksimum	minimum	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
VaR IR	9 423	9 970	15 641	5 281	12 903	13 721	18 454	11 042
VaR FX	545	360	870	138	772	547	816	351
VaR EQ	53	140	1 151	15	199	214	791	62
VaR CS	11 441	13 980	23 320	10 431	21 249	21 172	30 150	19 856
VaR	14 038	18 685	34 560	13 429	28 037	35 306	40 726	27 124
ES	24 433	29 842	43 970	23 124	42 093	42 983	49 041	38 046

VaR IR – ryzyko stopy procentowej (bez wyodrębnionego ze stopy spreadu kredytowego)

VaR FX – ryzyko walutowe

VaR EQ – ryzyko akcyjne

VaR CS – ryzyko spreadu kredytowego

Wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach

Wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach jest miarą obserwowaną. Poniższa tabela przedstawia statystyki tej miary dla mBanku w roku 2016 roku oraz w roku 2017:

w tys. zł	2017 rok				2016 rok			
	31.12.2017	średnia	maksimum	minimum	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
Stressed VaR IR	41 214	39 289	48 768	27 827	45 288	43 671	50 339	36 293
Stressed VaR FX	313	1 002	3 000	258	2 339	1 363	2 655	576
Stressed VaR EQ	188	315	2 720	22	422	342	1 495	2
Stressed VaR CS	81 534	82 007	91 849	73 903	87 930	87 516	96 278	74 731
Stressed VaR	112 531	112 242	124 823	101 868	124 833	119 771	130 662	105 462

Kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego

Dla Grupy mBanku średnie wykorzystanie limitu na kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka rynkowego w 2017 roku wyniosło 53% (689,8 mln zł). Średni poziom kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego dla mBanku wynosił 673,2 mln zł. Na koniec 2017 roku kapitał ekonomiczny na ryzyko rynkowe wynosił dla Grupy mBanku 514,7 mln zł, natomiast dla Banku 500,8 mln zł. Dla porównania na koniec 2016 roku wartości tej miary kształtowały się odpowiednio na poziomie 783,0 mln zł oraz 767,3 mln zł.

Testy warunków skrajnych

Dla Grupy mBanku średnie wykorzystanie limitu na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2017 roku 59% (791,9 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału, natomiast 61% (870,4 mln zł) dla portfela z modelowaniem kapitału.

Dla mBanku średnie wykorzystanie limitu na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2017 roku 56% (773,6 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału.

Średnie wykorzystanie limitów na wyniki testów warunków skrajnych wyniosło w 2017 roku na portfelu DS 66% (670,4 mln zł) oraz 72% (753,1 mln zł), odpowiednio bez modelowania oraz z modelowaniem kapitału. Z kolei na portfelu DFM średnie wykorzystanie limitu wyniosło 32% (81,4 mln zł), na portfelu BM_WTW 13% (1,0 mln zł), na portfelu DCM 59% (38,4 mln zł), a na portfelu DFS 26% (376 tys. zł). Największą część prezentowanych wyników testów warunków skrajnych stanowi wartość testu z tytułu zmiany spreadu kredytowego dla portfeli obligacji skarbowych, ponieważ w scenariuszach stresowych uwzględniony został przeciętnie wzrost spreadu kredytowego o 100 punktów bazowych.

Poniższa tabela przedstawia wyniki testów warunków skrajnych dla mBanku (bez modelowania kapitału) w 2017 roku w porównaniu do roku 2016:

w mln zł	2017 rok				2016 rok			
	31.12.2017	średnia	maksimum	minimum	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
Base ST	141	85	147	9	97	82	120	20
CS ST	694	688	767	624	752	695	782	623
Total ST	835	774	882	638	849	777	892	656

Base stress test – standardowy test warunków skrajnych

CS stress test – test warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych

Total stress test – całkowity test warunków skrajnych (suma standardowego testu warunków skrajnych i testu warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych)

3.8. Ryzyko walutowe

Bank jest narażony na wpływ zmian kursów walutowych z tytułu posiadanych aktywów finansowych i zaciągniętych zobowiązań w walutach innych niż PLN. Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Banku na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku. Tabele te przedstawiają aktywa i zobowiązania Banku według wartości bilansowej, w podziale walutowym.

31.12.2017	PLN	EUR	USD	CHF	CZK	Inne	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	3 953 764	1 840 180	35 783	5 515	1 526 714	21 562	7 383 518
Należności od banków	4 708 864	655 520	323 855	532	318 218	56 713	6 063 702
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	1 547 675	127	-	-	-	-	1 547 802
Pochodne instrumenty finansowe	789 877	289 876	47 193	103 836	2 767	-	1 233 549
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	42 913 392	10 816 596	869 627	15 198 740	3 526 422	106 961	73 431 738
Inwestycyjne papiery wartościowe	29 511 801	993 919	46 538	-	558 302	-	31 110 560
Inwestycje w jednostki zależne	2 060 615	232	-	-	-	-	2 060 847
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	28 680	-	-	-	-	-	28 680
Wartości niematerialne	647 277	424	-	-	490	-	648 191
Rzeczowe aktywa trwałe	499 448	3 917	-	-	6 408	-	509 773
Pozostałe aktywa, w tym aktywa podatkowe	494 561	16 335	187	76	39 962	2	551 123
A k t y w a r a z e m	87 155 954	14 617 126	1 323 183	15 308 699	5 979 283	185 238	124 569 483
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 237 708	963 563	208 960	2 678 686	245	554	5 089 716
Pochodne instrumenty finansowe	938 024	168 527	29 784	-	4 700	-	1 141 035
Zobowiązania wobec klientów	64 850 139	22 141 234	2 822 077	2 421 584	6 600 075	496 462	99 331 571
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	25 528	-	1 518	-	-	27 046
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	2 001 871	107 480	125 944	2 468	91 402	14 332	2 343 497
Rezerwy	144 168	45 196	331	303	916	-	190 914
Zobowiązania podporządkowane	1 264 006	-	-	894 137	-	-	2 158 143
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	70 435 916	23 451 528	3 187 096	5 998 696	6 697 338	511 348	110 281 922
Pozycja bilansowa netto	16 720 038	(8 834 402)	(1 863 913)	9 310 003	(718 055)	(326 110)	14 287 561
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	22 123 547	2 053 535	518 899	-	437 605	-	25 133 586
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	5 175 453	7 588 032	660 512	1 424 294	86 497	33 148	14 967 936
31.12.2016							
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	5 823 151	2 276 894	30 065	8 197	996 597	23 847	9 158 751
Należności od banków	5 277 251	1 585 741	271 818	9 005	86 169	78 785	7 308 769
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	3 837 606	-	-	-	-	-	3 837 606
Pochodne instrumenty finansowe	1 294 257	386 238	34 762	90 807	2 199	10 043	1 818 306
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 011 311	11 446 065	1 378 666	19 085 388	3 246 761	135 940	72 304 131
Inwestycyjne papiery wartościowe	28 780 082	941 402	38 392	-	707 904	-	30 467 780
Inwestycje w jednostki zależne	1 779 371	2 848	-	-	-	-	1 782 219
Wartości niematerialne	539 421	388	-	-	643	-	540 452
Rzeczowe aktywa trwałe	470 516	5 283	-	-	5 896	-	481 695
Pozostałe aktywa, w tym aktywa podatkowe	470 764	13 109	1 382	485	29 811	5	515 556
A k t y w a r a z e m	85 283 730	16 657 968	1 755 085	19 193 882	5 075 980	248 620	128 215 265
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 197 491	911 791	212 237	6 181 492	-	3	8 503 014
Pochodne instrumenty finansowe	1 353 562	251 361	29 249	-	-	10 078	1 644 250
Zobowiązania wobec klientów	65 672 603	23 087 202	2 342 800	1 468 984	5 796 818	591 913	98 960 320
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	-	74 745	-	12 414	407	-	87 566
Pozostałe zobowiązania, w tym zobowiązania podatkowe	1 658 518	63 213	78 685	3 709	59 241	6 949	1 870 315
Rezerwy	173 007	7 939	698	349	654	1	182 648
Zobowiązania podporządkowane	1 263 940	-	-	2 679 409	-	-	3 943 349
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	71 319 121	24 396 251	2 663 669	10 346 357	5 857 120	608 944	115 191 462
Pozycja bilansowa netto	13 964 609	(7 738 283)	(908 584)	8 847 525	(781 140)	(360 324)	13 023 803
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	18 952 354	1 814 812	461 548	338	366 855	5 183	21 601 090
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	4 433 584	7 829 008	182 679	823 460	84 616	20 307	13 373 654

3.9. Ryzyko stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej funkcje monitoringu i kontroli ryzyka realizowane są przez Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, nadzorowany przez Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, a operacyjne zarządzanie pozycjami ryzyka przez Departament Skarbu, podlegający Wiceprezesowi Zarządu ds. Rynków Finansowych. W ten sposób zapewniona została niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, skutkującej zajmowaniem pozycji przez Bank.

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej to ryzyko wynikające z narażenia wyniku odsetkowego oraz kapitału Banku na niekorzystny wpływ zmian stóp procentowych. Kierując się rekomendacjami KNF, w szczególności Rekomendacją G, oraz wytycznymi EBA (EBA/GL/2015/08) z dnia 5.10.2015 w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikającym z działalności zaliczonej do portfela niehandlowego, Bank monitoruje strukturę księgi bankowej w zakresie ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania, ryzyka bazowego, ryzyka krzywej dochodowości oraz ryzyka opcji klienta.

Podstawowymi miarami stosowanymi do kontroli ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej są:

- luka niedopasowania terminów przeszacowania (różnica między aktywami, pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi księgi bankowej wyznaczana w określonych przedziałach przeszacowania w oparciu o najbliższą datę możliwej zmiany oprocentowania produktów odsetkowych);
- dochód odsetkowy narażony na ryzyko (ang. Earnings at Risk – potencjalny spadek dochodu odsetkowego w perspektywie 1 roku wskutek niekorzystnej zmiany rynkowych stóp procentowych. Miara zakłada stałą wartość i strukturę księgi bankowej, niezmienną konstrukcję oprocentowania, stałą wysokość marży oraz równoległe przesunięcie krzywej dochodowości. EaR liczony jest dla 5 głównych walut - PLN, CHF, EUR, CZK, USD).

Wykonywane są również analizy typu stres test, mające na celu oszacowanie wpływu niekorzystnych zmian stóp procentowych na dochód odsetkowy oraz na wartość ekonomiczną portfela bankowego. Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej kwantyfikowane jest również poprzez miary ryzyka rynkowego – wartość zagrożoną (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Dopuszczalny poziom ekspozycji na ryzyko stopy procentowej jest ograniczany dla portfela bankowego limitami MAT, mającymi charakter poziomów kontrolnych, w zakresie niedopasowania terminów przeszacowania, a także limitami dla ryzyka rynkowego – nałożonymi na wartość zagrożoną (VaR) oraz testy warunków skrajnych. Wykorzystanie tych limitów jest monitorowane i kontrolowane w trybie dziennym.

Dochód odsetkowy narażony na ryzyko

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nagła, trwała i o niekorzystnym kierunku zmiana rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. dla wszystkich terminów zapadalności spowodowałaby zmniejszenie rocznego dochodu odsetkowego, w okresie 12 miesięcy następujących po dniu bilansowym (EaR) o:

w mln zł	2017				2016			
	31.12.2017	średnia	maksimum	minimum	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
PLN	186,0	137,4	254,3	86,8	171,8	78,3	180,0	34,7
USD	14,9	13,6	17,9	8,6	9,3	7,5	13,8	1,2
EUR	84,9	94,1	113,1	67,3	64,9	70,6	142,3	50,2
CHF	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	4,1	21,6	0,0
CZK	12,0	4,8	12,0	2,2	3,1	4,1	7,5	2,4

Do wyliczenia tych wartości przyjęto założenie, że struktura aktywów i zobowiązań finansowych ujętych w sprawozdaniu według stanu na prezentowane powyżej daty, będzie niezmienna przez okres roku, a Bank nie podejmie żadnych działań w celu zmiany związanej z nimi ekspozycji na ryzyko zmiany stopy procentowej. W kalkulacjach uwzględniono pozycje wynikające z modelowania okresu przeszacowania zgodnie z metodologią portfeli replikujących.

Testy warunków skrajnych

Bank przeprowadza również kalkulacje zmian wartości ekonomicznej portfela bankowego o charakterze scenariuszy testu warunków skrajnych. Zmiana wartości ekonomicznej portfela bankowego w wyniku stres testu, który zakłada scenariusz negatywnej zmiany stóp procentowych dla danej waluty o 200 punktów bazowych wynosiła na koniec 2017 roku 511,7 mln zł (na koniec 2016 roku 658,1 mln zł). Przy kalkulacji tych wartości nie uwzględnia się korelacji pomiędzy walutami oraz zakłada się brak możliwości spadku oprocentowania klientowskiego poniżej 0.

W portfelu bankowym istotną pozycją wycenianą do wartości godziwej jest portfel papierów wartościowych w złotych (bony pieniężne, bony oraz obligacje skarbowe). Ryzyko stopy procentowej w odniesieniu do tego portfela jest kalkulowane także przy wykorzystaniu metodologii testów warunków skrajnych (opisanej powyżej w Nocie 3.7). Uwzględnia ona scenariusze zmian rynkowych stóp procentowych oraz spreadu kredytowego, co w przypadku papierów skarbowych może odzwierciedlać ryzyko bazowe (zmiany spreadu pomiędzy krzywą rządową oraz krzywą swapową).

Ryzyko stopy procentowej mBanku S.A.

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Banku na ryzyko stopy procentowej. Tabele te przedstawiają instrumenty finansowe Banku według wartości bilansowej, w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianego w umowie lub terminu wymagalności.

31.12.2017	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 887 583	-	-	-	-	4 495 935	7 383 518
Należności od banków	2 483 444	3 187 025	168 876	-	-	224 357	6 063 702
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, inwestycyjne i inwestycje w jednostki zależne	8 336 653	580 534	7 513 585	14 914 761	1 256 357	2 145 999	34 747 889
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	54 531 340	12 799 958	2 325 375	2 773 245	42 802	959 018	73 431 738
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	219 013	227 705	276 175	362 231	46 043	517 910	1 649 077
A k t y w a r a z e m	68 458 033	16 795 222	10 284 011	18 050 237	1 345 202	8 343 219	123 275 924
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	2 492 481	2 529 076	62 564	-	-	5 595	5 089 716
Zobowiązania wobec klientów	77 509 921	8 774 621	6 904 565	5 506 540	568 750	67 174	99 331 571
Zobowiązania podporządkowane	1 371 849	285 627	500 667	-	-	-	2 158 143
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	156 159	235 993	366 935	297 058	38 600	2 217 703	3 312 448
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	81 530 410	11 825 317	7 834 731	5 803 598	607 350	2 290 472	109 891 878
Luka bilansowa	(13 072 377)	4 969 905	2 449 280	12 246 639	737 852		

31.12.2016	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Pozycje nieodsetkowe	Razem
Aktywa							
Kasa, operacje z bankiem centralnym	2 780 247	-	-	-	-	6 378 504	9 158 751
Należności od banków	3 725 356	2 718 995	681 593	-	-	182 825	7 308 769
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, inwestycyjne i inwestycje w jednostki zależne	8 911 865	385 958	3 432 026	20 543 861	980 593	1 833 302	36 087 605
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	57 229 062	9 657 163	2 320 435	2 868 525	522	228 424	72 304 131
Inne aktywa oraz pochodne instrumenty finansowe	268 398	360 343	505 176	425 380	54 179	572 626	2 186 102
A k t y w a r a z e m	72 914 928	13 122 459	6 939 230	23 837 766	1 035 294	9 195 681	127 045 358
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	3 554 311	4 947 423	-	-	-	1 280	8 503 014
Zobowiązania wobec klientów	74 272 306	9 901 491	8 169 140	6 379 866	171 284	66 233	98 960 320
Zobowiązania podporządkowane	1 465 581	1 977 101	500 667	-	-	-	3 943 349
Pozostałe zobowiązania oraz pochodne instrumenty finansowe	232 336	324 483	579 944	348 361	47 808	1 904 058	3 436 990
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m	79 524 534	17 150 498	9 249 751	6 728 227	219 092	1 971 571	114 843 673
Luka bilansowa	(6 609 606)	(4 028 039)	(2 310 521)	17 109 539	816 202		

3.10. Ryzyko płynności

Źródła ryzyka płynności

Ryzyko płynności jest rozumiane jako ryzyko utraty zdolności finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań płatniczych, wynikających z posiadanych przez Bank pozycji bilansowych i pozabilansowych, na dogodnych dla Banku warunkach i po cenie rynkowej zobowiązań.

Przyczyny problemów z płynnością mogą pojawić się po dwóch stronach bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

Po stronie aktywnej ich głównym źródłem jest ryzyko płynności rynku oraz ryzyko nieterminowej spłaty kredytów. Ryzyko płynności rynku jest to rodzaj zagrożenia, którego objawem jest całkowity bądź częściowy brak możliwości upłynnienia posiadanych aktywów lub możliwość zbycia tych aktywów jedynie po niekorzystnej cenie. Jest on uwzględniony w analizach płynności poprzez przyjęcie ostrożnościowych założeń dotyczących stopnia płynności aktywów (w szczególności Rezerw Płynności) i możliwości ich upłynnienia odzwierciedlonej w profilu upłynniania. Z tego powodu w scenariuszu kryzysu rynkowego i scenariuszu połączonym zakłada się korzystanie z kredytu lombardowego oraz transakcji repo

oferowanych przez NBP pod zastaw dopuszczalnych papierów wartościowych z uwzględnieniem odpowiednich korekt stosowanych przez NBP. Ryzyko nieterminowej spłaty kredytów związane jest z gwałtowną materializacją się ryzyka kredytowego powiązanego np. z rynkiem nieruchomości mieszkalnych czy komercyjnych.

Po stronie pasywnej najczęstszym źródłem ryzyka płynności jest ryzyko finansowania i ryzyko wycofania środków przez klientów. Pierwsze z nich jest rodzajem zagrożenia, w którym w przypadku kryzysu pozyskanie środków finansujących może odbyć się jedynie po znacznie wyższej cenie, a w sytuacji skrajnej pozyskanie lub odnowienie zapadającego finansowania wcale nie jest możliwe. Drugi rodzaj zagrożenia jest związany z niepewnością w zakresie zachowania klientów, których decyzje (np. dotyczące wycofania zdeponowanych środków) mogą zachwiać zdolnością Banku do bieżącej obsługi zobowiązań.

Źródłem ryzyka dla zobowiązań pozabilansowych są, związane z zachowaniem klientów, niespodziewane ciągnięcia przyznaných linii. Odnosi się to również do wykorzystywania przyznaných linii intraday i overdraft dla klientów powierniczych i korporacyjnych. Materializacja tego rodzaju ryzyka może być szczególnie dotkliwa w sytuacji występowania wysokich koncentracji zobowiązań. W odniesieniu do instrumentów pochodnych zawartych w ramach umów CSA (Credit Support Annex) lub rozliczanych przez centralnego kontrahenta, ryzyko płynności może materializować się na skutek niekorzystnych, skrajnych zmian w warunkach rynkowych powodujących zmianę wyceny instrumentów pochodnych i związanej z tym konieczności uzupełnienia zabezpieczenia.

Bieżąca działalność Banku wymaga rozliczania operacji płatniczych. Tego typu działalność generuje wysokie zapotrzebowanie na płynność w ciągu dnia. Na poziomie systemu NBP oferuje narzędzie wspierające płynne rozliczanie transakcji (kredyt techniczny). Bank posiada odpowiedniej wielkości portfel płynnych papierów wartościowych spełniających określone wymagania w celu bieżącego korzystania z kredytu technicznego.

Biorąc pod uwagę Grupę mBanku ryzyko płynności identyfikowane jest również jako możliwość nieoczekiwanego wzrostu istotnych potrzeb płynnościowych spółek zależnych mBanku. Zgodnie z decyzją Zarządu Banku z dnia 25 listopada 2014 roku zostało wprowadzone scentralizowane podejście do zarządzania finansowaniem Grupy w celu zwiększenia efektywności wykorzystywanych zasobów płynnościowych oraz bardziej efektywnego dopasowania struktury terminowej zapadalności finansowania i aktywów. Finansowanie spółek zależnych odbywa się za pośrednictwem Departamentu Skarbu (DS), z wyjątkiem mBanku Hipotecznego i mLeasing, które dodatkowo pozyskują finansowanie na rynku poprzez emisję listów zastawnych (mBank Hipoteczny) oraz krótkoterminowych papierów dłużnych (mBank Hipoteczny i mLeasing). Ryzyko nieoczekiwanego wzrostu istotnych potrzeb płynnościowych spółek zależnych mBanku może powstać wskutek np. braku możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego (mBank Hipoteczny i mLeasing) lub nieoczekiwanego wzrostu materializowania się ryzyka kredytowego.

Ryzyko płynności może ujawnić się także w wyniku stosowania nieadekwatnych modeli na potrzeby analiz płynności (np. modelu osadu bazy depozytowej) i może w konsekwencji polegać na niedoszacowaniu ryzyka płynności. Jest ono monitorowane poprzez weryfikację i back-testy zgodnie z Polityką Zarządzania Modelami.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W celu zapewnienia efektywnego procesu zarządzania ryzykiem płynności Zarząd Banku określa adekwatną strukturę organizacyjną oraz deleguje kompetencje na dedykowane jednostki i Komitety. Zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się w oparciu o model trzech linii obrony. W ramach istniejącego procesu można wyodrębnić obszar zarządzania ryzykiem płynności zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym (I linia obrony), obszar pomiaru i kontroli ryzyka płynności (II linia obrony) oraz Audyt Wewnętrzny (III linia obrony) dokonujący niezależnych ocen pierwszej i drugiej linii obrony.

Zarządzanie ryzykiem płynności ma na celu zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku i Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności. Na proces zarządzania płynnością składa się zbiór działań mających na celu identyfikację, pomiar, kontrolę, monitorowanie, redukcję oraz określenie akceptowanego poziomu ekspozycji na ryzyko. W procesie tym można wydzielić, w sensie operacyjnym, dwa podstawowe elementy – składnik obejmujący wszelkie formy zarządzania oraz składnik kontroli i monitorowania ryzyka płynności. Za zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie strategicznym odpowiadają Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku, Komitet Ryzyka Rynków Finansowych oraz Zarząd Banku. W procesie kontroli i zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą poniższe jednostki.

- **Departament Skarbu (DS)** - I linia obrony, pełni w Banku funkcje skarbowe, odpowiada za zapewnienie środków do rozliczeń na rachunkach Banku w ramach zarządzania ryzykiem płynności w wymiarze śróddziennym, realizację strategicznych zaleceń Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku, kształtowanie struktury przyszłych przepływów pieniężnych w ramach limitów nałożonych przez Radę Nadzorczą Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych, odpowiedniego poziomu rezerw, stanowiących zabezpieczenie płynności w ramach

limitów nałożonych przez Radę Nadzorczą Banku, Zarząd Banku oraz Komitet Ryzyka Rynków Finansowych. Funkcję wspierającą dla Departamentu Skarbu przy realizacji opisanych wyżej zadań pełnią: Departament Instytucji Finansowych w zakresie aranżacji finansowania od banków krajowych i zagranicznych oraz międzynarodowych instytucji finansowych oraz Departament Rynków Finansowych w zakresie aranżacji emisji papierów dłużnych Banku. Dodatkowo do zadań DS należy monitorowanie ryzyka płynności i finansowania spółek Grupy mBanku pod kątem zgodności z wewnętrzną dokumentacją Banku, uczestniczenie, jako obserwator z ramienia Banku, w posiedzeniach komitetów ALCO spółek Grupy mBanku (w szczególności mBanku Hipotecznego S.A.).

- **Departament Obsługi i Rozliczeń Rynków Finansowych (DOF)** – I linia obrony, odpowiada za operacyjny nadzór nad prawidłowością przepływów na rachunkach.
- **Departament Usług Powierniczych (DCU)** – I linia obrony, pełni funkcje w zakresie rozliczeń transakcji na papierach wartościowych.
- **Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR)** - II linia obrony, odpowiada za kontrolę i bieżące monitorowanie ryzyka płynności Banku na poziomie strategicznym i raportuje do Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, do Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych oraz Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku. DKR monitoruje płynność finansową w trybie dziennym wykorzystując metody oparte o analizę przepływów pieniężnych. Pomiar ryzyka płynności bazuje na modelu nadzorczym oraz wewnętrznym, który został zbudowany na podstawie analizy specyfiki Banku, zmienności bazy depozytowej, koncentracji finansowania oraz planowanego rozwoju poszczególnych portfeli.
- **Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)** – III linia obrony, dokonuje niezależnych ocen pierwszej i drugiej linii obrony.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących, jak i przyszłych zobowiązań. Bank realizuje ten cel poprzez dywersyfikację stabilnych źródeł finansowania w odniesieniu do grup klientów (od których pozyskuje depozyty), produktów i walut przy jednoczesnej optymalizacji bilansu pod kątem rentowności. Długoterminowe działania mBanku w tym zakresie realizowane są przy uwzględnieniu uwarunkowań co do możliwości pozyskania finansowania oraz dochodowości biznesu.

W 2017 roku sytuacja płynnościowa była monitorowana i utrzymywana na adekwatnym do potrzeb poziomie poprzez dostosowywanie poziomu bazy depozytów i uruchamianie dodatkowych źródeł finansowania w zależności od rozwoju akcji kredytowej i pozostałych potrzeb płynnościowych.

Proces samooceny adekwatności płynności (ILAAP)

W celu dokonywania przeglądu systemu zarządzania ryzykiem płynności w Banku oraz całej Grupie został wypracowany proces ILAAP. W ramach tego procesu przeglądowi podlegają wszystkie elementy systemu zarządzania ryzykiem płynności w tym:

- strategia zarządzania ryzykiem płynności,
- testy warunków skrajnych,
- plan awaryjny płynności,
- bufor płynności,
- zarządzanie ryzykiem płynności śróddziennej,
- system wczesnego ostrzegania,
- identyfikacja i pomiar ryzyka płynności,
- system raportowania.

Przeгляд dokonywany jest raz w roku. Wnioski z przeprowadzanego przeglądu prezentowane są Komitetowi Ryzyka Rynków Finansowych, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej i służą dalszemu ulepszaniu i rozwojowi systemu zarządzania ryzykiem płynności.

Narzędzia i miary wykorzystywane w pomiarze ryzyka płynności

W ramach zarządzania ryzykiem płynności analizie poddawany jest szereg miar ryzyka, z których podstawową jest luka niedopasowania. Obejmuje ona wszystkie aktywa, pasywa oraz pozycje pozabilansowe Banku dla wszystkich walut w horyzontach czasowych ustalonych przez Bank. W 2017 roku Bank utrzymywał poziom nadwyżki płynnościowej adekwatny do prowadzonej działalności operacyjnej i aktualnej sytuacji rynkowej w postaci portfela płynnych papierów skarbowych i pieniężnych, dla których istnieje możliwość zastawu bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości.

Zgodnie z Uchwałą KNF nr 386/2008 w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank kalkuluje zdefiniowane w Uchwale nadzorcze miary płynności. W 2017 roku nadzorcze limity na miary płynności, zarówno krótkoterminowej, jak i długoterminowej, nie były przekraczane. Ponadto zgodnie z wymogami Uchwały, Bank dokonuje pogłębionej analizy płynności długoterminowej oraz ustala wewnętrzne limity (o charakterze poziomów kontrolnych) zaangażowania w aktywa długoterminowe. Badana jest również stabilność i struktura źródeł finansowania, w tym poziom osadu i koncentracji dla depozytów terminowych i rachunków bieżących. Dodatkowo Bank przeprowadza analizy zmienności pozycji bilansowych i pozabilansowych, w szczególności otwartych linii kredytowych i wykorzystania limitów w rachunkach.

Bieżącej analizie podlega nie tylko płynność w warunkach normalnych, ale również przy założeniu scenariuszy mogących skutkować potencjalnym zagrożeniem jej utraty. W celu określenia wytrzymałości Banku na niekorzystne, istotne zdarzenia mogące prowadzić do utraty płynności przeprowadzane są analizy scenariuszowe obejmujące skrajne założenia dotyczące funkcjonowania rynków finansowych, zjawisk behawioralnych dotyczących klientów Banku, jak i połączenie obu wymienionych czynników.

W tym celu (do dnia 05.12.2017) regularnie przeprowadzane były trzy scenariusze testów warunków skrajnych: ANL Stress odzwierciedlający scenariusz kryzysu wewnątrz banku, ANL Stress Market odzwierciedlający kryzys rynkowy oraz ANL Stress Combined łączący oba poprzednio wymienione.

Główne założenia scenariusza ANL Stress:

- odpływ depozytów klientów,
- materializacja udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych,
- sprzedaż na rynku płynnych papierów w oszacowanych przez Bank kwotach,
- wykorzystanie finansowania zabezpieczonego z banku centralnego dla niesprzedanej kwoty papierów wartościowych.

Główne założenia scenariusza ANL Stress Market:

- odpływ depozytów klientów,
- materializacja udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych,
- brak możliwości sprzedaży na rynku papierów wartościowych Rezerw Płynności,
- wykorzystanie finansowania zabezpieczonego z banku centralnego dla niesprzedanej kwoty papierów wartościowych.

Scenariusz ANL Stress Combined łączył założenia ANL Stress i ANL Stress Market.

Od dnia 06.12.2017 na poziomie Banku i Grupy została wdrożona nowa metodyka pomiaru luki płynności (LAB) obejmująca scenariusz warunków normalnych LAB Base Case, limitowane scenariusze warunków skrajnych:

- LAB Bank Stress (krótkoterminowy) – scenariusz krótkoterminowego (do 2 tygodni) kryzysu wewnątrzbankowego,
- LAB Market Stress (długoterminowy) – scenariusz długoterminowego (do 2 miesięcy) kryzysu rynkowego,
- LAB Combined Stress I – złożony scenariusz warunków skrajnych - przedstawia skutki równoczesnego wystąpienia krótkoterminowych warunków skrajnych właściwych dla Banku i długoterminowych warunków skrajnych związanych z rynkiem,

oraz scenariusze warunków skrajnych, które nie są limitowane:

- LAB Bank Stress (długoterminowy),
- LAB Market Stress (krótkoterminowy),
- LAB Combined Stress II.

Dodatkowo raz do roku w Banku przeprowadzany jest scenariusz odwrocony dla ryzyka płynności (reverse stress test) oraz z częstotliwością miesięczną scenariusz kryzysowy dla ryzyka płynności śróddziennej.

Testy warunków skrajnych są wykorzystywane w Banku do bieżącego zarządzania ryzykiem płynności oraz są raportowane do Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych, Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku (ALCO) oraz Rady Nadzorczej Banku. Dodatkowo scenariusze wykorzystane w istniejącym w Banku Planie Awaryjnym są spójne z testami warunków skrajnych.

Bank posiada ustalone procedury działania na wypadek zagrożenia utraty płynności finansowej. W zależności od dotkliwości występujących czynników oraz stopnia zagrożenie utratą płynności zdefiniowane są odpowiednie działania w Planie Awaryjnym na wypadek zagrożenia utraty płynności przez Grupę mBanku (Plan Awaryjny) lub w Planie Naprawy Grupy mBanku (Plan Naprawy).

Realizacja strategii zapewnienia płynności polega na aktywnym zarządzaniu strukturą bilansu, przyszłych przepływów pieniężnych oraz utrzymywaniu odpowiednich rezerw płynności adekwatnych do potrzeb płynnościowych, wynikających z aktywności Banku i struktury bilansu, zobowiązań wobec spółek zależnych i aktualnej sytuacji rynkowej oraz zapotrzebowania na środki płynne wynikające z przeprowadzanych testów warunków skrajnych. W tym celu Bank utrzymuje zapas nieobciążonych aktywów płynnych stanowiących Rezerwy Płynności, dla których istnieje możliwość zastawu, transakcji na rynku repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości. W skład Rezerw Płynności wchodziły polskie obligacje skarbowe w PLN i EUR, bony pieniężne emitowane przez Narodowy Bank Polski, oraz czeskie obligacje skarbowe w CZK. Wartości tych Rezerw wynosiły:

Wartość Rezerw Płynności (w mln zł)	
31.12.2017	31.12.2016
25 727	25 034

W celu wsparcia procesu zarządzania ryzykiem płynności został wypracowany system wskaźników wczesnego ostrzegania i wskaźników recovery. Składa się on ze wskaźników monitorujących poziom wykorzystania limitów regulacyjnych i wewnętrznych oraz dodatkowo wskaźników monitorujących istotne zmiany czynników rynkowych, a także zmiany struktury bilansu Banku. Przekroczenie wartości progowych przez zdefiniowane wskaźniki może być przesłanką do uruchomienia Planu Awaryjnego lub Planu Naprawy.

W związku ze stosowaniem przez Bank instrumentów FX swap i CIRS do zamiany nadwyżek walut lokalnych na waluty obce, w Banku obowiązują wewnętrzne limity na wykorzystanie tych instrumentów. Dodatkowo, w celu ograniczenia ryzyka koncentracji transakcji FX swap monitorowana jest wielkość pozyskiwanych kwot w okresie do 1 roku w przedziałach miesięcznych.

W Banku obliczane są i raportowane również inne miary ryzyka płynności obejmujące:

- koncentrację źródeł finansowania,
- stabilność bazy depozytowej,
- zrywalność depozytów,
- wskaźnik finansowania rynku nieruchomości.

Bank w zarządzaniu ryzykiem płynności uwzględnia również ryzyko płynności produktu. Odzwierciedlone jest ono w zakresie pomiaru płynności rynku papierów wartościowych, które tworzą Rezerwy Płynności. Bank, w odstępach miesięcznych, analizuje płynność rynkową obligacji Skarbu Państwa, uwzględniając determinanty płynności rynkowej takie jak: obrót rynkowy, głębokość arkusza zleceń, spread transakcji kupna/sprzedaży i wielkość emisji. Badanie płynności rynkowej odzwierciedlone jest w wewnętrznych miarach płynności, w których konstrukcja scenariuszy uwzględnia upłynnianie obligacji Skarbu Państwa będących w posiadaniu Banku na poszczególnych seriach obligacji. Badanie potencjału rynkowego wykonywane jest również w kontekście potencjału zastawienia poszczególnych serii obligacji.

Pomiar, limitowanie i raportowanie ryzyka płynności

W Banku funkcjonuje proces cyklicznego raportowania ryzyka płynności. Obejmuje ono zarówno dostarczanie informacji dziennej dla jednostek zajmujących się zarządzaniem ryzykiem płynności oraz osób kontrolujących zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie operacyjnym, jak i cykliczne raportowanie dla wyższych szczebli zarządzania na potrzeby podejmowania decyzji strategicznych dotyczących ryzyka płynności.

W cyklu dziennym raportowane są:

- miary regulacyjne,
- luki płynności w scenariuszach kryzysowych dla mBanku, Grupy mBanku oraz istotnych z punktu widzenia ryzyka płynności spółek zależnych wraz z wykorzystaniem nałożonych na nie limitów,
- płynność śróddzienna,
- inne miary wewnętrzne ryzyka płynności.

W cyklu tygodniowym raportowane są:

- wskaźniki wczesnego ostrzegania (EWI).

W cyklu miesięcznym raportowane są:

- miary regulacyjne i wewnętrzne miary płynności dla członków Zarządu Banku oraz Komitetu Ryzyka Rynków Finansowych (KRF),

- miary regulacyjne, wewnętrzne miary płynności oraz prognozy miar płynności uwzględniające prognozy rozwoju biznesu dla Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupy mBanku (ALCO).

W cyklu kwartalnym raportowane są miary regulacyjne i wewnętrzne miary płynności dla Rady Nadzorczej Banku.

Dla potrzeb bieżącego monitorowania płynności Bank kalkuluje wartości urealnionej, skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych. Luka urealniona jest kalkulowana na bazie przepływów kontraktowych (Nota 3.10.1). Urealniane są przede wszystkim przepływy w portfelu depozytów klientów niebankowych, w portfelu kredytów w rachunkach bieżących oraz przepływy portfela kredytów terminowych. Przy kalkulacji miar płynności Bank bierze pod uwagę potencjalne możliwości uzyskania środków finansowych z tytułu upłynnienia bądź zastawienia papierów wartościowych należących do Rezerw Płynności Banku.

W metodyce LAB miara LAB Base Case jest podstawową miarą zarządczą i na jej podstawie limitowane są luki płynności w poszczególnych walutach obcych. Funkcję tę w metodyce ANL pełniła miara ANL Bank Stress.

Wartość urealnionej, przedziałowej i skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych (w mln zł)				
Przedział czasowy	luka ANL Bank Stress - 05.12.2017		luka ANL Bank Stress - 31.12.2016	
	przedziałowa	skumulowana	przedziałowa	skumulowana
do 1 dnia roboczego	6 264	6 264	8 024	8 024
do 3 dni roboczych	6 592	12 856	7 421	15 445
do 7 dni kalendarzowych	(451)	12 405	380	15 825
do 15 dni kalendarzowych	(1 083)	11 322	(838)	14 987
do 1 miesiąca	1 236	12 558	2 605	17 592
do 2 miesięcy	(408)	12 150	1 003	18 595
do 3 miesięcy	388	12 538	(993)	17 602
do 4 miesięcy	61	12 599	139	17 741
do 5 miesięcy	153	12 752	133	17 874
do 6 miesięcy	244	12 996	88	17 962
do 7 miesięcy	384	13 380	197	18 159
do 8 miesięcy	(45)	13 335	181	18 340
do 9 miesięcy	(379)	12 956	118	18 458
do 10 miesięcy	(1 338)	11 618	(797)	17 661
do 11 miesięcy	250	11 868	182	17 843
do 12 miesięcy	110	11 978	(1 998)	15 845

Wartość urealnionej, przedziałowej i skumulowanej luki niedopasowania przepływów pieniężnych (w mln zł)		
Przedział czasowy	luka LAB Base Case - 31.12.2017	
	przedziałowa	skumulowana
do 1 dnia roboczego	19 464	19 464
do 3 dni roboczych	519	19 983
do 7 dni kalendarzowych	(2 311)	17 672
do 15 dni kalendarzowych	(154)	17 518
do 1 miesiąca	1 799	19 317
do 2 miesięcy	(2 167)	17 150
do 3 miesięcy	(761)	16 389
do 4 miesięcy	(620)	15 769
do 5 miesięcy	(227)	15 542
do 6 miesięcy	(428)	15 114
do 7 miesięcy	230	15 344
do 8 miesięcy	(429)	14 915
do 9 miesięcy	(1 136)	13 779
do 10 miesięcy	(1 577)	12 202
do 11 miesięcy	(437)	11 765
do 12 miesięcy	(361)	11 404

Powyższe wartości należy interpretować jako nadwyżki/niedobory płynności w wymienionych przedziałach czasowych. Ze względu na większą dynamikę rozwoju działalności kredytowej (4,9 mld zł, w przeliczeniu po kursie z dnia 31 grudnia 2017 roku), która przewyższała dynamikę wzrostu niebankowych depozytów terminowych i rachunków bieżących (1,8 mld zł, w przeliczeniu po kursie z dnia 31 grudnia 2017 roku) zanotowany został spadek poziomu płynności na koniec 2017 roku.

W roku 2017 miał miejsce spadek zadłużenia wobec głównego akcjonariusza, Commerzbanku AG wynikający ze spłaty 750 mln CHF kredytów. Jednocześnie w skumulowanej luce niedopasowania przepływów pieniężnych na koniec 2017 roku uwzględnione zostało zadłużenie wobec Commerzbanku AG, pozostające do spłaty w 2018 roku w kwocie równej 750 mln CHF.

Metodyka pomiaru luki płynności zawiera dodatkowy element, którego celem jest przygotowanie Banku na wypadek znacznych zmian kursów walutowych skutkujących negatywną wyceną transakcji CIRS i FX swap przekładającą się na powstanie potrzeb płynnościowych wynikających z konieczności uzupełniania zabezpieczenia wobec kontrahentów (wartość odpływu na koniec roku 2017 – 1 417 mln PLN).

Ponadto Bank oblicza kwotę dodatkowego wymogu depozytów zabezpieczających, wynikającego z zawartych umów z kontrahentami, które musiałyby dostarczyć kontrahentom w przypadku potencjalnego obniżenia ratingu kredytowego. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku Bank nie musiałyby wносить dodatkowego zabezpieczenia.

W 2017 roku płynność Banku kształtowała się na bezpiecznym poziomie, co było odzwierciedlone w kwocie nadwyżki środków płynnych nad zobowiązaniami krótkoterminowymi w terminach miar ANL/LAB oraz w poziomach miar regulacyjnych.

Niedopasowanie luk ANL/LAB w terminach do 1 miesiąca oraz do 1 roku w ciągu 2017 roku oraz wartości miar regulacyjnych M1–M4 oraz LCR przedstawia poniższa tabela:

Miara*	2017			
	31.12.2017	średnia	maksimum	minimum
ANL Base 1M**	14 947	17 188	22 210	13 373
ANL Base 1Y**	14 396	15 965	21 137	12 518
ANL Stress 1M**	12 529	14 602	19 471	10 992
ANL Stress 1Y**	11 978	13 380	18 398	10 138
ANL Market 1M**	9 702	13 230	18 278	8 064
ANL Combined 1M**	8 858	12 330	17 324	7 243
LAB Base Case 1M***	19 317	16 233	19 317	13 607
LAB Base Case 1Y***	11 404	11 331	12 426	10 134
LAB Bank Stress 1M***	13 057	11 240	13 133	9 512
LAB Market Stress 1M***	16 571	14 550	16 632	12 973
LAB Combined Stress 1M***	12 533	10 951	12 660	9 637
M1	12 867	12 881	17 995	9 658
M2	1,35	1,37	1,60	1,23
M3	4,52	4,71	4,93	4,29
M4	1,39	1,39	1,43	1,36
LCR	165%	178%	239%	142%

* Miary LAB, ANL oraz M1 są wyrażone w mln zł, podczas gdy M2, M3, M4 i LCR są miarami relatywnymi wyrażonymi w postaci ułamka dziesiętnego.

** Wartość na dzień 05 grudnia 2017r.; średnie, maksima i minima są obliczone za okres do dnia 5 grudnia 2017 r.

*** Średnie, maksima i minima są obliczone za okres począwszy od dnia 6 grudnia 2017 r.

Nadzorcze miary płynności krótkoterminowej (M1, M2) w 2017 roku kształtowały się na bezpiecznym poziomie z minimalną wartością 9,7 mld PLN (M1) powyżej limitu wynoszącego 0. Miary pokrycia długoterminowego (M3, M4) odznaczały się wysoką stabilnością na bezpiecznym poziomie, powyżej minimum określonego przez regulatora równego 1. W szczególności M3 oscylowało w zakresie od 4,29 do 4,93 w 2017 roku, podczas gdy M4 w zakresie od 1,36 do 1,43. Miara LCR pozostawała na bezpiecznym poziomie, znacznie przekraczającym 100%.

Źródła finansowania

Założenia strategiczne dotyczące dywersyfikacji źródeł finansowania i rentownej struktury bilansu odzwierciedlone są w planie finansowym Grupy mBanku za pomocą wybranych mierników, między innymi wskaźnika L/D (Loans to Deposits). Mierzy on określoną relację kredytów do depozytów w celu utrzymania stabilnej struktury bilansu. W ciągu roku 2017 wartość wskaźnika L/D dla Banku uległa nieznacznej zmianie z poziomu 73,1% do poziomu 73,9%. Bank buduje stabilną bazę depozytową poprzez oferowanie klientom produktów depozytowych, inwestycyjnych oraz programów regularnego i celowego oszczędzania jak również w ramach depozytów operacyjnych spółek zależnych. Środki pozyskiwane od klientów Banku stanowią główne źródło finansowania działalności obok portfela długoterminowych pożyczek od banków (powyżej 1 roku), w tym głównie od Commerzbanku (Nota 28). Wspomniane pożyczki, łącznie z pożyczkami podporządkowanymi (Nota 30), stanowią źródło finansowania portfela kredytów hipotecznych w CHF. W związku z zawieszeniem sprzedaży kredytów hipotecznych w CHF następuje sukcesywne zmniejszanie się należności Banku w tej walucie wynikające ze stopniowego spłacania się portfela. Środki uzyskane ze spłaty wspomnianych kredytów są wykorzystywane do pomniejszenia zadłużenia Banku w CHF w stosunku do głównego akcjonariusza. W roku 2017 zadłużenie wobec Commerzbanku AG zostało zredukowane o 750 mln CHF - spłata kredytów.

Ponadto do finansowania się (w tym w walutach obcych) Bank wykorzystuje średnioterminowe i długoterminowe instrumenty, w tym finansowanie w postaci linii kredytowych zarówno w ramach Grupy Commerzbanku, jak i na rynku międzynarodowym (kredyty z EBI – równowartość 4,1 mld PLN pozostająca do spłaty na koniec 2017 roku) oraz transakcje FX swap i CIRS. W 2017 roku Bank zanotował wzrost zobowiązań netto z tytułu transakcji FX swap i CIRS w CHF.

Przy podejmowaniu decyzji co do finansowania, mając na celu optymalne dostosowanie struktury terminowej źródeł finansowania do struktury długoterminowych aktywów, Bank bierze pod uwagę poziomy nadzorczych miar płynności oraz wewnętrznie ustanowione limity płynności.

3.10.1 Przepływy środków pieniężnych z transakcji na niepochodnych instrumentach finansowych

Poniższa tabela zawiera wartości przepływów środków pieniężnych wymaganych do zapłacenia przez Bank, wynikających z zobowiązań finansowych. Przepływy zaprezentowano na datę bilansową w podziale według pozostałego umownego terminu wymagalności. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały

przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego. Kwoty ujawnione w analizie terminów wymagalności to umowne niezdykontowane przepływy środków pieniężnych.

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności) na dzień 31.12.2017 r.

	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 615 424	1 281 417	1 678 135	545 232	-	5 120 208
Zobowiązania wobec klientów	76 572 571	6 703 332	4 793 198	9 604 594	2 329 351	100 003 046
Zobowiązania podporządkowane	33 470	335	34 842	198 636	2 235 613	2 502 896
Pozostałe zobowiązania	1 713 879	-	-	-	-	1 713 879
Zobowiązania razem	79 935 344	7 985 084	6 506 175	10 348 462	4 564 964	109 340 029

Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)

Aktywa razem	21 801 367	4 450 403	22 111 067	52 525 958	33 905 948	134 794 743
Luka płynności netto	(58 133 977)	(3 534 681)	15 604 892	42 177 496	29 340 984	25 454 714

Zobowiązania (według umownych terminów wymagalności) na dzień 31.12.2016 r.

	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banku centralnego	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec innych banków	1 502 129	53 182	3 127 552	3 897 537	-	8 580 400
Zobowiązania wobec klientów	73 623 165	7 523 500	5 898 982	10 367 203	2 400 626	99 813 476
Zobowiązania podporządkowane	34 420	1 649 178	34 768	198 036	2 422 238	4 338 640
Pozostałe zobowiązania	1 345 001	-	-	-	-	1 345 001
Zobowiązania razem	76 504 715	9 225 860	9 061 302	14 462 776	4 822 864	114 077 517

Aktywa (według oczekiwanych terminów zapadalności)

Aktywa razem	21 651 115	3 976 243	18 091 969	57 593 251	37 292 354	138 604 932
Luka płynności netto	(54 853 600)	(5 249 617)	9 030 667	43 130 475	32 469 490	24 527 415

Aktywa, zapewniające realizację wszystkich zobowiązań oraz zobowiązań do udzielenia kredytów, obejmują gotówkę, środki pieniężne w banku centralnym, środki w drodze oraz obligacje skarbowe i inne uznane obligacje, należności od banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W normalnej działalności część z kredytów udzielonych klientom, których umowy termin spłaty przypadał w ciągu roku, zostanie przedłużona. Ponadto, część dłużnych papierów wartościowych została zastawiona jako zabezpieczenie zobowiązań. Bank mógłby zapewnić środki pieniężne na nieoczekiwane wypływy netto sprzedając papiery wartościowe oraz korzystając z innych źródeł finansowania, takich jak rynek papierów zabezpieczonych aktywami.

3.10.2 Przepływy środków pieniężnych z pochodnych instrumentów finansowych

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii rozliczanych na bazie netto należą:

- pochodne transakcje futures,
- kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- opcje,
- warranty,
- kontrakty swap na stopę procentową (IRS),
- kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS),
- kontrakty forward na papiery wartościowe.

W poniższej tabeli przedstawiono zobowiązania finansowe Banku z tytułu transakcji na powyższych instrumentach finansowych, dla których wycena na koniec 2017 roku jest ujemna, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową, prezentowane w wartości nominalnej (niezdykontowanej) poza pozycjami Inne do 1 miesiąca oraz pozycją Pochodne transakcje futures, które przedstawione zostały w wartościach bieżących (zdykontowanych). Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

31.12.2017

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	-	-	30	-	-	30
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	171	936	119	-	-	1 226
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	94 666	180 637	85 864	682 683	105 432	1 149 282
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	2 510	(3 853)	(1 234)	(7 170)	-	(9 747)
Opcje	1 613	2 605	4 291	14 790	(141)	23 158
Pochodne transakcje futures	-	(1)	-	-	-	(1)
Inne	1 130	2 668	2 967	17 498	-	24 263
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	100 090	182 992	92 037	707 801	105 291	1 188 211

31.12.2016

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 199	958	3 050	-	-	6 207
Kontrakty Overnight Index Swap (OIS)	1 174	798	168	-	-	2 140
Kontrakty swap na stopę procentową (IRS)	84 342	205 545	255 400	872 290	185 941	1 603 518
Kontrakty swap na stopę procentową w walucie obcej (CIRS)	22 017	(5 020)	(35 874)	(35 365)	1 331	(52 911)
Opcje	7 508	502	(5 854)	(4 070)	(120)	(2 034)
Pochodne transakcje futures	-	(1)	-	-	-	(1)
Inne	2 477	6 844	12 605	850	-	22 776
Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie netto razem	119 717	209 626	229 495	833 705	187 152	1 579 695

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Bank na bazie brutto należą pochodne walutowe instrumenty finansowe: walutowe kontrakty forward oraz walutowe kontrakty swap.

W poniższej tabeli przedstawiono zobowiązania/należności z tytułu instrumentów pochodnych Banku, które będą rozliczone na bazie brutto, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na datę bilansową. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone na złote według średniego kursu NBP z dnia bilansowego.

31.12.2017

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	19 635 416	7 232 771	4 174 407	1 018 469	-	32 061 063
- wpływy	19 616 689	7 196 084	4 158 371	957 840	-	31 928 984

31.12.2016

Pochodne instrumenty finansowe, które będą rozliczone na bazie brutto	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Pochodne instrumenty walutowe:						
- wypływy	18 477 230	5 981 653	6 121 559	932 698	-	31 513 140
- wpływy	18 552 994	6 003 320	6 115 410	915 710	-	31 587 434

Kwoty ujawnione w tabeli to niezdykontowane umowne wypływy/wpływy pieniężne.

Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli to nominalne kwoty przepływów pozostające do rozliczenia z tytułu pochodnych walutowych instrumentów finansowych, podczas gdy w Nocie 19 zostały zaprezentowane wartości nominalne wszystkich umownie otwartych transakcji pochodnych.

Szczegółowe informacje dotyczące ryzyka płynności pozycji pozabilansowych przedstawiono w Nocie 36.

3.11. Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne mBank rozumie możliwość poniesienia straty wynikającą z nieadekwatnych lub wadliwych wewnętrznych procesów, systemów, błędów lub działań podjętych przez pracownika Banku oraz ze zdarzeń zewnętrznych. Zgodnie z Katalogiem Ryzyka Grupy mBanku, ryzyko operacyjne obejmuje w szczególności następujące podkategorie:

- ryzyko prawne,
- ryzyko IT,
- ryzyko cyberzagrożeń,

- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko prowadzenia działalności („conduct risk”),
- ryzyko oszustw zewnętrznych,
- ryzyko outsourcingu.

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka reputacji, jednakże materializacja ryzyka operacyjnego może powodować wzrost ryzyka reputacji.

Organizacja zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest w mBanku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie mBanku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem (DKR) odpowiada za pomiar, kontrolę i monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w Banku i Grupie mBanku.

W ramach sprawowania kontroli ryzyka operacyjnego DKR blisko współpracuje z innymi jednostkami i projektami realizowanymi w Banku i odnoszącymi się do ryzyka operacyjnego, w szczególności z Departamentem Compliance, Departamentem Prawnym, Departamentem Audytu Wewnętrznego oraz Departamentem Bezpieczeństwa. Wyniki kontroli i monitorowania ryzyka operacyjnego są raportowane do Komisji ds. Ryzyka Rady Nadzorczej, Zarządu Banku, komitetów Forum Biznesu i Ryzyka Grupy mBanku oraz Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem.

Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank bierze pod uwagę wymogi regulacyjne, które stanowią punkt wyjścia dla przygotowania ram systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku i Grupie.

Generalną zasadą zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest jego minimalizacja – ograniczenie przyczyn występowania zdarzeń operacyjnych, zmniejszanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz dotkliwości potencjalnych skutków. Przy podejmowaniu decyzji o akceptowalnym poziomie ryzyka operacyjnego rozważana jest analiza: koszty vs. korzyści.

Narzędzia i miary

Na kontrolę i zarządzanie ryzykiem operacyjnym składa się zbiór działań mających na celu identyfikację, monitorowanie, pomiar, ocenę, raportowanie, a także redukcję, unikanie, transfer lub akceptację ryzyka operacyjnego, na które Bank jest narażony w poszczególnych obszarach działalności. Podstawą są metody oraz narzędzia ilościowe i jakościowe, służące kontroli ryzyka operacyjnego. Narzędzia stosowane przez Bank zmierzają do ukierunkowanego na przyczynę zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz koncentrują się na podejściu oddolnym w celu identyfikacji ryzyka (bottom-up approach).

Celem narzędzi jakościowych jest ustanowienie w ramach Banku i Grupy mBanku spójnej oceny jakościowej czynników środowiska wewnętrznego i zewnętrznego mających wpływ na proces zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Podstawowym narzędziem jakościowym jest Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem, która pozwala na identyfikację i ocenę najważniejszych ryzyk operacyjnych i mechanizmów kontrolnych w Grupie, a następnie opracowanie i wdrożenie niezbędnych planów działań naprawczych.

Ponadto w celu kontroli ryzyka operacyjnego Bank prowadzi rejestr zdarzeń i strat operacyjnych Grupy, zbiera i monitoruje kluczowe wskaźniki ryzyka, a także tworzy i analizuje scenariusze ryzyka operacyjnego w celu identyfikacji zdarzeń, które potencjalnie mogą spowodować bardzo duże straty o charakterze operacyjnym. Jednocześnie utrzymywana jest komunikacja z wszystkimi obszarami działania Banku (zarówno obszarami biznesowymi, jak również wsparcia) w celu monitorowania i podejmowania działań zapobiegawczych w momencie zasygnalizowania ryzyka krytycznych zdarzeń w jakimkolwiek obszarze działania.

Straty operacyjne

Zdecydowana większość strat operacyjnych Banku dotyczy następujących linii biznesowych (wyodrębnionych zgodnie z Rozporządzeniem CRR): bankowość komercyjna i bankowość detaliczna.

W podziale strat na kategorie ryzyka, największe straty Bank ponosi z tytułu trzech kategorii ryzyka operacyjnego: (i) przestępstw popełnionych przez osoby z zewnątrz; (ii) realizacji, dostawy i zarządzania procesem oraz (iii) klientów, produktów i praktyk biznesowych.

Poniższa tabela przedstawia rozkład według strat rzeczywistych netto (po uwzględnieniu odzysków) poniesionych w 2017 roku przez mBank wg kategorii ryzyka operacyjnego:

Kategorie zdarzeń operacyjnych	Rozkład	Wartość strat do wartości zysku brutto
Przestępstwa popełnione przez osoby z zewnątrz	58,4%	0,63%
Klienci, produkty i praktyki biznesowe	24,3%	0,26%
Realizacja, dostawa i zarządzanie procesem	14,0%	0,15%
Pozostałe	3,3%	0,04%
Razem	100,0%	1,08%

Poziom strat z tytułu ryzyka operacyjnego jest na bieżąco monitorowany i regularnie raportowany do kierownictwa oraz Rady Nadzorczej Banku. Monitorowanie odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji oraz na poziomie wielkości sumy strat. W przypadku pojedynczych zdarzeń operacyjnych z wysoką stratą lub sumy strat przekraczającej ustalone progi wymagane jest przeprowadzenie analizy przyczyn i opracowanie planów naprawczych, które ograniczą wystąpienie podobnych strat w przyszłości.

3.11.1 Ryzyko braku zgodności

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w mBanku jest realizowane w szczególności zgodnie z postanowieniami Polityki zgodności w mBanku S.A., stanowiącej zbiór wytycznych postępowania i zasad organizacyjnych, które Bank realizuje spełniając wymogi polskiego prawa oraz uwzględniając zasady compliance właściwe w Grupie Commerzbanku, z zastrzeżeniem polskich wymogów prawnych. Polityka określa także podstawowe zasady działania pracowników Banku oraz główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem na wszystkich szczeblach organizacji Banku.

Przez ryzyko braku zgodności należy rozumieć skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest minimalizowanie ryzyka związanego z nieprzestrzeganiem i niedostosowaniem działalności Banku do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Przez niedostosowanie działalności Banku do przepisów, o których mowa powyżej, należy rozumieć niedostosowanie regulacji wewnętrznych do przepisów prawa i standardów postępowania przyjętych przez Bank, w tym niewykonywanie zaleceń i rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego oraz innych organów nadzoru realizujących swoje zadania wobec instytucji finansowych.

Zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami prawa krajowego i międzynarodowego oraz ze standardami postępowania przyjętymi przez Bank, a także przestrzeganie regulacji wewnętrznych przez pracowników Banku ma na celu zniwelowanie ryzyka braku zgodności oraz zminimalizowanie możliwości jego wystąpienia bądź eliminację ryzyka: prawnego, reputacyjnego, nałożenia sankcji i powstania strat finansowych oraz ryzyka wynikającego z rozbieżności przy interpretacji przepisów prawa.

Za realizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności są odpowiedzialni wszyscy pracownicy Banku, stosownie do wykonywanego przez nich zakresu obowiązków oraz nadanych im uprawnień.

Za koordynację i nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest odpowiedzialny Departament Compliance. Do zadań Departamentu Compliance należy w szczególności:

- opracowywanie i wdrażanie w Banku wytycznych, zasad oraz standardów działania z obszaru compliance, w tym standardów obowiązujących w Grupie Commerzbanku AG, z uwzględnieniem zastrzeżeń polskich wymogów prawnych,
- sprawowanie nadzoru nad realizowanymi przez jednostki organizacyjne Banku zadaniami z obszaru compliance, w tym doradztwo i instruktaż merytoryczny, jak również przeprowadzanie kontroli w zakresie realizowanych przez jednostki zadań,
- sprawowanie nadzoru, w tym doradztwo i instruktaż merytoryczny, nad wdrażaniem przez właściwe służby compliance w oddziałach zagranicznych Banku i spółkach Grupy mBanku, wspólnych standardów postępowania Grupy mBanku w obszarze compliance,
- identyfikowanie ryzyk w obszarze compliance,
- wprowadzanie polityk i procedur kontroli z zakresu działania Departamentu Compliance, które zapewnią minimalizację ryzyk,
- dostosowanie Polityki zgodności w mBanku S.A. oraz regulacji wewnętrznych, których właścicielem jest Departament Compliance, do zmieniającego się otoczenia prawnego oraz standardów postępowania,
- budowanie kultury compliance w szczególności poprzez przygotowywanie materiałów merytorycznych oraz organizowanie i prowadzenie szkoleń dla pracowników Banku z zagadnień dotyczących procesów compliance,

- utrzymywanie systematycznych kontaktów z jednostką odpowiedzialną za obszar compliance w Grupie Commerzbanku AG w celu uzgadniania implementacji wspólnych standardów.

Nadzór nad wprowadzaniem przez podmioty z Grupy mBanku jednolitych zasad z obszaru compliance jest realizowany w szczególności na podstawie zawartych umów i porozumień dodatkowych z podmiotami zależnymi, określającymi między innymi obowiązki sprawozdawcze podmiotów zależnych z obszaru compliance oraz zasady przeprowadzania wizyt nadzorczych w tych podmiotach, wykonywanych przez uprawnione jednostki organizacyjne Banku.

Dyrektor i pracownicy Departamentu Compliance nie realizują żadnych procesów w Banku, które następnie podlegają kontroli Departamentu Compliance, nie są zaangażowani w działalność, która mogłaby rodzić konflikt interesów z ich obowiązkami w ramach Departamentu Compliance. W szczególności sprawowane przez nich funkcje konsultacyjne w zakresie realizacji zadań z obszaru compliance w stosunku do jednostek organizacyjnych nie mogą być łączone z jakimikolwiek innymi konsultacjami dla tych jednostek.

3.12. Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe oznacza ryzyko strat z tytułu odchyień rzeczywistego wyniku operacyjnego Grupy mBanku od planowanego poziomu. Kalkulacja odchyień wartości rzeczywistych od planowanych jest rozłączna dla części przychodowej i kosztowej. Ryzyko biznesowe obejmuje w szczególności ryzyko strategiczne, związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych podjęciem błędnych lub niekorzystnych decyzji lub też wadliwą ich realizacją. Zakłada się przy tym, że skutki realizowanych decyzji strategicznych są odzwierciedlone w odchyleniach wyniku operacyjnego od poziomu planowanego w horyzoncie rocznym.

Ryzyko biznesowe jest uwzględniane w procesie kalkulacji kapitału ekonomicznego mBanku i Grupy mBanku.

Departament Controllingu i Informacji Zarządczej jest odpowiedzialny za opracowywanie metodologii i dokonywanie pomiaru kapitału ekonomicznego na ryzyko biznesowe oraz przygotowywanie informacji na temat zmian jego poziomu, a także za przeprowadzanie testów warunków skrajnych dla ryzyka biznesowego.

W celu efektywnego zarządzania i ograniczania ryzyka biznesowego podejmowane są następujące działania:

- koordynacja procesu planistycznego przez Departament Controllingu i Informacji Zarządczej obejmująca weryfikację zaplanowanych danych,
- regularna analiza przyczyn obserwowanych odchyień bieżących wyników finansowych jednostek organizacyjnych Grupy mBanku od poziomu zaplanowanego,
- wyniki analizy przytoczonej w powyższym punkcie są dołączane w formie komentarzy do wyników finansowych Grupy mBanku dostarczanych do Zarządu Banku,
- okresowa weryfikacja przyjętej strategii,
- regularna analiza działań konkurencji.

3.13. Ryzyko modeli

Ryzyko modeli jest rozumiane jako ryzyko negatywnych konsekwencji związanych z decyzjami podejmowanymi na podstawie danych wyjściowych modeli, które zostały nieprawidłowo zbudowane bądź są niewłaściwie administrowane. Ryzyko modeli może skutkować stratami finansowymi lub utraconymi potencjalnymi zyskami, błędnymi decyzjami biznesowymi lub strategicznymi, bądź też niekorzystnie zaważyć na renomie Banku.

W ryzyku modeli można wyodrębnić w szczególności następujące specyficzne podkategorie:

- **Ryzyko danych** obejmujące: dostępność, jakość, pozyskiwanie, przetwarzanie, agregowanie, składowanie, zapewnienie właściwej długości szeregów czasowych, zasilanie modelu danymi.
- **Ryzyko założeń** stanowiących o: logice, funkcjonalności w połączeniu z określonymi celami do osiągnięcia, odpowiedniości względem warunków rzeczywistych oraz wykorzystywanych metod/narzędzi/technik, uwzględnieniu czynników wpływających na proces modelowania, zależności między złożonością a odpornością na efekt przeuczenia, integracji uproszczeń z charakterystyką modelowanego zjawiska, wkładzie eksperckim, wykorzystaniu elementów nieobserwowalnych, stabilności oszacowań wraz z właściwym uwzględnieniem błędów oszacowań.
- **Ryzyko administrowania** związane z: jakością dokumentacji oraz regulacji dotyczących procesu zarządzania modelem oraz jego ryzykiem, implementacją, wykorzystaniem modelu, informacjami

związanymi z jakością działania modelu oraz procesem ich komunikacji, zarządzaniem zmianami, przełamywaniem wyników modelu.

- **Ryzyko immanentne** nierozzerwalnie związane z ograniczeniami w modelowaniu danego zjawiska – dążąc do osiągnięcia danej efektywności działania modelu należy zbadać podatność danego zjawiska na modelowanie.
- **Ryzyko współzależności** – w przypadku szacowania zagregowanego poziomu ryzyka, wynikające z bazowania na tych samych źródłach, technikach konstrukcji, założeniach, metodach testowania oraz wykorzystywania jako wsadowe części innych modeli, przy założeniu, że modele wsadowe są co najmniej średnio istotne.

Zarządzanie ryzykiem modeli jest koordynowane przez Wydział Walidacji, który w szczególności realizuje następujące zadania:

- buduje i rozwija polityki oraz organizuje proces zarządzania modelami ryzyka,
- organizuje i monitoruje proces oceny ryzyka modeli w jednostkach organizacyjnych Banku i spółkach Grupy mBanku, odpowiedzialnych za budowę modelu oraz zapewnia spójność oceny ryzyka modeli w ramach Grupy.

Ryzyko modeli jest zarządzane w mBanku w sposób systemowy poprzez odpowiednie regulacje wewnętrzne dotyczące procesu zarządzania modelami i ich ryzykiem, w szczególności monitorowania i walidacji modeli.

Polityka Zarządzania Modelami określa uczestników oraz ramowe zasady procesu zarządzania modelami, obejmujące zagadnienia dotyczące budowy modeli w Grupie mBanku, ich zatwierdzania, wdrażania, weryfikacji/walidacji, monitorowania, dokonywania zmian i związanego z tym procesu raportowania. Definiuje ona również zasady klasyfikacji istotności modeli oraz pomiaru i monitoringu ryzyka modeli, zgodnych z wymogami Rekomendacji W KNF.

Istotną rolę w procesie zarządzania modelami i ich ryzykiem odgrywa Komitet Ryzyka Modeli, którego funkcje zostały szczegółowo omówione w Nocie 3.3.1. Rekomenduje on między innymi poziomy tolerancji na ryzyko modeli, który jest następnie zatwierdzany przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą Banku.

3.14. Ryzyko reputacji

W konkurencyjnym otoczeniu reputacja nabiera coraz większego znaczenia. Od banku, jako instytucji zaufania publicznego, oczekuje się nie tylko rentowności i zwrotu na kapitale, ale również działania w sposób etyczny, ekologiczny i odpowiedzialny społecznie.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji, definiowanym jako ryzyko wynikające z negatywnego postrzegania mBanku lub jego spółek zależnych przez interesariuszy, jest identyfikacja, ocena i ograniczanie ryzyka reputacji w ramach szczególnych procesów, aby chronić i wzmacniać dobre imię mBanku i Grupy mBanku.

Wszystkie jednostki organizacyjne banku, oddziały zagraniczne oraz spółki zależne są bezpośrednio odpowiedzialne za ryzyko reputacji wynikające z ich działalności operacyjnej. Kluczową rolę w procesie zarządzania ryzykiem reputacji pełni Departament Komunikacji i Strategii Marketingowej, który odpowiada za kształtowanie wizerunku i marki Banku oraz Grupy mBanku.

Departament Komunikacji i Strategii Marketingowej jest odpowiedzialny za:

- tworzenie strategii komunikacji zewnętrznej Banku oraz Grupy mBanku i jej realizację;
- planowanie i realizację działań marketingowych dla linii biznesowych Banku, z wyłączeniem bankowości detalicznej (gdzie odpowiedzialność ponosi Departament Marketingu Bankowości Detalicznej);
- monitorowanie działań związanych z wizerunkiem, reputacją i rozpoznawalnością Banku;
- zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, które niosą ze sobą ryzyko reputacji dla całego Banku i Grupy.

Ponadto istotne role w procesie zarządzania ryzykiem reputacji odgrywają inne jednostki organizacyjne Banku, między innymi Departament Compliance oraz Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, który jest odpowiedzialny za: rozwój strategii zarządzania ryzykiem reputacji we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi oraz nadzór nad procesem Samooceny Efektywności Zarządzania Ryzykiem, uwzględniającym również aspekty ryzyka reputacji.

W celu monitorowania i zarządzania ryzykiem reputacji mBank wykorzystuje takie narzędzia jak:

- wartości mBanku (zorientowanie na klienta, prostota, profesjonalizm, zaangażowanie i myślenie zorientowane na przyszłość), które są kodem Banku podczas budowania relacji biznesowych zarówno w ramach Grupy, jak i poza nią,
- badanie kultury zaangażowania – postrzeganie Banku przez pracowników,
- Społeczna Odpowiedzialność Biznesu – podejmowanie odpowiedzialnych działań na rzecz klientów, pracowników, środowiska naturalnego i społeczności lokalnych (w tym wolontariat pracowniczy) oraz udział w projektach Fundacji mBanku,
- monitoring publikacji prasowych, komentarzy w internecie i mediach społecznościowych,
- analiza satysfakcji klientów bankowości detalicznej i korporacyjnej,
- proces wdrażania nowych produktów, gdzie ryzyko reputacji jest jednym z aspektów analizowanych podczas procesu implementacji nowych produktów,
- analiza reklamacji klientów.

Strategia Zarządzania Ryzykiem Reputacji Grupy mBanku określa zasady i poszczególne elementy procesu zarządzania ryzykiem reputacji i podkreśla w szczególności takie aspekty jak: profil ryzyka reputacji oraz organizację i metody zarządzania tym ryzykiem.

3.15. Ryzyko kapitałowe

Zarządzanie ryzykiem kapitałowym realizowane jest w mBanku oraz na poziomie skonsolidowanym w Grupie mBanku.

Departament Controllingu i Informacji Zarządczej odpowiada za:

- opracowywanie Polityki zarządzania kapitałem Grupy mBanku;
- dokonywanie pomiaru efektywności wykorzystania kapitału oraz monitorowanie wskaźników zwrotu na kapitale, jak również aktualizowanie metodyki w tym zakresie;
- prognozowanie i planowanie funduszy własnych dla Banku oraz Grupy mBanku.

Departament Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem odpowiada za:

- monitorowanie adekwatności kapitałowej i zdolności Grupy mBanku do absorpcji ryzyka oraz profilu ryzyka Grupy;
- organizację procesu planowania, prognozowania i monitorowania regulacyjnego i wewnętrznego kapitału na ryzyko;
- rozwój koncepcji oceny zdolności Grupy mBanku do absorpcji ryzyka oraz opracowywanie metodyki limitowania regulacyjnego i wewnętrznego kapitału na ryzyko;
- przeprowadzanie analiz wrażliwości, testów warunków skrajnych oraz analiz wpływu nowych produktów i nowych metod kalkulacji na poziom adekwatności kapitałowej;
- przeprowadzanie monitoringu wymagań regulacyjnych dot. adekwatności kapitałowej, w tym w zakresie zastosowania metody AIRB w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych,
- przygotowywanie raportów i informacji dla organów statutowych Banku oraz na potrzeby nadzoru skonsolidowanego w zakresie adekwatności kapitałowej, zdolności do absorpcji ryzyka oraz profilu ryzyka Banku oraz Grupy mBanku.

w Banku funkcjonuje proces zarządzania kapitałem w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kapitałowym, rozumianym jako ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku,.

Zarządzanie kapitałem w Grupie mBanku jest zorganizowane jako proces obejmujący planowanie, zarządzanie i monitorowanie kapitału regulacyjnego oraz kapitału wewnętrznego. W ramach procesu zarządzania kapitałem prowadzony jest regularny monitoring adekwatności i efektywności kapitałowej w celu zapewnienia adekwatnego i optymalnego poziomu kapitału w Grupie mBanku. Wsparciem dla tego procesu są procedury związane z prowadzeniem analiz i testów warunków skrajnych, których celem jest przedstawienie dokładnego obrazu aktualnej pozycji kapitałowej oraz możliwych przyszłych zmian.

Zarządzanie kapitałem w Grupie mBanku jest procesem wieloszczeblowym, obejmującym wszystkie podmioty zależne i jednostki organizacyjne Banku, które swym działaniem wpływają na poziom wymogów w zakresie funduszy własnych oraz wartość kapitału wewnętrznego.

Proces zarządzania kapitałem w Grupie mBanku został udokumentowany. Głównym elementem tej dokumentacji jest Polityka zarządzania kapitałem, która jest bezpośrednio powiązana ze Strategią Grupy, Strategią Zarządzania Ryzykiem i ze Średniookresowym Planem Finansowym Grupy mBanku oraz z dokumentacją procesu ICAAP.

Podstawowym założeniem Polityki zarządzania kapitałem jest zapewnienie efektywnego planowania i wykorzystania bazy kapitałowej w ramach mBanku oraz Grupy mBanku, w tym poprzez określenie polityki dywidendowej Banku. Cel ten jest realizowany głównie poprzez stosowanie wytycznych dotyczących apetytu na ryzyko oraz opracowywanie wytycznych zapewniających odpowiednią wielkość kapitału na pokrycie ryzyka identyfikowanego w działalności biznesowej, a także definiowanie ram organizacyjnych dla funkcjonowania efektywnego systemu zarządzania kapitałem.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na dwóch głównych filarach:

- utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych zapewniających utrzymanie współczynników kapitałowych na poziomie wyższym niż założone minimum (przy uwzględnieniu poziomu apetytu na ryzyko określonego przez Zarząd) przy jednoczesnym zabezpieczeniu pokrycia kapitałem wszystkich istotnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w działalności Grupy mBanku;
- efektywne wykorzystanie bazy kapitałowej, gwarantujące osiągnięcie oczekiwanych stóp zwrotu, w tym zwrotu z kapitału regulacyjnego i zwrotu z kapitału skorygowanego o ryzyko.

Ponadto dokument porusza kwestie zarządzania kapitałowego w sytuacji niedoboru kapitału, w szczególności w przypadku aktywacji planu ochrony kapitału.

3.16. Ryzyko regulacyjne

Ryzyko regulacyjne jako ryzyko zmian w regulacjach prawnych lub wprowadzenia nowych regulacji dotyczących określonego obszaru działalności Grupy mających wpływ na obszar adekwatności kapitałowej lub płynności, jest w Grupie uwzględnione w ramach procesu zarządzania ryzykiem kapitałowym oraz płynności. W Grupie mBanku, ryzyko regulacyjne ma odniesienie w szczególności do portfela walutowych kredytów mieszkaniowych.

3.17. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Banku.

Zgodnie z praktykami rynkowymi Bank wycenia instrumenty finansowe, w których utrzymuje otwarte pozycje, stosując ceny rynkowe (wycena do rynku) lub uznane w praktyce rynkowej modele wyceny (wycena z modelu) zasilane cenami lub parametrami rynkowymi, a w nielicznych przypadkach parametrami estymowanymi wewnątrznie przez Bank. Wszystkie istotne otwarte pozycje w instrumentach pochodnych (walutowych i stopy procentowej) są wyceniane modelami rynkowymi, które są zasilane cenami lub parametrami obserwowalnymi przez rynek. Papiery komercyjne emitentów krajowych są wyceniane z modelu (dyskontowanie przepływów finansowych), który oprócz rynkowej krzywej stóp procentowych używa spreadów kredytowych wyznaczonych wewnątrznie.

Bank przyjął założenie, że wartość godziwa zobowiązań finansowych krótkoterminowych (poniżej 1 roku) jest równa ich wartości bilansowej.

Ponadto Bank przyjął założenie, że szacunkowa wartość godziwa aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku według ich wartości godziwej.

	31.12.2017		31.12.2016	
	Wartość księgową	Wartość godziwą	Wartość księgową	Wartość godziwą
Aktywa finansowe				
Należności od banków	6 063 702	6 066 995	7 308 769	7 308 633
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 431 738	73 294 398	72 304 131	72 940 340
Klienci indywidualni	40 861 252	41 140 947	43 195 950	44 020 713
należności bieżące	6 669 099	6 850 427	5 843 990	5 940 407
kredyty terminowe w tym:	34 192 153	34 290 520	37 351 960	38 080 306
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	26 265 580	25 845 001	30 446 487	30 460 210
Klienci korporacyjni	31 392 681	30 970 086	27 792 724	27 584 290
należności bieżące	5 098 424	5 010 318	3 995 482	3 922 918
kredyty terminowe	26 030 530	25 696 041	23 574 294	23 438 424
- udzielone dużym klientom	13 866 594	13 770 035	12 704 969	12 679 892
- udzielone średnim i małym klientom	12 163 936	11 926 006	10 869 325	10 758 532
transakcje reverse repo /buy sell back	57 119	57 119	56 676	56 676
pozostałe	206 608	206 608	166 272	166 272
Klienci budżetowi	870 182	875 742	1 087 033	1 106 913
Inne należności	307 623	307 623	228 424	228 424
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	5 089 716	5 116 405	8 503 014	8 525 938
Zobowiązania wobec klientów	99 331 571	99 667 451	98 960 320	99 283 334
Zobowiązania podporządkowane	2 158 143	2 137 590	3 943 349	3 853 900

Różnice pomiędzy wartością godziwą na koniec 2016 roku prezentowaną w powyższej tabeli oraz w sprawozdaniu finansowym za 2016 rok wynikają z aktualizacji metodyki szacowania wartości godziwej dla aktywów finansowych. Zmiany w metodyce obejmują między innymi uwzględnienie kosztów kapitału oraz płynności.

Poniżej zaprezentowane są główne założenia i metody wykorzystane przez Bank podczas szacowania wartości godziwej instrumentów finansowych:

Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom. Wartość godziwą należności od banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom została wyliczona jako wartość bieżąca przyszłych przepływów pieniężnych (z uwzględnieniem efektu przedpłat) przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych, uwzględniając wysokość spreadu kredytowego, kosztu płynności oraz kosztu kapitału. Poziomy spreadu kredytowego został wyznaczony w oparciu o notowania rynkowe mediany spreadów kredytowych dla systemu ratingowego Moody's. Przypisanie spreadu kredytowego do danej ekspozycji kredytowej nastąpiło poprzez zmapowanie systemu ratingowego Moody's z wewnętrznym systemem ratingowym Banku. W celu odzwierciedlenia faktu, że duża część ekspozycji Banku jest zabezpieczona, podczas gdy mediana kwotowań rynkowych jest skoncentrowana wokół emisji niezabezpieczonych, Bank dokonał korekty z tego tytułu.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Notowane instrumenty finansowe Banku dostępne do sprzedaży są wyceniane według wartości godziwej. Wartość godziwą dłużnych papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku ustalana jest przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych z uwzględnieniem spreadu kredytowego dla odpowiedniego emitenta.

Zobowiązania finansowe. Instrumenty finansowe po stronie zobowiązań to:

- Kredyty zaciągnięte
- Depozyty
- Emisje dłużnych papierów wartościowych
- Zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwą dla powyższych zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych z tytułu kapitału i odsetek przy zastosowaniu czynnika dyskontującego. Dla zaciągniętych kredytów od Commerzbanku w CHF Bank zastosował krzywą opartą o kwotowania CDS dla Commerzbanku dla ekspozycji w EUR oraz kwotowania wyemitowanych obligacji w ramach programu EMTN w EUR i CHF. Dla kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w EUR zastosowano krzywą rentowności EBI.

W przypadku depozytów Bank zastosował krzywą zbudowaną w oparciu o kwotowania stóp rynku międzybankowego, a także kontraktów FRA i kontraktów IRS dla odpowiednich walut i terminów zapadalności. W przypadku wyceny zobowiązań podporządkowanych Bank zastosował krzywe oparte na

stawkach swapowych cross currency z uwzględnieniem pierwotnego spreadu na zobowiązaniach podporządkowanych oraz ich terminu zapadalności.

Bank przyjął, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.

Na podstawie stosowanych przez Bank metod ustalania wartości godziwej, aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom 1: ceny kwotowane na aktywnych rynkach dla tego samego instrumentu (bez modyfikacji);
- Poziom 2: ceny kwotowane na aktywnych rynkach dla podobnych instrumentów lub inne metody wyceny, dla których wszystkie istotne dane wejściowe bazują na obserwowalnych danych rynkowych;
- Poziom 3: metody wyceny, dla których przynajmniej jedna istotna dana wejściowa nie bazuje na obserwowalnych danych rynkowych.

W tabeli poniżej przedstawiono hierarchię wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, wycenianych do wartości godziwej zgodnie z założeniami i metodami opisanymi powyżej, wyłącznie na potrzeby ujawnień, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku.

31.12.2017	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
WYCENY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY UJAWNIENÍ				
Aktywa finansowe				
Należności od banków	6 066 995	-	-	6 066 995
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 294 398	-	-	73 294 398
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	5 116 405	-	3 421 029	1 695 376
Zobowiązania wobec klientów	99 667 451	-	12 799 584	86 867 867
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-
Zobowiązania podporządkowane	2 137 590	-	2 137 590	-
Aktywa finansowe razem	79 361 393	-	-	79 361 393
Zobowiązania finansowe razem	106 921 446	-	18 358 203	88 563 243

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
WYCENY WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY UJAWNIENÍ				
Aktywa finansowe				
Należności od banków	7 308 633	-	-	7 308 633
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	72 940 340	-	-	72 940 340
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec innych banków	8 525 938	-	6 987 831	1 538 107
Zobowiązania wobec klientów	99 283 334	-	13 821 680	85 461 654
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-
Zobowiązania podporządkowane	3 853 900	-	3 853 900	-
Aktywa finansowe razem	80 248 973	-	-	80 248 973
Zobowiązania finansowe razem	111 663 172	-	24 663 411	86 999 761

Poziom 1

W Banku nie występują aktywa ani zobowiązania finansowe, wyceniane do wartości godziwej wyłącznie na potrzeby ujawnień, które zostałyby ujęte w poziomie 1.

Poziom 2

Poziom 2 obejmuje wartość godziwą kredytów długoterminowych otrzymanych od banków, wartość godziwą depozytów długoterminowych złożonych przez klientów oraz wartość godziwą kredytów otrzymanych z EBI (Nota 28). Ponadto, w poziomie 2 Bank wykazał zobowiązania podporządkowane.

Wartość godziwa dla ujętych w poziomie 2 zobowiązań finansowych powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu czynnika dyskontującego. Dla zaciągniętych kredytów w EUR Bank zastosował krzywą swapową skorygowaną o spread kredytowy wyznaczony na

podstawie kwotowań CDS dla Commerzbanku w EUR oraz na podstawie kwotowania rynkowego wyemitowanych obligacji w ramach programu EMTN. Pozwoliło to na oszacowanie wartości spreadu Banku, przy założeniu stałej (niezależnie od terminu zapadalności) różnicy spreadu dla ekspozycji Banku w stosunku do Commerzbanku. Dla zaciągniętych kredytów w innych walutach wykorzystano oszacowanie spreadu dla EUR oraz kwotowania transakcji swapowych cross currency do EUR. W odniesieniu do kredytów otrzymanych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego wykorzystano krzywą rentowności EBI oraz wartość marży, jaką Bank otrzymał w ostatniej zawartej transakcji. Na tej podstawie oszacowano następnie wartość spreadu dla zobowiązań Banku zaciągniętych w EBI w stosunku do rynkowej krzywej swap. W przypadku depozytów Bank zastosował krzywą zbudowaną w oparciu o kwotowania stóp rynku międzybankowego, a także kontraktów FRA i kontraktów IRS dla odpowiednich walut i terminów zapadalności. W przypadku wyceny zobowiązań podporządkowanych Bank zastosował krzywe oparte na stawkach swapowych cross currency z uwzględnieniem pierwotnego spreadu na zobowiązaniach podporządkowanych oraz ich terminu zapadalności.

Poziom 3

Poziom 3 obejmuje:

- (i) wartość godziwą należności od banków oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom, wyliczoną w opisany wcześniej sposób wykorzystującą notowania mediany spreadów kredytowych dla ratingów Moody's,
- (ii) zobowiązania wobec banków oraz wobec klientów o terminie wymagalności do 1 roku, dla których Bank przyjął, że ich wartość godziwa jest równa wartości bilansowej,
- (iii) wartość godziwą tych zobowiązań wobec banków oraz wobec klientów o terminie wymagalności powyżej 1 roku, w przypadku których w ich wycenie posłużono się metodami wyceny wykorzystującymi przynajmniej jedną istotną daną wejściową nie bazującą na obserwowalnych danych rynkowych.

W tabeli poniżej przedstawiono hierarchię wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych, które zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku według wartości godziwej.

31.12.2017	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ				
AKTYWA FINANSOWE				
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	1 547 802	1 235 976	-	311 826
Dłużne papiery wartościowe:	1 547 058	1 235 232	-	311 826
- obligacje rządowe	1 232 515	1 232 515	-	-
- certyfikaty depozytowe	14 096	-	-	14 096
- listy zastawne	23 150	-	-	23 150
- obligacje bankowe	98 601	-	-	98 601
- obligacje korporacyjne	178 696	2 717	-	175 979
Kapitałowe papiery wartościowe	744	744	-	-
- notowane	744	744	-	-
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 233 549	-	1 233 549	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 112 564	-	1 112 564	-
- instrumenty odsetkowe	676 944	-	676 944	-
- instrumenty walutowe	390 969	-	390 969	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	44 651	-	44 651	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	120 985	-	120 985	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	91 290	-	91 290	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	29 695	-	29 695	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	31 110 560	27 220 475	2 199 429	1 690 656
Dłużne papiery wartościowe:	31 054 088	27 219 489	2 199 429	1 635 170
- obligacje rządowe	26 283 963	26 283 963	-	-
- bony pieniężne	2 199 429	-	2 199 429	-
- certyfikaty depozytowe	221 700	-	-	221 700
- listy zastawne	420 230	-	-	420 230
- obligacje bankowe	204 436	-	-	204 436
- obligacje korporacyjne	1 688 420	935 526	-	752 894
- obligacje komunalne	35 910	-	-	35 910
Kapitałowe papiery wartościowe	56 472	986	-	55 486
- nie notowane	56 472	986	-	55 486
AKTYWA FINANSOWE, RAZEM	33 891 911	28 456 451	3 432 978	2 002 482
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 141 036	-	1 141 036	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 116 216	-	1 116 216	-
- instrumenty odsetkowe	692 377	-	692 377	-
- instrumenty walutowe	389 746	-	389 746	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	34 093	-	34 093	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	24 820	-	24 820	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	23 334	-	23 334	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	1 486	-	1 486	-
Zobowiązania finansowe razem	1 141 036	-	1 141 036	-
POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ OGÓŁEM				
AKTYWA FINANSOWE	33 891 911	28 456 451	3 432 978	2 002 482
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	1 141 036	-	1 141 036	-

Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej na poziomie 3 - zmiana stanu w 2017 roku	Dłużne papiery przeznaczone do obrotu	Dłużne inwestycyjne papiery wartościowe	Kapitałowe inwestycyjne papiery wartościowe
Bilans otwarcia	328 190	1 125 379	50 244
Łączne zyski lub straty za okres	6 486	(14 791)	3 339
Ujęte w rachunku zysków i strat:	6 486	(7 511)	(4 751)
- Wynik na działalności handlowej	6 486	-	-
- Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone	-	(7 511)	(4 751)
Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach:	-	(7 280)	8 090
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	(7 280)	8 090
Nabycie	1 249 977	742 433	2 000
Wykupy	(253 687)	(153 246)	-
Sprzedaże	(11 164 940)	(2 836 805)	-
Emisje	10 145 800	2 772 200	-
Transfery z poziomu 3	-	-	(97)
Bilans zamknięcia	311 826	1 635 170	55 486

Transfery pomiędzy poziomami w 2017 roku	Transfer do poziomu 1	Transfer z poziomu 1	Transfer do poziomu 2	Transfer z poziomu 2
Inwestycyjne papiery wartościowe	97	-	-	-
Kapitałowe	97	-	-	-

W 2017 roku miało miejsce jedno przeniesienie z poziomu 3 do poziomu 1 hierarchii wartości godziwej i dotyczyło spółki, której akcje dopuszczono do publicznego obrotu.

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny

POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ

AKTYWA FINANSOWE

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu, w tym:	3 837 606	3 509 416	-	328 190
Dłużne papiery wartościowe:	3 834 103	3 505 913	-	328 190
- obligacje rządowe	3 503 029	3 503 029	-	-
- certyfikaty depozytowe	16 146	-	-	16 146
- listy zastawne	19 034	-	-	19 034
- obligacje bankowe	128 516	-	-	128 516
- obligacje korporacyjne	167 378	2 884	-	164 494
Kapitałowe papiery wartościowe	3 503	3 503	-	-
- notowane	3 503	3 503	-	-
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 818 306	-	1 818 306	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 635 609	-	1 635 609	-
- instrumenty odsetkowe	1 215 427	-	1 215 427	-
- instrumenty walutowe	378 840	-	378 840	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	41 342	-	41 342	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	182 697	-	182 697	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	154 511	-	154 511	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	28 186	-	28 186	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	30 467 780	27 707 542	1 584 615	1 175 623
Dłużne papiery wartościowe:	30 416 697	27 706 703	1 584 615	1 125 379
- obligacje rządowe	27 348 734	27 348 734	-	-
- bony pieniężne	1 584 615	-	1 584 615	-
- certyfikaty depozytowe	50 466	-	-	50 466
- listy zastawne	223 494	-	-	223 494
- obligacje bankowe	140 880	-	-	140 880
- obligacje korporacyjne	1 031 538	357 969	-	673 569
- obligacje komunalne	36 970	-	-	36 970
Kapitałowe papiery wartościowe	51 083	839	-	50 244
- nie notowane	51 083	839	-	50 244
AKTYWA FINANSOWE, RAZEM	36 123 692	31 216 958	3 402 921	1 503 813

31.12.2016	w tym:	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Inne techniki wyceny
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 644 250	-	1 644 250	-
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu:	1 625 897	-	1 625 897	-
- instrumenty odsetkowe	1 237 989	-	1 237 989	-
- instrumenty walutowe	356 947	-	356 947	-
- instrumenty na ryzyko rynkowe	30 961	-	30 961	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające:	18 353	-	18 353	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	19 309	-	19 309	-
- instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(956)	-	(956)	-
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE RAZEM	1 644 250	-	1 644 250	-

POWTARZALNE POMIARY WARTOŚCI GODZIWEJ OGÓŁEM

AKTYWA FINANSOWE	36 123 692	31 216 958	3 402 921	1 503 813
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	1 644 250	-	1 644 250	-

Aktywa finansowe wycenione do wartości godziwej na poziomie 3 - zmiana stanu w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku	Dłużne papiery przeznaczone do obrotu	Dłużne inwestycyjne papiery wartościowe	Kapitałowe inwestycyjne papiery wartościowe
Bilans otwarcia	377 310	827 986	181 449
Łączne zyski lub straty za okres	4 415	(14 343)	85 169
Ujęte w rachunku zysków i strat:	4 415	-	252 015
- Wynik na działalności handlowej	4 415	-	7 959
- Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone	-	-	244 056
Ujęte w pozostałych całkowitych dochodach:	-	(14 343)	(166 846)
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	(14 343)	(166 846)
Nabycie	3 314 524	1 549 259	5 238
Wykupy	(589 093)	(54 750)	-
Sprzedaże	(11 442 434)	(1 774 404)	(221 612)
Emisje	8 662 494	552 540	-
Transfery do poziomu 3	974	39 091	-
Bilans zamknięcia	328 190	1 125 379	50 244

Transfery pomiędzy poziomami w 2016 roku	Transfer do poziomu 1	Transfer z poziomu 1	Transfer do poziomu 2	Transfer z poziomu 2
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	(974)	-	-
<i>Dłużne</i>	-	(974)	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe	-	(39 091)	-	-
<i>Dłużne</i>	-	(39 091)	-	-

W 2016 roku miały miejsce dwa przeniesienia z poziomu 1 do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej. Jedno przeniesienie było efektem braku ceny rynkowej obligacji komunalnych, a drugie wynikało z niskiej płynności obligacji bankowych.

W odniesieniu do instrumentów finansowych wycenianych w sposób powtarzalny do wartości godziwej, sklasyfikowanych na poziomie 1 i 2 hierarchii wartości godziwej, ewentualne przypadki, w których mogłoby nastąpić przeniesienie pomiędzy tymi poziomami są monitorowane przez Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem na podstawie wewnętrznych zasad. W przypadku jeśli wystąpi brak ceny rynkowej, służącej do wyceny bezpośrednio, przez okres ponad 5 dni roboczych następuje zmiana sposobu wyceny tego instrumentu, czyli przejście z wyceny bezpośrednio na wycenę z modelu, o ile dostępna jest zatwierdzona metoda wyceny z modelu dla tego instrumentu. Powrót do metody wyceny bezpośrednio następuje po okresie co najmniej 10 dni roboczych, w których cena rynkowa była dostępna w sposób ciągły. W przypadku braku ceny rynkowej dla skarbowych papierów dłużnych powyższe terminy wynoszą odpowiednio 2 i 5 dni roboczych.

Poziom 1

Na dzień 31 grudnia 2017 roku na poziomie 1 hierarchii wartości Bank wykazał wartość godziwą obligacji rządowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 1 232 515 tys. zł (Nota 18) oraz wartość godziwą inwestycyjnych obligacji rządowych w kwocie 26 283 963 tys. zł (Nota 22) (31 grudnia 2016 r.

odpowiednio: 3 503 029 tys. zł i 27 348 734 tys. zł). Poziom 1 obejmuje wartość godziwą obligacji korporacyjnych w kwocie 938 243 tys. zł (31 grudnia 2016 r. – 360 853 tys. zł).

Ponadto na dzień 31 grudnia 2017 roku poziom 1 obejmuje wartość akcji imiennych uprzywilejowanych Giełdy Papierów Wartościowych w kwocie 986 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 839 tys. zł) oraz wartość akcji spółek giełdowych w kwocie 744 tys. zł, (31 grudnia 2016 r.: 3 503 tys. zł).

Instrumenty te zostały sklasyfikowane do poziomu 1, ponieważ ich wycena polega na bezpośrednim wykorzystaniu rynkowych bieżących cen tych instrumentów pochodzących z aktywnych i płynnych rynków finansowych.

Poziom 2

Poziom 2 hierarchii obejmuje głównie wartość godziwą bonów pieniężnych emitowanych przez NBP w kwocie 2 199 429 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 1 584 615 tys. zł), których wycena oparta jest na modelu NPV (dyskontowania przyszłych przepływów finansowych), który zasilany jest krzywymi stóp procentowych wyznaczonymi w drodze transformacji kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych.

Ponadto do poziomu 2 Grupa zalicza wycenę pochodnych instrumentów finansowych, do wyceny których stosowane są modele, zgodne ze standardami i praktykami rynkowymi w tym zakresie, które są zasilane parametrami pochodzącymi bezpośrednio z rynków (np. kursami wymiany walut, zmiennościami implikowanymi opcji walutowych, wartościami indeksów i akcji giełdowych) lub parametrami będącymi transformacjami kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych (np. krzywe stóp procentowych).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku poziom 2 obejmuje również wartość opcji na indeks WIG-20. Do wyceny opcji giełdowych na indeks WIG20 stosowany jest model wewnętrzny banku (bazujący na modelu zmienności implikowanej) zasilany parametrami rynkowymi.

Poziom 3

Na poziomie 3 hierarchii wykazana jest wartość godziwa dłużnych komercyjnych papierów wartościowych emitowanych przez krajowe banki i przedsiębiorstwa (obligacje, certyfikaty depozytowe i listy zastawne) w kwocie 1 911 086 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 1 416 599 tys. zł).

Poziom 3 obejmuje również wartość godziwą obligacji emitowanych przez jednostki budżetu terenowego w kwocie 35 910 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 36 970 tys. zł).

Powyższe instrumenty dłużne zostały zaklasyfikowane do poziomu 3, ponieważ do ich wyceny, oprócz parametrów będącymi transformacjami kwotowań pochodzących bezpośrednio z aktywnych i płynnych rynków finansowych (krzywe stóp procentowych), wykorzystuje się również tzw. spread kredytowy, który jest szacowany przez Bank przy użyciu wewnętrznego modelu ryzyka kredytowego i odzwierciedla ryzyko kredytowe emitenta papieru. Model ten wykorzystuje parametry ryzyka kredytowego (np. PD, LGD) oraz informacje pozyskane z rynku (w tym spready implikowane z transakcji). Parametry PD i LGD nie są obserwowane na aktywnych rynkach i w związku z tym zostały wyznaczone na podstawie analiz statystycznych. W poniższej tabeli przedstawiono wpływ zmiany spreadów kredytowych na wycenę papierów dłużnych zaklasyfikowanych do poziomu 3. Wielkość ta odzwierciedla zmianę ryzyka kredytowego w stosunku do dnia zakupu papierów przez Bank.

Emitent	Zmiana wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	
	31.12.2017	31.12.2016
Institucje kredytowe	(986)	(9 763)
Przedsiębiorstwa niefinansowe	(6 497)	(6 254)
Razem	(7 483)	(16 017)

Ponadto poziom 3 obejmuje głównie wartość godziwą kapitałowych papierów wartościowych w kwocie 55 486 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 50 244 tys. zł). Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota ta obejmuje wartość uprzywilejowanych akcji Visa Inc. w wysokości 46 538 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 38 392 tys. zł). Pozostałe kapitałowe papiery wartościowe wykazane w poziomie 3 wyceniane są metodą mnożników rynkowych. Wycena metodą mnożników rynkowych polega na określeniu wartości kapitałów własnych wycenianej spółki poprzez zastosowanie relacji wartości rynkowych kapitałów własnych lub wartości całości zaangażowanych kapitałów (wartości spółki) porównywalnych spółek do wybranych wielkości ekonomiczno-finansowych.

4. Ważniejsze oszacowania i oceny dokonane w związku z zastosowaniem zasad rachunkowości

Bank dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia, które mają wpływ na wartości aktywów i zobowiązań wykazywanych w następnym okresie. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Bank przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości przynajmniej raz na kwartał. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Bank ocenia czy istnieją jakiegokolwiek dane wskazujące na możliwe do zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one następują, są poddawane regularnym przeglądom. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości uległa zmianie o +/- 10% to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 35,1 mln zł, lub zwiększeniu o 44,7 mln zł. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków zabezpieczeń. Zasady wyznaczania odpisów aktualizujących oraz rezerw z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych zostały opisane w Nocie 3.4.6.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych i innych instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają faktyczne dane i porównywalne ceny rynkowe. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku. Metody ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych zostały opisane w Nocie 3.17. Gdyby stopy procentowe używane do wyceny uległy zmianie o +/- 1 punkt bazowy to wartość godziwa instrumentów finansowych uległaby odpowiednio zmniejszeniu lub zwiększeniu o 9,3 mln zł.

Utrata wartości inwestycji finansowych dostępnych do sprzedaży

Bank dokonuje przeglądu swoich dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży na każdy dzień sprawozdawczy w celu oszacowania czy nastąpiła utrata wartości. Wymaga to podobnego oszacowania jak w odniesieniu do indywidualnej oceny kredytów i należności. Bank księguje również odpisy aktualizujące wartość inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży w przypadku, gdy nastąpił istotny lub długotrwały spadek wartości godziwej poniżej ich kosztu nabycia. Ustalanie co oznacza „istotny” lub „długotrwały” spadek wartości wymaga profesjonalnego osądu. Dokonując tego oszacowania Bank ocenia między innymi historyczne ruchy cen akcji oraz czas trwania i zakres, w jakim wartość godziwa inwestycji jest niższa od jej kosztu nabycia.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikający ze straty podatkowej ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie zrealizowany przyszły zysk do opodatkowania, od którego można odpisać straty podatkowe. Oszacowanie jest wymagane do określenia kwoty aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, które może być rozpoznane w oparciu o prawdopodobny moment wystąpienia i poziom przyszłych zysków do opodatkowania.

Przychody i koszty dotyczące sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami

Przychody z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami ujmuje się częściowo w przychodach odsetkowych, a częściowo w przychodach prowizyjnych w oparciu o analizę relatywnej wartości godziwej każdego z tych produktów.

Wynagrodzenie ujmowane w przychodach z tytułu prowizji ujmowane jest częściowo jednorazowo, a częściowo jest liniowo rozkładane w czasie na podstawie analizy stopnia zaawansowania usługi.

Bank uwzględnia obecnie jako przychód rozpoznawany jednorazowo mniej niż 10% przychodów z działalności bancassurance związanych z kredytami gotówkowymi i samochodowymi oraz od 0% do około 25% przychodów z działalności bancassurance związanych z kredytami hipotecznymi. Pozostała część przychodów rozpoznawana jest w czasie przez okres ekonomicznego życia odpowiednich kredytów. Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych rozliczane są w analogiczny sposób.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia

Koszty świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia są określone przy użyciu metody wyceny aktuarialnej. Wycena aktuarialna wymaga dokonywania założeń dotyczących stóp dyskontowych,

przyszłego wzrostu płac, wskaźnika śmiertelności i innych czynników. Ze względu na długoterminowy charakter tych programów takie szacunki są obciążone dużym stopniem niepewności.

Klasyfikacja leasingu

Bank dokonuje osądu klasyfikując umowy leasingowe jako leasing finansowy bądź leasing operacyjny na podstawie analizy treści ekonomicznej transakcji opartej na profesjonalnym osądzie czy zasadniczo wszystkie ryzyka i korzyści wynikające z tytułu posiadania przedmiotu leasingu zostały przeniesione czy też nie.

5. Wynik z tytułu odsetek

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody z tytułu odsetek		
Kredyty i pożyczki z uwzględnieniem odwrócenia dyskonta dotyczącego odpisu z tytułu utraty wartości	2 562 453	2 313 715
Inwestycyjne papiery wartościowe	678 120	695 421
Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe	57 616	56 381
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	63 651	79 719
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych zaklasyfikowanych do księgi bankowej	118 273	183 820
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	49 731	45 060
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	15 780	15 874
Pozostałe	5 344	4 106
Przychody z tytułu odsetek, razem	3 550 968	3 394 096
Koszty odsetek		
Z tytułu rozliczeń z bankami	(58 778)	(75 004)
Z tytułu rozliczeń z klientami	(649 464)	(772 211)
Z tytułu zobowiązań podporządkowanych	(69 017)	(68 661)
Pozostałe	(15 224)	(12 034)
Koszty odsetek, razem	(792 483)	(927 910)

W 2017 roku przychody z tytułu odsetek związane z aktywami finansowymi, które utraciły wartość, wyniosły 95 162 tys. zł (za okres zakończony 31 grudnia 2016 r.: 95 082 tys. zł).

Wynik z tytułu odsetek w podziale na poszczególne sektory przedstawia się następująco:

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody z tytułu odsetek		
Od sektora bankowego	389 643	431 633
Od pozostałych podmiotów, w tym:	3 161 325	2 962 463
- od klientów indywidualnych	1 546 461	1 446 482
- od klientów korporacyjnych	941 413	798 753
- od sektora budżetowego	673 451	717 228
Przychody z tytułu odsetek, razem	3 550 968	3 394 096

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Koszty odsetek		
Od sektora bankowego	(71 636)	(86 227)
Od pozostałych podmiotów, w tym:	(651 830)	(773 022)
- od klientów indywidualnych	(333 963)	(381 602)
- od klientów korporacyjnych	(292 728)	(377 768)
- od sektora budżetowego	(25 139)	(13 652)
Z tytułu emisji własnych i zobowiązań podporządkowanych	(69 017)	(68 661)
Koszty odsetek, razem	(792 483)	(927 910)

6. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Prowizje za obsługę kart płatniczych	372 887	361 907
Opłaty i prowizje z tytułu działalności kredytowej	271 449	244 547
Prowizje za pośrednictwo w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych zewnętrznych podmiotów finansowych	16 288	17 882
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i za organizację emisji	142 110	109 292
Prowizje za prowadzenie rachunków	186 677	168 857
Prowizje za realizację przelewów	119 562	110 265
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji oraz operacji dokumentowych	65 807	54 508
Prowizje za pośrednictwo w sprzedaży innych produktów zewnętrznych podmiotów finansowych	103 912	81 073
Prowizje z działalności powierniczej	26 344	25 017
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	14 794	8 957
Prowizje z tytułu obsługi gotówkowej	53 258	51 082
Pozostałe	31 983	25 882
Przychody z tytułu opłat i prowizji, razem	1 405 071	1 259 269
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Koszty obsługi i ubezpieczenia kart płatniczych	(244 656)	(229 856)
Koszty prowizji płacone na rzecz podmiotów zewnętrznych za sprzedaż produktów Banku	(119 996)	(113 826)
Uiszczone opłaty maklerskie	(28 626)	(48 572)
Koszty z tytułu obsługi gotówkowej	(47 537)	(47 906)
Koszty opłat na rzecz NBP i KIR	(13 057)	(11 453)
Uiszczone pozostałe opłaty	(134 283)	(124 434)
Koszty z tytułu opłat i prowizji, razem	(588 155)	(576 047)

7. Przychody z dywidend

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	11	410
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	166 274	166 423
Przychody z tytułu dywidend, razem	166 285	166 833

8. Wynik na działalności handlowej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Wynik z pozycji wymiany	290 535	265 741
Różnice kursowe netto z przeliczenia	292 979	231 445
Zyski z transakcji minus straty	(2 444)	34 296
Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń	12 848	(16 196)
Instrumenty odsetkowe	17 733	(6 548)
Instrumenty kapitałowe	(130)	(358)
Instrumenty na ryzyko rynkowe	6 165	4 811
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej, w tym:	(4 381)	3 523
- Wynik z wyceny pozycji zabezpieczanych	60 519	(9 128)
- Wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających wartość godziwą	(64 900)	12 651
Niefektywna część rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(6 539)	(17 624)
Wynik na działalności handlowej, razem	303 383	249 545

Wynik z pozycji wymiany obejmuje zyski i straty z transakcji spot i kontraktów terminowych, opcji, kontraktów typu futures i przeliczonych aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych. Wynik z operacji instrumentami odsetkowymi obejmuje wynik z tytułu obrotu instrumentami rynku pieniężnego, wynik z kontraktów swap dla stóp procentowych, opcji i innych instrumentów pochodnych. Wynik z operacji instrumentami kapitałowymi obejmuje wycenę oraz wynik z tytułu globalnego obrotu kapitałowymi papierami wartościowymi. Wynik z operacji instrumentami na ryzyko rynkowe obejmuje wynik z kontraktów futures na obligacje, na indeks, opcji na papiery wartościowe, indeksy giełdowe i kontrakty futures, wynik z transakcji terminowych na papiery wartościowe oraz wynik z kontraktów futures towarowy i swap towarowy.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Szczegółowe informacje na ten temat zostały zawarte w Nocie 20 „Rachunkowość zabezpieczeń”.

9. Pozostałe przychody operacyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody ze sprzedaży usług	15 154	16 859
Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania	60 920	6 753
Przychody z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	944	373
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	455	230
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	842	581
Pozostałe	35 623	43 954
Pozostałe przychody operacyjne, razem	113 938	68 750

Przychody ze sprzedaży usług dotyczą usług niebankowych.

10. Ogólne koszty administracyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Koszty pracownicze	(764 480)	(719 820)
Koszty rzeczowe, w tym:	(624 920)	(589 577)
- koszty logistyki	(315 179)	(292 687)
- koszty IT	(133 446)	(126 232)
- koszty marketingu	(105 804)	(115 651)
- koszty usług konsultingowych	(55 878)	(39 478)
- pozostałe koszty rzeczowe	(14 613)	(15 529)
Podatki i opłaty	(18 814)	(18 373)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(174 924)	(158 176)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(6 440)	(5 607)
Ogólne koszty administracyjne, razem	(1 589 578)	(1 491 553)

W 2016 roku w pozycji „Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny” ujęto koszty wpłat mBanku w kwocie 10 898 tys. zł, przeznaczonych na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Banku Spółdzielczego w Nadarzynie.

Pozycja „Koszty rzeczowe” obejmuje koszt rat leasingu operacyjnego środków trwałych (głównie nieruchomości) w wysokości 28 566 tys. zł (2016: 29 133 tys. zł).

Poniżej przedstawiono koszty pracownicze poniesione za 2017 rok i 2016 rok.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Koszty wynagrodzeń	(625 772)	(591 543)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(100 259)	(92 221)
Koszty świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(623)	(572)
Wynagrodzenie dotyczące płatności w formie akcji, w tym:	(8 700)	(9 223)
- płatności w formie akcji rozliczane w opcjach na akcje mBanku S.A.	(8 700)	(9 088)
- płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych	-	(135)
Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników	(29 126)	(26 261)
Koszty pracownicze, razem	(764 480)	(719 820)

Płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych dotyczą kosztów programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku w części opartej na akcjach Commerzbanku. Szczegółowe informacje na temat programów motywacyjnych, których dotyczą płatności w formie akcji, znajdują się w Nocie 44 „Programy motywacyjne oparte na akcjach”.

11. Pozostałe koszty operacyjne

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Odpisy z tytułu rezerw na przyszłe zobowiązania	(50 083)	(24 567)
Koszty z tytułu utworzonych rezerw na pozostałe należności (poza kredytowymi)	(1 201)	(927)
Przekazane darowizny	(2 625)	(2 621)
Koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(695)	(483)
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	(2 478)	(1 359)
Koszty z tytułu spisanych należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	(4)	(92)
Koszty tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(8 200)	-
Pozostałe koszty operacyjne	(41 833)	(72 892)
Pozostałe koszty operacyjne	(107 119)	(102 941)

W 2017 roku odpisy z tytułu rezerw na przyszłe zobowiązania obejmują kwotę 32 997 tys. zł rezerw na ryzyko prawne (2016 r. - 19 684 tys. zł)(Nota 32).

12. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Odpisy netto na należności od banków (Nota 17)	1 118	(472)
Odpisy netto na kredyty i pożyczki udzielone klientom (Nota 21)	(424 909)	(314 228)
Odpisy netto na zobowiązania warunkowe wobec klientów (Nota 32)	(34 098)	2 505
Odpisy netto z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(457 889)	(312 195)

13. Podatek dochodowy

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Podatek dochodowy bieżący	(402 911)	(361 451)
Podatek dochodowy odroczony (Nota 33)	22 391	10 636
Podatek dochodowy, razem	(380 520)	(350 815)
Zysk przed opodatkowaniem	1 470 224	1 570 154
Podatek zgodnie ze stawką obowiązującą w Polsce w danym roku podatkowym (19%)	(279 343)	(298 329)
Dochody wyłączone z opodatkowania *)	46 056	50 463
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów **)	(147 233)	(102 949)
Obciążenie podatkowe, razem	(380 520)	(350 815)
Kalkulacja efektywnej stopy podatkowej		
Zysk (strata) brutto	1 470 224	1 570 154
Podatek dochodowy	(380 520)	(350 815)
Efektywna stopa podatkowa	25,88%	22,34%

*) Pozycja zawiera między innymi dywidendy zwolnione z opodatkowania na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 roku (Dz. U. Nr 21, poz.86)

***) Pozycja zawiera wpływ między innymi podatku od niektórych instytucji finansowych regulowanego przez ustawę z dnia 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 68) oraz innych wydatków niestanowiących kosztów uzyskania przychodów zgodnie z art. 16 ust.1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 roku (Dz. U. Nr 21, poz. 86).

Informacje na temat podatku dochodowego odroczonego przedstawiono w Nocie 33. Podatek dochodowy od dochodów Banku przed opodatkowaniem różni się od jego teoretycznej wysokości, która powstałaby przy zastosowaniu podstawowej stawki opodatkowania Banku tak jak to przedstawiono powyżej.

14. Zysk na jedną akcję Zysk na jedną akcję za 12 miesięcy

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Podstawowy:		
Zysk netto	1 089 704	1 219 339
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	42 290 313	42 252 790
Podstawowy zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	25,77	28,86
Rozwodniony:		
Zysk netto zastosowany przy ustalaniu rozwodnionego zysku na akcję	1 089 704	1 219 339
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	42 290 313	42 252 790
Korekty na:		
- opcje na akcje	23 070	27 496
Ważona średnia liczba akcji zwykłych dla potrzeb rozwodnionego zysku na akcję	42 313 383	42 280 286
Rozwodniony zysk netto na akcję (wyrażony w złotych na jedną akcję)	25,75	28,84

Zgodnie z MSR 33 Bank sporządza kalkulację rozwodnionego zysku na jedną akcję, uwzględniając akcje emitowane warunkowo w ramach programów motywacyjnych opisanych w Nocie 44. W kalkulacjach nie uwzględniono tych elementów programów motywacyjnych, które miały działanie antyrozwodniające w prezentowanych okresach sprawozdawczych, a które w przyszłości potencjalnie mogą wpłynąć na rozwodnienie zysku na akcję.

Podstawowy zysk na akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

Rozwodniony zysk na akcję wylicza się w oparciu o stosunek zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku do średniej ważonej liczby akcji zwykłych skorygowanych w taki sposób, jak gdyby nastąpiła zamiana na akcje wszystkich powodujących rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych. Bank posiada jedną kategorię powodującą rozwodnienie potencjalnych akcji zwykłych: opcje na akcje. Akcje rozwodniające wylicza się jako liczbę akcji, które zostałyby wyemitowane gdyby nastąpiła realizacja wszystkich opcji na akcje po cenie rynkowej ustalonej jako średnioroczna cena zamknięcia akcji Banku.

15. Pozostałe całkowite dochody

Ujawnienia efektu podatkowego dotyczącego poszczególnych elementów pozostałych dochodów całkowitych	Rok kończący się 31 grudnia 2017 r.			Rok kończący się 31 grudnia 2016 r.		
	Kwota brutto	Podatek dochodowy	Kwota netto	Kwota brutto	Podatek dochodowy	Kwota netto
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	219 597	(51 282)	168 315	(549 764)	102 306	(447 458)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	617	-	617	337	-	337
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	218 984	(52 140)	166 844	(545 931)	101 742	(444 189)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(4 511)	858	(3 653)	(2 968)	564	(2 404)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	4 507	-	4 507	(1 202)	-	(1 202)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat	(3 812)	724	(3 088)	411	(78)	333
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(3 812)	724	(3 088)	411	(78)	333
Pozostałe dochody całkowite netto, razem	215 785	(50 558)	165 227	(549 353)	102 228	(447 125)

Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące pozostałych całkowitych dochodów netto za lata 2017 i 2016.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:	168 315	(447 458)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	617	337
Niezrealizowane zyski (dodatnie różnice kursowe) ujęte w roku obrotowym (netto)	1 361	(2 618)
Niezrealizowane straty (ujemne różnice kursowe) ujęte w roku obrotowym (netto)	(744)	2 955
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	166 844	(444 189)
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych ujęte w roku obrotowym (netto)	219 276	2 925
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych ujęte w roku obrotowym (netto)	(46 717)	(297 740)
Reklasyfikacja do zysków/strat na instrumentach dłużnych zawartych w rachunku zysków i strat (netto)	(17 537)	(14 292)
Niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych ujęte w roku obrotowym (netto)	12 287	204 247
Niezrealizowane straty na instrumentach kapitałowych ujęte w roku obrotowym (netto)	(44)	(135 464)
Reklasyfikacja do zysków/strat na instrumentach kapitałowych zawartych w rachunku zysków i strat (netto)	(421)	(203 865)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(3 653)	(2 404)
Niezrealizowane zyski ujęte w roku obrotowym (netto)	1 468	3
Niezrealizowane straty ujęte w roku obrotowym (netto)	(5 121)	(2 407)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	4 507	(1 202)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności ujęty w roku obrotowym	4 507	(1 202)
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:	(3 088)	333
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(3 088)	333
Zyski aktuarialne	-	333
Straty aktuarialne	(3 088)	-
Pozostałe dochody całkowite netto	165 227	(447 125)

W 2017 roku niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych ujęte w roku obrotowym w kwocie 219 276 tys. zł dotyczą głównie dodatniej wyceny dłużnych papierów wartościowych księgi bankowej, spowodowanej spadkiem stóp procentowych w pierwszej połowie 2017 roku, będącej pochodną spadków stóp na rynkach globalnych.

W 2016 roku niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych ujęte w roku obrotowym w kwocie 204 247 tys. zł i reklasyfikacja do zysków na instrumentach kapitałowych zawartych w rachunku zysków i strat w kwocie 203 865 tys. dotyczą głównie transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc.

Szczegółowe informacje dotyczące tej transakcji zostały przedstawione w Nocie 22.

16. Kasa, operacje z bankiem centralnym

	31.12.2017	31.12.2016
Środki pieniężne w kasie (skarbcu)	1 286 132	1 149 698
Środki pieniężne w rachunku bieżącym	6 097 386	8 009 053
Kasa, operacje z bankiem centralnym, razem (Nota 43)	7 383 518	9 158 751

Na podstawie Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, mBank utrzymuje rezerwę obowiązkową. Średnia arytmetyczna dziennych stanów środków rezerwy obowiązkowej, którą mBank zobligowany jest utrzymać w danym okresie na rachunkach bieżących w NBP, wynosiła:

- 2 736 636 tys. zł dla okresu od 30 listopada 2017 roku do 1 stycznia 2018 roku,
- 2 674 432 tys. zł dla okresu od 30 listopada 2016 roku do 1 stycznia 2017 roku,

Na dzień 31 grudnia 2017 roku środki rezerwy obowiązkowej w banku centralnym oprocentowane były stawką 1,35% (31 grudnia 2016 - 1,35%).

17. Należności od banków

	31.12.2017	31.12.2016
Rachunki bieżące	386 071	458 115
Lokaty w innych bankach do 3-ech miesięcy	748 470	1 867 789
Ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (Nota 43)	1 134 541	2 325 904
Kredyty i pożyczki	4 565 013	4 094 771
Inne należności	365 175	890 351
Należności (brutto) od banków, razem	6 064 729	7 311 026
Rezerwa utworzona na należności od banków (wielkość ujemna)	(1 027)	(2 257)
Należności (netto) od banków, razem	6 063 702	7 308 769
Krótkoterminowe (do 1 roku)	1 963 628	3 806 105
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	4 100 074	3 502 664

Pozycja „Inne należności” obejmuje zabezpieczenia gotówkowe (na dzień 31 grudnia 2017 roku w kwocie 259 111 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2016 roku 429 519 tys. zł) złożone w bankach pod transakcje pochodne zawarte przez Bank (Nota 37).

Należności od banków w podziale na banki polskie i zagraniczne przedstawiają się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Należności (brutto) od banków polskich	4 733 226	5 481 585
Rezerwa utworzona na należności od banków polskich	(58)	(62)
Należności (brutto) od banków zagranicznych	1 331 503	1 829 441
Rezerwa utworzona na należności od banków zagranicznych	(969)	(2 195)
Należności (netto) od banków, razem	6 063 702	7 308 769

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kredyty udzielone bankom o zmiennej stopie wyniosły 4 559 190 tys. zł, a o stałej stopie 5 823 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: - kredyty na zmienną stopę - 4 064 881 tys. zł, a na stałą - 29 890 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku lokaty w bankach stanowiły lokaty na stałą stopę w kwotach odpowiednio 748 470 tys. zł i 1 867 789 tys. zł. Średnie oprocentowanie lokat w innych bankach oraz kredytów udzielonych innym bankom wynosiło 1,60% (31 grudnia 2016 r.: 1,32%).

Zmiana stanu rezerw na należności od banków przedstawia się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Stan rezerw na należności od banków na początek okresu	(2 257)	(1 699)
- utworzenie rezerw (Nota 12)	(1 193)	(3 658)
- rozwiązanie rezerw (Nota 12)	2 311	3 186
- różnice kursowe	112	(86)
Stan rezerw na należności od banków na koniec okresu	(1 027)	(2 257)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota rezerw utworzonych na należności od banków obejmuje kwotę 217 tys. zł rezerwy na należności, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości (31 grudnia 2016 r.: 1 525 tys. zł).

Należności od banków	31.12.2017		31.12.2016	
	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	6 064 512	100,00	7 280 542	99,58
Przeterminowane, bez utraty wartości	-	-	-	-
Pozycje z rozpoznaną utratą wartości	217	0,00	30 484	0,42
Razem brutto	6 064 729	100,00	7 311 026	100,00
Rezerwa (na pozycje z rozpoznaną utratą wartości oraz rezerwa IBNI)	(1 027)	0,02	(2 257)	0,03
Razem netto	6 063 702	99,98	7 308 769	99,97

Należności od banków, bez utraty wartości

Należności od banków		
Pod-portfel	31.12.2017	31.12.2016
1	5 391 046	5 456 459
2	520 955	1 391 810
3	38 430	246 902
4	37 521	64 314
5	9	-
6	2 144	-
7	-	1 945
8	74 407	119 112
Razem	6 064 512	7 280 542

18. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2017			31.12.2016		
	Papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu
Dłużne papiery wartościowe	1 521 221	25 837	1 547 058	3 079 840	754 263	3 834 103
Emitowane przez rząd	1 206 678	25 837	1 232 515	2 748 766	754 263	3 503 029
- obligacje rządowe	1 206 678	25 837	1 232 515	2 748 766	754 263	3 503 029
Pozostałe dłużne papiery wartościowe	314 543	-	314 543	331 074	-	331 074
- obligacje banków	98 601	-	98 601	128 516	-	128 516
- certyfikaty depozytowe	14 096	-	14 096	16 146	-	16 146
- obligacje korporacyjne	178 696	-	178 696	167 378	-	167 378
- listy zastawne	23 150	-	23 150	19 034	-	19 034
Kapitałowe papiery wartościowe	744	-	744	3 503	-	3 503
- notowane	744	-	744	3 503	-	3 503
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe razem	1 521 965	25 837	1 547 802	3 083 343	754 263	3 837 606

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu obejmują papiery wartościowe stanowiące poręczenie umów odkupu zawartych z klientami (transakcje sell buy back), których wartość rynkowa na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 25 837 tys. zł (31 grudnia 2016 r. – 754 263 tys. zł).

19. Pochodne instrumenty finansowe

Bank posiada następujące rodzaje instrumentów pochodnych:

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna walut obcych i lokalnych, obejmujące nie zrealizowane transakcje spot. **Kontrakty typu futures dla walut i stóp procentowych** to zobowiązania w formie umowy do otrzymania lub zapłacenia określonej wartości netto, zależnie od zmian kursów wymiany walut lub stóp procentowych, bądź do kupna lub sprzedaży waluty obcej lub instrumentu finansowego w ustalonym terminie w przyszłości po ustalonej cenie, określonej na zorganizowanym rynku finansowym. Z uwagi na fakt, że kontrakty futures są zabezpieczone środkami pieniężnymi lub papierami wartościowymi wycenianymi według wartości godziwej, zaś zmiany wartości nominalnej tych kontraktów rozliczane są codziennie w odniesieniu do notowań giełdowych, ryzyko kredytowe jest nieznaczące. **Kontrakty FRA** to kontrakty analogiczne do futures, tyle że negocjowane indywidualnie i wymagające gotówkowego rozliczenia w określonym terminie w przyszłości różnicy pomiędzy określoną w umowie stopą procentową a aktualną stopą rynkową, na bazie teoretycznej kwoty kapitału.

Walutowe i procentowe kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych (na przykład, oprocentowania stałego na zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład, międzywalutowe kontrakty swap stóp procentowych). Z wyjątkiem określonych walutowych kontraktów swap, nie następuje w przypadku tych transakcji zamiana kapitału. Ryzyko kredytowe Banku stanowi potencjalny koszt zastąpienia kontraktów swap, jeżeli strony nie wywiążą się ze swoich zobowiązań. Ryzyko to jest monitorowane na bieżąco przez odniesienie do aktualnej wartości godziwej, proporcji wartości nominalnej kontraktów oraz płynności rynkowej. W celu kontrolowania poziomu podejmowanego ryzyka kredytowego Bank ocenia strony umowy przy pomocy tych samych metod, które stosuje się w działalności kredytowej.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej kaucji na stałą stopę procentową złożonych przez podmiot zależny od Banku oraz kredytów na stałą stopę procentową otrzymanych przez Bank z

Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Ponadto Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych części portfela kredytów na zmienną stopę procentową, indeksowaną do stopy rynkowej, udzielonych przez Bank. Instrumentem zabezpieczającym w obu rodzajach rachunkowości zabezpieczeń jest Interest Rate Swap.

Szczegółowe informacje dotyczące rachunkowości zabezpieczeń zostały zaprezentowane w Nocie 20 poniżej.

Opcje walutowe i procentowe to umowy, na mocy których sprzedający przyznaje kupującemu prawo, ale nie obowiązek, nabycia (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) w ustalonym dniu, do ustalonego dnia lub też w ustalonym okresie – konkretnej ilości waluty obcej lub instrumentu finansowego po z góry ustalonej cenie. W zamian za powzięcie ryzyka walutowego lub ryzyka zmiany stóp procentowych sprzedający otrzymuje od kupującego premię. Opcje mogą być opcjami znajdującymi się w obrocie giełdowym lub negocjowanymi pomiędzy Bankiem a klientem (w transakcji pozagiełdowej). Bank jest narażony na ryzyko kredytowe z tytułu zakupionych opcji tylko i wyłącznie do wysokości ich wartości bilansowej, którą stanowi ich wartość godziwa.

Transakcje na ryzyko rynkowe obejmują kontrakty futures i opcje na towary oraz opcje na akcje i indeksy giełdowe.

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu nie pokazują, jaki jest stopień narażenia Banku na ryzyko kredytowe lub ryzyko zmiany cen. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom.

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	Wartość kontraktu		Wartość godziwa	
	kupno	sprzedaż	aktywa	zobowiązania
Stan na 31 grudnia 2017				
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu				
Walutowe instrumenty pochodne				
- Walutowe transakcje terminowe (FX forward)	18 628 052	18 846 094	103 092	266 381
- Kontrakty FX swap	14 321 496	14 235 515	130 586	63 715
- Kontrakty CIRS	11 936 364	11 850 069	124 380	23 570
- Opcje walutowe kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	1 809 601	1 802 752	32 911	36 080
Razem instrumenty pochodne z transakcji pozagiełdowych	46 695 513	46 734 430	390 969	389 746
- Walutowe kontrakty futures	86 599	86 897	-	-
Razem walutowe instrumenty pochodne	46 782 112	46 821 327	390 969	389 746
Pochodne na stopę procentową				
- Kontrakty IRS, OIS	149 208 192	149 208 193	782 159	793 620
- Kontrakty FRA	1 125 000	3 350 000	711	81
- Opcje na stopę procentową kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	376 149	493 415	2 470	2 544
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową z transakcji pozagiełdowych	150 709 341	153 051 608	785 340	796 245
- Kontrakty futures na stopę procentową	10 767	491	-	-
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową	150 720 108	153 052 099	785 340	796 245
Transakcje na ryzyko rynkowe	1 304 405	1 862 741	44 651	34 093
Razem pochodne aktywa/zobowiązania przeznaczone do obrotu	198 806 625	201 736 167	1 220 960	1 220 084
Instrumenty pochodne zabezpieczające				
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej	9 252 496	9 252 496	93 149	25 193
- Kontrakty IRS	9 252 496	9 252 496	93 149	25 193
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	5 965 000	5 965 000	30 312	2 103
- Kontrakty IRS	5 965 000	5 965 000	30 312	2 103
Razem instrumenty pochodne zabezpieczające	15 217 496	15 217 496	123 461	27 296
Efekt kompensowania	-	-	(110 872)	(106 345)
Razem rozpoznane pochodne aktywa/zobowiązania	214 024 121	216 953 663	1 233 549	1 141 035
Krótkoterminowe (do 1 roku)	77 957 156	81 074 200	404 580	400 487
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	136 066 965	135 879 463	828 969	740 548

	Wartość kontraktu		Wartość godziwa	
	kupno	sprzedaż	aktywa	zobowiązania
Stan na 31 grudnia 2016				
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu				
Walutowe instrumenty pochodne				
- Walutowe transakcje terminowe (FX forward)	17 619 549	17 568 019	211 526	80 443
- Kontrakty FX swap	14 928 969	14 906 305	97 607	108 021
- Kontrakty CIRS	10 064 507	10 157 587	35 145	124 419
- Opcje walutowe kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	1 985 060	2 451 218	34 562	44 064
Razem instrumenty pochodne z transakcji pozagiełdowych	44 598 085	45 083 129	378 840	356 947
- Walutowe kontrakty futures	155 494	155 830	-	-
Razem walutowe instrumenty pochodne	44 753 579	45 238 959	378 840	356 947
Pochodne na stopę procentową				
- Kontrakty IRS, OIS	142 509 393	142 509 393	1 381 293	1 418 513
- Kontrakty FRA	13 225 000	15 200 000	7 383	6 204
- Opcje na stopę procentową kupione lub sprzedane w obrocie pozagiełdowym	221 806	400 927	1 000	1 089
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową z transakcji pozagiełdowych	155 956 199	158 110 320	1 389 676	1 425 806
- Kontrakty futures na stopę procentową	110 543	1 473	-	-
Razem instrumenty pochodne na stopę procentową	156 066 742	158 111 793	1 389 676	1 425 806
Transakcje na ryzyko rynkowe	2 161 160	4 297 119	41 342	30 961
Razem pochodne aktywa/zobowiązania przeznaczone do obrotu	202 981 481	207 647 871	1 809 858	1 813 714
Instrumenty pochodne zabezpieczające				
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie wartości godziwej				
- Kontrakty IRS	7 983 710	7 983 710	154 511	19 309
Instrumenty pochodne wyznaczone jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych	2 665 000	2 665 000	30 926	1 786
- Kontrakty IRS	2 665 000	2 665 000	30 926	1 786
Razem instrumenty pochodne zabezpieczające	10 648 710	10 648 710	185 437	21 095
Efekt kompensowania	-	-	(176 989)	(190 559)
Razem rozpoznane pochodne aktywa/zobowiązania	213 630 191	218 296 581	1 818 306	1 644 250
Krótkoterminowe (do 1 roku)	96 569 330	98 250 790	617 497	526 050
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	117 060 861	120 045 791	1 200 809	1 118 200

Efekt kompensacji poza wyceną transakcji pochodnych obejmuje 30 024 tys. zł zabezpieczeń złożonych oraz 34 551 tys. zł zabezpieczeń otrzymanych w związku z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych podlegającymi kompensacji (w 2016 roku odpowiednio: 20 204 tys. zł i 6 634 tys. zł).

W obu prezentowanych okresach transakcje na ryzyko rynkowe obejmują wartość godziwą opcji na indeks giełdowy, akcje i inne papiery kapitałowe, kontraktów futures na towary, kontraktów swap na towary.

W ramach pochodnych instrumentów finansowych Bank wykazał instrumenty pochodne na kwotę 127 tys. zł (zobowiązania), które zostały wydzielone ze strukturyzowanych lokat inwestycyjnych (31 grudnia 2016 r.: 1 012 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku Bank nie posiadał żadnych aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

20. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej, w ramach której jedynym rodzajem zabezpieczanego ryzyka jest ryzyko zmiany stóp procentowych.

Na koniec każdego miesiąca Bank dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Na koniec każdego miesiąca Bank dokonuje oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka w celu potwierdzenia, że relacje zabezpieczające są efektywne zgodnie z polityką rachunkowości opisaną w Nocie 2.11.

Opis relacji zabezpieczającej

Bank zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej:

- kaucji na stałą stopę procentową złożonych przez mFinance France (mFF), podmiot zależny od mBanku, ze środków pochodzących z emisji euroobligacji. Zabezpieczane ryzyko wynika ze zmian stóp procentowych,
- kredytów otrzymanych przez mBank z Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną.

Pozycje zabezpieczone

Pozycjami zabezpieczanymi są:

- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 198 967 tys. CHF, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 500 000 tys. CZK, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 495 615 tys. EUR, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 498 750 tys. EUR, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 498 750 tys. EUR, o stałym oprocentowaniu,
- kaucja złożona w Banku przez mFF w kwocie 199 275 tys. CHF, o stałym oprocentowaniu,
- kredyty otrzymane przez mBank z Europejskiego Banku Inwestycyjnego o wartości nominalnej odpowiednio 100 000 tys. EUR i 113 110 tys. CHF, o stałym oprocentowaniu.

We wszystkich powyżej opisanych przypadkach ryzyko zmiany stóp procentowych jest jedynym rodzajem ryzyka zabezpieczanym w ramach stosowanej przez Bank rachunkowości zabezpieczeń. Wynik z wyceny pozycji zabezpieczanych oraz instrumentów zabezpieczających zaprezentowany jest w pozycji „Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń” w Nocie 8.

Instrumenty zabezpieczające

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, zamieniające stałą stopę procentową na zmienną.

Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających

Korekta do wartości godziwej zabezpieczanych aktywów i zobowiązań oraz wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat w wyniku na działalności handlowej.

Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujęty w rachunku zysków i strat

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (Nota 5)	49 731	45 060
Wynik z wyceny pozycji zabezpieczanych (Nota 8)	60 519	(9 128)
Wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających wartość godziwą (Nota 8)	(64 900)	12 651
Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujęty w rachunku zysków i strat	45 350	48 583

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych części portfela kredytów na zmienną stopę procentową, indeksowaną do stopy rynkowej, udzielonych przez Bank. Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stopę zmienną na stałą. Zabezpieczanym ryzykiem w ramach stosowanej przez Bank rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest ryzyko stopy procentowej. Nieefektywna część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym zaprezentowana jest w pozycji „Wynik na pozostałej działalności handlowej oraz na rachunkowości zabezpieczeń” w Nocie 8. Część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie, zaprezentowana jest w Sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji „Zabezpieczenia przepływów pieniężnych (netto)”.

Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki, to okres od stycznia 2018 roku do lutego 2023 roku.

W poniższej nodzie zaprezentowano pozostałe całkowite dochody z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku.

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Pozostałe dochody całkowite brutto z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na początek okresu	(1 907)	1 061
- niezrealizowane zyski/straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych brutto w okresie sprawozdawczym	(4 511)	(2 968)
Skumulowane pozostałe dochody całkowite brutto na koniec okresu sprawozdawczego	(6 418)	(1 907)
Podatek odroczone z tytułu skumulowanych pozostałych dochodów całkowitych na koniec okresu sprawozdawczego	1 220	362
Skumulowane pozostałe dochody całkowite netto na koniec okresu sprawozdawczego	(5 198)	(1 545)
Wpływ w okresie sprawozdawczym na pozostałe dochody całkowite (brutto)	(4 511)	(2 968)
Podatek odroczone z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	858	564
Wpływ w okresie sprawozdawczym na pozostałe dochody całkowite (netto)	(3 653)	(2 404)

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Zyski/straty odniesione na dochody całkowite brutto w okresie sprawozdawczym, w tym:		
- niezrealizowane zyski/straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych brutto	(4 511)	(2 968)
- kwota ujęta w okresie sprawozdawczym w przychodach z tytułu odsetek w rachunku zysków i strat	15 780	15 874
- nieefektywna część zabezpieczenia ujęta w rachunku zysków i strat w wyniku na pozostałej działalności handlowej	(6 539)	(17 624)
Wpływ w okresie sprawozdawczym na dochody całkowite brutto	4 730	(4 718)

Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujęty w rachunku zysków i strat

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody odsetkowe na instrumentach pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (Nota 5)	15 780	15 874
Nieefektywna część rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (Nota 8)	(6 539)	(17 624)
Łączny wynik na rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujęty w rachunku zysków i strat	9 241	(1 750)

Poniżej podany został harmonogram sporządzony na dzień 31 grudnia 2017 roku prezentujący okresy w jakich Bank spodziewa się przepływów z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ich wpływu na rachunek zysków i strat.

Przepływy pieniężne z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (w tys. zł)		
okres do 3 miesięcy	okres od 3 miesięcy do 1 roku	okres od 1 roku do 5 lat
25 720	77 036	297 008

Poniżej podany został harmonogram sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentujący okresy w jakich Bank spodziewa się przepływów z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ich wpływu na rachunek zysków i strat.

Przepływy pieniężne z kredytów zabezpieczonych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (w tys. zł)		
okres do 3 miesięcy	okres od 3 miesięcy do 1 roku	okres od 1 roku do 5 lat
10 631	16 492	48 498

Wartość godziwa (równa wartości księgowej) instrumentów pochodnych zabezpieczających została zaprezentowana w Nocie 19 „Pochodne instrumenty finansowe”.

21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym:	42 429 287	44 707 271
- należności bieżące	7 324 329	6 458 369
- kredyty terminowe, w tym:	35 104 958	38 248 902
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	26 714 885	30 958 397
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym:	32 388 582	28 746 183
- należności bieżące	5 310 093	4 185 972
- kredyty terminowe:	26 814 762	24 337 263
- udzielone dużym klientom	13 878 266	12 733 757
- udzielone średnim i małym klientom	12 936 496	11 603 506
- transakcje reverse repo / buy sell back	57 119	56 676
- pozostałe	206 608	166 272
Kredyty i pożyczki udzielone sektorowi budżetowemu	870 705	1 087 740
Inne należności	307 623	228 424
Kredyty i pożyczki (brutto) od klientów	75 996 197	74 769 618
Rezerwa utworzona na należności od klientów (wielkość ujemna)	(2 564 459)	(2 465 487)
Kredyty i pożyczki (netto) od klientów	73 431 738	72 304 131
Krótkoterminowe (do 1 roku)	28 078 761	26 716 486
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	45 352 977	45 587 645

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość brutto kredytów o zmiennej stopie procentowej wyniosła 74 594 744 tys. zł, a o stałej stopie procentowej wyniosła 1 401 453 tys. zł (31 grudnia 2016 roku odpowiednio: 73 019 115 tys. zł i 1 750 503 tys. zł). Średnie oprocentowanie kredytów udzielonych klientom (z wyłączeniem transakcji reverse repo) wynosiło 3,34% (31 grudnia 2016 r. 3,09%).

W 2017 roku powyższa nota obejmuje należności od KDPW CCP w kwocie 155 195 tys. zł w związku z działalnością Biura Maklerskiego (2016 r.: 135 977 tys. zł)

Ponadto, pozycja „pozostałe” obejmuje zabezpieczenia gotówkowe (na dzień 31 grudnia 2017 roku w kwocie 106 274 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2016 roku 28 287 tys. zł) złożone przez Bank pod transakcje pochodne (Nota 37).

W poniższej notce zaprezentowano strukturę walutową kredytów hipotecznych i mieszkaniowych udzielonych klientom indywidualnym.

	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe udzielone klientom indywidualnym (w tys. zł), w tym:	26 714 885	30 958 397
- PLN	5 246 249	5 120 325
- CHF	14 932 401	18 725 950
- EUR	3 288 198	3 889 676
- CZK	2 973 145	2 850 232
- USD	245 162	332 216
- pozostałe waluty	29 730	39 998
Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe udzielone klientom indywidualnym, w oryginalnych walutach (główne waluty, w tysiącach jednostek)		
- PLN	5 246 249	5 120 325
- CHF	4 186 029	4 548 114
- EUR	788 367	879 222
- CZK	18 217 800	17 411 313
- USD	70 423	79 491

Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek

	31.12.2017	31.12.2016
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie bilansowe brutto	72 023 490	70 864 716
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych portfelowo	(200 813)	(188 644)
Zaangażowanie bilansowe netto	71 822 677	70 676 072
Należności, które utraciły wartość		
Zaangażowanie bilansowe brutto	3 972 707	3 904 902
Rezerwy na należności, które utraciły wartość	(2 363 646)	(2 276 843)
Zaangażowanie bilansowe netto	1 609 061	1 628 059

Zmiana stanu rezerw na utratę wartości kredytów i pożyczek

ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ROK 2017	Stan rezerw na 01.01.2017	Utworzenie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Reklasyfikacja i różnice kursowe	Należności spisane w ciężar rezerw	Stan rezerw na 31.12.2017
KLIENCI INDYWIDUALNI	(1 511 321)	(953 739)	639 154	42 604	215 267	(1 568 035)
Należności bieżące	(614 379)	(365 080)	230 620	7 928	85 681	(655 230)
Kredyty terminowe, w tym:	(896 942)	(588 659)	408 534	34 676	129 586	(912 805)
Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	(511 910)	(246 253)	211 533	34 730	62 595	(449 305)
KLIENCI KORPORACYJNI	(953 459)	(298 367)	187 862	16 526	51 537	(995 901)
Należności bieżące	(190 490)	(96 967)	62 726	(7 152)	20 214	(211 669)
Kredyty terminowe, w tym:	(762 969)	(201 400)	125 136	23 678	31 323	(784 232)
Kredyty terminowe udzielone dużym klientom	(28 788)	(13 875)	29 702	1 289	-	(11 672)
Kredyty terminowe udzielone średnim i małym klientom	(734 181)	(187 525)	95 434	22 389	31 323	(772 560)
KLIENCI BUDŻETOWI	(707)	(105)	286	3	-	(523)
OGÓŁEM ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	(2 465 487)	(1 252 211)	827 302	59 133	266 804	(2 564 459)

ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ROK 2016	Stan rezerw na 01.01.2016	Utworzenie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Reklasyfikacja i różnice kursowe	Należności spisane w ciężar rezerw	Stan rezerw na 31.12.2016
KLIENCI INDYWIDUALNI	(1 529 723)	(884 853)	617 184	(13 914)	299 985	(1 511 321)
Należności bieżące	(683 042)	(326 194)	222 533	(26)	172 350	(614 379)
Kredyty terminowe, w tym:	(846 681)	(558 659)	394 651	(13 888)	127 635	(896 942)
Kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	(488 550)	(286 094)	232 063	(9 044)	39 715	(511 910)
KLIENCI KORPORACYJNI	(1 116 879)	(334 812)	287 893	(6 079)	216 418	(953 459)
Należności bieżące	(204 860)	(98 524)	64 928	10 870	37 096	(190 490)
Kredyty terminowe, w tym:	(912 019)	(236 288)	222 965	(16 949)	179 322	(762 969)
Kredyty terminowe udzielone dużym klientom	(157 515)	(38 664)	73 697	(19 847)	113 541	(28 788)
Kredyty terminowe udzielone średnim i małym klientom	(754 504)	(197 624)	149 268	2 898	65 781	(734 181)
KLIENCI BUDŻETOWI	(1 067)	(197)	557	-	-	(707)
OGÓŁEM ZMIANA STANU REZERW NA KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	(2 647 669)	(1 219 862)	905 634	(19 993)	516 403	(2 465 487)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	31.12.2017		31.12.2016	
	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)	zaangażowanie (tys. zł)	udział/ pokrycie (%)
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	70 104 249	92,25	68 928 523	92,19
Przeterminowane, bez utraty wartości	1 919 241	2,52	1 936 193	2,59
Pozycje z rozpoznaną utratą wartości	3 972 707	5,23	3 904 902	5,22
Razem brutto	75 996 197	100,00	74 769 618	100,00
Rezerwa (na pozycje z rozpoznaną utratą wartości oraz rezerwa IBNI)	(2 564 459)	3,37	(2 465 487)	3,30
Razem netto	73 431 738	96,63	72 304 131	96,70

Kwota rozpoznanych rezerw na kredyty i pożyczki wynosi 2 564 459 tys. zł (31 grudnia 2016 r. – 2 465 487 tys. zł), z czego 2 363 646 tys. zł (31 grudnia 2016 r. – 2 276 843 tys. zł) reprezentuje rezerwy na kredyty i pożyczki udzielone klientom, dla których rozpoznano utratę wartości, a pozostała kwota 200 813 tys. zł reprezentuje rezerwę portfelową (31 grudnia 2016 r. – 188 644 tys. zł).

92,25% portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom nie należy ani do kategorii należności przeterminowanych ani z utratą wartości (31 grudnia 2016 r. – 92,19%).

Kredyty i pożyczki nieprzeterminowane, bez utraty wartości

31 grudnia 2017 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe			
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
1	138 420	6 991 020	6 950 197	183 829	113 320	589 342	-	20 675	23 956	-	8 060 562
2	1 379 136	15 806 002	14 166 382	1 340 330	11 182 608	2 082 475	-	185 927	657 772	-	32 634 250
3	1 303 710	4 007 797	2 359 048	958 435	1 407 841	4 224 857	-	6	158 022	-	12 060 668
4	2 023 991	3 745 801	767 202	2 002 686	986 611	3 676 597	-	-	30 955	-	12 466 641
5	741 318	1 239 641	488 071	485 512	56 038	1 218 711	-	-	-	-	3 741 220
6	70 484	132 784	78 324	10 439	-	2 522	-	-	-	-	216 229
7	136 879	266 697	168 271	22 723	-	20 158	-	-	-	-	446 457
8	46 383	-	-	37 934	-	-	57 119	-	-	307 596	449 032
kategoria default	1 353	27 809	25 279	1	-	-	-	-	-	27	29 190
Razem	5 841 674	32 217 551	25 002 774	5 041 889	13 746 418	11 814 662	57 119	206 608	870 705	307 623	70 104 249

31 grudnia 2016 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe			
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
1	159 577	9 287 514	9 206 248	90 633	27 424	400 816	-	20 439	27 602	-	10 014 005
2	1 336 592	17 793 173	16 000 937	993 576	9 002 292	1 436 928	-	143 825	680 603	-	31 386 989
3	1 010 228	3 517 730	1 904 957	730 179	2 379 696	3 798 834	-	6	343 154	-	11 779 827
4	1 753 167	2 920 008	909 473	1 699 863	1 228 783	3 984 201	-	-	36 121	-	11 622 143
5	685 038	1 119 044	488 866	407 193	13 935	864 082	-	-	260	-	3 089 552
6	54 296	114 492	65 706	16 457	-	20 468	-	-	-	-	205 713
7	125 959	292 173	182 398	11 037	-	18 731	-	-	-	-	447 900
8	29 661	-	-	31 226	-	-	56 676	-	-	228 410	345 973
kategoria default	2 275	34 132	28 503	-	-	-	-	-	-	14	36 421
Razem	5 156 793	35 078 266	28 787 088	3 980 164	12 652 130	10 524 060	56 676	164 270	1 087 740	228 424	68 928 523

Kredyty i pożyczki przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości

Kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości, przedstawiono poniżej w podziale na klasy aktywów. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż o 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości chyba, że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu.

31 grudnia 2017 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe			
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
do 30 dni	528 690	1 036 462	675 128	11 822	112	5 434	-	-	-	-	1 582 520
od 31 do 60 dni	45 849	155 990	88 793	223	7 874	15 636	-	-	-	-	225 572
od 61 do 90 dni	19 706	47 683	16 597	-	167	-	-	-	-	-	67 556
powyżej 90 dni	12 583	30 983	7 895	27	-	-	-	-	-	-	43 593
Razem	606 828	1 271 118	788 413	12 072	8 153	21 070	-	-	-	-	1 919 241

31 grudnia 2016 r.	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni					Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back	Pozostałe			
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom					
do 30 dni	415 164	1 162 343	860 223	-	-	7 351	-	2 002	-	-	1 586 860
od 31 do 60 dni	44 472	193 112	128 047	1	1 274	-	-	-	-	-	238 859
od 61 do 90 dni	17 977	55 847	31 878	-	104	-	-	-	-	-	73 928
powyżej 90 dni	11 963	24 554	14 517	29	-	-	-	-	-	-	36 546
Razem	489 576	1 435 856	1 034 665	30	1 378	7 351	-	2 002	-	-	1 936 193

Kredyty i pożyczki, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość netto kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości wyniosła 1 609 061 tys. zł (31 grudnia 2016 r. – 1 628 059 tys. zł). Poniżej przedstawiono kwoty brutto kredytów i pożyczek, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości (przed uwzględnieniem przepływów pieniężnych z tytułu posiadanych zabezpieczeń oraz oczekiwanych spłat), w podziale na klasy aktywów.

	Klienci indywidualni			Klienci korporacyjni				Klienci budżetowi	Inne należności	Razem klienci
	Należności bieżące	Kredyty terminowe	w tym: kredyty mieszkaniowe i hipoteczne	Należności bieżące	Kredyty terminowe		Transakcje reverse repo/ buy sell back			
					udzielone dużym klientom	udzielone średnim i małym klientom				
31 grudnia 2017 r.										
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	875 827	1 616 289	923 698	256 132	123 695	1 100 764	-	-	-	3 972 707
Rezerwy na kredyty i pożyczki z utratą wartości	(594 481)	(822 419)	(422 221)	(196 861)	(6 185)	(743 700)	-	-	-	(2 363 646)
31 grudnia 2016 r.										
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	812 000	1 734 780	1 136 644	205 778	80 249	1 072 095	-	-	-	3 904 902
Rezerwy na kredyty i pożyczki z utratą wartości	(562 478)	(805 799)	(473 856)	(178 169)	(21 515)	(708 882)	-	-	-	(2 276 843)

Bank stosuje konserwatywne podejście w obszarze weryfikacji wartości zabezpieczeń i ustalania dopuszczalnych poziomów wskaźnika LtV. Polityka w tym zakresie narzuca szczególnie istotne ograniczenia w przypadku transakcji cechujących się wyższą od średniej szkodowością (pożyczki i kredyty konsolidacyjne) oraz/lub zabezpieczanych na nieruchomościach o niskiej płynności (zlokalizowanych na rynkach słabo rozwiniętych).

Finansowy efekt zabezpieczeń

W poniższej nocie zaprezentowano wpływ wartości przyjętych przez Bank zabezpieczeń związanych z udzielonymi przez Bank kredytami i pożyczkami na poziom utworzonych rezerw.

Stan na 31 grudnia 2017 roku	Wartość brutto	Rezerwa utworzona	Rezerwa bez uwzględnienia przepływów z zabezpieczeń	Finansowy efekt zabezpieczeń
Dane bilansowe				
Należności od banków	6 064 729	(1 027)	(1 028)	1
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	75 996 197	(2 564 459)	(3 139 493)	575 034
Klienci indywidualni:	42 429 287	(1 568 035)	(1 882 876)	314 841
– Należności bieżące	7 324 329	(655 230)	(668 180)	12 950
– Kredyty terminowe, w tym:	35 104 958	(912 805)	(1 214 696)	301 891
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	26 714 885	(449 305)	(718 030)	268 725
Klienci korporacyjni:	32 124 855	(995 901)	(1 256 070)	260 169
– Należności bieżące	5 310 093	(211 669)	(244 691)	33 022
– Kredyty terminowe:	26 814 762	(784 232)	(1 011 379)	227 147
udzielone dużym klientom	13 878 266	(11 672)	(12 375)	703
udzielone średnim i małym klientom	12 936 496	(772 560)	(999 004)	226 444
Klienci budżetowi	870 705	(523)	(547)	24
Razem dane bilansowe	82 060 926	(2 565 486)	(3 140 521)	575 035
Dane pozabilansowe				
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	25 416 098	(26 510)	(30 302)	3 792
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	14 859 659	(49 144)	(67 103)	17 959
Razem dane pozabilansowe	40 275 757	(75 654)	(97 405)	21 751

Stan na 31 grudnia 2016 roku	Wartość brutto	Rezerwa utworzona	Rezerwa bez uwzględnienia przepływów z zabezpieczeń	Finansowy efekt zabezpieczeń
Dane bilansowe				
Należności od banków	7 311 026	(2 257)	(2 257)	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	74 769 618	(2 465 487)	(3 196 684)	731 197
Klienci indywidualni:	44 707 271	(1 511 321)	(1 785 834)	274 513
- Należności bieżące	6 458 369	(614 379)	(629 109)	14 730
- Kredyty terminowe, w tym:	38 248 902	(896 942)	(1 156 725)	259 783
kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	30 958 397	(511 910)	(738 682)	226 772
Klienci korporacyjni:	28 523 235	(953 459)	(1 410 101)	456 642
- Należności bieżące	4 185 972	(190 490)	(208 214)	17 724
- Kredyty terminowe:	24 337 263	(762 969)	(1 201 887)	438 918
udzielone dużym klientom	12 733 757	(28 788)	(87 138)	58 350
udzielone średnim i małym klientom	11 603 506	(734 181)	(1 114 749)	380 568
Klienci budżetowi	1 087 740	(707)	(749)	42
Razem dane bilansowe	82 080 644	(2 467 744)	(3 198 941)	731 197
Dane pozabilansowe				
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe udzielone zobowiązania finansowe	21 601 090	(30 788)	(38 572)	7 784
Gwarancje, akcepty bankowe i akredytywy	13 373 654	(12 588)	(17 601)	5 013
Razem dane pozabilansowe	34 974 744	(43 376)	(56 173)	12 797

22. Inwestycyjne papiery wartościowe

	31.12.2017			31.12.2016		
	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem inwestycyjne papiery wartościowe	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których nie ustanowiono zabezpieczeń	Inwestycyjne papiery wartościowe, na których ustanowiono zabezpieczenia	Razem inwestycyjne papiery wartościowe
Dłużne papiery wartościowe:	24 554 862	6 499 226	31 054 088	23 743 219	6 673 478	30 416 697
Emitowane przez rząd	19 985 105	6 298 858	26 283 963	20 675 256	6 673 478	27 348 734
- obligacje rządowe	19 985 105	6 298 858	26 283 963	20 675 256	6 673 478	27 348 734
Emitowane przez bank centralny	2 199 429	-	2 199 429	1 584 615	-	1 584 615
Pozostałe dłużne papiery wartościowe	2 370 328	200 368	2 570 696	1 483 348	-	1 483 348
- certyfikaty depozytowe	221 700	-	221 700	50 466	-	50 466
- obligacje banków	204 436	-	204 436	140 880	-	140 880
- listy zastawne	219 862	200 368	420 230	223 494	-	223 494
- obligacje korporacyjne	1 688 420	-	1 688 420	1 031 538	-	1 031 538
- obligacje komunalne	35 910	-	35 910	36 970	-	36 970
Kapitałowe papiery wartościowe:	56 472	-	56 472	51 083	-	51 083
Nie notowane	56 472	-	56 472	51 083	-	51 083
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe razem:	24 611 334	6 499 226	31 110 560	23 794 302	6 673 478	30 467 780
Krótkoterminowe (do 1 roku)	9 022 269	515 246	9 537 515	4 374 301	57 216	4 431 517
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	15 589 065	5 983 980	21 573 045	19 420 001	6 616 262	26 036 263

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitałowe papiery wartościowe obejmują wartość godziwą akcji uprzywilejowanych Visa Inc. w kwocie 46 538 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 38 392 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank utworzył rezerwę z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej w kwocie 12 428 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 7 677).

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych opartych na stałej stopie procentowej wynosiła na dzień 31 grudnia 2017 r. 23 085 478 tys. zł, natomiast opartych na stopie zmiennej 7 968 610 tys. zł (31 grudnia 2016 r. odpowiednio: 23 612 422 tys. zł oraz 6 804 275 tys. zł).

Powyższa nota obejmuje obligacje rządowe pod zastaw Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG), obligacje rządowe będące przedmiotem zastawu w transakcjach sell buy back, obligacje rządowe stanowiące zabezpieczenie kredytu otrzymanego z Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz obligacje rządowe stanowiące zabezpieczenie depozytu złożonego przez klienta.

Zgodnie z Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank posiadał obligacje skarbowe ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie 618 872 tys. zł o wartości

nominalnej 604 378 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: wartość bilansowa – 559 550 tys. zł, wartość nominalna – 546 142 tys. zł), które stanowiły zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG i były zdeponowane na wydzielonym rachunku w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych.

Zyski i straty z inwestycyjnych papierów wartościowych oraz inwestycji w jednostki zależne i stowarzyszone

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Sprzedaż / wykup przez emitenta aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	22 170	269 329
Wynik związany ze sprzedażą jednostek zależnych i stowarzyszonych	(1 677)	3
Utrata wartości inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych	(4 751)	(7 677)
Utrata wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(7 511)	-
Utrata wartości inwestycji w jednostkach zależnych	-	(442)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz inwestycjach w jednostki zależne i stowarzyszone, razem	8 231	261 213

W 2017 roku i w 2016 roku utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży dotyczy spółki Polski Standard Płatności Sp. z o.o.

W 2017 roku wynik związany ze sprzedażą jednostek zależnych i stowarzyszonych dotyczy sprzedaży akcji mLocum S.A. na rzecz Archicom S.A. Transakcja została opisana w Nocie 24.

W 2016 roku w związku z zamknięciem transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. Bank zrealizował wynik w wysokości 251 732 tys. zł, który stanowi większość pozycji „Sprzedaż/wykup przez emitenta aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży”.

W 2016 roku utrata wartości inwestycji w jednostkach zależnych dotyczy spółki Call Center Poland S.A., której 100% akcji Bank zbył w I kwartale 2016 roku.

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych

	2017	2016
Inwestycyjne papiery wartościowe		
Stan na początek okresu	30 467 780	29 982 642
Różnice kursowe	(62 431)	58 002
Zwiększenia	101 188 239	139 980 506
Zmniejszenia (sprzedaż, wykup, umorzenie, reklasyfikacja)	(100 646 358)	(139 165 813)
Straty z tytułu utraty wartości inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych	(4 751)	(7 677)
Zyski/straty z tytułu zmian wartości godziwej	168 081	(379 880)
Stan na koniec okresu	31 110 560	30 467 780

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku nie występują rezerwy na utratę wartości dłużnych inwestycyjnych papierów wartościowych.

Zmiana stanu rezerw na utratę wartości inwestycyjnych papierów wartościowych

	2017	2016
Dłużne papiery wartościowe		
- Notowane		
Stan na początek okresu	-	-
Utworzenie rezerwy	(7 511)	-
Reklasyfikacja	7 511	-
Stan na koniec okresu	-	-
Rezerwy na kapitałowe papiery wartościowe		
- Nie notowane		
Stan na początek okresu	(7 677)	-
Utworzenie rezerwy	(4 751)	(7 677)
Reklasyfikacja	-	-
Stan na koniec okresu	(12 428)	(7 677)
Rezerwy na papiery dostępne do sprzedaży razem		
Stan na początek okresu	(7 677)	-
Utworzenie rezerwy	(12 262)	(7 677)
Reklasyfikacja	7 511	-
Stan na koniec okresu	(12 428)	(7 677)

23. Inwestycje w jednostki zależne

31 grudnia 2017 r. (w tys. zł)

Lp.	Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata netto	Bezpośrednio posiadane udziały %	Wartość bilansowa
1.	mFinanse S.A.	Polska	401 684	132 606	313 733	114 375	100,00	192 877
2.	BDH Development Sp. z o.o.	Polska	89 570	429	7 948	(1 417)	100,00	84 641
3.	BRE Property Partner Sp. z o.o.	Polska	2 930	118	1 469	896	100,00	1 536
4.	Falest Investments S.A.	Polska	3 233	176	227	(443)	100,00	3 517
5.	Future Tech Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Polska	222 111	1 682	1 489	(2 932)	98,04	218 602
6.	Garbary Sp. z o.o.	Polska	42 423	31 773	231	(34 379)	100,00	10 650
7.	Latona S.A.	Polska	56	1	-	(43)	100,00	122
8.	mBox Sp z o.o. (poprzednio JMD III Sp. z o.o.)	Polska	5 601	27	7 689	3 078	100,00	2 520
9.	mBank Hipoteczny S.A.	Polska	12 162 622	11 111 766	393 200	19 648	100,00	1 035 382
10.	mCentrum Operacji Sp. z o.o.	Polska	43 008	6 728	42 702	6 435	100,00	35 380
11.	mCorporate Finance S.A.	Polska	1 283	788	4 919	116	100,00	5 532
12.	mFaktoring S.A.	Polska	1 858 275	1 773 799	61 364	12 081	100,00	84 476
13.	mFinance France S.A.	Francja	7 803 280	7 802 108	158 712	(1 569)	99,998	232
14.	mLeasing Sp. z o.o.	Polska	9 546 376	9 164 597	426 044	48 568	100,00	381 779
15.	Octopus Sp. z o.o.	Polska	3 441	12	263	193	99,90	3 047
16.	Tele -Tech Investment Sp. z o.o.	Polska	124 256	123 702	10 606	13	100,00	554
								2 060 847

31 grudnia 2016 r. (w tys. zł)

Lp.	Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata netto	Bezpośrednio posiadane udziały %	Wartość bilansowa
1.	mFinanse S.A.	Polska	455 974	165 840	304 456	125 574	100,00	205 807
2.	BDH Development Sp. z o.o.	Polska	91 768	1 210	18 442	(2 116)	100,00	90 558
3.	BRE Property Partner Sp. z o.o.	Polska	2 930	118	1 469	895	100,00	1 536
4.	Garbary Sp. z o.o.	Polska	43 440	111	201	(2 168)	100,00	43 329
5.	JMD III Sp. z o.o.	Polska	-	4	6	(8)	100,00	20
6.	mBank Hipoteczny S.A.	Polska	10 652 140	9 745 806	355 607	37 837	100,00	894 716
7.	mCentrum Operacji Sp. z o.o.	Polska	44 242	9 798	36 796	(321)	100,00	34 444
8.	mCorporate Finance S.A.	Polska	506	127	3 554	(101)	100,00	5 532
9.	mFaktoring S.A.	Polska	1 502 921	1 430 526	56 938	11 342	100,00	72 395
10.	mFinance France S.A.	Francja	7 574 029	7 571 150	141 190	891	99,998	2 848
11.	mLeasing Sp. z o.o.	Polska	8 216 046	7 883 676	370 884	56 329	100,000	332 450
12.	mLocum S.A.	Polska	229 841	92 886	105 038	14 702	79,99	94 996
13.	Octopus Sp. z o.o.	Polska	3 248	12	256	196	99,90	3 047
14.	Tele -Tech Investment Sp. z o.o.	Polska	120 819	120 278	10 224	31	100,00	541
								1 782 219

Zmiana stanu inwestycji w jednostki zależne

	31.12.2017	31.12.2016
Inwestycje w jednostki zależne		
Stan na początek okresu	1 782 219	1 758 247
Różnice kursowe	(116)	(18)
Zwiększenia	349 059	103 754
Zmniejszenia	(95 002)	(171 294)
Zmiany wynikające z zastosowania wyceny metodą praw własności, w tym:	24 687	91 972
- odniesione do rachunku zysków i strat	20 180	93 174
- odniesione do pozostałych pozycji kapitału	4 507	(1 202)
Odpisy/odwrócenie odpisu z tytułu utraty wartości	-	(442)
Stan na koniec okresu	2 060 847	1 782 219

W 2017 roku pozycja zwiększenia dotyczy objęcia przez Bank 400 000 sztuk certyfikatów inwestycyjnych, wyemitowanych przez Future Tech Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, o łącznej wartości 221 200 tys. zł (patrz Nota 46), podwyższenia kapitałów w spółkach mBank Hipoteczny S.A. i Garbary Sp. z o.o. odpowiednio o: 120 000 tys. zł i 1 700 tys. zł oraz nabycia 100 % udziałów w spółkach mBox Sp. z o.o., Falest Investments S.A. i Latona S.A. o wartości odpowiednio: 2 520 tys. zł, 3 517 tys. zł i 122 tys. zł.

W 2017 roku pozycja zmniejszenia dotyczy głównie sprzedaży większościowego pakietu akcji spółki mLocum S.A. i przeniesienia pozostałych akcji spółki do „Inwestycji w jednostkach stowarzyszonych”. Transakcja została opisana w Nocie 24 poniżej.

W 2016 roku pozycja zwiększenia dotyczy głównie podwyższenia kapitałów w spółkach mBank Hipoteczny S.A. i Garbary Sp. z o.o. odpowiednio o: 100 000 tys. zł i 2 200 tys. zł oraz nabycia 100 % udziałów w spółce BRE Property Partner Sp. z o.o. o wartości 1 536 tys. zł.

W 2016 roku większość pozycji zmniejszenia dotyczy podziału Domu Maklerskiego mBanku S.A. oraz spółki mWealth Management S.A. co zostało szczegółowo opisane w Nocie 34.

W 2016 roku odpisy z tytułu utraty wartości dotyczą odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce Call Center Poland S.A., które zostały sprzedane przez Bank w pierwszym kwartale 2016 roku.

24. Inwestycje w jednostki stowarzyszone

W dniu 2 czerwca 2017 roku mBank S.A. podpisał przedwstępną warunkową umowę sprzedaży akcji mLocum S.A. na rzecz Archicom S.A. Po spełnieniu warunków zawieszających, w dniu 31 lipca 2017 roku zbyte zostało 14 120 880 akcji stanowiących 51% udziału w kapitale zakładowym mLocum S.A. Zbycie pozostałych 8 026 120 akcji stanowiących 28,99% udziału w kapitale zakładowym mLocum S.A. nastąpi nie później niż 30 czerwca 2020 roku. Od dnia 31 lipca 2017 roku posiadane przez Bank udziały w mLocum prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone”.

Transakcja sprzedaży jest wyrazem koncentracji Grupy mBanku S.A. na jej podstawowej działalności finansowej, a sprzedaż akcji mLocum S.A. do wiodącej firmy z branży pozwoli dodatkowo lepiej wykorzystać jej potencjał i realizować cele biznesowe na ogólnopolskim rynku.

W dniu 3 stycznia 2018 roku została zarejestrowana zmiana Statutu mLocum S.A., polegająca na zmianie firmy Spółki i jej oddziałów. Obecnie Spółka nosi nazwę Archicom Polska S.A.

Informacje dotyczące udziału w jednostce stowarzyszonej, wycenianej metodą praw własności, zostały podane poniżej.

31 grudnia 2017 r. (w tys. zł)

Nazwa spółki	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Przychody	Zysk/strata netto	Bezpośrednio posiadane udziały %	Wartość bilansowa
Archicom Polska S.A. (poprzednio mLocum S.A.)	Polska	221 516	87 554	117 680	24 419	28,99	28 680

W 2016 roku Bank nie posiadała inwestycji w jednostki stowarzyszone.

25. Wartości niematerialne

	31.12.2017	31.12.2016
Wartość firmy	3 532	3 532
Patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	343 395	320 119
- oprogramowanie komputerowe	238 301	247 168
Inne wartości niematerialne	3 142	4 044
Wartości niematerialne w toku wytwarzania	298 122	212 757
Wartości niematerialne, razem	648 191	540 452

W 2017 roku i w 2016 roku Bank wykonał testy na utratę wartości wartości niematerialnych w toku wytworzenia. W wyniku testów nie stwierdzono utraty wartości.

Zmiana stanu wartości niematerialnych

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku	Patenty, licencje i podobne wartości, w tym:		Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Wartość firmy	Wartości niematerialne razem
		oprogramowanie komputerowe				
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu: 01.01.2017 r.	1 016 642	716 722	10 589	212 757	3 532	1 243 520
Zwiększenia z tytułu	118 334	41 941	152	188 582	-	307 068
- zakupu	54 168	-	150	136 125	-	190 443
- przejęcia z wartości niematerialnych w toku wytwarzania	62 453	41 941	2	-	-	62 455
- poniesionych kosztów wytworzenia	-	-	-	22 853	-	22 853
- innych zwiększeń	1 713	-	-	29 604	-	31 317
Zmniejszenia z tytułu	(18 828)	(1 212)	-	(103 217)	-	(122 045)
- likwidacji	(18 466)	(983)	-	-	-	(18 466)
- przekazania na wartości niematerialne oddane do użytku	-	-	-	(62 455)	-	(62 455)
- innych zmniejszeń	(362)	(229)	-	(40 762)	-	(41 124)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2017 r.	1 116 148	757 451	10 741	298 122	3 532	1 428 543
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2017 r.	(696 523)	(469 554)	(6 545)	-	-	(703 068)
Amortyzacja za okres z tytułu	(76 230)	(49 596)	(1 054)	-	-	(77 284)
- odpisów	(94 760)	(50 623)	(1 054)	-	-	(95 814)
- likwidacji	18 466	983	-	-	-	18 466
- innych zmniejszeń	64	44	-	-	-	64
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2017 r.	(772 753)	(519 150)	(7 599)	-	-	(780 352)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2017 r.	343 395	238 301	3 142	298 122	3 532	648 191

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2016 roku do 31.12.2016 roku	Patenty, licencje i podobne wartości, w tym:		Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Wartość firmy	Wartości niematerialne razem
		oprogramowanie komputerowe				
Wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu: 01.01.2016 r.	915 979	645 801	10 982	150 889	-	1 077 850
Zwiększenia z tytułu	129 498	99 416	10	169 849	3 532	302 889
- zakupu	9 024	-	8	130 784	-	139 816
- przejęcia z wartości niematerialnych w toku wytwarzania	91 409	81 423	2	-	-	91 411
- poniesionych kosztów wytworzenia	-	-	-	23 698	-	23 698
- innych zwiększeń	29 065	17 993	-	15 367	3 532	47 964
Zmniejszenia z tytułu	(28 835)	(28 495)	(403)	(107 981)	-	(137 219)
- likwidacji	(28 787)	(28 495)	(403)	-	-	(29 190)
- przekazania na wartości niematerialne oddane do użytku	-	-	-	(91 411)	-	(91 411)
- innych zmniejszeń	(48)	-	-	(16 570)	-	(16 618)
Wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	1 016 642	716 722	10 589	212 757	3 532	1 243 520
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2016 r.	(598 167)	(421 270)	(5 867)	-	-	(604 034)
Amortyzacja za okres z tytułu	(98 356)	(48 284)	(678)	-	-	(99 034)
- odpisów	(106 154)	(65 617)	(1 081)	-	-	(107 235)
- innych zwiększeń	(20 989)	(11 162)	-	-	-	(20 989)
- likwidacji	28 787	28 495	403	-	-	29 190
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2016 r.	(696 523)	(469 554)	(6 545)	-	-	(703 068)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	320 119	247 168	4 044	212 757	3 532	540 452

W 2016 roku wartość firmy w kwocie 3 532 tys. zł powstała w wyniku podziału spółki mWealth Management S.A., co zostało szczegółowo opisane w Nocie 34.

26. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2017	31.12.2016
Środki trwałe, w tym:	376 795	409 893
- grunty	1 033	1 033
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	153 733	158 577
- urządzenia	138 829	150 344
- środki transportu	20 620	28 495
- pozostałe środki trwałe	62 580	71 444
Środki trwałe w budowie	132 978	71 802
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	509 773	481 695

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017 roku	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu: 01.01.2017 r.	1 033	305 180	609 258	46 973	403 495	71 938	1 437 877
Zwiększenia z tytułu	-	867	61 307	-	20 279	133 755	216 208
- zakupu	-	-	31 470	-	1 349	115 728	148 547
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	867	29 372	-	18 930	-	49 169
- innych zwiększeń	-	-	465	-	-	18 027	18 492
Zmniejszenia z tytułu	-	-	(20 949)	(4 231)	(14 455)	(72 579)	(112 214)
- sprzedaży	-	-	(7 232)	(90)	(6 801)	-	(14 123)
- likwidacji	-	-	(13 181)	-	(6 954)	-	(20 135)
- przekazania na środki trwałe	-	-	-	-	-	(49 169)	(49 169)
- innych zmniejszeń	-	-	(536)	(4 141)	(700)	(23 410)	(28 787)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2017 r.	1 033	306 047	649 616	42 742	409 319	133 114	1 541 871
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2017 r.	-	(97 333)	(458 914)	(18 478)	(331 920)	-	(906 645)
Amortyzacja za okres z tytułu	-	(5 711)	(43 673)	(3 644)	(14 688)	-	(67 716)
- odpisów	-	(5 711)	(64 512)	(6 255)	(28 564)	-	(105 042)
- sprzedaży	-	-	7 219	90	6 799	-	14 108
- likwidacji	-	-	13 154	-	6 654	-	19 808
- innych zmniejszeń	-	-	466	2 521	423	-	3 410
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2017 r.	-	(103 044)	(502 587)	(22 122)	(346 608)	-	(974 361)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2017 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
- zwiększenie	-	-	(8 200)	-	-	-	(8 200)
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2017 r.	-	(49 270)	(8 200)	-	(131)	(136)	(57 737)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2017 r.	1 033	153 733	138 829	20 620	62 580	132 978	509 773

Zmiana stanu w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016 roku	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu: 01.01.2016 r.	1 033	304 383	547 828	58 756	390 973	81 924	1 384 897
Zwiększenia z tytułu	-	877	94 291	6 269	28 044	80 990	210 471
- zakupu	-	266	26 388	-	1 513	67 180	95 347
- przejęcia ze środków trwałych w budowie	-	569	51 705	-	20 799	-	73 073
- innych zwiększeń	-	42	16 198	6 269	5 732	13 810	42 051
Zmniejszenia z tytułu	-	(80)	(32 861)	(18 052)	(15 522)	(90 976)	(157 491)
- sprzedaży	-	-	(28 345)	(1 200)	(5 994)	-	(35 539)
- likwidacji	-	(80)	(4 477)	-	(9 528)	-	(14 085)
- przekazania na środki trwałe	-	-	-	-	-	(73 073)	(73 073)
- innych zmniejszeń	-	-	(39)	(16 852)	-	(17 903)	(34 794)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	1 033	305 180	609 258	46 973	403 495	71 938	1 437 877
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu: 01.01.2016 r.	-	(91 628)	(425 594)	(18 901)	(314 370)	-	(850 493)
Amortyzacja za okres z tytułu	-	(5 705)	(33 320)	423	(17 550)	-	(56 152)
- odpisów	-	(5 686)	(51 578)	(7 291)	(28 036)	-	(92 591)
- innych zwiększeń	-	(38)	(11 506)	(507)	(4 857)	-	(16 908)
- sprzedaży	-	-	25 297	351	5 959	-	31 607
- likwidacji	-	19	4 446	-	9 384	-	13 849
- innych zmniejszeń	-	-	21	7 870	-	-	7 891
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu: 31.12.2016 r.	-	(97 333)	(458 914)	(18 478)	(331 920)	-	(906 645)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu: 01.01.2016 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu: 31.12.2016 r.	-	(49 270)	-	-	(131)	(136)	(49 537)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu: 31.12.2016 r.	1 033	158 577	150 344	28 495	71 444	71 802	481 695

W 2017 roku koszty tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych dotyczą odpisu z tytułu utraty wartości urządzenia informatycznego w kwocie 8 200 tys. zł.

Wartość środków transportu w całości objęta jest umową leasingu finansowego.

Wartość odzyskiwalną środków trwałych dotkniętych utratą wartości stanowi cena netto sprzedaży określona na podstawie ceny rynkowej podobnego aktywa.

27. Inne aktywa

	31.12.2017	31.12.2016
Inne aktywa, w tym:	415 528	367 796
- dłużnicy	143 339	126 724
- rozrachunki międzybankowe	27 405	11 520
- pozostałe rozliczenia międzyokresowe czynne	142 972	150 972
- przychody do otrzymania	72 786	47 532
- zapasy	4 651	2 646
- inne	24 375	28 402
Inne aktywa, razem	415 528	367 796
Krótkoterminowe (do 1 roku)	199 881	169 454
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	215 647	198 342

W 2017 roku i w 2016 roku pozycja „inne” dotyczy w całości rozliczeń z tytułu operacji na papierach wartościowych w ramach działalności Biura Maklerskiego.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku powyższa nota zawiera aktywa finansowe w kwocie 195 119 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 166 646 tys. zł).

Pozostałe aktywa finansowe ujęte w nocie powyżej

	31.12.2017	31.12.2016
Pozostałe aktywa finansowe brutto, w tym:	202 371	180 580
- nieprzeterminowe	193 125	166 340
- przeterminowe od 1 do 90 dni	4 520	5 642
- przeterminowe powyżej 90 dni	4 726	8 598
- rezerwy na należności przeterminowane (wielkość ujemna)	(7 252)	(13 934)
Pozostałe aktywa finansowe netto	195 119	166 646

28. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2017	31.12.2016
Środki na rachunkach bieżących	903 817	959 658
Depozyty terminowe	90 442	44 293
Kredyty i pożyczki otrzymane	3 394 340	6 964 907
Transakcje repo / sell buy back	182 295	114 322
Zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	412 425	361 725
Zobowiązania w drodze	5 595	1 280
Pozostałe	100 802	56 829
Zobowiązania wobec innych banków, razem	5 089 716	8 503 014
Krótkoterminowe (do 1 roku)	4 571 748	4 863 141
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	517 968	3 639 873

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość depozytów innych banków o stałym oprocentowaniu wyniosła 90 442 tys. zł (31 grudnia 2016 rok - 44 293 tys. zł). W obu okresach brak depozytów o zmiennym oprocentowaniu.

Na dzień 31 grudnia 2017 i na dzień 31 grudnia 2016 roku kredyty i pożyczki otrzymane od banków były oprocentowane zmienną stopą procentową.

Średnie oprocentowanie depozytów i kredytów otrzymanych od banków w 2017 roku wynosiło 0,80% (31 grudnia 2016 r. - 0,68%).

mBank nie dostarczył zabezpieczeń kredytów innym bankom. Bank nie zarejestrował żadnych naruszeń warunków umownych związanych ze zobowiązaniami z tytułu zaciągniętych pożyczek.

29. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2017	31.12.2016
Klienci indywidualni:	55 693 463	53 494 777
Środki na rachunkach bieżących	43 733 114	38 051 354
Depozyty terminowe	11 819 154	15 380 844
Inne zobowiązania (z tytułu)	141 195	62 579
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	62 214	31 033
- pozostałe	78 981	31 546
Klienci korporacyjni:	42 425 328	44 926 009
Środki na rachunkach bieżących	21 536 076	22 148 665
Depozyty terminowe	8 095 092	8 952 129
Kredyty i pożyczki otrzymane	4 142 944	4 201 768
Transakcje repo	439 637	1 600 487
Inne zobowiązania (z tytułu)	8 211 579	8 022 960
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	8 149 634	7 962 137
- pozostałe	61 945	60 823
Klienci sektora budżetowego:	1 212 780	539 534
Środki na rachunkach bieżących	623 231	466 078
Depozyty terminowe	585 389	65 507
Inne zobowiązania (z tytułu)	4 160	7 949
- zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	-	3
- pozostałe	4 160	7 946
Zobowiązania wobec klientów, razem	99 331 571	98 960 320
Krótkoterminowe (do 1 roku)	86 908 844	85 163 858
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	12 422 727	13 796 462

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku większość depozytów przyjętych od klientów indywidualnych i korporacyjnych stanowiły depozyty na stałą stopę procentową. Średnie oprocentowanie zobowiązań wobec klientów (z wyłączeniem transakcji repo) wynosiło 0,67% (31 grudnia 2016 r. - 0,85%).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota kredytów i pożyczek otrzymanych obejmuje kredyty otrzymane z EBI w kwocie 4 142 944 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 4 201 768 tys. zł). Zabezpieczeniem dwóch z tych kredytów na stałą stopę są obligacje rządowe, które są wykazywane w Nocie 22 i w Nocie 37 jako aktywa zastawione.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kwota zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych wobec klientów korporacyjnych obejmuje kaucje w kwocie 7 801 298 tys. zł, przyjęte od spółki mFinance France S.A. (mFF), w związku z udzielonymi przez Bank gwarancjami płatności kwot, jakie mają być płatne z tytułu dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez mFF (31 grudnia 2016 roku - kaucje w kwocie 7 568 289 tys. zł).

30. Zobowiązania podporządkowane

ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Efektywne oprocentowanie (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2017 r.						
- Commerzbank AG	80 000	CHF	3M LIBOR + 3,4%**	2,6412	nieokreślony ¹⁾	285 627
- Commerzbank AG	170 000	CHF	3M LIBOR + 2,2%***	1,4740	nieokreślony ¹⁾	608 510
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	500 000	PLN	6M WIBOR + 2,25%	4,0600	20.12.2023	500 581
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	750 000	PLN	6M WIBOR + 2,1%	3,9100	17.01.2025	763 425
						2 158 143

mBank S.A. Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
Finansowej za 2017 rok

(w tys. zł)

ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Efektywne oprocentowanie (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązania (tys. zł)
Stan na 31 grudnia 2016 r.						
- Commerzbank AG	400 000	CHF	3M LIBOR + 1,2%*	0,4598	08.03.2017	1 647 425
- Commerzbank AG	80 000	CHF	3M LIBOR + 3,4%**	2,6612	nieokreślony ¹⁾	329 676
- Commerzbank AG	170 000	CHF	3M LIBOR + 2,2%***	1,4668	nieokreślony ¹⁾	702 308
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	500 000	PLN	6M WIBOR + 2,25%	4,0000	20.12.2023	500 573
- Inwestorzy nie związani z mBankiem	750 000	PLN	6M WIBOR + 2,1%	3,8600	17.01.2025	763 367
						3 943 349

* marża w wysokości 0,7% obowiązywała dla pierwszych pięciu lat. Od czerwca 2012 roku obowiązuje marża w wysokości 1,2%.

** marża w wysokości 1,4% obowiązywała do 20 grudnia 2016 roku. Od 20 grudnia 2016 roku obowiązuje marża w wysokości 3,4%.

***marża w wysokości 2,2% obowiązuje do stycznia 2018 roku. Dla następnych lat obowiązywać będzie marża w wysokości 4,2%.

¹⁾ Obligacje stają się wymagalne z inicjatywy Banku nie wcześniej niż po dwóch latach od daty emisji albo z inicjatywy Commerzbanku, nie wcześniej niż po pięciu latach od daty emisji, po uzyskaniu zgody KNF.

Efektywne oprocentowanie podane w tabelach powyżej oznacza oprocentowanie na dzień rozpoczęcia ostatniego okresu odsetkowego.

W 2017 roku i w 2016 roku Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatnościach rat odsetkowych ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

Zgodnie z decyzją z dnia 8 stycznia 2015 roku mBank uzyskał zezwolenie KNF na zaliczenie do kapitału Tier II kwoty 750 000 tys. zł, stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu przeprowadzonej w dniu 17 grudnia 2014 roku przez mBank emisji obligacji podporządkowanych na warunkach spełniających wymagania wynikające z postanowień Rozporządzenia CRR o łącznej wartości nominalnej 750 000 tys. zł z terminem wykupu 17 stycznia 2025 roku.

Zgodnie z decyzją z dnia 14 lutego 2014 roku mBank uzyskał zezwolenie KNF na zaliczenie do kapitału Tier II kwoty 500 000 tys. zł, stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu przeprowadzonej w dniu 3 grudnia 2013 roku przez mBank emisji obligacji podporządkowanych na okres 10 lat i na warunkach spełniających wymagania wynikające z postanowień Rozporządzenia CRR o łącznej wartości nominalnej 500 000 tys. zł.

Zgodnie z Art. 484 ust. 5 Rozporządzenia CRR, zobowiązania podporządkowane z tytułu emisji obligacji o nieokreślonym terminie wymagalności uwzględniane są w kalkulacji kapitału Tier II przy zastosowaniu zasady praw nabytych i limitów w zakresie zasady praw nabytych w okresie przejściowym trwającym od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2021 roku.

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	3 943 349	3 827 315
- zmniejszenia (spłata, wcześniejszy wykup)	(1 611 840)	-
- różnice kursowe	(172 605)	115 635
- inne zmiany	(761)	399
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	2 158 143	3 943 349
Krótkoterminowe (do 1 roku)	2 337	1 664 119
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	2 155 806	2 279 230

W dniu 8 marca 2017 roku mBank S.A. dokonał wykupu obligacji podporządkowanych w kwocie 400 000 tys. CHF (równowartość 1 611 840 tys. zł według średniego kursu NBP z dnia 8 marca 2017 roku), wyemitowanych w dniu 8 marca 2007 roku i objętych przez Commerzbank AG.

31. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2017	31.12.2016
Pozostałe zobowiązania (z tytułu)		
- zobowiązania z tytułu podatków	41 079	47 011
- rozrachunki międzybankowe	1 012 280	781 638
- wierzyciele	527 971	435 504
- bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	173 628	127 859
- przychody przyszłych okresów	206 367	197 062
- rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	16 924	12 918
- rezerwa na niewykorzystane urlopy	20 924	19 067
- rezerwy na pozostałe zobowiązania wobec pracowników	146 267	136 761
- pozostałe	25 973	34 920
Pozostałe zobowiązania, razem	2 171 413	1 792 740

Na dzień 31 grudnia 2017 roku powyższa nota zawiera zobowiązania finansowe w kwocie 1 713 879 tys. zł (31 grudnia 2016 r.: 1 345 001 tys. zł), których wymagalność została zaprezentowana w Nocie 3.10.1. Pozostałe składniki omawianych zobowiązań, za wyjątkiem części rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia, wyliczanych aktuarialnie, mają, co do zasady, charakter krótkoterminowy.

W 2017 roku kwota zobowiązań wobec wierzycieli obejmuje wartość zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego w wysokości 21 523 tys. zł (w 2016 r.: 29 653 tys. zł).

Zmiana stanu rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia		
Stan rezerw na początek okresu	12 918	12 332
- rezerwa emerytalno - rentowa	6 018	5 964
- rezerwa pośmiertna	3 911	3 657
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	2 989	2 711
Zmiana w okresie, z tytułu:	4 006	586
Odpis na rezerwę, w tym:	623	572
- rezerwa emerytalno - rentowa	392	350
- rezerwa pośmiertna	122	121
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	109	101
Koszt odsetkowy, w tym:	440	360
- rezerwa emerytalno - rentowa	204	173
- rezerwa pośmiertna	132	110
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	104	77
Zyski i straty aktuarialne ujmowane w pozostałych dochodach całkowitych (Nota 15), w tym:	3 812	(411)
- rezerwa emerytalno - rentowa	2 365	(668)
- rezerwa pośmiertna	(520)	(202)
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	1 967	459
Świadczenia wypłacone, w tym:	(869)	(729)
- rezerwa emerytalno - rentowa	(483)	(370)
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	(386)	(359)
Pozostałe zmiany, w tym:	-	794
- rezerwa emerytalno - rentowa	-	569
- rezerwa pośmiertna	-	225
Stan rezerw na koniec okresu	16 924	12 918
- rezerwa emerytalno - rentowa	8 496	6 018
- rezerwa pośmiertna	3 644	3 911
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	4 783	2 989

	31.12.2017	31.12.2016
Krótkoterminowe (do 1 roku)	1 001	687
- rezerwa emerytalno - rentowa	688	410
- rezerwa pośmiertna	246	224
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	67	53
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	15 923	12 231
- rezerwa emerytalno - rentowa	7 808	5 608
- rezerwa pośmiertna	3 399	3 687
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	4 716	2 936
	31.12.2017	31.12.2016
Rozbicie zysków i strat aktuarialnych		
Zmiana założeń finansowych, w tym:	661	(1 292)
- rezerwa emerytalno - rentowa	225	(592)
- rezerwa pośmiertna	141	(372)
- rezerwa na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	295	(328)
Zmiana założeń demograficznych, w tym:	1 909	270
- rezerwa emerytalno - rentowa	1 815	112
- rezerwa pośmiertna	(794)	132
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	888	26
Pozostałe zmiany, w tym:	1 242	611
- rezerwa emerytalno - rentowa	325	(188)
- rezerwa pośmiertna	133	38
- rezerwa na świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	784	761

Stopa dyskonta jest jednym z kluczowych założeń używanych w wycenie aktuarialnej rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia. W przypadku, gdyby stopa dyskonta użyta przy wyliczeniu tych rezerw na dzień 31 grudnia 2017 roku została obniżona o 0,5 p.p. wartość rezerw wzrosłaby o 593 tys. zł, a w przypadku podwyższenia stopy dyskonta o 0,5 p.p. wartość rezerw spadłaby o 549 tys. zł.

32. Rezerwy

	31.12.2017	31.12.2016
Na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe*	75 654	43 376
Na sprawy sporne	95 282	113 192
Pozostałe	19 978	26 080
Rezerwy, razem	190 914	182 648

* kwoty obejmują wycenę gwarancji finansowych

Szacunkowe terminy realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych zostały zaprezentowane w Nocie 36.

Szacunkowe terminy ewentualnej realizacji przepływów dotyczących rezerw na sprawy sporne oraz pozostałych rezerw, co do zasady, wynoszą powyżej 1 roku.

Zmiana stanu rezerw

	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu (wg tytułów)	182 648	225 344
Na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe	43 376	45 590
Na sprawy sporne	113 192	99 526
Pozostałe	26 080	80 228
Zmiana w okresie (z tytułu)	8 266	(42 696)
- odpis w koszty, w tym:	182 736	137 628
- na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe (Nota 12)	135 665	113 948
- na sprawy sporne	32 997	19 684
- pozostałe	14 074	3 996
- rozwiązanie rezerw, w tym:	(161 721)	(119 138)
- na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe (Nota 12)	(101 567)	(116 453)
- na sprawy sporne	(45 360)	(2 310)
- pozostałe	(14 794)	(375)
- spisanie w ciężar utworzonej rezerwy	(2 723)	(61 488)
- wykorzystanie	(5 486)	-
- przeniesienie do innych pozycji bilansu	(2 587)	-
- różnice kursowe	(1 953)	302
Stan na koniec okresu (wg tytułów)	190 914	182 648
Na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe	75 654	43 376
Na sprawy sporne	95 282	113 192
Pozostałe	19 978	26 080

Rezerwy na pozabilansowe udzielone zobowiązania

	31.12.2017	31.12.2016
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie pozabilansowe	40 110 411	34 942 356
Rezerwy na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe analizowane portfelowo (wielkość ujemna)	(27 461)	(25 772)
Zaangażowanie pozabilansowe netto	40 082 950	34 916 584
Zobowiązania, które utraciły wartość		
Zaangażowanie pozabilansowe	165 346	32 388
Rezerwy na pozabilansowe udzielone zobowiązania warunkowe analizowane indywidualnie (wielkość ujemna)	(48 193)	(17 604)
Zaangażowanie pozabilansowe netto	117 153	14 784

33. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego obliczane są w stosunku do wszystkich różnic przejściowych zgodnie z metodą bilansową przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego, która będzie obowiązywać w roku powstania obowiązku podatkowego (2017 r. i 2016 r.: 19%).

Aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie zalicza się do aktywów i zobowiązań krótkoterminowych.

Poniżej przedstawiono zmiany dotyczące aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2017	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2017
Odsetki naliczone	40 179	(2 299)	-	-	37 880
Wycena papierów wartościowych	45 829	2 352	(14 649)	-	33 532
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	220 915	1 671	-	-	222 586
Rezerwy na świadczenia pracownicze	30 416	1 928	724	-	33 068
Pozostałe rezerwy	5 652	(764)	-	-	4 888
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	22 837	7 476	-	-	30 313
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	41 905	184	-	(2)	42 087
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	407 733	10 548	(13 925)	(2)	404 354

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2017	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2017
Odsetki naliczone	(56 000)	(856)	-	-	(56 856)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	(33 995)	14 116	857	-	(19 022)
Wycena papierów wartościowych	(69 156)	(21 386)	(26 958)	-	(117 500)
Odsetki i prowizje pobrane z góry	(20 896)	19 358	-	-	(1 538)
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(45 652)	585	-	-	(45 067)
Rozliczenia międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	(18 657)	-	-	-	(18 657)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(16 784)	26	-	-	(16 758)
Razem rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(261 140)	11 843	(26 101)	-	(275 398)

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2016	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2016
Odsetki naliczone	40 301	(122)	-	-	40 179
Wycena papierów wartościowych	42 719	(12 832)	15 942	-	45 829
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	193 618	27 297	-	-	220 915
Rezerwy na świadczenia pracownicze	27 188	3 306	(78)	-	30 416
Pozostałe rezerwy	17 773	(12 121)	-	-	5 652
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	23 361	(524)	-	-	22 837
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	44 650	(3 292)	-	547	41 905
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	389 610	1 712	15 864	547	407 733

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Stan na 01.01.2016	Przez rachunek zysków i strat	Przez pozostałe dochody całkowite	Pozostałe zmiany	Stan na 31.12.2016
Odsetki naliczone	(54 743)	(1 257)	-	-	(56 000)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	(36 089)	1 530	564	-	(33 995)
Wycena papierów wartościowych	(149 805)	(7 136)	87 785	-	(69 156)
Odsetki i prowizje pobrane z góry	(38 626)	17 730	-	-	(20 896)
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(47 304)	1 652	-	-	(45 652)
Rozliczenia międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	(18 657)	-	-	-	(18 657)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(13 189)	(3 595)	-	-	(16 784)
Razem rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(358 413)	8 924	88 349	-	(261 140)

Podatek odroczony ujęty w rachunku zysków i strat	31.12.2017	31.12.2016
Odsetki naliczone	(3 155)	(1 379)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	14 116	1 530
Wycena papierów wartościowych	(19 034)	(19 968)
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	1 671	27 297
Rezerwy na świadczenia pracownicze	1 928	3 306
Pozostałe rezerwy	(764)	(12 121)
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	7 476	(524)
Odsetki i prowizje pobrane z góry	19 358	17 730
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	585	1 652
Pozostałe różnice przejściowe	210	(6 887)
Razem podatek odroczony ujęty w rachunku zysków i strat (Nota 13)	22 391	10 636

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego zostały ujęte, ponieważ jest prawdopodobne, że w przyszłości wystąpi dochód do opodatkowania.

Poziom aktywa z tytułu podatku odroczonego za rok 2017 i 2016 nie obejmuje strat podatkowych Oddziału zagranicznego na Słowacji. Ewentualne uwzględnienie, w latach kolejnych, w kalkulacji aktywa z tytułu podatku odroczonego strat Oddziału poniesionych w latach ubiegłych, będzie zależało od oceny kształtowania się podstawy opodatkowania w podatku dochodowym w przyszłości (z uwzględnieniem okresów przewidzianych na rozliczenie strat podatkowych). Prawo do rozliczenia strat podatkowych wygasa w okresie między 2018 rokiem a 2021 rokiem.

34. Biuro Maklerskie

W dniu 20 maja 2016 roku nastąpił podział Domu Maklerskiego mBanku S.A. („mDM”) oraz mWealth Management S.A. („mWM”).

Podział mDM został dokonany w trybie art. 529 §1 pkt 1 Kodeksu Spółek Handlowych („KSH”), tj. przez przeniesienie na:

- Bank części majątku (aktywów i pasywów) mDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mDM związanej ze świadczeniem usług maklerskich;
- mCentrum Operacji sp. z o.o. części majątku (aktywów i pasywów) mDM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mDM związanej z obsługą oraz świadczeniem usług kadrowych oraz płacowych.

Podział mWM został dokonany w trybie art. 529 §1 pkt 1 ksh, tj. przez przeniesienie na:

- Bank części majątku (aktywów i pasywów) mWM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mWM związanej ze świadczeniem usług maklerskich, a także pozostałej działalności niestanowiącej Działalności Biura Rynku Nieruchomości oraz Inwestycji Alternatywnych opisanej poniżej; oraz
- poprzez przeniesienie na BRE Property Partner sp. z o.o., spółkę zależną od mBanku, części majątku (aktywów i pasywów) mWM w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa mWM związanej z doradztwem oraz pośrednictwem w zakresie nabywania oraz inwestowania w nieruchomości oraz inne inwestycje alternatywne (złoto inwestycyjne, srebro inwestycyjne, dzieła sztuki) na rzecz osób fizycznych, jak również wykonywaniem analiz w zakresie rynku nieruchomości.

W związku z podziałem mDM i podziałem mWM, w dniu 20 maja 2016 roku, nastąpiło wykreślenie:

- mDM z Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego,
- mWM z Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Tym samym, zgodnie z art. 530 § 1 ksh, spółka mDM oraz spółka mWM w wyniku odpowiednio podziału mDM oraz podziału mWM zostały rozwiązane bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego w dniu wykreślenia ich z rejestru, natomiast ich działalność została przejęta i jest kontynuowana przez mBank oraz inne spółki Grupy.

Opisany powyżej podział mDM oraz mWM został rozliczony w oparciu o wartości księgowe i nie miał wpływu na wynik netto mBanku za 2016 rok ani na aktywa netto mBanku na dzień 31 grudnia 2016 roku. Zastosowane zostało ujęcie prospektywne - rachunek zysków i strat oraz bilans mDM i mWM zostały

włączone do danych finansowych mBanku od daty podziału, natomiast dane porównawcze nie zostały przekształcone.

W wyniku podziału mBank przejął składniki majątku obu spółek związane z działalnością maklerską. Główne składniki przejętego majątku to: po stronie aktywów – kasa, środki pieniężne i ich ekwiwalenty, środki pieniężne klientów i należności od klientów z tytułu zawartych transakcji a po stronie pasywów – zobowiązania wobec klientów z tytułu zawartych transakcji i pozostałe zobowiązania. W efekcie suma bilansowa Banku na dzień podziału wzrosła o około 1,0 mld zł.

35. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank nie prowadził postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, dotyczących zobowiązań emitenta lub jednostki od niego zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta. Ponadto łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2017 roku postępowaniach przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących zobowiązań emitenta lub jednostki od niego zależnej również nie przekroczyła 10% kapitałów własnych emitenta.

Bank monitoruje status wszystkich spraw sądowych wniesionych przeciwko Bankowi oraz poziom wymaganych rezerw.

Informacje na temat największych postępowań dotyczących zobowiązań warunkowych emitenta

1. Roszczenia klientów Interbrok

Od dnia 14 sierpnia 2008 roku do Banku zwróciło się 170 podmiotów, które były w przeszłości klientami spółki Interbrok Investment E. Dróżdź i Spółka Spółka jawna (dalej zwana Interbrok), i za pośrednictwem Sądu Rejonowego w Warszawie zaważwały Bank do próby ugodowej na łączną kwotę 385 520 tys. zł. Do Banku wpłynęło 9 pozwów o odszkodowania. Osiem z dziewięciu pozwów zostało złożonych przez byłych klientów Interbrok na łączną kwotę 800 tys. zł, z zastrzeżeniem iż roszczenia mogą ulec rozszerzeniu do łącznej kwoty 5 950 tys. zł. Powodowie zarzucili Bankowi pomocnictwo w sprzecznym z prawem działaniu Interbrok, które wyrządziło Powodom szkodę. W siedmiu z wymienionych spraw powództwa przeciwko Bankowi zostały oddalone i sprawy zostały prawomocnie zakończone. W ósmej sprawie powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia i Sąd Okręgowy umorzył postępowanie. W dziewiątej sprawie wartość przedmiotu sporu wynosi 275 423 tys. zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Suma ta według żądania pozwu ma obejmować nabyte przez Powoda w drodze cesji wierzytelności przysługujące poszkodowanym w stosunku do Interbrok z tytułu pomniejszenia (wskutek upadłości Interbrok) wierzytelności o zwrot wpłaconych przez poszkodowanych depozytów przeznaczonych na inwestowanie na rynku forex. Powód odpowiedzialność Banku opiera na pomocnictwie Banku do czynu niedozwolonego Interbrok, polegającego na prowadzeniu działalności maklerskiej bez zezwolenia. W dniu 7 listopada 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości. Wyrok nie jest prawomocny.

2. Pozew zbiorowy przeciwko mBankowi S.A. dotyczący klauzuli zmiany oprocentowania

W dniu 4 lutego 2011 roku doręczono Bankowi pozew zbiorowy wniesiony do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 20 grudnia 2010 roku przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów jako reprezentanta grupy 835 osób fizycznych - klientów bankowości detalicznej Banku. W pozwie zażądano ustalenia odpowiedzialności Banku za nienależyte wykonywanie umów o kredyty hipoteczne. W szczególności zarzucono, iż Bank niewłaściwie stosował postanowienia umów dotyczących zmiany oprocentowania, a mianowicie, że Bank nie obniżał oprocentowania kredytu, mimo iż zdaniem powoda był do tego zobowiązany. Bank nie zgadza się z powyższymi zarzutami. W dniu 18 lutego 2011 roku została złożona odpowiedź na pozew, w której Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W dniu 6 maja 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi postanowił oddalić wniosek mBanku S.A. o odrzucenie pozwu oraz postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu grupowym. Na to postanowienie mBank S.A. w dniu 13 czerwca 2011 roku złożył zażalenie do Sądu Apelacyjnego w Łodzi. W dniu 28 września 2011 roku Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie mBanku S.A. Sprawa obecnie toczy się w trybie właściwym dla postępowania grupowego. W marcu 2012 roku zakończył się etap przystępowania nowych członków do postępowania grupowego. Na dzień 17 października 2012 roku skład grupy uprawomocnił się w liczbie 1247 członków. Sąd Okręgowy w Łodzi nie ustanowił również kaucji na rzecz mBanku S.A., o którą Bank wniósł. Bank w tej kwestii złożył zażalenie na to postanowienie. W dniu 29 listopada 2012 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił zażalenie Banku dotyczące ustanowienia kaucji. Postanowienie jest prawomocne i Powód nie ma obowiązku wnoszenia kaucji. W styczniu 2013 roku została wysłana ostateczna odpowiedź na pozew, a w dniu 15 lutego 2013 roku Powód odniósł się w piśmie procesowym do odpowiedzi na pozew. Postanowieniem z dnia 18 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi postanowił skierować strony do mediacji. Pismem z dnia 26 lutego 2013 roku Miejski Rzecznik Konsumentów złożył sprzeciw wobec skierowania

sprawy do mediacji. W dniu 22 czerwca 2013 roku odbyła się rozprawa, a w dniu 3 lipca 2013 roku Sąd ogłosił wyrok, w którym uwzględnił w całości powództwo uznając, iż Bank nienależycie wykonywał umowę przez co konsumenci ponieśli szkodę. W dniu 9 września 2013 roku Bank od powyższego wyroku wniósł apelację. Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2014 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację mBanku S.A. podtrzymując w zasadzie stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w zaskarżonym wyroku. Po otrzymaniu pisemnego uzasadnienia wyroku mBank S.A. złożył skargę kasacyjną. Skarga kasacyjna została wniesiona do Sądu Najwyższego przez mBank S.A. 3 października 2014 roku. Postanowieniem z dnia 7 października 2014 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi wstrzymał skuteczność wyroku Sądu Okręgowego do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej mBanku S.A. W dniu 18 lutego 2015 roku Sąd Najwyższy przyjął do rozpoznania Skargę kasacyjną złożoną przez mBank S.A. W dniu 14 maja 2015 roku Sąd Najwyższy wydał wyrok, w którym uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi. Postanowieniem z dnia 24 września 2015 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi dopuścił dowód z opinii biegłego w celu weryfikacji poprawności wykonywania przez mBank S.A. zmian oprocentowania kredytów hipotecznych objętych pozwem zbiorowym w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 28 lutego 2010 roku.

mBank S.A. otrzymał opinię biegłego w kwietniu 2016 roku. Obydwie strony złożyły pisma procesowe w których ustosunkowały się do wydanej opinii. Pismem z dnia 22 czerwca 2016 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi zobowiązał biegłego do złożenia uzupełniającej opinii, dotyczącej uwag wniesionych przez strony. Opinia uzupełniająca została wydana we wrześniu 2016 roku. Biegły podtrzymał wszystkie argumenty i stanowisko prezentowane w pierwotnej opinii.

W dniu 24 lutego 2017 roku odbyła się rozprawa, na której Sąd dopuścił dowód z ustnej uzupełniającej opinii biegłego, a z uwagi na fakt, iż nie rozwiązała ona wątpliwości Sądu, postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2017 roku Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z kolejnej pisemnej uzupełniającej opinii biegłego. Opinia uzupełniająca została sporządzona przez biegłego i przedstawiona stronom w celu zgłoszenia uwag. W dniu 29 września 2017 roku Bank złożył obszerne pismo z uwagami do opinii. Do dnia dzisiejszego trwa wymiana stanowisk między stronami – mBank złożył kolejne wyjaśnienia w zakresie sposobu i metodyki ustalania oprocentowania. Bank oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi.

3. Pozew zbiorowy przeciwko mBankowi S.A. dotyczący klauzul waloryzacyjnych

Dnia 4 kwietnia 2016 roku Miejski Rzecznik Konsumentów reprezentujący grupę 390 osób – klientów bankowości detalicznej, którzy zawarli umowy kredytów hipotecznych waloryzowane kursem CHF, złożył przeciwko mBankowi S.A. pozew zbiorowy w Sądzie Okręgowym w Łodzi. W kolejnych pismach procesowych powód rozszerzył listę osób, które przystąpiły do pozwu zbiorowego.

Pozew zawiera alternatywne roszczenia dotyczące orzeczenia częściowej nieważności umów kredytowych, tj. pod względem postanowień dotyczących waloryzacji, lub orzeczenia, że umowy te są nieważne w całości, lub orzeczenia, że postanowienia umowy dotyczące waloryzacji są nieważne ze względu na fakt, że dopuszczają waloryzację kredytu powyżej 20% i poniżej 20% według kursu CHF z tabeli kursów walut mBanku S.A. obowiązującej w dniu zawarcia każdej z tych umów kredytowych.

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Łodzi dopuścił sprawę do rozpoznania w postępowaniu grupowym. Na przedmiotowe postanowienie mBank S.A. złożył zażalenie, jednak Sąd Apelacyjny w Łodzi w dniu 15 marca 2017 roku zażalenie oddalił.

Postanowieniem z dnia 9 maja 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zarządził ogłoszenie o wszczęciu postępowaniu grupowego i wyznaczył termin 3 miesięcy od daty publikacji ogłoszenia na przystępowanie do grupy osób, których roszczenia mogą być objęte przedmiotowym powództwem. W wyznaczonym terminie do grupy przystąpiły 352 osoby. Skład grupy liczy obecnie 1 717 osób. Sąd nie wyznaczył terminu posiedzenia.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank nie prowadził postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta. Natomiast łączna wysokość roszczeń we wszystkich toczących się na dzień 31 grudnia 2017 roku postępowaniach przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczących wierzytelności emitenta również nie przekroczyła 10% kapitałów własnych emitenta.

Podatki

W dniu 23 listopada 2017 roku w mBanku S.A. rozpoczęła się kontrola podatkowa prowadzona przez pracowników Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego w Warszawie w zakresie prawidłowości rozliczania podatku od towarów i usług z tytułu importu usług za rok 2015. Kontrola podatkowa jest w toku.

Organy podatkowe mogą przeprowadzać kontrole i weryfikować zapisy operacji gospodarczych ujętych w księgach rachunkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku podatkowego, w którym złożono deklaracje podatkowe, dokonać ustalenia dodatkowego zobowiązania podatkowego i nałożyć związane z tym kary. W opinii

Zarządu nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań podatkowych w tym zakresie.

36. Zobowiązania pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Banku obejmują:

■ **Zobowiązania do udzielenia kredytu**

Kwoty oraz odpowiadające im terminy, w których Bank zobowiązany będzie do zrealizowania pozabilansowych zobowiązań finansowych poprzez udzielenie kredytów lub innych świadczeń pieniężnych, zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

■ **Gwarancje i inne produkty finansowe**

Gwarancje zostały przedstawione w poniższej tabeli na podstawie najwcześniejszej umownej daty zapadalności.

■ **Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego**

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania pozabilansowe udzielone i otrzymane przez Bank oraz wartość nominalną otwartych transakcji pochodnych Banku na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

31.12.2017	Do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
1. Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	27 125 386	15 090 392	2 129 302	44 345 080
Zobowiązania udzielone	25 276 841	13 374 764	1 690 420	40 342 025
1. Zobowiązania finansowe:	20 567 540	4 013 179	501 647	25 082 366
a) Zobowiązania do udzielenia kredytu	20 544 310	3 970 141	501 647	25 016 098
b) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	23 230	43 038	-	66 268
2. Gwarancje i inne produkty finansowe:	4 309 301	9 361 585	1 188 773	14 859 659
a) Akcepty bankowe	-	-	-	-
b) Gwarancje i akredytywy stand by	4 309 301	9 361 585	1 188 773	14 859 659
3. Pozostałe zobowiązania	400 000	-	-	400 000
Zobowiązania otrzymane:	1 848 545	1 715 628	438 882	4 003 055
a) Otrzymane zobowiązania finansowe	13 222	-	-	13 222
b) Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	1 835 323	1 715 628	438 882	3 989 833
2. Pochodne instrumenty finansowe (wartość nominalna kontraktów)	159 031 356	238 279 075	33 667 353	430 977 784
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	87 608 656	214 666 186	31 932 357	334 207 199
2. Walutowe instrumenty pochodne	70 029 917	22 143 926	1 429 596	93 603 439
3. Instrumenty pochodne na ryzyko rynkowe	1 392 783	1 468 963	305 400	3 167 146
Pozycje pozabilansowe razem	186 156 742	253 369 467	35 796 655	475 322 864

31.12.2016	Do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
1. Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	22 465 978	13 920 265	1 270 051	37 656 294
Zobowiązania udzielone	21 269 832	12 816 725	982 775	35 069 332
1. Zobowiązania finansowe:	17 585 423	3 604 271	505 984	21 695 678
a) Zobowiązania do udzielenia kredytu	17 560 920	3 534 186	505 984	21 601 090
b) Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	24 503	70 085	-	94 588
2. Gwarancje i inne produkty finansowe:	3 684 409	9 212 454	476 791	13 373 654
a) Akcepty bankowe	21 562	-	-	21 562
b) Gwarancje i akredytywy stand by	3 662 847	9 212 454	476 791	13 352 092
Zobowiązania otrzymane:	1 196 146	1 103 540	287 276	2 586 962
a) Otrzymane zobowiązania finansowe	779	-	-	779
b) Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	1 195 367	1 103 540	287 276	2 586 183
2. Pochodne instrumenty finansowe (wartość nominalna kontraktów)	194 820 120	203 397 910	33 708 742	431 926 772
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	123 802 952	179 135 335	32 537 668	335 475 955
2. Walutowe instrumenty pochodne	69 669 171	20 144 772	178 595	89 992 538
3. Instrumenty pochodne na ryzyko rynkowe	1 347 997	4 117 803	992 479	6 458 279
Pozycje pozabilansowe razem	217 286 098	217 318 175	34 978 793	469 583 066

Wykazane powyżej zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego dotyczą w całości leasingu budynków.

Najważniejszą umową leasingu operacyjnego jest zawarta przez Bank umowa leasingu głównej siedziby Banku. Zgodnie z umową okres leasingu trwa do 31 grudnia 2020 roku. Umowa została zawarta na oznaczony okres czasu i co do zasady nie podlega przedterminowemu rozwiązaniu. Umowa przewiduje opcję kupna przedmiotu umowy na pisemny wniosek leasingobiorcy złożony leasingodawcy na co najmniej 6 miesięcy i nie więcej niż 12 miesięcy przed datą zakończenia umowy leasingu, a także prawo pierwokupu na warunkach zawartych w umowie. Na mocy umowy Bank zobowiązany jest do utrzymania przedmiotu leasingu w odpowiednim stanie.

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zaprezentowane są w Nocie 19.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązania otrzymane przez Bank wyniosły 4 003 055 tys. zł i dotyczyły głównie otrzymanych gwarancji stanowiących zabezpieczenie udzielonych kredytów i pożyczek (31 grudnia 2016 r.: 2 586 962 tys. zł).

37. Aktywa zastawione

Na aktywach ustanawia się zabezpieczenia w związku z umowami odkupu papierów wartościowych oraz transakcji pochodnych zawartymi z innymi bankami oraz ustanawia się depozyty zabezpieczające w związku z zawarciem kontraktów giełdowych typu futures, opcjami i członkostwem w giełdach.

Zabezpieczenie może być złożone w różnej formie (gotówka, papiery wartościowe, zastaw na aktywach itp.).

Analogicznie, na rzecz Banku kontrahenci ustanawiają zabezpieczenia transakcji na swoich aktywach. Jeśli przedmiotem takiego zabezpieczenia są papiery wartościowe (w transakcji buy-sell-back), mogą one zostać ponownie użyte jako zabezpieczenie w transakcji przeciwstawnej (sell-buy-back).

Ponadto Bank przyjmuje zabezpieczenia o charakterze rzeczowym (w formie zastawu bądź hipoteki) związane z transakcjami o charakterze kredytowym, takich jak udzielone kredyty, linie kredytowe, gwarancje bankowe.

W tabeli poniżej zaprezentowano zestawienie środków możliwych do zastawienia w rozbiciu na główne pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej mBanku, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2016 roku. Głównym składnikiem stanowiącym zabezpieczenie płynności Banku z tytułu możliwych do ustanowienia zabezpieczeń są skarbowe papiery wartościowe.

31.12.2017

Pozycja (w tys. zł)	Aktywa			Zabezpieczenia przyjęte w formie papierów wartościowych związane z transakcjami buy sell back			Środki możliwe do zastawienia (3+6)
	Aktywa ogółem	Aktywa zastawione	Aktywa możliwe do zastawienia	Przyjęte			
				Przyjęte	Ponownie zastawione	Możliwe do zastawienia	
	1	2	3	4	5	6	7
Papiery dłużne (Nota 18 i 22), w tym:	32 601 146	6 525 063	24 608 420	-	-	-	24 608 420
- Bony pieniężne NBP	2 199 429	-	2 199 429	-	-	-	2 199 429
- Papiery skarbowe	27 516 478	6 324 695	21 191 783	-	-	-	21 191 783
- Listy zastawne	443 380	200 368	243 012	-	-	-	243 012
- Pozostałe papiery nieskarbowe	2 441 859	-	974 196	-	-	-	974 196
Zabezpieczenie gotówkowe (pod transakcje pochodne) (Nota 17 i 21)	365 385	365 385	-	-	-	-	-
Zabezpieczenie rzeczowe	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa	91 602 952	-	-	-	-	-	-
Razem	124 569 483	6 890 448	24 608 420	-	-	-	24 608 420

31.12.2016

Pozycja (w tys. zł)	Aktywa			Zabezpieczenia przyjęte w formie papierów wartościowych związane z transakcjami buy sell back			Środki możliwe do zastawienia (3+6)
	Aktywa ogółem	Aktywa zastawione	Aktywa możliwe do zastawienia	Przyjęte			
				Przyjęte	Ponownie zastawione	Możliwe do zastawienia	
	1	2	3	4	5	6	7
Papiery dłużne (Nota 18 i 22), w tym:	34 250 800	7 427 741	25 652 046	-	-	-	25 652 046
- Bony pieniężne NBP	1 584 615	-	1 584 615	-	-	-	1 584 615
- Papiery skarbowe	30 851 763	7 427 741	23 424 022	-	-	-	23 424 022
- Listy zastawne	242 528	-	242 528	-	-	-	242 528
- Pozostałe papiery nieskarbowe	1 571 894	-	400 881	-	-	-	400 881
Zabezpieczenie gotówkowe (pod transakcje pochodne) (Nota 17 i 21)	457 806	457 806	-	-	-	-	-
Zabezpieczenie rzeczowe	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa	93 506 659	-	-	-	-	-	-
Razem	128 215 265	7 885 547	25 652 046	-	-	-	25 652 046

Wartość papierów skarbowych wykazanych jako aktywa zastawione, poza zabezpieczeniem transakcji sell-buy-back, obejmuje zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu kredytów na stałą stopę otrzymanych z EBI,

zabezpieczenie z tytułu depozytu przyjętego od klienta oraz zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych (BFG).

38. Zarejestrowany kapitał akcyjny

Łączna liczba akcji zwykłych na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 42 312 122 sztuk (31 grudnia 2016 r.: 42 280 127 sztuk) o wartości nominalnej 4 zł na akcję. Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone.

ZAREJESTROWANY KAPITAŁ AKCYJNY (STRUKTURA) NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017 ROKU						
Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Rok rejestracji
zwykłe na okaziciela*	-	-	9 988 000	39 952 000	w całości opłacone gotówką	1986
imienne zwykłe*	-	-	12 000	48 000	w całości opłacone gotówką	1986
zwykłe na okaziciela	-	-	2 500 000	10 000 000	w całości opłacone gotówką	1994
zwykłe na okaziciela	-	-	2 000 000	8 000 000	w całości opłacone gotówką	1995
zwykłe na okaziciela	-	-	4 500 000	18 000 000	w całości opłacone gotówką	1997
zwykłe na okaziciela	-	-	3 800 000	15 200 000	w całości opłacone gotówką	1998
zwykłe na okaziciela	-	-	170 500	682 000	w całości opłacone gotówką	2000
zwykłe na okaziciela	-	-	5 742 625	22 970 500	w całości opłacone gotówką	2004
zwykłe na okaziciela	-	-	270 847	1 083 388	w całości opłacone gotówką	2005
zwykłe na okaziciela	-	-	532 063	2 128 252	w całości opłacone gotówką	2006
zwykłe na okaziciela	-	-	144 633	578 532	w całości opłacone gotówką	2007
zwykłe na okaziciela	-	-	30 214	120 856	w całości opłacone gotówką	2008
zwykłe na okaziciela	-	-	12 395 792	49 583 168	w całości opłacone gotówką	2010
zwykłe na okaziciela	-	-	16 072	64 288	w całości opłacone gotówką	2011
zwykłe na okaziciela	-	-	36 230	144 920	w całości opłacone gotówką	2012
zwykłe na okaziciela	-	-	35 037	140 148	w całości opłacone gotówką	2013
zwykłe na okaziciela	-	-	36 044	144 176	w całości opłacone gotówką	2014
zwykłe na okaziciela	-	-	28 867	115 468	w całości opłacone gotówką	2015
zwykłe na okaziciela	-	-	41 203	164 812	w całości opłacone gotówką	2016
zwykłe na okaziciela	-	-	31 995	127 980	w całości opłacone gotówką	2017
Liczba akcji, razem			42 312 122			
Zarejestrowany kapitał akcyjny, razem				169 248 488		
Wartość nominalna jednej akcji (w zł)		4				

*Stan akcji na dzień bilansowy

W 2017 roku Krajowy depozyt Papierów Wartościowych (KDPW) dokonał rejestracji 31 995 akcji mBanku wyemitowanych w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji akcji z wyłączeniem prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, w celu umożliwienia objęcia akcji mBanku osobom biorącym udział w programach motywacyjnych. W wyniku rejestracji akcji Banku kapitał zakładowy mBanku wzrósł w 2017 roku o kwotę 127 980 zł.

W dniu 30 marca 2017 roku XXX Zwyczajne Walne Zgromadzenie mBanku S.A. podjęło uchwałę w sprawie zmiany Statutu mBanku S.A. i upoważnienia Zarządu mBanku S.A. do podwyższenia kapitału zakładowego mBanku S.A., za zgodą Rady Nadzorczej mBanku S.A., o kwotę nie wyższą niż 60 000 000 złotych poprzez emisję akcji na okaziciela wraz z możliwością wyłączenia prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy mBanku S.A. w całości lub części.

Akcjonariuszem posiadającym powyżej 5% kapitału zakładowego i ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu jest Commerzbank AG, który na dzień 31 grudnia 2017 roku posiadał 69,37% kapitału zakładowego i głosów na walnym zgromadzeniu mBanku S.A.

W 2017 roku nie było zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji Banku.

W dniu 20 marca 2015 roku Bank otrzymał od ING Otwarty Fundusz Emerytalny (obecnie Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny) (Fundusz) zawiadomienie o zwiększeniu stanu posiadania akcji mBanku S.A. powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu mBanku S.A.

Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 2 110 309 akcji mBanku S.A., co stanowiło 4,99% kapitału zakładowego mBanku S.A. i uprawniało do 2 110 309 głosów na Walnym Zgromadzeniu mBanku S.A. W dniu 18 marca 2015 roku na rachunku Funduszu znajdowało się 2 130 699 akcji mBanku S.A., co stanowiło 5,05% kapitału zakładowego mBanku S.A. Akcje te uprawniały do 2 130 699 głosów na Walnym Zgromadzeniu mBanku S.A., co stanowiło 5,05% ogólnej liczby głosów.

39. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Banku.

Zwiększenie kapitału zapasowego w 2017 roku i w 2016 roku wynika z emisji akcji w ramach realizacji programów motywacyjnych, opisanych w Nocie 44.

40. Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ogólnego ryzyka, niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych oraz wynik roku bieżącego.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ogólnego ryzyka tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

	31.12.2017	31.12.2016
Pozostały kapitał zapasowy	7 145 517	4 384 011
Pozostałe kapitały rezerwowe	22 638	26 891
Fundusz ogólnego ryzyka	1 115 143	1 095 143
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	1 199 339	2 761 506
Wynik roku bieżącego	1 089 704	1 219 339
Zyski zatrzymane, razem	10 572 341	9 486 890

Zgodnie z polskimi przepisami prawa 8% zysku netto banku przenosi się na niepodlegający podziałowi kapitał zapasowy tworzony ustawowo, aż do czasu, gdy osiągnie on poziom jednej trzeciej kapitału akcyjnego banku.

Dodatkowo Bank przenosi część zysku netto na fundusz ogólnego ryzyka na pokrycie nieprzewidzianych ryzyk oraz przyszłych strat. Fundusz ogólnego ryzyka podlega podziałowi wyłącznie za zgodą akcjonariuszy wyrażoną w trakcie walnego zgromadzenia.

41. Inne pozycje kapitału własnego

	31.12.2017	31.12.2016
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(5 336)	(5 953)
Niezrealizowane zyski (dodatnie różnice kursowe)	3 671	3 706
Niezrealizowane straty (ujemne różnice kursowe)	(9 007)	(9 659)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	164 413	(2 431)
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych	191 650	68 772
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych	(7 562)	(89 072)
Niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych	15 903	1 307
Podatek odroczony	(35 578)	16 562
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(5 198)	(1 545)
Niezrealizowane zyski	2 877	1 065
Niezrealizowane straty	(9 295)	(2 972)
Podatek odroczony	1 220	362
Zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(6 605)	(3 517)
Straty aktuarialne	(8 154)	(4 342)
Podatek odroczony	1 549	825
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek wycenianych metodą praw własności	3 770	(737)
Udział w pozostałych dochodach całkowitych jednostek zależnych i stowarzyszonych	3 770	(737)
Inne pozycje kapitału własnego razem	151 044	(14 183)

W 2017 roku niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych dotyczą głównie dodatniej wyceny dłużnych papierów wartościowych księgi bankowej, spowodowanej spadkiem stóp procentowych w pierwszej połowie 2017 roku, będącej pochodną spadków stóp na rynkach globalnych.

42. Dywidenda na akcję

W dniu 30 marca 2017 roku XXX Zwyczajne Walne Zgromadzenie mBanku S.A. podjęło uchwałę dotyczącą podziału zysku za 2016 rok, która nie przewiduje wypłaty dywidendy za rok 2016.

43. Noty objaśniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych**Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych**

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31.12.2017	31.12.2016
Kasa, operacje z bankiem centralnym (Nota 16)	7 383 518	9 158 751
Należności od banków (Nota 17)	1 134 541	2 325 904
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Nota 18)	1 232 515	3 503 029
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, razem	9 750 574	14 987 684

Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych.

Wyjaśnienie różnic pomiędzy zmianą stanu wynikającą z sald bilansowych a zmianą stanu wykazaną w przepływach środków pieniężnych z działalności operacyjnej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Należności od banków - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 245 067	(2 327 448)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(107 683)	(70 361)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(1 191 363)	1 542 576
Zmiana stanu należności od banków, razem	(53 979)	(855 233)
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	2 289 804	(3 279 016)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(2 270 514)	3 324 537
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu, razem	19 290	45 521
Pochodne instrumenty finansowe - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	81 542	(27 228)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	79 833	81 994
Wycena ujęta w pozostałych dochodach całkowitych	(4 511)	(2 967)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych, razem	156 864	51 799
Kredyty i pożyczki udzielone klientom - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 127 607)	(1 019 899)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(103 546)	(59 986)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom, razem	(1 231 153)	(1 079 885)
Inwestycyjne papiery wartościowe oraz inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(950 088)	(509 110)
Wycena ujęta w pozostałych dochodach całkowitych	218 984	(584 986)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(298 392)	(39 471)
Sprzedaż kapitałowych papierów inwestycyjnych oraz udziałów w jednostkach zależnych	(32 863)	165 243
Wyłączenie zmiany stanu wynikającej z wyceny metodą praw własności inwestycji w jednostki zależne i stowarzyszone	51 350	-
Zwiększenie zaangażowania w jednostkach zależnych oraz udziałach mniejszościowych	349 039	102 200
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych, razem	(661 970)	(866 124)
Zmiana stanu pozostałych aktywów - zmiana wynikająca z sald bilansowych	(47 732)	(88 777)
Niezrealizowane kasowo rozrachunki ujęte w rachunku zysków i strat	7 066	(4 294)
Zmiana stanu pozostałych aktywów, razem	(40 666)	(93 071)
Zobowiązania wobec innych banków - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(3 413 298)	(3 680 177)
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	(42 415)	(60 042)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych z działalności finansowej	3 568 353	2 380 870
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków, razem	112 640	(1 359 349)
Zobowiązania wobec klientów (w tym różnice w rachunkowości zabezpieczeń) - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	310 731	13 045 167
Różnica pomiędzy odsetkami naliczonymi a zrealizowanymi kasowo w okresie sprawozdawczym	40 773	(138 151)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych z działalności finansowej	(770 956)	(2 723 902)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów, razem	(419 452)	10 183 114
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań - zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	378 673	406 476
Wycena programów motywacyjnych ujęta w wyniku (Nota 10)	8 700	9 088
Wyłączenie zobowiązań z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych	833	29 820
Wyłączenie rozliczeń z tytułu zastosowania wyceny metodą praw własności	2 376	20 460
Wycena aktuarialna rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia ujęta w pozostałych dochodach całkowitych (Nota 15)	724	411
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań, razem	391 306	466 255

Odsetki otrzymane i zapłacone wykazane w działalności operacyjnej

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Przychody z tytułu odsetek otrzymanych z tytułu:		
Należności od banków	165 299	126 742
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2 666 791	2 375 517
Dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	63 651	79 719
Inwestycyjnych papierów wartościowych	949 535	901 357
Instrumentów pochodnych zakasfikowanych do księgi bankowej	38 440	101 826
Instrumentów pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń	65 511	60 934
Pozostałe odsetki otrzymane	4 551	2 290
Przychody z tytułu odsetek otrzymanych, razem	3 953 778	3 648 385

	Rok kończący się 31 grudnia	
	2017	2016
Koszty odsetek zapłaconych z tytułu:		
Rozliczeń z bankami z tytułu przyjętych depozytów	(16 363)	(14 962)
Rozliczeń z klientami z tytułu przyjętych depozytów	(545 329)	(642 102)
Kaucji przyjętej w związku z udzieloną gwarancją emisji papierów wartościowych	(152 612)	(130 947)
Pozostałe odsetki zapłacone	(7 520)	(3 992)
Koszty z tytułu odsetek zapłaconych, razem	(721 824)	(792 003)

Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

W 2017 roku przepływy środków z działalności inwestycyjnej związane były z nabyciem i sprzedażą oraz podwyższeniem udziałów w spółkach zależnych oraz otrzymanymi przez Bank dywidendami. Pozostałe przepływy środków z tej działalności dotyczą rozliczeń z tytułu nabycia wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

W 2016 roku w ramach wpływów z działalności inwestycyjnej, poza otrzymanymi przez Bank dywidendami, wpływami ze sprzedaży środków trwałych oraz udziałów w spółce zależnej (Nota 23), Bank otrzymał środki w związku z rozliczeniem transakcji przejęcia akcji Visa Europe Limited przez Visa Inc.

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej dotyczą głównie rozliczeń z tytułu długoterminowych kredytów otrzymanych od innych banków (Nota 28) oraz z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (Nota 29).

Ponadto, w 2017 roku i w 2016 roku wpływy z działalności finansowej Bank obejmują kaucje przyjęte od spółki zależnej mFinance France S.A. z tytułu gwarancji udzielonej przez Bank w związku z emisją euroobligacji o wartości nominalnej odpowiednio: 200 000 tys. CHF i 500 000 tys. EUR.

Poniższa tabela prezentuje zmianę stanu zobowiązań w ramach działalności finansowej.

	Stan na 31.12.2016	Przepływy środków pieniężnych	Zmiana stanu nie związana z przepływami środków pieniężnych	Stan na 31.12.2017
Kredyty i pożyczki otrzymane od banków (Nota 28)	6 964 907	(2 758 658)	(811 909)	3 394 340
Kredyty i pożyczki otrzymane od innych podmiotów (Nota 29)	4 201 768	192 646	(251 470)	4 142 944
Zobowiązania z tytułu kaucji przyjętych w związku z udzielonymi gwarancjami (Nota 29)	7 568 289	791 720	(558 711)	7 801 298
Zobowiązania podporządkowane (Nota 30)	3 943 349	(1 681 347)	(103 859)	2 158 143
Zobowiązania w ramach działalności finansowej, razem	22 678 313	(3 455 639)	(1 725 949)	17 496 725

W zmianie stanu nie związanej z przepływami środków pieniężnych ujęte zostały różnice kursowe oraz odsetki naliczone.

44. Programy motywacyjne oparte na akcjach

Program motywacyjny dla Członków Zarządu Banku z 2012 roku

W dniu 7 grudnia 2012 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń uchwaliła Regulamin Programu Motywacyjnego w spółce mBank S.A., który zastąpił postanowienia Regulaminu Programu Motywacyjnego w Spółce mBank S.A. z 14 marca 2008 roku, w ramach którego ostatnie rozliczenia zostały zrealizowane w 2016 roku.

W ramach tego programu Członkowie Zarządu Banku mają prawo do premii, w tym do premii bezgotówkowej wypłacanej w akcjach Banku, w tym akcjach fantomowych.

Premia gotówkowa w ramach programu została wypłacona za lata 2012-2013 i ujmowana była jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona była do rachunku zysków i strat w danym roku, za który została przyznana.

Premia bezgotówkowa, w ramach której Członkowie Zarządu mają prawo do objęcia obligacji z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji, została przyznana w ramach programu za lata 2012-2013. Prawo do nabycia obligacji będzie realizowane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez Członka Zarządu uprawnień do premii bezgotówkowej. Warunki otrzymania oraz wysokość odroczonej i jeszcze niewypłaconej transzy w ramach przyznanej premii bezgotówkowej uzależnione są od oceny sytuacji finansowej Banku przez Komisję ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej oraz oceny pracy Członka Zarządu w dłuższym horyzoncie czasowym niż okres jednego roku obrotowego.

Rada Nadzorcza na podstawie rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości lub zmniejszeniu prawa do nabycia obligacji z prawem pierwszeństwa do nabycia akcji Banku w całości lub części odroczonej transzy z uwagi na późniejszą ocenę pracy Członka Zarządu w dłuższym horyzoncie czasowym niż jeden rok obrotowy (tj. za okres co najmniej 3 lat), który bierze pod uwagę cykl biznesowy Banku, jak również ryzyko związane z prowadzeniem działalności przez Bank, ale tylko wtedy, gdy działania bądź zaniechania Członka Zarządu miały bezpośredni i negatywny wpływ na wynik finansowy i pozycję rynkową Banku w okresie oceny. Rada Nadzorcza, na podstawie rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości bądź zmniejszeniu kwoty premii za dany rok obrotowy, w zakresie odroczonej transzy jeszcze niewypłaconej, w sytuacji, o której mowa w art.142 ust.1 ustawy Prawo bankowe. Wstrzymanie w całości bądź zmniejszenie jakiegokolwiek odroczonej transzy przez Komisję ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej dotyczyć może również odroczonej transzy niewypłaconej Członkowi Zarządu po wygaśnięciu bądź rozwiązaniu umowy o zarządzanie.

Obligacje zostały nabyte przez osoby uprawnione, a wynikające z obligacji prawa do objęcia akcji w ramach warunkowego podwyższenia kapitału, zostały zrealizowane.

Poniższa tabela przedstawia liczbę oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje w odniesieniu do programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2012 roku.

	31.12.2017		31.12.2016	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	5 381	-	19 363	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	574	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	4 807	4	13 982	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	-	-	5 381	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2017 wyniosła 421,21 zł (2016 r. – 329,60 zł).

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 40% kwoty bazowej za dany rok ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w danym roku, za który została przyznana.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Premia w równowartości 60% kwoty bazowej stanowi płatność rozliczaną w akcjach mBanku S.A.

Ponieważ płatności są rozliczane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez Członków Zarządu uprawnień dla danego roku obowiązywania programu, koszty wynikające z płatności rozliczanych w akcjach były rozpoznawane

w rachunku zysków i strat w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi. Ostatnie rozliczenia tego programu zostały zrealizowane w 2017 roku.

Program oparty był na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Program motywacyjny dla Członków Zarządu Banku z 2014 roku

W dniu 31 marca 2014 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej uchwaliła Regulamin Programu Motywacyjnego w spółce mBank S.A., który zastąpił postanowienia Regulaminu Programu Motywacyjnego w Spółce mBank S.A. z 7 grudnia 2012 roku.

W ramach tego programu Członkowie Zarządu Banku mają prawo do premii, w tym do premii bezgotówkowej wypłacanej w akcjach Banku, w tym akcjach fantomowych.

Za podstawę nabycia prawa do premii oraz wyliczenia jej wysokości za dany rok obrotowy przyjmuje się wartość netto współczynnika zwrotu z kapitału ROE netto Grupy mBanku i miesięczne wynagrodzenie Członka Zarządu należne mu na dzień 31 grudnia roku obrotowego, za który premia jest przyznawana. Równowartość 50% wysokości wyliczonej na podstawie wskaźnika ROE kwoty bazowej stanowi tzw. pierwszą część premii bazowej. W ramach pozostałej 50%-wej kwoty bazowej Komisja ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej jeżeli uzna, że Członek Zarządu wykonał ustalony roczny/wieloletni cel biznesowo-rozwojowy, może przyznać drugą część premii. Decyzja o przyznaniu drugiej części premii leży w wyłącznej gestii Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, która według własnej oceny i decyzji potwierdza osiągnięcie MBO, biorąc pod uwagę sytuację na rynkach finansowych w ostatnim/poprzednich okresach finansowych.

Suma pierwszej i drugiej części premii bazowej stanowi premię bazową dla Członka Zarządu za dany rok obrotowy. 40% kwoty premii bazowej stanowi premię nieodroczoną i zostaje wypłacone w roku ustalenia premii bazowej w następujący sposób: 50% w formie wypłaty gotówkowej i 50% w akcjach Banku lub obligacjach z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji lub akcjach fantomowych.

60% kwoty premii bazowej stanowi premię odroczoną i zostaje wypłacone w trzech równych transzach w kolejnych trzech latach następujących po roku ustalenia wysokości premii bazowej w następujący sposób: 50% z każdej z odroczonych transz w formie wypłaty gotówkowej i 50% z każdej z odroczonych transz w formie wypłaty bezgotówkowej w akcjach Banku lub obligacjach z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji lub akcjach fantomowych.

Rada Nadzorcza na podstawie Rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości bądź zmniejszeniu kwoty odroczonej transzy z uwagi na późniejszą ocenę pracy Członka Zarządu w dłuższym horyzoncie czasowym niż 1 rok finansowy/obrotowy, tj. za okres co najmniej 3 lat, który bierze pod uwagę cykl biznesowy Banku, jak również ryzyko związane z prowadzeniem działalności przez Bank, ale tylko gdy działania bądź zaniechania Członka Zarządu miały bezpośredni i negatywny wpływ na wynik finansowy i pozycję rynkową Banku w okresie oceny oraz w przypadku gdy co najmniej jeden z elementów zawartych w karcie wyników nie zostanie spełniony.

Komisja ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej może podjąć decyzję o wstrzymaniu w całości bądź zmniejszeniu kwoty premii nieodroczonej i odroczonej za dany rok finansowy/obrotowy, w tym również w zakresie odroczonej transzy jeszcze niewypłaconych, w sytuacji, o której mowa w art. 142 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe. Wstrzymanie w całości bądź zmniejszenie premii nieodroczonej i odroczonej, jak również jakiegokolwiek odroczonej transzy przez Komisję ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej dotyczyć może również premii odroczonej i nieodroczonej, w tym odroczonej transzy niewypłaconej Członkowi Zarządu po wygaśnięciu bądź rozwiązaniu umowy o zarządzanie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę opcji na akcje w odniesieniu do programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2014 roku.

	31.12.2017		31.12.2016	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	17 210	-	9 776	-
Przyznane w danym okresie	11 993	-	17 828	-
Umorzone w danym okresie	3 385	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	10 276	4	10 394	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	15 542	-	17 210	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2017 wyniosła 421,21 zł (2016 r. – 329,60 zł).

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 50% kwoty bazowej stanowi płatność rozliczaną w gotówce. Ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w korespondencji z zobowiązaniami wobec pracowników.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Premia w równowartości 50% kwoty bazowej stanowi płatność rozliczaną w akcjach mBanku S.A. Koszty programu w tej części obciążają rachunek zysków i strat i ujmowane są w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

W dniu 2 marca 2015 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej wydłużyła czas trwania programu z 31 grudnia 2018 roku do 31 grudnia 2021 roku.

Program pracowniczy dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2013 roku

W dniu 11 kwietnia 2013 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę zmieniającą regulamin programu pracowniczego, który zastąpił pracowniczy program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2008 roku, w ramach którego ostatnie rozliczenia zostały zrealizowane w 2016 roku.

Celem programu było zapewnienie wzrostu wartości akcji Spółki poprzez związanie interesu kluczowej kadry Grupy mBanku SA z interesem Spółki i jej akcjonariuszy oraz wdrożenie w Grupie mBanku polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie mBanku zgodnie z uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego.

Program był stosowany w odniesieniu do pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy mBanku, w szczególności Członków Zarządu strategicznych podmiotów zależnych, Dyrektorów Banku oraz kluczowej kadry mBanku, których decyzje w istotny sposób wpływają na realizację strategii określonej przez Zarząd Banku, wyniki Grupy mBanku, wzrost wartości Banku.

W okresie obowiązywania programu zostały przyznane prawa do nabycia obligacji z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji Banku w ramach VI transzy, które mogły być realizowane odpowiednio po upływie 12, 24 i 36 miesięcy od dnia przyznania tego prawa, stosownie do przyjętych w Grupie mBanku regulacji wewnętrznych określających zasady zmiennego wynagradzania pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka w Grupie mBanku.

Zarząd Banku/Rada Nadzorcza spółki, w których był przeprowadzany Program, mógł podjąć decyzję o wstrzymaniu realizacji Programu w całości bądź zmniejszeniu liczby obligacji lub liczby obligacji odroczonej w danej transzy dla osoby uprawnionej w przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe, tj. powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia, powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności, spełnienia przesłanek określonych w umowach z uczestnikami programu, będących podstawą świadczenia pracy lub innych usług na rzecz Banku oraz podmiotów zależnych.

Wszystkie obligacje przyznane w ramach tego programu zostały już nabyte przez osoby uprawnione.

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 50% kwoty premii za dany rok ujmowana była jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona była do rachunku zysków i strat w danym roku, za który została przyznana.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Ponieważ płatności są rozliczane w trzech równych rocznych odroczonej transzach, po upływie odpowiednio: 12, 24 i 36 miesięcy od dnia nabycia przez uczestników programu uprawnień dla danego roku obowiązywania programu, koszty wynikające z płatności rozliczanych w akcjach były rozpoznawane w rachunku zysków i strat w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Ostatnie rozliczenia z tytułu tego programu zostały zrealizowane w 2017 roku.

Program oparty był na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje oraz średnie ważone ceny wykonania opcji w odniesieniu do programu motywacyjnego dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2013 roku.

	31.12.2017		31.12.2016	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	742	-	1 486	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	742	4	744	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	-	-	742	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2017 wyniosła 421,21 zł (2016 r. – 329,60 zł).

Program pracowniczy dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2014 roku

W dniu 31 marca 2014 Rada Nadzorcza mBanku podjęła na podstawie rekomendacji Komisji ds. Wynagrodzeń uchwałę zmieniającą regulamin programu pracowniczego, który zastąpił pracowniczy program motywacyjny dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2013 roku, przy czym względem osób, które nabyły obligacje z prawem pierwszeństwa do objęcia akcji Banku, lub którym zostały przyznane prawa do nabycia obligacji w transzach III, IV, V i VI program miał być przeprowadzany na dotychczasowych zasadach.

Celem Programu jest zapewnienie wzrostu wartości akcji Spółki poprzez związanie interesu kluczowej kadry Grupy mBanku z interesem Spółki i jej akcjonariuszy oraz wdrożenie w Grupie mBanku polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie mBank S.A.

Począwszy od VII Transzy przyznane osobie uprawnionej prawo do nabycia obligacji zostanie podzielone na cztery części, które będą mogły być realizowane odpowiednio: I część - obligacje nieodroczone, stanowiąca 50% z 60% kwoty premii uznaniowej przyznanej za dany rok obrotowy w roku ustalenia tego prawa, a następnie kolejne trzy równe części - obligacje odroczone, stanowiące 50% z 40% kwoty premii uznaniowej przyznanej za dany rok obrotowy po upływie 12, 24 i 36 miesięcy od dnia przyznania tego prawa, stosownie do przyjętych w Grupie mBanku regulacji wewnętrznych określających zasady zmiennego wynagradzania pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka podmiotów w Grupie mBanku S.A.

Zarząd Banku/Rada Nadzorcza spółki, w której jest prowadzony Program, może podjąć decyzję o wstrzymaniu realizacji Programu w całości bądź zmniejszeniu liczby obligacji nieodroczonej lub odroczonej w danej transzy dla osoby uprawnionej w przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe, tj. powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia, powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności, spełnienia przesłanek określonych w umowach z uczestnikami programu, będących podstawą świadczenia pracy lub innych usług na rzecz Banku oraz podmiotów zależnych.

Część gotówkowa premii

Premia w równowartości 50% kwoty premii przyznanej za dany rok stanowi płatność rozliczaną w gotówce. Ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników i odnoszona jest do rachunku zysków i strat w korespondencji z zobowiązaniami wobec pracowników.

Płatności oparte na akcjach - rozliczane w akcjach mBanku S.A.

Premia w równowartości 50% kwoty premii przyznanej za dany rok stanowi płatność rozliczaną w akcjach mBanku S.A.

Koszty programu w tej części obciążają rachunek zysków i strat i ujmowane są w korespondencji z pozostałymi kapitałami rezerwowymi.

Program oparty jest na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

W dniu 2 marca 2015 roku Rada Nadzorcza zgodnie z rekomendacją Komisji ds. Wynagrodzeń wydłużyła czas trwania programu z 31 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2022 roku.

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje oraz średnie ważone ceny wykonania opcji w odniesieniu do programu motywacyjnego dla kluczowej kadry Grupy mBanku z 2014 roku.

	31.12.2017		31.12.2016	
	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)	Liczba opcji	Średnia ważona cena wykonania (w zł)
Występujące na początek okresu	11 309	-	2 322	-
Przyznane w danym okresie	20 339	-	24 789	-
Umorzone w danym okresie	82	-	-	-
Wykonane w danym okresie*	16 170	4	15 802	4
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	15 396	-	11 309	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	-	-	-	-

*Średnia ważona cena akcji w roku 2017 wyniosła 421,21 zł (2016 r. – 329,60 zł).

Podsumowanie wpływu opisanych programów na bilans i rachunek zysków i strat Banku

Płatności oparte na akcjach – rozliczane w akcjach

Poniższa tabela przedstawia zmiany stanu pozostałych kapitałów rezerwowych powstałych w związku z opisanymi powyżej programami motywacyjnymi dla płatności opartych na akcjach i rozliczanych w akcjach mBanku S.A.

	31.12.2017	31.12.2016
Programy motywacyjne		
Stan na początek okresu	26 891	32 976
- wartość usług świadczonych przez pracowników	8 700	9 088
- rozliczenie zrealizowanych opcji	(12 953)	(15 173)
Stan na koniec okresu	22 638	26 891

Płatności gotówkowe

Koszty z tytułu części gotówkowej omawianych programów są zaprezentowane w Nocie 10 Ogólne koszty administracyjne.

45. Transakcje z podmiotami powiązanimi

mBank S.A. jest jednostką dominującą Grupy mBanku S.A., a Commerzbank AG jest jednostką dominującą najwyższego szczebla i jednocześnie bezpośrednią jednostką dominującą wobec mBanku S.A.

Wszystkie transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązanimi były transakcjami typowymi i rutynowymi, zawartymi na warunkach nie odbiegających od warunków rynkowych, a ich charakter i warunki wynikały z bieżącej działalności operacyjnej, prowadzonej przez Bank. Transakcje z podmiotami powiązanimi przeprowadzone w ramach zwykłej działalności operacyjnej obejmują kredyty, depozyty oraz transakcje w walutach obcych.

W 2016 roku w ramach realizowanego w Grupie mBanku projektu finansowania kredytów hipotecznych ze środków pozyskanych z emisji listów zastawnych, mBank przeniósł część udzielonych już kredytów do mBanku Hipotecznego S.A. Przeniesienie to miało formę sprzedaży na warunkach rynkowych i dotyczyło należności detalicznych o wartości nominalnej 530 mln zł. W 2017 roku powyżej opisane przeniesienia nie wystąpiły.

Bank świadczy na rzecz kluczowego personelu kierowniczego Banku, członków Rady Nadzorczej Banku oraz bliskich członków rodzin tych osób standardowe usługi finansowe obejmujące, między innymi, prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów i inne usługi finansowe. Zdaniem Banku transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych.

Zgodnie z ustawą Prawo bankowe udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia Członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobom zajmującym kierownicze stanowiska w Banku jak również podmiotom powiązanym z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminów uchwalonych przez Radę Nadzorczą mBanku S.A.

Regulaminy określają szczegółowe zasady oraz limity zadłużenia z tytułu udzielonych kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń w stosunku do wyżej wymienionych osób i podmiotów, które są zgodne z przepisami wewnętrznymi Banku, określającymi kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych, obowiązującymi dla klientów detalicznych i korporacyjnych Banku. Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia Członkowi Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobie zajmującej kierownicze stanowiska w Banku jak również podmiotowi powiązanemu z nimi kapitałowo

lub organizacyjnie w kwocie przekraczającej limity ustanowione przez Prawo Bankowe powoduje, że decyzja o udzieleniu takiego produktu jest podejmowana w formie uchwały Zarządu i uchwały Rady Nadzorczej.

Warunki takich kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń, w tym zwłaszcza w odniesieniu do oprocentowania oraz prowizji i opłat, nie mogą być korzystniejsze od warunków stosowanych przez Bank odpowiednio dla klientów detalicznych lub korporacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia wartości transakcji Banku z Członkami Rady Nadzorczej i Zarządu mBanku, kluczowym personelem kierowniczym mBanku, Członkami Rady Nadzorczej i Zarządu Commerzbanku oraz innymi osobami i podmiotami powiązаныmi, a także ze spółkami Grupy Commerzbank AG. Wartość transakcji obejmuje salda aktywów i zobowiązań oraz związane z nimi koszty i przychody według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

(w tys. zł)	Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu mBanku, kluczowy personel kierowniczy mBanku, Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu Commerzbanku		Inne osoby i podmioty powiązane*		Spółki zależne od mBanku		Commerzbank AG		Pozostałe spółki Grupy Commerzbank AG poza spółkami zależnymi od mBanku	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Stan na koniec okresu	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Sprawozdanie z sytuacji finansowej										
Aktywa	1 522	7 764	85	49	15 030 592	13 390 749	610 053	698 299	9 084	1 783
Zobowiązania	11 895	25 091	1 140	1 768	8 085 667	7 800 587	4 053 070	9 570 604	37 064	34 643
Rachunek zysków i strat										
Przychody z tytułu odsetek	14	308	3	2	269 619	192 094	110 603	125 233	431	785
Koszty z tytułu odsetek	(118)	(472)	(7)	(24)	(157 822)	(136 306)	(107 883)	(129 296)	(293)	(359)
Przychody z tytułu prowizji	76	57	13	6	18 232	10 671	1 158	-	39	-
Koszty z tytułu prowizji	-	-	-	-	(110 433)	(99 261)	(5)	-	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	-	-	-	-	11 082	12 244	24	18	-	-
Ogólne koszty administracyjne amortyzacja i pozostałe koszty operacyjne	-	-	-	-	(12 360)	(20 120)	(8 865)	(9 503)	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane										
Zobowiązania udzielone	635	1 341	121	114	10 254 799	8 906 259	2 099 374	1 295 444	7 057	12 923
Zobowiązania otrzymane	-	-	-	-	-	-	1 632 240	1 442 052	8 385	12 422

* Inne osoby i podmioty powiązane obejmują: bliskich członków rodzin Członków Rady Nadzorczej i Zarządu mBanku, kluczowego personelu kierowniczego mBanku, Członków Rady Nadzorczej i Zarządu Commerzbanku, podmioty kontrolowane lub współkontrolowane przez wyżej wymienione osoby.

W 2017 roku i w 2016 roku nie utworzono rezerw w związku z kredytami udzielonymi podmiotom powiązanym.

Wynagrodzenie Członków Zarządu Banku

Zarząd mBanku S.A. pracuje w siedmioosobowym składzie, który na koniec 2017 roku przedstawiał się następująco:

1. Cezary Stypułkowski – Prezes Zarządu,
2. Lidia Jabłonowska-Luba – Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem,
3. Frank Bock – Wiceprezes Zarządu ds. Rynków Finansowych,
4. Andreas Böger – Wiceprezes Zarządu ds. Finansów,
5. Krzysztof Dąbrowski – Wiceprezes Zarządu ds. Operacji i Informatyki,
6. Cezary Kocik – Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Detalicznej,
7. Adam Pers – Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej,

Zmiany w składzie Zarządu mBanku S.A.

- W dniu 1 marca 2017 roku Wiceprezes Zarządu mBanku S.A., Pan Hans-Dieter Kemler, złożył rezygnację z pełnionych w Banku funkcji. Rezygnacja nastąpiła z dniem 30 kwietnia 2017 roku. Powodem rezygnacji Pana Kemlera był zamiar podjęcia współpracy z niemieckim bankiem Landesbank Hessen Thueringen (Helaba) poprzez objęcie funkcji członka Zarządu odpowiedzialnego za rynki kapitałowe, skarb i zarządzanie aktywami.
- W dniu 30 marca 2017 roku Wiceprezes Zarządu mBanku S.A., Pan Jarosław Mastalerz, złożył rezygnację z pełnionych w Banku funkcji. Rezygnacja nastąpiła z dniem 31 marca 2017 roku. Powodem rezygnacji Pana Mastalerza był zamiar osobistego zaangażowania się w rozwijanie i komercjalizowanie nowoczesnych technologii w sektorze finansów, w ramach projektu realizowanego we współpracy z Bankiem.
- W dniu 30 marca 2017 roku Wiceprezes Zarządu mBanku S.A. ds. Finansów, Pan Christoph Heins, złożył rezygnację z pełnionych w Banku funkcji. Rezygnacja nastąpiła z dniem 30 czerwca 2017 roku.

- Uchwałą Rady Nadzorczej mBanku S.A. z dnia 30 marca 2017 roku Pan Krzysztof Dąbrowski został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu mBanku S.A. ds. Operacji i Informatyki z dniem 1 kwietnia 2017 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Zarządu.
- Uchwałą Rady Nadzorczej mBanku S.A. z dnia 30 marca 2017 roku Pan Frank Bock został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu mBanku S.A. ds. Rynków Finansowych z dniem 1 maja 2017 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Zarządu.
- Uchwałą Rady Nadzorczej mBanku S.A. z dnia 30 marca 2017 roku Pan Andreas Böger został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu mBanku S.A. ds. Finansów z dniem 1 lipca 2017 roku na okres do czasu zakończenia obecnej kadencji Zarządu.
- W dniu 12 września 2017 roku Wiceprezes Zarządu mBanku S.A. ds. Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej, Pan Przemysław Gdański, złożył rezygnację z pełnionych w Banku funkcji. Rezygnacja nastąpiła z dniem 25 października 2017 roku. W dniu 25 października 2017 roku Rada Nadzorcza mBanku S.A. powołała z dniem 26 października 2017 roku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku ds. Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej Pana Adama Persa, który do tego dnia zajmował w Banku stanowisko Dyrektora Zarządzającego ds. Rynków Finansowych.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych i należnych Członkom Zarządu Banku, którzy pełnili swoje funkcje na koniec 2017 roku, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2017 roku (w zł)			
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2016 rok	Bonus odroczone*
1.	Cezary Stypułkowski	2 661 046	237 960	460 831	575 000
2.	Lidia Jabłonowska-Luba	1 500 000	173 320	250 000	320 000
3.	Frank Bock	1 061 379	229 370	-	-
4.	Andreas Böger	797 633	68 338	-	-
5.	Krzysztof Dąbrowski	1 125 000	87 939	-	-
6.	Cezary Kocik	1 500 000	189 036	250 000	350 000
7.	Adam Pers	272 727	19 266	-	-
Razem		8 917 785	1 005 229	960 831	1 245 000

* W 2017 roku wypłacono II odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2014 oraz I odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2015.

Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu wypłacone w 2017 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2017 roku (w zł)				
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2016 rok	Bonus odroczone*	Odprawa
Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2017 roku						
1.	Christoph Heins	776 684	269 061	125 000	-	-
2.	Hans-Dieter Kemler	500 000	127 984	200 000	320 000	-
3.	Jarosław Mastalerz	665 926	101 811	250 000	350 000	-
4.	Przemysław Gdański	1 442 587	168 052	250 000	320 000	1 500 000
Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2016 roku						
1.	Joerg Hessenmueller	-	-	125 000	340 000	-

*W 2017 roku Członkowie Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2017 roku oraz pan Joerg Hessenmueller otrzymali II odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2014 oraz I odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2015.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych i należnych Członkom Zarządu Banku, którzy pełnili swoje funkcje na koniec 2016 roku, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2016 roku (w zł)			
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2015 rok	Bonus odroczone*
1.	Cezary Stypułkowski	2 725 108	252 868	500 000	325 000
2.	Lidia Jabłonowska-Luba	1 500 000	170 504	280 000	180 000
3.	Przemysław Gdański	1 500 000	194 440	280 000	180 000
4.	Christoph Heins	841 392	368 824	-	-
5.	Hans-Dieter Kemler	1 509 926	348 238	280 000	180 000
6.	Cezary Kocik	1 500 000	185 316	300 000	200 000
7.	Jarosław Mastalerz	1 500 000	203 396	340 000	180 000
Razem		11 076 426	1 723 586	1 980 000	1 245 000

*W 2016 roku wypłacono I odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2014.

Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu wypłacone w 2016 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2016 roku (w zł)				Rozliczenie gotówkowe programu motywacyjnego opartego na akcjach Commerzbanku**
		Wynagrodzenie zasadnicze	Pozostałe korzyści	Bonus za 2015 rok	Bonus odroczone*	
Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2016 roku						
1.	Joerg Hessenmueller	781 500	93 768	300 000	190 000	-
Wynagrodzenia byłych Członków Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2012 roku						
2.	Christian Rhino	-	-	-	-	134 206

*W 2016 roku Pan Joerg Hessenmueller otrzymał I odroczoną transzę w ramach rozliczenia części gotówkowej bonusu za rok 2014.

** Rozliczenie dotyczy programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Banku z 2008 roku w części opartej na akcjach Commerzbanku. W roku 2016 Pan Christian Rhino otrzymał ekwiwalent pieniężny za akcje Commerzbanku w ramach rozliczenia trzeciej transzy programu motywacyjnego za rok 2012.

Łączne kwoty wynagrodzeń Członków Zarządu Banku obejmują: wynagrodzenia zasadnicze, nagrody, odprawy z tytułu rozwiązania umowy o zarządzanie, odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, koszty polis oraz koszty mieszkań.

Wymienione wyżej świadczenia mają charakter krótkoterminowy.

Zgodnie z obowiązującym w Banku systemem wynagrodzeń, Członkom Zarządu Banku może przysługiwać bonus za rok 2017, który byłby wypłacony w roku 2018. W związku z tym została utworzona rezerwa na wypłatę gotówkową bonusu za rok 2017 dla Członków Zarządu, która wynosiła 4 127 210 zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Ostateczną decyzję na temat wysokości tego bonusu podejmie Komisja ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku do dnia 28 lutego 2018 roku.

W 2017 roku i w 2016 roku Członkowie Zarządu mBanku S.A. nie uzyskali wynagrodzenia z tytułu zasiadania w zarządach i radach nadzorczych spółek powiązanych.

Łączna kwota wynagrodzeń otrzymanych przez Członków Zarządu Banku pełniących funkcje w 2017 roku wyniosła 19 495 950 zł (2016: 17 390 280 zł).

Informacje dotyczące zasad wypłacania innych składników wynagrodzenia (odpraw) dla Członków Zarządu Banku

Od dnia powołania Członków Zarządu na nową kadencję, tj. od dnia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego wyniki finansowe za rok 2012, wszyscy Członkowie Zarządu w razie odwołania Zarządcy z funkcji Członka Zarządu przed upływem kadencji mają prawo do odprawy, której wysokość jest uzależniona od okresu pełnienia funkcji Członka Zarządu i wyliczana jest następująco: (i) 4 miesięczne wynagrodzenia, jeżeli Członek Zarządu pełnił funkcję Członka Zarządu przez okres krótszy niż 1 rok, (ii) 8 miesięcznych wynagrodzeń, jeżeli Członek Zarządu pełnił swoją funkcję przez okres od 1 do 2 lat, (iii) 12 miesięcznych wynagrodzeń, jeżeli Członek Zarządu pełnił swoją funkcję przez okres powyżej 2, ale mniej niż 5 lat albo (iv) 18 miesięcznych wynagrodzeń, jeżeli Członek Zarządu pełnił swoją funkcję przez okres powyżej 5 lat. W razie nie powołania na kolejną kadencję Członkowie Zarządu mają prawo do odprawy w wysokości 12 miesięcznych wynagrodzeń.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej

W dniu 30 marca 2017 roku XXX Zwyczajne Walne Zgromadzenie mBanku S.A. dokonało wyboru 12-osobowej Rady Nadzorczej mBanku S.A. na wspólną kadencję trzech lat, w następującym składzie:

1. Maciej Leśny – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji Prezydialnej i Nominacji, Członek Komisji ds. Wynagrodzeń,
2. Stephan Engels – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Wynagrodzeń,
3. Tomasz Bieske – Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Audytu, Członek Komisji ds. Wynagrodzeń,
4. Andre Carls - Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Wynagrodzeń, Członek Komisji Prezydialnej i Nominacji, Członek Komisji ds. Audytu,
5. Marcus Chromik - Członek Rady Nadzorczej, Przewodniczący Komisji ds. Ryzyka,
6. Janusz Fiszer - Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Audytu,
7. Mirosław Godlewski - Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Ryzyka,
8. Jörg Hessenmüller - Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Audytu,
9. Thorsten Kanzler - Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Ryzyka,
10. Michael Mandel - Członek Rady Nadzorczej,
11. Teresa Mokrysz - Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji Prezydialnej i Nominacji,
12. Agnieszka Słomka-Gołębiowska - Członek Rady Nadzorczej, Członek Komisji ds. Ryzyka, Członek Komisji ds. Audytu.

Na koniec 2017 roku skład Rady Nadzorczej mBanku S.A. pozostał niezmienny.

Poniżej przedstawiono informacje o wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści wypłaconych Członkom Rady Nadzorczej Banku, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku:

		Wynagrodzenie wypłacone w 2017 roku (w zł)	Wynagrodzenie wypłacone w 2016 roku (w zł)
1.	Maciej Leśny	367 235	367 235
2.	Stephan Engels	-	-
3.	Tomasz Bieske	319 656	-
4.	Andre Carls	279 000	252 000
5.	Marcus Chromik	-	-
6.	Janusz Fiszer	162 000	-
7.	Mirosław Godlewski	162 000	-
8.	Joerg Hessenmueller	210 000	-
9.	Thorsten Kanzler	216 000	216 000
10.	Michael Mandel	-	-
11.	Teresa Mokrysz	220 225	220 225
12.	Agnieszka Słomka-Gołębiowska	248 435	221 435
	Wiesław Thor*	37 812	149 435
	Waldemar Stawski*	55 812	221 435
	Marek Wierzbowski*	54 000	216 000
	Martin Zielke**	-	-
	Martin Blessing***	-	-
	Razem	2 332 175	1 863 765

* Kadencja wygasła z dniem 30 marca 2017 roku.

** Pan Martin Zielke złożył z dniem 15 grudnia 2016 roku rezygnację z pełnionej funkcji.

*** Pan Martin Blessing złożył z dniem 30 kwietnia 2016 roku rezygnację z pełnionej funkcji.

Zgodnie z brzmieniem par. 11 litera j) Statutu mBanku S.A., Walne Zgromadzenie ustala w formie uchwały zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej. W odniesieniu do wynagrodzeń członków Zarządu kompetencje w tym względzie posiada Rada Nadzorcza (par. 22 ust. 1 lit. e) Statutu mBanku S.A.).

Łączna kwota wynagrodzeń otrzymanych przez Członków Rady Nadzorczej Banku, Członków Zarządu Banku oraz pozostałych członków kluczowego personelu kierowniczego Banku pełniących funkcje w 2017 roku wyniosła 28 135 617 zł (2016: 24 397 959 zł).

Informacje o stanie posiadania akcji Banku przez osoby zarządzające i nadzorujące

Na dzień 31 grudnia 2017 roku akcje Banku posiadało dwóch Członków Zarządu Banku: Pan Cezary Stypułkowski – 16 275 sztuk i Pan Krzysztof Dąbrowski – 1 117 sztuk.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku akcje Banku posiadało czterech Członków Zarządu Banku: Pan Cezary Stypułkowski – 12 359 sztuk, Pan Przemysław Gdański – 3 500 sztuk, Pan Cezary Kocik – 1 394 sztuki i Pan Jarosław Mastalerz – 4 180 sztuk.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku akcje Banku posiadał jeden Członek Rady Nadzorczej mBanku, Pan Jörg Hessenmüller – 6 118 sztuk. Na dzień 31 grudnia 2017 roku pozostali Członkowie Rady Nadzorczej nie posiadali akcji Banku.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie posiadali akcji Banku.

46. Przejęcie i zbycie

- W dniu 22 czerwca 2017 roku został zarejestrowany Future Tech Fundusz Inwestycyjny Zamknięty („Fundusz”), w którym mBank S.A. objął 400 000 sztuk certyfikatów inwestycyjnych, stanowiących 100% emisji, o łącznej wartości 221 200 tys. zł. Na dzień 30 czerwca 2017 roku Bank posiadał 100% certyfikatów wyemitowanych przez Fundusz, w związku z tym rozpoczął konsolidację Funduszu począwszy od czerwca 2017 roku. W sierpniu 2017 roku nastąpiło podwyższenie kapitału Funduszu o kwotę 2 216 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank posiadał 98,04% certyfikatów inwestycyjnych Funduszu, a pozostałe 1,96% stanowiło własność udziałowców mniejszościowych. Organem zarządzającym Funduszem jest Quercus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.
- W dniu 31 lipca 2017 roku Bank zbył 14 120 880 akcji stanowiących 51% udziału w kapitale zakładowym mLocum S.A. Zbycie pozostałych 8 026 120 akcji stanowiących 28,99% udziału w kapitale zakładowym mLocum S.A. nastąpi nie później niż 30 czerwca 2020 roku. Transakcja została szczegółowo opisana w Nocie 24 „Inwestycje w jednostki stowarzyszone”.
- W dniu 27 listopada 2017 roku mBank S.A. oraz spółka zależna mBanku S.A. mFinanse S.A. („mFinanse”), zawarły warunkową umowę, na podstawie której mBank zobowiązany jest do sprzedaży 100% tj. 100 000 akcji w spółce Latona S.A. na rzecz Phoebe IVS z siedzibą w Danii, a następnie mFinanse zobowiązana jest do sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa mFinanse na rzecz spółki Latona S.A. Zorganizowana część przedsiębiorstwa stanowi wydzieloną działalność, w ramach której na podstawie umów agencyjnych mFinanse wykonuje jako agent ubezpieczeniowy czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego w zakresie grupowych umów ubezpieczenia. Finalizacja transakcji planowana jest na pierwszy kwartał 2018 roku, po spełnieniu się warunków zawieszających wskazanych w umowie, które są standardowe przy tego typu transakcjach. W chwili sprzedaży Latona S.A. należeć będzie do nabywcy.

47. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym mBank S.A. zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego mBanku S.A. i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy mBanku S.A. została zawarta w dniu 24 marca 2016 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania i przeglądu sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego mBanku S.A. wyniosła w 2017 roku 3 721 tys. zł brutto (w 2016 roku: - 3 346 tys. zł).

Łączna wysokość pozostałego wynagrodzenia wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz mBanku S.A. wyniosła w 2017 roku 2 154 tys. zł brutto (w 2016 roku: - 464 tys. zł).

48. Adekwatność kapitałowa

Jedno z głównych zadań Banku polega na zapewnieniu odpowiedniego poziomu kapitału. W ramach polityki zarządzania kapitałem Bank tworzy ramy i wytyczne dla jak najbardziej efektywnego planowania i wykorzystania bazy kapitałowej, które:

- są zgodne z obowiązującymi przepisami zewnętrznymi oraz regulacjami wewnętrznymi,
- zabezpieczają kontynuację realizacji celów finansowych zapewniających odpowiedni poziom zwrotu dla akcjonariuszy,
- zapewniają utrzymanie silnej bazy kapitałowej będącej podstawą wsparcia dla rozwoju biznesu.

Polityka zarządzania kapitałem w Banku jest oparta na dwóch podstawowych filarach:

- utrzymanie optymalnego poziomu i struktury funduszy własnych, przy wykorzystaniu dostępnych metod i środków, między innymi takich jak zatrzymanie zysku netto, pożyczka podporządkowana czy emisja akcji,
- efektywne wykorzystanie istniejącego kapitału, między innymi poprzez zastosowanie systemu mierników efektywności wykorzystania kapitału, ograniczenie działalności nie przynoszącej oczekiwanej stopy zwrotu oraz rozwój produktów o niższej absorpcji kapitału.

Efektywne wykorzystanie kapitału jest integralną częścią polityki zarządzania kapitałem zorientowanej na osiągnięcie optymalnej stopy zwrotu z kapitału i dzięki temu stworzenia stabilnych podstaw zasilania bazy kapitałowej w przyszłych okresach. Pozwala to na utrzymanie współczynnika kapitału podstawowego Tier I (wyliczanego jako iloraz kapitału podstawowego Tier I i łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko), współczynnika kapitału Tier I (wyliczonego jako iloraz kapitału Tier I i łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko) oraz łącznego współczynnika kapitałowego (wyliczanego jako iloraz funduszy własnych i łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko) na poziomie istotnie wyższym od wymaganego przez instytucję nadzorującą.

Kapitałowe cele strategiczne mBanku zorientowane są na utrzymanie zarówno łącznego współczynnika kapitałowego jak i współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie odpowiednio wyższym niż poziom wymagany przez instytucję nadzorującą. Pozwala to na rozwój biznesu przy jednoczesnym spełnieniu norm nadzorczych w dłuższej perspektywie.

Współczynniki kapitałowe

Pomiar adekwatności funduszy własnych, w tym m.in. kalkulacja współczynników kapitałowych i wskaźnika dźwigni finansowej, funduszy własnych, całkowitego wymogu kapitałowego mBanku odbywała się w oparciu o przepisy:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późniejszymi zmianami (Rozporządzenie CRR),
- Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) NR 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z późniejszymi zmianami (Rozporządzenie ITS),
- Ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) z późniejszymi zmianami,
- Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku (Dz. U. 2015 poz. 1513) o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
- Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach.

W związku z wejściem w życie w 2015 r. Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Ustawa), która transponuje przepisy Dyrektywy CRD IV do polskiego porządku prawnego, na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank zobowiązany jest dodatkowo utrzymywać fundusze własne na poziomie, który pozwoli pokryć wyznaczony na mocy przepisów ustawy bufor zabezpieczający (conservation buffer) w wysokości 1,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Wskaźnik bufora antycyklicznego dla ekspozycji kredytowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który miał zastosowanie na koniec 2017 roku, zgodnie z artykułem 83 Ustawy, wyniósł 0%. Wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla mBanku, wyznaczany zgodnie z przepisami Ustawy jako średnia ważona wskaźników bufora antycyklicznego mających zastosowanie w jurysdykcjach, w których odnośne ekspozycje kredytowe Banku się znajdują, wyniósł 2 p.b. na dzień 31 grudnia 2017 roku. Na wartość wskaźnika wpływ miały przede wszystkim ekspozycje oddziałów zagranicznych mBanku w Czechach i na Słowacji, gdzie wskaźniki bufora antycyklicznego wynosiły na koniec 2017 r. odpowiednio: 0,5% i 0,5%.

W 2016 roku Bank otrzymał decyzję administracyjną KNF, zgodnie z którą Bank został uznany za instytucję o znaczeniu systemowym (O-SII). Na Bank został nałożony bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym, który zgodnie z decyzją KNF z dnia 19 grudnia 2017 roku wyniósł 0,75% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia CRR. Bufor ten powinien być utrzymywany zarówno na poziomie indywidualnym, jak i skonsolidowanym. Bank przyjął, że określona w grudniu 2017 roku w decyzji administracyjnej wartość bufora ma zastosowanie wg stanu na 31 grudnia 2017 r.

Ostatecznie wymóg połączonego bufora wyznaczony dla mBanku na koniec 2017 roku wyniósł 2,02%.

Dodatkowo w wyniku przeprowadzonej przez Urząd KNF w 2017 roku oceny ryzyka w ramach procesu badania i oceny nadzorczej (BION), w szczególności oceny ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, Bank otrzymał indywidualne zalecenie, aby utrzymywać fundusze własne na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie jednostkowym w wysokości 4,10% na poziomie łącznego współczynnika kapitałowego oraz 3,07% na poziomie współczynnika kapitału Tier I (na poziomie skonsolidowanym odpowiednio 3,53% i 2,65%). Dodatkowy wymóg kapitałowy wyznaczony przez KNF w 2017 r. obejmował także dodatkowe czynniki ryzyka związane z walutowymi kredytami mieszkaniowymi w obszarze ryzyka operacyjnego, ryzyka rynkowego oraz ryzyka zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców.

Wysoki poziom dodatkowego wymogu kapitałowego wynikał z zastosowanej przez KNF wobec wszystkich banków w Polsce jednakowej metodyki, która nie uwzględnia wskazań modeli wewnętrznych wykorzystywanych przez Bank do kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Metodyka ta zakłada wspólny dla wszystkich banków punkt wyjścia do ustalenia dodatkowego wymogu kapitałowego, polegający na zastosowaniu wagi ryzyka z metody standardowej obowiązującej w Polsce w kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego dla walutowych ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach, stosowanej w bankach posługujących się metodą standardową. W efekcie, ponad połowa wyznaczonego przez KNF dodatkowego wymogu kapitałowego dla mBanku wynika z „dorównania” wymogu kapitałowego do poziomu wymogu kalkulowanego przy zastosowaniu metody standardowej. Drugi ważny element składowy, który miał wpływ na poziom dodatkowego wymogu kapitałowego w ramach drugiego filara związany był z nadzorczą oceną BION kwantyfikującą ryzyko przypisane do portfela walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, gdzie biorąc pod uwagę specyfikę portfela Banku, brane były pod uwagę następujące czynniki:

- udział w portfelu kredytów o LTV > 100%,
- poziom realizowanej przez Bank marży z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych,
- wrażliwość łącznego współczynnika kapitałowego Banku na zmiany kursów walut i stóp procentowych,
- przygotowanie Banku na przewalutowanie zadanej puli portfela kredytów.

Wartości wymagane współczynników kapitałowych uwzględniają łącznie następujące elementy:

- podstawowe wymaganie KNF w zakresie współczynników kapitałowych adresowane do banków w Polsce: 12% na poziomie funduszy własnych oraz 9% na poziomie kapitału Tier I;
- dodatkowy wymóg kapitałowy w filarze II ze względu na posiadany portfel kredytów hipotecznych w walutach obcych – 4,10% na poziomie łącznego współczynnika kapitałowego oraz 3,07% na poziomie współczynnika kapitału Tier 1 w ujęciu jednostkowym;
- wymóg połączonego bufora – 2,02%.

Współczynniki kapitałowe w ujęciu jednostkowym znajdowały się w 2017 r. powyżej wymaganych wartości.

mBank	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Poziom wymagany	Poziom zaraportowany	Poziom wymagany	Poziom zaraportowany
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	18,12%	24,62%	17,56%	24,07%
Współczynnik kapitału Tier 1 (Tier 1 ratio)	14,09%	21,51%	13,61%	20,59%

Obok rachunku współczynników kapitałowych i porównania ich z wartościami wymaganymi, z uwzględnieniem wspomnianych buforów kapitałowych oraz dodatkowego wymogu kapitałowego nakładanego w ramach II filara, drugim elementem kontroli adekwatności funduszy własnych Banku jest weryfikacja, czy spełnione są wymagania wynikające z art. 500 Rozporządzenia CRR. W tym celu porównywana jest wartość funduszy własnych Banku z wartością, która stanowi 80% wartości całkowitego wymogu kapitałowego wyliczonego przy zastosowaniu metody standardowej do kalkulacji wymogu z tytułu ryzyka kredytowego. Tak przeprowadzona równoległa kalkulacja ma zapewnić, że fundusze własne Banku w wyniku stosowania metody wewnętrznych ratingów nie będą zbyt niskie, tzn. nie spadną poniżej poziomu 80% funduszy własnych, jakie Bank musiałby utrzymywać stosując metodę standardową. Bank posiada fundusze własne, które są istotnie wyższe niż wskazany poziom odniesienia.

Jednostkowy wskaźnik dźwigni finansowej, liczony według przepisów Rozporządzenia CRR oraz Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 roku zmieniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni, z uwzględnieniem przejściowej definicji kapitału Tier 1, na koniec 2017 r. wyniósł 9,05%.

Fundusze własne

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, na fundusze własne składa się kapitał podstawowy Tier I, kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II, przy czym w mBanku nie identyfikuje się pozycji, które kwalifikowałyby się jako dodatkowy kapitał Tier I.

Kapitał podstawowy Tier I mBanku obejmuje:

- opłacone instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne,
- zyski zatrzymane w poprzednich latach,
- niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu,
- inne skumulowane całkowite dochody,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusze ogólne ryzyka bankowego,
- pozycje pomniejszające kapitał podstawowy Tier I (zyski i straty wycenione według wartości godziwej wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z instrumentami pochodnymi będącymi zobowiązaniami, korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny, wartości niematerialne, niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat, instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I, korekty regulacyjne dotyczące innych skumulowanych całkowitych dochodów oraz odpisy netto).

Kapitał Tier II mBanku obejmuje:

- instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne (zobowiązania podporządkowane o określonym terminie wymagalności),
- kwotę kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5 Rozporządzenia CRR i powiązane azio emisyjne, przeznaczoną do wycofania z kapitału Tier II (zobowiązania podporządkowane z tytułu papierów wartościowych o nieokreślonym terminie wymagalności).

Fundusze własne mBanku na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosły 14 440 192 tys. zł. Jednocześnie kapitał podstawowy Tier I mBanku wyniósł 12 614 436 tys. zł.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (TREA)

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko mBanku obejmuje:

- kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia,
- kwotę ekspozycji na ryzyko rynkowe, obejmującą ryzyko pozycji, ryzyko walutowe i ryzyko cen towarów,
- kwotę ekspozycji na ryzyko operacyjne,
- kwotę ekspozycji na ryzyko korekty wyceny kredytowej,
- kwoty innych ekspozycji na ryzyko, obejmujące kwoty wynikające z zastosowania floora nadzorczego.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku metoda AIRB stosowana była do wyliczenia wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta dla:

- ekspozycji korporacyjnych mBanku,
- portfela detalicznych kredytów mBanku zabezpieczonych hipotecznie,
- ekspozycji mBanku z tytułu kredytowania specjalistycznego dla nieruchomości przychodowych (metoda IRB „slotting approach”),
- ekspozycji detalicznych mBanku niezabezpieczonych hipotecznie,
- ekspozycji detalicznych mBanku wobec mikrofirm zabezpieczonych hipotecznie (zgoda warunkowa),
- ekspozycji wobec banków komercyjnych (zgoda warunkowa).

W przypadku portfeli objętych warunkową zgodą na stosowanie metody AIRB mBank zobowiązany jest stosować tzw. floor nadzorczy, który oznacza konieczność uzupełnienia kwoty wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego do wartości wymogu obliczonej według metody standardowej w sytuacji, gdy wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego obliczony z wykorzystaniem metody AIRB byłby niższy niż wyliczony z wykorzystaniem metody standardowej.

W 2017 roku Grupa mBanku otrzymała potwierdzenia (z Europejskiego Banku Centralnego oraz KNF) wypełnienia warunków o istotności wysokiej określonych w zgodzie warunkowej na stosowanie metody wewnętrznych ratingów do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego dla ekspozycji detalicznych mBanku niezabezpieczonych hipotecznie. Pozwala to w pełni zastosować metodę wewnętrznych ratingów do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego dla wskazanego portfela.

W przypadku ekspozycji detalicznych Banku zabezpieczonych hipotecznie (mikrofirmy) oraz ekspozycji wobec banków komercyjnych, określone przez nadzór warunki o istotności wysokiej zostały zrealizowane i Bank aktualnie oczekuje na potwierdzenie ich realizacji ze strony nadzoru.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko mBanku na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 58 647 034 tys. zł, w tym kwota ekspozycji ważonej ryzykiem z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta z uwzględnieniem floora nadzorczego stanowiła 51 460 011 tys. zł.

Kapitał wewnętrzny

Wdrożony w mBanku proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, tzw. ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), ma na celu utrzymanie funduszy własnych na poziomie adekwatnym do profilu i poziomu ryzyka wynikającego z działalności mBanku.

W związku z tym, że całkowity wymóg kapitałowy Banku wyznaczony zgodnie z Rozporządzeniem CRR jak również kapitał wewnętrzny oszacowany dla Banku na podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach są niższe niż wartość funduszy własnych Banku, na dzień 31 grudnia 2017 roku mBank utrzymywał fundusze własne na poziomie zgodnym z wymaganiami Rozporządzenia CRR.

Kapitał wewnętrzny mBanku na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 3 519 167 tys. zł.

Adekwatność kapitałowa	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał podstawowy Tier I	12 614 436	11 492 865
Fundusze własne	14 440 192	13 433 772
Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem na ryzyko kredytowe, kredytowe kontrahenta, rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia:	51 328 997	48 939 431
- w tym przy zastosowaniu metody standardowej	13 420 326	11 451 615
- w tym przy zastosowaniu metody AIRB	37 907 456	37 486 311
- w tym kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	1 215	1 505
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko rozliczenia / dostawy	-	-
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko pozycji, ryzyko walutowe i ryzyko cen towarów	756 256	824 349
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne	6 178 124	5 706 442
Dodatkowa kwota ekspozycji na ryzyko stałych kosztów pośrednich	-	-
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko korekty wyceny kredytowej	252 643	213 304
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko dużych ekspozycji w portfelu handlowym	-	-
Kwoty innych ekspozycji na ryzyko	131 014	138 335
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	58 647 034	55 821 861
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	21,51%	20,59%
Łączny współczynnik kapitałowy	24,62%	24,07%
Kapitał wewnętrzny	3 519 167	3 613 181

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2017 rok

(w tys. zł)

FUNDUSZE WŁASNE	31.12.2017	31.12.2016
Fundusze własne	14 440 192	13 433 772
KAPITAŁ TIER I	12 614 436	11 492 865
Kapitał podstawowy Tier I	12 614 436	11 492 865
Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	3 563 819	3 550 593
Opłacone instrumenty kapitałowe	169 143	169 016
Ażio	3 394 928	3 381 975
(-) Instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I	(252)	(398)
Zyski zatrzymane	1 587 319	3 220 308
Zyski zatrzymane w poprzednich latach	1 199 339	2 761 506
Uznany zysk lub uznana strata	387 980	458 802
Inne skumulowane całkowite dochody	151 044	(14 183)
Pozostałe kapitały rezerwowe	7 168 155	4 410 902
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 115 143	1 095 143
Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	(33 000)	(44 333)
Zyski i straty wycenione według wartości godziwej, wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z instrumentami pochodnymi będącymi zobowiązaniami	(1 938)	(5 880)
(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	(31 062)	(38 453)
(-) Wartości niematerialne	(612 441)	(505 612)
(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych	(648 191)	(540 452)
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z innymi aktywami niematerialnymi	35 750	34 840
(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	(165 809)	(180 877)
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	(29 915)	(22 390)
Elementy kapitału podstawowego Tier I lub odliczenia od kapitału podstawowego Tier I – inne	(129 879)	(16 686)
Kapitał dodatkowy Tier I	-	-
KAPITAŁ TIER II	1 825 756	1 940 907
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	1 250 000	1 250 000
Elementy kapitału Tier II lub odliczenia od kapitału Tier II – inne	-	-
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier II podlegających zasadzie praw nabytych i pożyczki podporządkowane	575 756	690 907

Ryzyko kredytowe	31.12.2017	31.12.2016
Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego, ryzyka kredytowego kontrahenta, ryzyka rozmycia oraz dostaw z późniejszym terminem rozliczenia	51 328 997	48 939 431
Metoda standardowa	13 420 326	11 451 615
Kategorie ekspozycji według metody standardowej z wyłączeniem pozycji sekurytyzacyjnych	13 420 326	11 451 615
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	30 116	33 608
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	154 778	197 874
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	19 850	16 533
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-	-
Ekspozycje wobec instytucji	149 192	631 279
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 613 502	3 431 635
Ekspozycje detaliczne	1 240 917	809 205
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 025 535	1 921 372
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	562 806	218 609
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	34 520	28 833
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-	-
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-	-
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	-	-
Ekspozycje kapitałowe	5 571 812	4 151 269
Inne pozycje	17 298	11 398
Metoda AIRB	37 907 456	37 486 311
Metody IRB w przypadku gdy nie są stosowane oszacowania własne LGD ani współczynniki konwersji	-	-
Metody IRB w przypadku gdy stosowane są oszacowania własne LGD lub współczynniki konwersji	36 268 686	35 916 711
Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	-	-
Ekspozycje wobec instytucji	1 234 473	1 601 493
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw – MŚP	4 928 974	4 406 293
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw – kredytowanie specjalistyczne	1 791 791	1 986 271
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw – inne	12 705 172	12 142 226
Ekspozycje detaliczne – wobec MŚP zabezpieczone nieruchomością	1 048 526	1 098 692
Ekspozycje detaliczne – wobec przedsiębiorstw niebędących MŚP zabezpieczone nieruchomością	5 532 303	6 930 867
Kwalifikowane odnawialne ekspozycje detaliczne	-	-
Ekspozycje detaliczne – inne ekspozycje wobec MŚP	2 384 652	2 034 073
Ekspozycje detaliczne – inne ekspozycje wobec przedsiębiorstw niebędących MŚP	6 642 795	5 716 796
Ekspozycje kapitałowe według metody IRB	-	-
Pozycje sekurytyzacyjne według metody IRB	-	-
Inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego	1 638 770	1 569 600
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	1 215	1 505

49. Pozostałe informacje

- Rekomendacja Komitetu Stabilności Finansowej (KSF) dotycząca restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych

W dniu 13 stycznia 2017 roku KSF przyjął uchwałę w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych. Uchwała ta zawiera szereg rekomendacji, z których część została wdrożona w 2017 roku, natomiast dwie, które mogą mieć istotny wpływ na Grupę, a które nie zostały dotychczas wdrożone, dotyczą:

- podniesienia przez Ministra Finansów w drodze dedykowanego rozporządzenia wartości parametru LGD dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych, których zakup finansowany był kredytem w walucie obcej (narzędzie to będzie dotyczyło banków stosujących do kalkulacji wymogów kapitałowych metodę ratingów wewnętrznych, w tym mBanku S.A.);
- wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, które miałyby prowadzić do większego wykorzystania środków funduszu na wsparcie kredytobiorców w trudnej sytuacji finansowej. W październiku 2017 roku Sejm rozpoczął prace nad przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem *ustawy o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*, które adresują wspomnianą rekomendację.

W związku z tym, że nie zostały zakończone prace nad realizacją wskazanych wyżej rekomendacji, Bank nie jest w stanie na chwilę obecną wiarygodnie oszacować potencjalnego wpływu docelowych rozwiązań na współczynniki kapitałowe oraz sprawozdania finansowe Banku i Grupy mBanku.

- Propozycje dotyczące restrukturyzacji hipotecznych kredytów walutowych

W ostatnim czasie prowadzone są dyskusje dotyczące propozycji restrukturyzacji kredytów hipotecznych udzielonych w walutach obcych klientom indywidualnym, w tym rozwiązań przedstawionych przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Na posiedzeniu rozpoczynającym się w dniu 19 października 2016 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczął prace nad trzema projektami ustaw regulujących w różny sposób powyższą kwestię: przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem *ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki* oraz poselskimi projektami *ustawy o restrukturyzacji kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty innej niż waluta polska oraz o wprowadzeniu zakazu udzielania takich kredytów* i *ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej*. Ponadto 13 października 2017 roku Sejm rozpoczął prace nad przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektem *ustawy o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*. Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania ostateczny kształt przedstawionych rozwiązań nie jest znany. W związku z tym Bank nie jest w stanie na chwilę obecną wiarygodnie oszacować prawdopodobieństwa wdrożenia powyższych rozwiązań jak również potencjalnego wpływu docelowych rozwiązań na sprawozdania finansowe Banku i Grupy mBanku.

50. Zdarzenia po dniu bilansowym

- Wymagany poziom współczynników kapitałowych Grupy mBanku S.A. w 2018 roku

Z dniem 1 stycznia 2018 roku wartość obowiązującego banku w Polsce bufora zabezpieczającego na mocy przepisów Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku (Dz. U. 2015 poz. 1513) o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym wzrosła do 1,875% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Z dniem 1 stycznia 2018 roku weszło również w życie Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie bufora ryzyka systemowego, które adresuje jedną ze wspomnianych wyżej rekomendacji KSF. Rozporządzenie określa bufor ryzyka systemowego w wysokości 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Biorąc pod uwagę, że nie wszystkie ekspozycje Grupy znajdują się na terytorium RP, a Grupa posiada oddziały zagraniczne, bufor ryzyka systemowego, jaki będzie mieć zastosowanie w przypadku Grupy mBanku wyniesie nieznacznie mniej niż 3%.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz opublikowane przez KNF w grudniu 2017 roku stanowisko w sprawie minimalnych poziomów współczynników kapitałowych jakie będą obowiązywać banku w 2018 roku wymagany poziom współczynników kapitałowych w 2018 roku wynosić będzie od stycznia 2018 roku:

- dla mBanku - łączny współczynnik kapitałowy – 17,59% oraz współczynnik kapitału Tier I – 14,56%
- dla Grupy mBanku - łączny współczynnik kapitałowy – 17,04% oraz współczynnik kapitału Tier I – 14,16%.

mBank S.A.

Sprawozdanie Finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
Finansowej za 2017 rok

(w tys. zł)

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego mBank S.A. spełnia wymogi KNF w zakresie wymaganych współczynników kapitałowych w 2018 roku, zarówno w ujęciu jednostkowym jak i skonsolidowanym.

Podpisy Członków Zarządu mBanku S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko	Podpis
28.02.2018	Cezary Stypułkowski	Prezes Zarządu	
28.02.2018	Lidia Jabłonowska-Luba	Wiceprezes Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem	
28.02.2018	Frank Bock	Wiceprezes Zarządu ds. Rynków Finansowych	
28.02.2018	Andreas Böger	Wiceprezes Zarządu ds. Finansów	
28.02.2018	Krzysztof Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu ds. Operacji i Informatyki	
28.02.2018	Cezary Kocik	Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Detalicznej	
28.02.2018	Adam Pers	Wiceprezes Zarządu ds. Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej	